

Jurnalul Oficial

al Uniunii Europene

C 143

Ediția în limba română

Comunicări și informări

Anul 55

22 mai 2012

<u>Număr de referință</u>	Cuprins	Pagina
	I Rezoluții, recomandări și avize	
	REZOLUȚII	
	Comitetul Economic și Social European	
	A 478-a sesiune plenară din 22 și 23 februarie 2012	
2012/C 143/01	Rezoluția Comitetului Economic și Social European privind situația economică și socială a Uniunii Europene, adoptată cu ocazia celei de-a 478-a sesiuni plenare	1
	AVIZE	
	Comitetul Economic și Social European	
	A 478-a sesiune plenară din 22 și 23 februarie 2012	
2012/C 143/02	Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Modalități de participare a societății civile la reglementarea piețelor financiare” (aviz din proprie inițiativă)	3
2012/C 143/03	Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Creșterea economică și datoria suverană în UE: două propuneri inovatoare” (aviz din proprie inițiativă)	10
2012/C 143/04	Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Către o perspectivă cetățenească și umanistă asupra politicii pieței interne” (aviz din proprie inițiativă)	17

RO

Preț:
8 EUR

(continuare în pagina următoare)

<u>Număr de referință</u>	Cuprins (<i>continuare</i>)	Pagina
2012/C 143/05	Avizul Comitetului Economic și Social European privind consecințele sociale ale noii legislații privind guvernanța economică (aviz din proprie inițiativă)	23
2012/C 143/06	Avizul Comitetului Economic și Social European privind economia socială în America Latină	29
2012/C 143/07	Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Agricultură și artizanat – o combinație câștigătoare pentru zonele rurale” (aviz din proprie inițiativă)	35
2012/C 143/08	Avizul Comitetului Economic și Social European privind poziția CESE în contextul pregătirii Conferinței Organizației Națiunilor Unite privind dezvoltarea durabilă (Rio+20) (aviz suplimentar)	39

III Acte pregătitoare

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 478-a sesiune plenară din 22 și 23 februarie 2012

2012/C 143/09	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul european de ajustare la globalizare (2014-2020) COM(2011) 608 <i>final</i> – 2011/0269 (COD)	42
2012/C 143/10	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Consiliului privind sistemul comun de impozitare aplicabil plăților de dobânzi și de redevențe efectuate între societăți asociate din state membre diferite (reformare) COM(2011) 714 <i>final</i> – 2011/0314 (CNS)	46
2012/C 143/11	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a unui program de acțiune pentru domeniul vamal și fiscal în Uniunea Europeană pentru perioada 2014-2020 (FISCUS) și de abrogare a Deciziilor nr. 1482/2007/CE și nr. 624/2007/CE COM(2011) 706 <i>final</i> – 2011/0341 (COD)	48
2012/C 143/12	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor: – Analiza anuală a creșterii – 2012 COM (2011) 815 <i>final</i>	51
2012/C 143/13	Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Cartea verde privind difuzarea online a operelor audiovizuale în Uniunea Europeană: oportunități și provocări pentru o piață digitală unică” COM(2011) 427 <i>final</i>	69

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

REZOLUȚII

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 478-A SESIUNE PLENARĂ DIN 22 ȘI 23 FEBRUARIE 2012

Rezoluția Comitetului Economic și Social European privind situația economică și socială a Uniunii Europene, adoptată cu ocazia celei de-a 478-a sesiuni plenare

(2012/C 143/01)

În sesiunea sa plenară din 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie 2012), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezenta rezoluție cu 157 de voturi pentru, 30 de voturi împotriva și 12 abțineri.

Comitetul Economic și Social European (CESE) și-a exprimat preocuparea deosebită față de situația Uniunii, a adresat un apel urgent instituțiilor europene și guvernelor statelor membre de a întreprinde tot ce le stă în putință, astfel încât să reafirme în fapt valoarea fundamentală și indispensabilă a unității europene, și a adoptat prezenta rezoluție.

1. CESE:
  - salută inițiativa celor douăsprezece guverne adresată Consiliului și Comisiei.
  - regretă tergiversările și divergențele dintre statele membre ale Uniunii Europene, tocmai într-un moment în care Europa ar trebui să fie hotărâtă, unită și solidară;
  - salută totuși acordul încheiat în cadrul Eurogrupului luni, 20 februarie, cu privire la cel de-al doilea plan de susținere a Greciei, dar regretă întârzierile și lentoarea în găsirea unei soluții definitive;
  - este totuși preocupat de consecințele sociale și economice și solicită Consiliului European să susțină măsuri de redresare economică, în special pentru țările cele mai afectate de criză;
  - reamintește necesitatea de a se investi în economia reală, îndeosebi prin intermediul unei adevărate politici industriale, pentru a se pune capăt spiralei recesiunii actuale;
2. CESE constată că cetățenii au tot mai puțină încredere în instituțiile Uniunii, așadar în Uniunea însăși, atribuindu-i acesteia responsabilitatea pentru problemele cu care se confruntă.
3. CESE nu poate fi de acord cu dispoziții care se rezumă la disciplina bugetară și fiscală și consideră că guvernanta politicilor economice din zona euro și din UE trebuie să fie mai amplă și mai ambițioasă.
4. CESE subliniază rolul central pe care Comisia Europeană trebuie să îl joace în exprimarea interesului general european, în special în punerea în aplicare a măsurilor de politică economică și monetară, inclusiv a celor prevăzute de noul tratat interguvernamental.
5. CESE afirmă în această privință necesitatea relansării Strategiei Europa 2020, îndeosebi a acțiunilor în favoarea tinerețului, a cercetării și inovării și a economicei ecologice. CESE îl

felicită pe președintele Barroso pentru noile acțiuni pe care le-a anunțat cu ocazia Consiliului European din 30 ianuarie 2012 în favoarea accesului tinerilor pe piața forței de muncă și îi solicită punerea în aplicare imediată a unor inițiative concrete în acest domeniu. Totodată, CESE se declară în favoarea măsurilor de sprijin pentru întreprinderile mici și mijlocii, în deplină conformitate cu dreptul comunitar aflat în vigoare.

6. CESE insistă ca, în cursul negocierilor privind viitoarele perspective financiare multianuale 2014-2020, UE să fie dotată cu un buget corespunzător și în creștere. Cu această ocazie, CESE sprijină propunerea Comisiei Europene de găsimă a unor resurse proprii noi pentru finanțarea bugetului european, precum și recursul la diferite forme de investiții publice și/sau private. La rândul său, CESE va pregăti un raport privind costul non-Europei, care va evidenția ce beneficii sunt de așteptat de la o integrare europeană sporită. De asemenea, CESE insistă ca țările care au aderat la Uniunea Europeană în 2004 să nu fie tratate în mod discriminatoriu în ceea ce privește pragurile și criteriile de eligibilitate pentru fondurile europene.

7. CESE susține implicarea sporită a Băncii Centrale Europene în stabilizarea situației din zona euro, precum și mecanismele de inginerie financiară care fac apel la economiile private și la piețe (euroobligațiuni) pentru finanțarea unor proiecte de viitor și de redresare a activității economice.

8. CESE invită așadar instituțiile europene și autoritățile naționale:

- să evite orice acțiune care ar duce la slăbirea tratatelor în vigoare și a instituțiilor pe care acestea le prevăd;
- să pună în aplicare măsuri comunitare care să favorizeze creșterea și să susțină dezvoltarea de infrastructuri și efortul întreprinderilor mici și mijlocii, accesul tinerilor pe piața forței de muncă, precum și acțiuni pentru o politică europeană energetică eficientă și ecologică;
- să adopte un buget ambițios, pentru punerea în aplicare a acestor măsuri și consolidarea coeziunii europene;
- să comunice în mod unit, atât cu cetățenii europeni, cât și cu restul lumii;
- să adreseze tineretului european un mesaj pozitiv, prin care să prezinte Uniunea Europeană ca pe o soluție în confruntarea cu criza și o perspectivă pentru viitorul lor;
- să întemeieze deciziile luate la orice nivel pe veritabila adeziune a cetățenilor, prin intermediul unor procese care să implice în mod real Parlamentul European și parlamentele naționale și care să presupună consultarea efectivă a organizațiilor reprezentative ale societății civile, punând în valoare aportul dialogului social autonom.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

AVIZE

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 478-A SESIUNE PLENARĂ DIN 22 ȘI 23 FEBRUARIE 2012

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Modalități de participare a societății civile la reglementarea piețelor financiare” (aviz din proprie inițiativă)

(2012/C 143/02)

Raportor: **dl Peter MORGAN**

La 20 ianuarie 2011, Comitetul Economic și Social European, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

„*Modalități de participare a societății civile la reglementarea piețelor financiare*”.

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 2 februarie 2012.

În cea de-a 478-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie 2012), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 66 de voturi pentru, 53 de voturi împotriva și 41 de abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 O cauză a crizei financiare au reprezentat-o reglementarea și supravegherea insuficiente și deficitare ale piețelor financiare. Una din dificultățile legate de reglementarea piețelor financiare constă în asigurarea unei reprezentări echilibrate a unor poziții diferite și contradictorii. Reprezentarea legitimă a intereselor sectorului financiar nu este contrabalansată în mod substanțial prin participarea societății civile. Dezbaterile politice se poartă în primul rând între legislator, pe de o parte, și sectorul financiar afectat, pe de altă parte.

1.2 Tocmai în cazul reglementării piețelor financiare, Comitetul Economic și Social European (CESE) este predestinat să compenseze deficitul de participare a societății civile. În CESE, sunt reprezentate organizații ale sectorului financiar, pe de o parte, precum și asociații ale consumatorilor și sindicate, pe de altă parte. În acest proces, CESE nu dorește și nu poate să înlocuiască participarea directă a organizațiilor societății civile. Dialogul civil reprezintă un proces democratic și public de formare a opiniei publice, la care trebuie să participe toți actorii relevanți de o manieră efektivă.

1.3 CESE nu are nicio îndoială că participarea sectorului financiar însuși la procesul de formare a opiniei publice este

legitimă. Societățile financiare sunt vizate de reglementare, trebuind să îndeplinească obiectivele și să transpună în practică obligațiile legale. CESE recunoaște, de asemenea, că în cea mai mare parte a sectorului financiar există ramuri și societăți care acționează în mod serios și integru, nefiind vinovate de criza financiară.

1.4 Ținând seama de complexitatea reglementării detaliate, este de o importanță decisivă ca organizațiile să nu se limiteze la menționarea unor obiective și solicitarea unor înăspri de ordin general, ci trebuie să prezinte propuneri și argumente competente și specifice. În acest scop, trebuie realizate eforturi serioase pentru ca organizațiile să discute „de la egal la egal” cu legislatorul și cu alte organizații.

1.5 Comisia Europeană, Parlamentul European, Consiliul și statele membre trebuie să adopte ele însele inițiative pentru a asigura participarea unor segmente ample ale societății civile la reglementarea piețelor financiare.

1.6 Banca Centrală Europeană, Comitetul European pentru risc sistemic și nou-createle organisme europene de supraveghere financiară ar trebui să implice în mod adecvat în activitatea lor organizațiile societății civile. Modul de lucru al

grupurilor de părți interesate prevăzute prin lege în cadrul organismelor de supraveghere financiară ar trebui să țină seama de particularitățile organizațiilor societății civile.

1.7 Sprijinirea financiară a organizațiilor societății civile din fonduri UE poate fi în anumite cazuri adecvată pentru a compensa deficitele legate de reprezentarea unor interese importante. În acest context trebuie însă să se asigure o amplă transparență a contribuțiilor financiare, să se ofere garanții privind independența organizațiilor și să se adopte măsuri de protecție împotriva unui tratament preferențial în ceea ce privește legăturile cu Comisia, în comparație cu organizațiile care nu beneficiază de sprijin.

1.8 Pe lângă asociațiile consumatorilor și sindicate, există o serie de alte grupuri care își pot aduce o contribuție substanțială la dezbaterile privind piețele financiare, de exemplu organizațiile caritative, întreprinderile mici și mijlocii, asociațiile investitorilor instituționali, întreprinderile industriale și de prestări de servicii cu operații financiare mai importante și asociațiile acestora, intermediarii financiari și chiar agențiile de rating. Din cauza situației concurențiale de pe piețe, și reprezentanții altor ramuri decât cele afectate de reglementare pot aduce contribuții utile.

1.9 Nu toate temele sunt în egală măsură potrivite pentru a face obiectul unor luări de poziții ale organizațiilor societății civile. În timp ce chestiunile privitoare la protecția consumatorilor, utilizarea veniturilor din impozite pentru salvarea instituțiilor financiare sau impozitarea sectorului financiar se pretează deosebit de bine, problemele legate de detalii tehnice precum evaluarea solvabilității sau contabilitatea sunt mai puțin atractive.

1.10 Nu este suficient doar să se solicite în mod global și nediferențiat norme mai severe. Aceasta nu îl ajută pe legislator. Trebuie nu doar făcute propuneri cât mai concrete, ci ar trebui realizată și o evaluarea proprie a avantajelor și dezavantajelor unor cerințe mai severe.

1.11 CESE încurajează organizațiile europene și naționale ale societății civile să se ocupe mai intensiv decât în trecut de reglementarea piețelor financiare. Pentru o serie de astfel de organizații ar fi oportun să se definească cerința privind stabilitatea piețelor financiare drept obiectiv propriu și eventual nou al organizației și să se extindă în mod corespunzător domeniul de interese și de activitate.

1.12 Din perspectiva CESE ar fi de dorit ca organizațiile să utilizeze participarea lor la reglementarea piețelor financiare pentru a informa, pe larg și în mod pozitiv, atât proprii membri, cât și publicul, despre activitățile de succes ale UE în acest domeniu.

1.13 Deși în cazuri particulare, sectorul financiar european a făcut dovada unui comportament eronat, se numără și el printre sectoarele afectate în mod negativ de criză. De aceea, i se cere să

își aducă contribuția la o reglementare eficientă a piețelor financiare. Diferitele sale branșe nu ar trebui să își impună o falsă reținere, atunci când trebuie să ia poziție față de reglementarea altor ramuri în interesul stabilității piețelor financiare.

1.14 Și sectorul financiar însuși ar trebui să se deschidă dialogului cu organizațiile societății civile. Ținând seama de amplă atenție publică acordată sectorului financiar în cursul crizei financiare, ar fi benefic pentru societăți să discute cu societatea civilă, să schimbe argumente și să accepte sugestii.

1.15 Mass-media joacă în mod natural un rol deosebit în formarea opiniei publice europene. Ar fi de dorit ca și aceasta să reflecte într-o mai mare măsură pozițiile organizațiilor societății civile.

1.16 CESE se va ocupa în continuare intensiv cu propunerile privind reglementarea piețelor financiare, le va discuta pe larg și va elabora avize substanțiale, punând un accent deosebit pe includerea poziției reprezentanților societății civile. În cadrul consultărilor, va implica mai puternic și mai direct, prin audieri în secțiuni și grupurile de studiu, organizațiile societății civile în procesul său de formare a opiniei.

1.17 CESE va avea grijă să se acorde suficient timp unei dezbateri intensive privind reglementarea piețelor financiare la stabilirea programului de lucru, în sesiunile plenare și ședințele secțiunilor și grupurilor de studiu. În cadrul gestionării resurselor sale financiare și de personal, va garanta că se va pune la dispoziția membrilor o consiliere de specialitate calificată în chestiuni privitoare la reglementarea piețelor financiare.

2. Obiectivul avizului și contextul

2.1 Din 2008, criza piețelor financiare ⁽¹⁾ a avut consecințe negative serioase pentru populația de la nivel mondial, și în special pentru cea din Uniunea Europeană; CESE a analizat aceste consecințe de mai multe ori în profunzime. Una din cauzele prăbușirii piețelor, a speculației care i-a precedat, precum și a comerțului cu produse financiare extrem de riscante a fost reprezentată de reglementarea și supravegherea insuficiente și deficitare ale piețelor financiare.

2.2 Una din dificultățile legate de adoptarea unor norme pentru acest sector s-ar referi în trecut și continuă să se refere la găsirea unei modalități de a permite o participare echilibrată a unor poziții diferite și contrare în cadrul procesului pluralist și democratic de formare a opiniei. Reprezentarea legitimă a intereselor sectorului financiar nu este contrabalansată în mod substanțial de organizațiile societății civile. Această asimetrie ar trebui eliminată în procesul de reglementare a piețelor financiare.

⁽¹⁾ Criza declanșată din cauza unor deficite publice excesive nu face obiectul discuției în acest aviz, deși s-ar putea pune și în acest context întrebarea de ce societatea civilă nu a făcut mai devreme presiuni mai puternice pentru o reducere a datoriei.

2.3 În calitate de instituție europeană a societății civile, CESE consideră că pe lângă elaborarea de avize proprii are și sarcina de a promova o participare amplă și cuprinzătoare a tuturor părților implicate și vizate în procesul legislativ european. De aceea, CESE își exprimă îngrijorarea atunci când, în anumite domenii de politică, organizarea unei dezbateri echilibrate suferă un eșec repetat.

2.4 Prin urmare, scopul acestui aviz din proprie inițiativă este de a analiza participarea societății civile la reglementarea piețelor financiare și de a face recomandări pentru o mai bună implicare.

3. Deficite și obstacole în calea participării societății civile

3.1 Până acum reglementarea piețelor financiare a fost urmărită în primul rând de cercurile afectate de aceasta din sectorul financiar. Audierea organizată de CESE la 28.11.2011 a confirmat în mod impresionant această situație, care nu se datorează unei lipse de deschidere din partea instituțiilor UE. Subiectul a trezit până acum doar puțin interes în rândul organizațiilor care nu fac parte din sectorul financiar, așa cum se poate deduce din participarea scăzută la consultările Comisiei Europene, la audierile Parlamentului European sau la dezbaterile publice.

3.2 Dezbaterile politice privind directivele și regulamentele din sectorul financiar se poartă și astăzi încă în primul rând între legislator, pe de o parte, și sectorul financiar afectat, pe de altă parte. Prin comparație, în alte sectoare tematice, chiar în procesul decizional de la Bruxelles, controversa politică, care include și organizații ale societății civile, face parte din nucleul dezbaterii pluraliste, de exemplu între angajatori și sindicate în domeniul politicii sociale, între industrie și organizațiile de mediu în domeniul politicii de mediu sau între comerț și asociațiile consumatorilor în domeniul politicii de protecția consumatorilor.

3.3 În opinia CESE, deficitele în cadrul reglementării piețelor financiare se datorează unei serii de motive:

3.3.1 Obiectivul reglementării piețelor financiare este securitatea și stabilitatea piețelor financiare și astfel garantarea unui bun public care nu este foarte concret și vizibil și care, în plus, nu a părut să fie amenințat pe o perioadă lungă de timp. Interesele concrete ale cetățenilor, care ar fi trebuit impuse, nu au fost imediat recunoscutibile. Astfel, pentru cercurile din afara piețelor financiare au existat puține stimulente, ocazii și motive să se ocupe de aceste chestiuni.

3.3.2 Piețele financiare sunt deosebit de complexe și greu de înțeles pentru nespecialiști. Actorii diferiți, produsele complicate și interacțiunile la multiple niveluri îngreunează participarea la dezbateri a organizațiilor din afara sectorului în lipsa unor cunoștințe de specialitate necesare.

3.3.3 Consecințele directe și în special cele indirecte ale reglementării pentru interesele membrilor unei organizații a societății civile sunt adesea dificil de recunoscut, în special atunci când nu este vorba de directive și regulamente, ci de norme de aplicare și de standarde tehnice complicate.

3.3.4 Procesul de reglementare în sectorul piețelor financiare este în egală măsură greu de înțeles. Din cauza procedurii Lamfalussy anterioare și a sistemului actual de acte delegate, acte de executare și standarde tehnice obligatorii care implică numeroase faze procedurale și multe instituții și autorități participante diferite, este adesea dificil să se elaboreze avize specifice la momentul oportun. În afară de aceasta, multe elemente de reglementare sunt impuse în măsură din ce în ce mai mare de către instituții globale precum G-20, Comitetul de la Basel sau Comitetul pentru Standarde Internaționale de Contabilitate (International Accounting Standard Board), a căror activitate nu este foarte transparentă.

3.3.5 Având în vedere multitudinea de proiecte de reglementare, viteza procesului de legiferare și numărul mare de părți interesate, capacitatea factorilor de decizie din instituții de a purta discuții, de a elabora documente de poziție sau de lua parte la conferințe este și ea întinsă până la limită.

3.3.6 Puternica integrare a piețelor financiare la nivel mondial, mobilitatea globală a capitalului și sensibilitatea înaltă a proceselor comerciale au constituit până acum în permanență argumente greu de refutat împotriva intervențiilor în mersul pieței în Europa. Din cauza concurenței pentru capitalul foarte fluid, necesar investițiilor destinate promovării creșterii și creării de locuri de muncă, s-a considerat că este oportună o strategie a reglementării lejere („light-touch”), aceasta părând suficientă o perioadă lungă de timp.

3.4 Aceste dificultăți constituie și cauza pentru care s-a lansat inițiativa „Finance Watch”, în cadrul căreia s-au asociat, la inițiativa deputaților europeni, diferite organizații europene și naționale, pentru a urmări în mod critic legislația din sectorul financiar.

3.5 Și în statele membre par să existe probleme asemănătoare. Nu se poate constata că în acestea forțele societății civile au dobândit o influență considerabilă asupra reglementării piețelor financiare.

3.6 Luarea în considerare a intereselor întreprinderilor mici și mijlocii din sectorul financiar, ca și participarea societății civile par să se izbească de dificultăți. Multe institute financiare de dimensiuni mai mici se plâng de costuri administrative ridicate și de complexitatea regulilor, care pentru ele sunt dificil de pus în aplicare.

4. Observații de principiu

4.1 Democrația participativă este o parte integrantă a modelului european de societate și a guvernanței europene. Democrația reprezentativă și participativă sunt prevăzute în Tratatul de la Lisabona. Cu toate acestea, tratatul prevede doar obligația de a asigura „cetățenilor și asociațiilor reprezentative” posibilitatea de a-și face cunoscute opiniile (articolul 11 din TUE). Este deci misiunea organismelor europene însele să lanseze inițiative, atunci când anumite proiecte nu au nici un ecou sau au doar un ecou insuficient în cadrul societății civile.

4.2 În acest context este de la sine înțeles că deciziile sunt luate de instituțiile legitimate în mod democratic, dialogul civil având doar un caracter pregătitor și însoțitor.

4.3 CESE este locul privilegiat de reprezentare, de schimb de opinii și de exprimare a opiniilor societății civile organizate, reprezentând o punte indispensabilă între Europa și cetățenii săi. CESE își asumă acest rol în special în cazul legiferării.

4.4 Tocmai în cazul reglementării piețelor financiare, CESE este predestinat să joace un rol deosebit și să compenseze deficiențele de participare a societății civile. În CESE, sunt reprezentate, pe de o parte, asociațiile sectorului financiar, precum și organizațiilor consumatorilor și sindicatele, pe de altă parte. Dat fiind că CESE este obligat să elaboreze avize privind propunerile Comisiei, membrii se ocupă în mod automat cu textele de lege și nu au nevoie de alte solicitări sau stimulente.

4.5 Astfel, de la începutul crizei financiare, CESE a exprimat adesea poziția organizațiilor societății civile, iar de la jumătatea lui 2008, a elaborat aproximativ 30 de avize privind criza financiară în general și anumite inițiative legislative în particular.

4.6 Având în vedere deficiențele participării sub alte forme a societății civile, se așteaptă cu atât mai mult de la instituțiile europene să acorde atenție avizelor CESE în acest domeniu.

4.7 În acest proces, CESE nu dorește și nu poate înlocui participarea directă a organizațiilor societății civile. Dialogul civil reprezintă un proces democratic și public de formare a opiniei publice, la care trebuie să participe cât mai mulți actori în diferite forme.

4.8 CESE nu are nicio îndoială că participarea sectorului financiar la procesul de formare a opiniei publice este legitimă, ca și cea a celorlalte organizații. Societățile financiare însele sunt vizate de reglementare, trebuie să îndeplinească obiectivele și să transpună în practică obligațiile legale. Participarea asociațiilor sectorului financiar este necesară și pentru că sectorul însuși are cel mai mare interes posibil în asigurarea stabilității financiare. Expertiza sectorului este necesară și pentru a realiza evaluări fiabile ale impactului.

4.9 CESE recunoaște, de asemenea, că în cea mai mare parte a sectorului financiar există ramuri și societăți care acționează în mod serios și integru, nefiind vinovate de criza financiară. În opinia CESE, o evaluare globală negativă a sectorului financiar, astfel cum se poate auzi uneori, nu este justificată. În acesta predomină societățile care nu au profitat de excesele piețelor financiare, ci au fost ele însele afectate negativ de criză și de efectele acesteia. Numărul institutelor financiare care au suferit pierderi a rămas și - din cauza ajutoarelor de stat - limitat.

4.10 Cu toate acestea, principalii purtători ai poverii crizei financiare și economice sunt cetățenii individuali în calitatea lor de contribuabili, salariați și consumatori. Acestora li se solicită ca în cadrul organizațiilor societății civile din care fac parte să se

implice mai puternic în elaborarea noilor reguli pentru sectorul financiar, pentru a garanta că o criză de această amploare nu se va repeta.

4.11 Ținând seama de complexitatea reglementării detaliate, este de o importanță decisivă ca organizațiile să nu se limiteze la menționarea unor obiective și la solicitarea unor înăspriri de ordin general, ci trebuie să prezinte propuneri și argumente competente și specifice. Pentru a atinge acest obiectiv, trebuie depuse eforturi serioase, astfel încât asociațiile să discute „de la egal la egal” cu legislatorul și cu alte asociații.

5. Recomandări detaliate

5.1 Comisia Europeană, Parlamentul European, Consiliul și statele membre trebuie să adopte ele însele inițiative pentru a asigura participarea unor segmente ample ale societății civile la reglementarea piețelor financiare.

5.1.1 Este de o importanță decisivă ca efectele directe și nemijlocite ale proiectelor de reglementare asupra societății civile să fie prezentate în mod simplu, deschis și precis în propuneri, astfel încât organizațiile să poată recunoaște mai ușor faptul că cetățenii sunt vizati.

5.1.2 Dacă se dovedește, așa cum s-a întâmplat adesea în trecut, că la consultările privind teme legate de piețele financiare sosesc doar puține răspunsuri din partea societății civile, ar trebui contactate anumite organizații pentru a se încuraja participarea lor. Dacă este necesar, termenele de consultare ar trebui prelungite, așa cum s-a întâmplat deja în cazul inițiativei Comisiei privind „reglementarea inteligentă”. În cadrul consultărilor, nu trebuie evidențiate doar aspectele tehnice, ci trebuie solicitate în mod specific aprecierile societății civile. Ar trebui ținut seama de perspectiva specifică a organizațiilor societății civile, în calitate de beneficiari.

5.1.3 În cazul audierilor publice ale Comisiei Europene sau ale Parlamentului European ar trebui implicate de la bun început organizațiile corespunzătoare. În ciuda termenelor strânse, instituțiile ar trebui să fie deschise la discuții cu organizațiile societății civile și să participe la manifestările acestora.

5.1.4 Grupurile de experți din Comisia Europeană și Parlamentul European ar trebui să includă nu doar reprezentanți ai sectorului financiar, ci și reprezentanți ai altor grupuri. Trebuie însă avut grijă să se numească în aceste grupuri acele persoane care dispun de expertiza necesară pentru domeniul tematic supuse analizei. Dintr-un dezechilibru al competențelor de specialitate nu este nimic de câștigat.

5.1.5 Sprijinirea financiară a organizațiilor societății civile din fonduri UE poate fi în anumite cazuri adecvată pentru a compensa deficiențele legate de reprezentarea unor interese importante. Aceasta contravine însă autonomiei care ar trebui să caracterizeze organizarea și finanțarea intereselor cetățenești și poate afecta independența organizațiilor, putând duce la conflicte de interese de ambele părți. În orice caz, trebuie să

se asigure o amplă transparență a contribuțiilor financiare, să se ofere garanții pentru independența organizațiilor și să se adopte măsuri de protecție împotriva unui tratament preferențial în relațiile cu Comisia în comparație cu asociațiile care nu beneficiază de sprijin.

5.2 Celelalte organisme ale UE însărcinate cu reglementarea piețelor financiare, cum ar fi Banca Centrală Europeană, Consiliul european pentru riscuri sistemice, precum și cele trei autorități europene de supraveghere financiară pentru bănci, titluri de valoare și asigurări, ar trebui să țină seama în mod adecvat în activitatea lor de pozițiile organizațiilor societății civile.

5.3 Modul de funcționare prevăzut prin lege al grupurilor părților interesate din cadrul autorităților de supraveghere financiară ar trebui să țină seama de perspectiva organizațiilor societății civile, să permită conectarea acestora la diferitele organizații și astfel să se creeze un canal suplimentar pentru implicarea societății civile. Acesta nu este în prezent deloc cazul, în special din cauza unor cerințe, care sunt exagerate din perspectiva transparenței, privind confidențialitate documentelor și consultărilor.

5.4 O participare sporită a societății civile la reglementarea piețelor financiare nu poate fi realizată doar pe baza unor cerințe politice abstracte. Este necesar să se determine mai clar cine, când și cu privire la ce teme legate de piețele financiare ar trebui să se exprime.

5.4.1 Pe lângă organizațiile consumatorilor și sindicate, există o serie de alte grupuri, care își pot aduce o contribuție substanțială la dezbateră privind piețele financiare, de exemplu organizațiile caritative, întreprinderile mici și mijlocii, organizațiile investitorilor instituționali, societățile industriale și de prestări de servicii cu operații financiare mai importante și organizațiile acestora, mediatorii financiari și chiar agențiile de rating. Și reprezentanții altor sectoare financiare decât cele afectate de reglementare pot să își aducă contribuții utile.

5.4.2 Nu toate temele sunt în egală măsură potrivite pentru a face obiectul unor luări de poziții ale organizațiilor societății civile.

5.4.2.1 În timp ce chestiunile privitoare la protecția consumatorilor, utilizarea veniturilor din impozite pentru salvarea instituțiilor financiare sau impozitarea sectorului financiar se pretează deosebit de bine, problemele legate de detalii tehnice, precum evaluarea solvabilității sau contabilitatea, sunt mai puțin atractive.

5.4.2.2 Totuși, organizațiile nu ar trebui să se ocupe de reglementări doar în faza de adoptare a acestora, ci ar trebui să ia în considerare întreaga paletă a reglementării, inclusiv normele de aplicare și standardele tehnice, chiar dacă această activitate poate părea că necesită mari eforturi.

5.4.2.3 Cu toate acestea, CESE nu ignoră faptul că stabilitatea și sustenabilitatea pe termen lung a piețelor financiare rezultă din interacțiunea unui mare număr de dispoziții individuale

adecvate, care fac separat obiectul discuției. În cazul în care organizațiile nu se pot ocupa de toate propunerile prezentate, societatea civilă trebuie în orice caz să trateze acele teme care sunt decisive pentru succesul reglementării în ansamblul său. Nu este vorba doar de legislația în materie de protecția consumatorilor, ci de exemplu de legislația în materie de supraveghere, mărimea capitalului propriu sau guvernanta corporativă.

5.4.2.4 Dificultatea rezidă în faptul că în spatele unor probleme aparent extrem de tehnice se ascund adesea chestiuni foarte politice și de interes nemijlocit pentru cetățean. Astfel, stabilirea ratei dobânzii pentru calcularea provizioanelor pentru asigurarea de pensie privată are un impact considerabil asupra posibilității asigurărilor de a garanta pe termen lung valoarea pensiei.

5.4.2.5 Nu este suficient doar să se solicite în mod global și nediferențiat norme mai severe. Aceasta nu îl ajută pe legislator. Nu trebuie doar făcute propuneri cât mai concrete, ci trebuie realizată și o evaluarea proprie a avantajelor și dezavantajelor unor cerințe mai stricte; în acest context ar trebui să se țină seama de aspecte precum sarcinile care revin întreprinderilor, mai ales instituțiilor financiare mici și mijlocii, accesul la credite al persoanelor fizice și al întreprinderilor și funcționalitatea piețelor.

5.4.3 Societatea civilă ar trebui să își exprime punctul de vedere dacă este posibil în toate fazele procedurii decizionale. Adesea, se iau decizii fundamentale deja în fazele timpurii, de exemplu după primele consultări organizate de Comisie sau la elaborarea proiectelor de către autoritățile de supraveghere financiară. De aceea, organizațiile trebuie să devină familiare cu procesele complicate și care deviază de la procedurile normale, menționate mai sus, și trebuie să le monitorizeze.

5.5 Comitetul Economic și Social European încurajează organizațiile europene și naționale ale societății civile să se ocupe mai intensiv decât în trecut de reglementarea piețelor financiare.

5.5.1 În opinia CESE, ar fi oportun pentru o serie de astfel de organizații să se definească cerința privind stabilitatea piețelor financiare drept un obiectiv propriu și eventual nou al organizației și să se extindă în mod corespunzător domeniul de interese și de activitate.

5.5.2 Ținând seama de complexitatea descrisă a piețelor financiare și de reglementarea care decurge din aceasta, este necesar ca în cadrul organizațiilor să se constituie și să se dezvolte resursele de personal necesare care să dispună de cunoștințe de specialitate adecvate. Eventual, sunt necesare și constituirea de noi organe, o cooperare mai strânsă cu organizațiile naționale și includerea experților externi.

5.5.3 În acest context, CESE salută înființarea Finance Watch, o nouă organizație la nivel european, care și-a propus drept obiectiv promovarea stabilității piețelor financiare. Toate acestea nu sunt însă suficiente pentru a permite o largă participare a societății civile.

5.5.4 Organizațiile ar trebui să participe la dezbaterile publice de la nivel european și din statele membre, aducându-și astfel o contribuție politică la reglementarea piețelor financiare.

5.5.5 Din perspectiva CESE, ar fi de dorit ca organizațiile să utilizeze participarea lor la reglementarea piețelor financiare pentru a informa, pe larg și în mod pozitiv, atât proprii membri, cât și publicul, despre activitățile de succes ale UE în acest domeniu.

5.5.6 O importanță deosebită revine în acest domeniu cooperării dintre organizațiile naționale și europene. Pe de o parte, tocmai în cazul reglementării piețelor financiare, nivelurile de reglementare european și național sunt complementare. Pe de altă parte, organizațiile naționale au adesea resurse mai vaste decât organizațiile umbrelă europene, resurse care ar trebui în mod special utilizate în acest domeniu pentru activitatea europeană.

5.5.7 Din cauza mobilității facile a capitalului pe întreg globul, reglementarea piețelor financiare trebuie adusă la un nivel comparabil la nivel mondial. La aceasta ar putea contribui în primul rând organizațiile care au o orientare internațională sau care au relații internaționale. Acestea pot milita pe plan global pentru o reglementare eficientă a piețelor financiare la un nivel comparabil de ridicat, pentru a împiedica concurența mondială privind locurile de stabilire cu cele mai scăzute standarde. Interesul stabilității globale a piețelor financiare trebuie urmărit cu aceeași intensitate în toate centrele financiare ale lumii.

5.6 Deși în cazuri particulare sectorul financiar european a făcut dovada unui comportament eronat, se numără și el printre sectoarele afectate în mod negativ de criză. De aceea, i se cere să își aducă contribuția la o reglementare eficientă a piețelor financiare.

5.6.1 Diferitele sale branșe nu ar trebui să își impună o falsă rețineră, atunci când trebuie să ia poziție față de reglementarea altor ramuri în interesul stabilității piețelor financiare.

5.6.2 Din perspectiva CESE, este de la sine înțeles că reprezentarea intereselor sectorului financiar trebuie să se facă în mod transparent, integru și plin de respect față de factorii de decizie. Organizațiile reprezentative ale sectorului satisfac în mod regulat aceste așteptări. În ceea ce privește activitățile punctuale ale unor întreprinderi individuale și ale reprezentanților lor comerciali, acesta nu a fost întotdeauna în trecut cazul.

5.6.3 Se solicită sectorului financiar să se deschidă el însuși dialogului cu organizațiile societății civile. Ținând seama de ampla atenție publică acordată sectorului financiar în cursul crizei financiare, ar fi benefic pentru societăți să discute cu societatea civilă, să schimbe argumente și să accepte sugestii. Acest ar fi un pas important, pentru a se apropia de societate

în ansamblul ei. În cazul în care sectorul financiar dorește să își impună un anumit comportament prin intermediul autoreglementării, este necesară participarea societății civile și la pregătirea unor astfel de norme.

5.6.4 În interesul unui dialog corect și transparent, CESE salută crearea unui registru comun pentru lobby al Parlamentului European și al Comisiei Europene și apreciază pozitiv rezultatele activității Grupului Buzek în Parlamentul European. Cu toate acestea, CESE avertizează că înăsprirea normelor nu trebuie să ducă la îngreunarea sau împiedicarea participării organizațiilor. Acest lucru este valabil în special pentru chestiunile practice, cum ar fi accesul simplu la serviciile europene și participarea la ședințele publice.

5.7 Mediul științific, fundațiile sociale și *think-tank*-urile sunt invitate să contribuie cu judecata lor critică, competența lor de specialitate și experiența lor la dezbaterile privind piețele financiare. Chiar dacă astfel de organisme nu sunt orientate către participarea la lucrări legislative concrete, ar trebui să profite de ocazie pentru a-și utiliza capacitățile în vederea realizării obiectivului de a evita viitoarele crize.

5.8 Mass-media joacă în mod natural un rol deosebit în formarea opiniei publice europene. Ar fi de dorit ca și aceasta să reflecte într-o mai mare măsură pozițiile organizațiilor societății civile. De aceea, este în anumite cazuri necesar să se invite organizațiile corespunzătoare să participe la formarea opiniei publice cu privire la o anumită chestiune, deoarece în prezent doar puțini reprezentanți participă în mod voluntar la dezbateră publică.

5.9 Comitetul Economic și Social European își propune să își intensifice participarea la discuții și proiecte privind reglementarea piețelor financiare.

5.9.1 CESE se va ocupa în continuare intensiv de propunerile privind reglementarea piețelor financiare, le va discuta pe larg și va elabora avize substanțiale, punând un accent deosebit pe includerea poziției reprezentanților societății civile din Comitet.

5.9.2 Comitetul va avea grijă că reprezentanții tuturor celor trei grupuri să se implice în egală măsură în dezbateri și să participe la toate fazele procesului.

5.9.3 În cadrul consultărilor, va implica mai puternic și mai direct, prin audieri în secțiuni și grupurile de studiu, organizațiile societății civile în procesul său de formare a opiniei.

5.9.4 CESE va avea grijă să se acorde suficient timp unei dezbateri intense privind reglementarea piețelor financiare la stabilirea programului de lucru, în cadrul sesiunilor plenare și al ședințelor secțiunilor și grupurilor de studiu.

5.9.5 CESE își va aduce, de asemenea, contribuția la încurajarea membrilor săi din organizații corespunzătoare ale societății civile să se ocupe intensiv cu chestiuni legate de reglementarea piețelor financiare și să desfășoare activități adecvate în acest sens în organizațiile lor.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Creșterea economică și datoria suverană în UE: două propuneri inovatoare” (aviz din proprie inițiativă)

(2012/C 143/03)

Raportor: dl Carmelo CEDRONE

La 14 iulie 2011, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Creșterea economică și datoria suverană în UE: două propuneri inovatoare (aviz din proprie inițiativă).

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 2 februarie 2012.

În cea de-a 478-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 23 februarie 2012), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 121 de voturi pentru, 46 de voturi împotriva și 11 abțineri.

1. Principalele recomandări

J. Monnet: „Europa poate să facă progrese și să se unifice numai sub imboldul crizelor”

1.1 CESE consideră că problema principală a monedei euro este în primul rând o problemă politică, mai degrabă decât una economică. Credibilitatea monedei a fost subminată odată cu pierderea de către agențiile de rating a încrederii în implementarea unor măsuri decisive, prin care guvernele să evite neîndeplinirea obligațiilor de către statele membre supraîndatorate. Răspunsurile recente, precum propunerea Comisiei privind obligațiunile de stabilitate, abordează doar tema stabilității, nu și pe cea a creșterii ⁽¹⁾, în vreme ce proiectul de tratat privind coordonarea și guvernarea ⁽²⁾ suferă de pe urma unui vast „deficit democratic”, deoarece ocolește Parlamentul European și celelalte instituții ale Uniunii.

1.2 De asemenea, CESE consideră că depășirea crizei, o criză sistemică de altfel, nu presupune reîntoarcerea la egoismele naționale sau la reducerea drepturilor, ci schimbarea politicilor economice, relansarea competitivității, consolidarea echității, solidarității și coeziunii. Publicul și-ar recâștiga astfel încrederea în proiectul european și în posibilitatea restaurării modelului social european, în loc să crească riscurile pe care le-ar implica pentru toți un eșec în soluționarea crizei, ceea ce ar putea duce la o ruptură și la falimentul ideii înseși de Europa!

1.3 CESE consideră că instituțiile europene nu trebuie să cadă în capcana de a răspunde numai agenților de rating, chiar dacă uneori acestea identifică slăbiciunile pieței. Instituțiile au datoria de a le prezenta propriilor cetățeni o soluție eficientă de ieșire din criză, oferind totodată un proiect pentru viitorul UE capabil să alimenteze încrederea și optimismul, să

consolideze sentimentul de apartenență și de participare la împlinirea unui ideal comun, de realizare a progresului social și de asigurare a unui grad ridicat de ocupare a forței de muncă. Mai precis, cetățenii trebuie să vadă că stabilitatea este însoțită de creștere, nu doar de austeritate, deoarece o creștere economică solidă ar restabili încrederea și credibilitatea în zona euro și în piețele financiare.

1.4 În această perspectivă, CESE salută pașii făcuți de instituțiile europene către o politică bugetară și fiscală comună, chiar dacă este vorba despre măsuri care, până în prezent, au fost parțiale și limitate. Consideră totuși că, în condițiile activării imediate și utilizării Fondului european de stabilitate financiară (FESF), iar apoi a Mecanismul european de stabilitate (MES), este necesar să se ajungă rapid la două propuneri concrete pentru a se face față problemei creșterii (*Eurobond-uri*) și a stabilizării datoriei (*Union Bond-uri*) ⁽³⁾. Datorită acestor propuneri, se va evita riscul ca unele state și UE să recurgă la apărarea monedei euro exclusiv prin măsuri de austeritate, care duc la deteriorarea condițiilor sociale, la sufocarea creșterii și la riscul de recesiune.

1.5 În special, pentru o stimulare rapidă a creșterii trebuie să se instituie un plan de redresare economică, socială și culturală, un fel de „nou pact european”, după modelul de *New Deal* american, pentru a oferi statelor membre posibilitatea de a beneficia de o dezvoltare solidă și sustenabilă, bazată pe competitivitate, productivitate, ocuparea forței de muncă, stat

⁽¹⁾ Comisia Europeană Cartea verde privind fezabilitatea introducerii obligațiunilor de stabilitate, COM(2011) 818 final, 23 noiembrie 2011.

⁽²⁾ Consiliul European, Proiectul de tratat privind stabilitatea, coordonarea și guvernarea în cadrul uniunii economice și monetare, 10 ianuarie 2012.

⁽³⁾ De remarcat că definiția „*Eurobond-urilor*” adoptată în prezentul aviz nu coincide cu cea elaborată de alte surse. Cartea verde a Comisiei Europene analizează fezabilitatea introducerii obligațiunilor de stabilitate înțelegând ca un concept similar celui de *Union Bonds*, propus în prezentul aviz, dar care diferă de acesta prin aceea că se presupune că astfel de obligațiuni ar necesita garanții comune sau multiple. Alte propuneri, spre exemplu cele ale lui Lorenzo Bini Smaghi, utilizează termenul *Eurobonds* în același context, al consolidării stabilității, în vreme ce, în prezentul aviz, termenul *Eurobonds* trimite la emisiunile nete de obligațiuni în scopul relansării și susținerii redresării economice. A se vedea și: Von Weizsäcker, J. și Delpla, J. (2010), *The Blue Bond Proposal*, studiu publicat de *The Bruegel Institute, Policy Brief* (document politic), 2010:3; Schmidt, C. M. et al, (2011); *Proposal for a European Redemption Pact*, 9 noiembrie, *Sachverständigenrat zu Begutachtung der gesamtwirtschaftlichen Entwicklung*.

social, prosperitate și, mai presus de toate, consens democratic. S-ar crea astfel și condițiile realizării unei guvernante comune eficiente la nivel economic și fiscal.

1.6 Odată cu reformele structurale necesare⁽⁴⁾, au fost propuse ca posibile soluții la criza actuală diferite tipuri de obligațiuni, a căror emitere de către statele membre ar trebui încurajată și motivată. Cu toate acestea, din punct de vedere politic, un punct slab al acestor propuneri, inclusiv al celor din Cartea verde a Comisiei, este acela că prevăd garanții comune ori garanții solidare din partea statelor membre, motiv pentru care sunt de neacceptat pentru guvernele țărilor mari, nu în ultimul rând pentru cel al Germaniei.

1.7 CESE afirmă că, dimpotrivă, nu sunt necesare astfel de garanții și transferuri pentru conversia unei părți din obligațiunile de stat naționale în obligațiuni ale Uniunii sau pentru lansarea unor emisiuni nete de *Eurobond-uri*. El afirmă, de asemenea, că finanțarea prin obligațiuni nu ar favoriza laxismul în gestionarea finanțelor publice dacă se realizează conversia datoriei naționale în datorie a Uniunii într-un cont de debit, și nu de credit. Emisiunile nete de obligațiuni nu ar servi la finanțarea deficitului, ci ar atrage economiile, inclusiv excedentele globale, către investiții, ceea ce ar contribui la consolidarea coeziunii și competitivității.

1.8 Prin urmare, CESE propune introducerea a două tipuri de obligațiuni ale Uniunii Europene, complementare, dar distincte: **Union bond-uri** pentru stabilizarea datoriei și **Eurobond-uri**, pentru redresare și creștere. De asemenea, CESE recomandă și utilizarea unei părți din fluxul net al *Eurobond-urilor* pentru finanțarea unui **fond european de capital de risc**, acesta fiind și unul dintre obiectivele inițiale ale Fondului european de investiții (FEI)⁽⁵⁾.

1.9 *Union Bond-uri* – datoria națională, convertită treptat în *Union Bond-uri* până la o cotă egală cu 60% din PIB, ar putea fi trecută într-un cont de debit consolidat, dar în care să nu se poată efectua tranzacții⁽⁶⁾. Nefiind tranzacționate, aceste obligațiuni ar fi protejate de manevrele speculative ale agenților de rating de credit. Totuși, ele nu vor necesita niciun transfer fiscal. Statele membre a căror datorie este păstrată în *Union Bond-uri* și-ar asuma serviciul părții lor de datorie. De asemenea, prin această conversie, se va reduce datoria națională a majorității acestor state, astfel încât ele se vor reîncadra în criteriile de la Maastricht. Desigur, situația financiară a Greciei va reprezenta în continuare o problemă specifică, dar limitată și deci gestionabilă.

(4) Începând cu finalizarea pieței unice, conform recomandării Raportului Monti.

(5) Holland, Stuart (1993), *The European Imperative: Economic and Social Cohesion in the 1990s* (Un imperativ european: coeziunea economică și socială în anii 1990), cu o prefață de Jacques Delors, Nottingham: Spokesman Press.

(6) Deținătorii privați ai titlurilor ar beneficia astfel de avantaje considerabile sub aspectul riscului de faliment, întrucât titlurile naționale ar fi convertite la paritate cu *Union bond-urile* la rata preexistentă a dobânzii.

1.10 Pentru a se atinge acest obiectiv, nu ar mai fi necesară revizuirea Pactului de stabilitate și de creștere, iar credibilitatea sa, în prezent destul de scăzută pe piețe și în rândul electoratului, ar crește, dat fiind că s-ar atinge obiectivul de stabilitate fără a se recurge la măsuri de austeritate. În afară de aceasta, conversia unei cote relevante (de până la 60%) din datoria statelor membre îndatorate s-ar putea efectua prin procedura de „cooperare consolidată”. Statele membre care preferă să procedeze astfel și-ar putea păstra obligațiunile naționale⁽⁷⁾.

1.11 Spre deosebire de *Union Bond-uri*, *Eurobond-urile*, emise pentru a finanța redresarea și creșterea, vor fi tranzacționate și vor putea atrage fonduri către Uniunea Europeană. În septembrie 2011, statele BRICS (Brazilia, Rusia, India, China și Africa de Sud) și-au reconfirmat interesul de a deține rezerve în euro pentru a contribui la stabilizarea zonei euro. Dacă se face acest lucru utilizând *Eurobond-uri*, și nu obligațiunile de stat naționale, ar fi posibilă consolidarea monedei euro ca monedă internațională de rezervă, precum și sprijinirea economiilor emergente pentru a-și realiza ambiția de a crea un sistem global de rezerve valutare mai variat.

1.12 *Eurobond-urile* nu trebuie să fie asimilate datoriei naționale germane sau a oricărui alt stat membru și nici nu necesită garanții suverane comune sau solidare. Timp de peste cincizeci de ani, Banca Europeană de Investiții a emis cu succes titluri de datorie suverană fără a trebui să recurgă la garanții naționale, iar succesul său a fost atât de mare, încât volumul tranzacțiilor sale este deja de două ori mai mare decât al Băncii Mondiale.

1.13 Afluxul de excedente globale către *Eurobond-uri* ar relansa creșterea, acesta fiind modul cel mai eficace de a reduce datoria și deficitele, fapt relevat de cel de-al doilea mandat al administrației Clinton, când bugetul federal a fost excedentar în fiecare an. *Eurobond-urile* ar putea contribui la cofinanțarea investițiilor BEL, în cadrul căreia serviciul datoriei corespunzătoare acestor investiții este asigurat din veniturile statelor membre care beneficiază de ele, și nu de transferuri fiscale între statele membre.

(7) Statele membre care doresc să stabilească între ele o formă de cooperare consolidată în cadrul competențelor neexclusive ale Uniunii pot recurge la instituțiile acesteia și își pot exercita aceste competențe prin aplicarea dispozițiilor corespunzătoare ale tratatelor, în limitele și în conformitate cu procedurile prevăzute la articolul 20 din TUE, precum și la articolele 326-334 din TFUE. Cooperarea consolidată vizează îndeplinirea obiectivelor Uniunii, protejarea intereselor sale și consolidarea procesului de integrare. Toate statele membre ar trebui să aibă acces, oricând, la această formă de cooperare. Decizia care autorizează o formă de cooperare consolidată se adoptă de Consiliu în ultimă instanță, atunci când acesta stabilește că obiectivele preconizate prin această cooperare nu pot fi atinse într-un termen rezonabil de Uniune, în ansamblul ei, și în condițiile în care cel puțin două state membre participă la aceasta. Actele adoptate în cadrul cooperării consolidate creează obligații doar pentru statele membre participante și nu sunt considerate ca fiind *acquis* care trebuie acceptat de statele candidate la aderarea la Uniune (Articolul 20 TUE). Toți membrii Consiliului pot participa la deliberări în cadrul procedurii de cooperare consolidată, dar numai cei care reprezintă statele membre care subscriu la cooperarea consolidată au drept de vot (Articolul 330 TFUE).

1.14 În cadrul mandatului în materie de convergență și coeziune încredințat Grupului BEI prin „Programul special de acțiune de la Amsterdam” din 1997, această creștere finanțată de obligațiuni și stimulată de investiții ar putea atinge nivelul macroeconomic de transferuri fiscale.

1.15 Ar spori **coeziunea**. *Eurobond-urile* ar putea cofinanța proiectele de investiții ale BEI pentru care aceasta a primit deja, din 1997, mandat de promovare a coeziunii și convergenței în următoarele sectoare: sănătate, educație, reînnoire urbană, mediu înconjurător, tehnologii ecologice și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii și a înființării de noi întreprinderi în sectorul noilor tehnologii.

1.16 **Competitivitatea** ar fi ameliorată, prevăzându-se ca o parte din fluxurile de capital atrase prin emiterea de *Eurobond-uri* să fie destinată finanțării unui fond cu capital de risc pentru întreprinderile mici și mijlocii. Ar fi astfel posibilă o politică europeană de sprijinire a IMM-urilor (*Mittelstandspolitik*), idee care a stat inițial la baza Fondului european de investiții, integrat în prezent în Grupul BEI.

1.17 Dacă Banca Centrală Europeană este gardianul stabilității, la rândul său, Grupul BEI își poate asuma sarcina de protejare a creșterii, odată ce proiectele sale de investiții sunt cofinanțate cu *Eurobond-uri*. După criza financiară din 2008, BEI a fost solicitată să dețină și să emită obligațiuni în scopul stabilizării datoriei, lucru cu care nu a fost de acord, ceea ce era de înțeles în acel moment. În paralel, un obiectiv inițial important al Fondului european de investiții a fost emiterea de *Union Bond-uri*, conform propunerii lui J. Delors din Cartea albă a Comisiei privind creșterea, competitivitatea și ocuparea forței de muncă (1993). Ca parte a Grupului BEI și bazându-se pe experiența BEI în emisiuni de obligațiuni încununate de succes, Fondul european de investiții ar putea să lanseze emisiuni nete de *Eurobond-uri* (a se vedea, în cele ce urmează, punctele 5.2 și 5.8 din prezentul aviz).

1.18 *Eurobond-urile* ar putea așadar să asigure cofinanțarea unui plan european pentru creștere și a unui „pact european pentru creștere” asociind forțele cele mai dinamice – întreprinderi, syndicate, asociații –, un pact care să acționeze ca un motor pentru a da răspunsuri concrete la criza actuală. Acesta ar constitui un *New Deal* european, pe baza precedentului său american, capabil să reinstituească creșterea și ocuparea forței de muncă, să reducă datoria, să redea încredere și speranță în viitorul UE și, în special, să reducă rata șomajului în rândul tinerilor.

1.19 În același timp, va trebui lansat un proces care să abordeze fără întârziere problemele fundamentale ale UE: **dimensiunea economică** și fiscală, așa cum a făcut-o Summitul de la Bruxelles din 8 și 9 decembrie 2011, care ar trebui să prevadă și consolidarea BCE ca garant al stabilității financiare; **dimensiunea socială** și **dimensiunea politică**, pentru a acoperi deficitul democratic actual și pentru a accelera procesul decizional. În practică, trebuie înlăturate toate obstacolele (în special constrângerile procesului decizional și slăbiciunea politică) care au împiedicat și împiedică UE să acționeze rapid și cu eficacitate, nu numai pentru a susține moneda euro, ci și pentru a nu-și periclita propria existență și propria rațiune de a fi, accentuând declinul.

2. Context

2.1 Obiectivul prioritar al prezentului aviz este acela de a propune un program de acțiune care să poată fi pus neîntârziat în aplicare, fără să fie necesare noi instituții sau revizuirii ale tratatului, și care să pună bazele unei gestionări comune a datoriei din zona euro. Prin faptul că recunoaște necesitatea reducerii nivelurilor nesustenabile ale datoriei naționale, acest aviz vine în completarea altor avize ale CESE deja elaborate sau în curs de elaborare, pe teme legate de creștere, politică industrială și financiară, productivitate și competitivitate.

2.2 După criza financiară din 2007-2008, s-a sperat că ceea ce a fost mai rău a trecut. Combaterea crizei i-a costat mult pe cetățenii europeni și a dus la o creștere a datoriei publice. Totuși, doi ani mai târziu, în pofida creșterii pe termen scurt a datoriei naționale indusă de costul salvării băncilor, nu a mai fost incriminată datoria privată, ci datoria publică.

2.3 Atacarea pe piețele financiare a statelor considerate mai vulnerabile a arătat fragilitatea zonei euro, cu toate că datoria sa națională cumulată, care trebuie încă redusă și controlată, este inferioară celei americane. Măsurile adoptate, deși puse în aplicare cu întârziere, reprezintă un mare pas înainte, care însă este insuficient, deoarece este vorba de o criză sistemică, ce nu depinde de datoria unui stat anume.

2.4 Astfel, s-a evidențiat în mod clar o problemă crucială atât pentru supraviețuirea zonei euro, cât și pentru proiectul european, și anume: „Cine dictează legile și cine are ultimul cuvânt?”. Societatea civilă europeană a înțeles deja în mod clar că nu guvernele alese dețin controlul asupra situației, ci niște entități care nu au fost alese și care le-au luat locul. De aceea, este pusă în pericol nu numai legitimitatea diferitelor guverne, ci și supraviețuirea procesului democratic la nivel european.

2.5 Până în 2008, moneda euro nu a resimțit turbulențe valutare și s-a întărit față de dolar, devenind cea de-a doua monedă de rezervă mondială. Printre motivele schimbării de situație și transformării monedei euro în țintă a atacurilor se numără și faptul că, până la criza din Grecia, agențiile de rating au pornit de la premisa că Uniunea nu ar permite falimentul unui stat membru al zonei euro. Nefiind găsită o soluție rapidă pentru criza din Grecia, a crescut vertiginos ecartul de rentabilitate a noilor emisiuni de obligațiuni. Timp de doi ani, a lipsit voința politică de a se găsi o soluție comună pentru criza datoriilor suverane în Europa, ceea ce a încurajat agențiile de rating să treacă la scăderea nivelului de clasificare a datoriei unor state din zona euro, scădere care afectează în prezent atât centrul, cât și periferia acesteia.

2.6 Dată fiind necesitatea de redresare a datoriei (în mod progresiv, pentru a se evita uciderea „vinovatului” în loc de vindecarea acestuia), UE trebuie să acționeze cu cea mai mare hotărâre. Statele, nu numai cele mai îndatorate, sunt blocate de necesitatea de a nu agrava situația finanțelor lor publice și epuizate de o creștere lentă și au devenit inerte, ca și UE de altfel, sau iau lent decizii. În ceea ce privește piețele de

obligățiuni, nici ele nu au fost calmate de un răspuns politic constând în constrângeri, austeritate și reduceri, care riscă să încetinească creșterea sau să o transforme în creștere negativă.

2.7 Trebuie respinsă ideea că excedentele unei țări sunt deficitele altor țări. Există o percepție eronată în ceea ce privește „efectul de evicțiune” și, în paralel, o percepție eronată potrivit căreia reducerea investițiilor și cheltuielilor publice ar conduce cu necesitate la atragerea investițiilor și cheltuielilor private. De asemenea, nu s-a ținut seama de faptul că în câteva cazuri din UE în care programele de austeritate implementate în state membre mai mici au fost urmate de redresare economică, s-a întâmplat acest lucru în condițiile în care Uniunea, în ansamblul ei, cunoștea o extindere a cererii la export, însoțită, în câteva situații, de devalorizări ale monedelor, ceea ce în prezent nu reprezintă o opțiune pentru statele membre ale zonei euro.

2.8 UE trebuie să recâștige încrederea populațiilor europene într-o monedă unică al cărei scop este binele comun. Aceasta presupune lansarea unui program de acțiune pe plan economic, social și cultural și a unui „nou pact” european, luând drept exemplu *New Deal* american, al cărui succes l-a încurajat pe președintele Truman să susțină Planul Marshall care, în afară de faptul că a favorizat redresarea în perioada postbelică, a oferit tuturor țărilor din Europa posibilitatea unei dezvoltări durabile, bazată pe competitivitate, productivitate, ocuparea forței de muncă, stat social, prosperitate și, mai presus de toate, consens (participare și parteneriat social).

2.9 O astfel de perspectivă, care presupune atât stabilitate, cât și creștere, ar antrena consensul politic necesar pentru instituirea unor noi instrumente de guvernare economică și fiscală comună. Existența unei monede unice și a 17 politici diferite de gestionare a datoriei naționale sfidează orice rațiune. O politică bugetară de austeritate nu este însă suficientă pentru redresarea situației. Este nevoie de strategii coerente de gestionare a datoriei, precum și de instrumente financiare comune care să poată finanța creșterea europeană într-un moment în care se reduc nivelurile datoriilor naționale excesive.

2.10 Reacția UE la criză nu se poate reduce la cuvintele „rigoare, austeritate, reduceri, sacrificii” indiferent de consecințe. Pentru a nu mai vorbi despre evaluare și împărțirea statelor în „virtuoase” și „nevirtuoase”, ceea ce adesea nu corespunde adevărului și responsabilităților efective. O astfel de abordare generează resentimente, egoism, ranchiună și amărăciune, chiar și pe plan cultural, și duce la rivalități meschine sau chiar la un populism periculos pentru Europa. La bază există o eroare de diagnostic, o viziune moralistă asupra crizei, care îi împiedică pe așa-zii „virtuoși” să îi ajute pe ceilalți.

2.11 Binomul austeritate-creștere reprezintă o dilemă din care UE trebuie să iasă, cu consimțământul cetățenilor săi, acționând pe două planuri, așa cum se indică în cele două puncte următoare.

2.12 Pe de o parte, trebuie să se formuleze o nouă propunere, mai avansată, privind datoria suverană, care să prevadă reducerea nivelurilor de îndatorare și menținerea responsabilității statelor membre, descurajând atacurile speculative, pe baza unei solidarități comune, în virtutea principiilor tratatului. Protejarea euro, care constituie în primul rând o problemă politică, ar reprezenta un avantaj pentru toate statele, în special pentru cele mai bogate, și ar evita situația paradoxală a unei monede unice care, dintr-un vis frumos, s-ar transforma în coșmar pentru cetățenii UE.

2.13 Cea de-a doua propunere trebuie să urmărească recâștigarea încrederii populațiilor europene. De aceea, trebuie să se implementeze un program de acțiune în plan economic, social și cultural, în vederea realizării ambițiilor programului european de redresare economică 2020, prevăzându-se finanțările necesare. De asemenea, UE trebuie să lanseze o idee cuprinzătoare, un fel de „nou pact” european, luând drept exemplu *New Deal* american. Așa cum s-a observat, în afară de faptul că a favorizat redresarea în perioada postbelică, Planul Marshall a permis dezvoltarea durabilă a tuturor țărilor din Europa, bazată pe competitivitate, productivitate, ocuparea forței de muncă, stat social, prosperitate și, mai presus de toate, consens (participare și parteneriat social).

2.14 De aceea, UE trebuie să depună toate eforturile pentru a răspunde într-un singur glas la întrebările piețelor, care și-au demonstrat limitele, acționând în afara oricăror reglementări și norme. Acesta nu necesită însă susținerea unanimă a unor instrumente financiare noi de către toate statele membre. În acest context, se poate exploata principiul „cooperării consolidate”. În loc de reducerea zonei euro la un „nucleu dur” de state care ar putea avea de suferit, ar trebui să se permită ca statele care fac obiectul unor atacuri speculative să transfere o parte semnificativă a propriei datorii într-un cont de debit european, în avantajul tuturor statelor membre.

3. Union Bond-uri pentru stabilizarea datoriei naționale

3.1 În Europa, datoria suverană nu se mai poate defini ca atare. Limitele și erorile UE și ale statelor, precum și lipsa unui cadru autentic de supraveghere și control al instituțiilor financiare au înlesnit comportamentul prădalnic al agențiilor de rating față de monedele naționale⁽⁸⁾. De asemenea, pe fondul unei proaste gestionări a finanțelor publice, s-a deteriorat suveranitatea unor state membre vulnerabile.

3.2 CESE consideră indispensabilă înăsprirea disciplinei conturilor publice în anumite state, inclusiv prin reforme structurale echitabile și comune. Pe termen lung, ar fi posibilă realizarea unei uniuni bugetare, cu desemnarea unui ministru al economiei și al trezoreriei în zona euro. Existența unei politici monetare (și bugetare) comune și a 17 politici diferite în de gestionare a datoriei naționale sfidează orice rațiune. Trebuie

⁽⁸⁾ A se vedea Avizul CESE privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1060/2009 privind agențiile de rating de credit, JO C 54, 19.2. 2011 p. 37..

să se aplice însă încă de pe acum măsuri urgente, de stabilizare a datoriei naționale, pe lângă gestionarea comună a bugetelor statelor membre sub supravegherea UE.

3.3 Din punct de vedere politic, trebuie acordată mai multă importanță faptului că, în timp ce unele state membre sunt puternic îndatorate, Uniunea în sine are o datorie aproape egală cu zero. Până în luna mai a anului 2010, când a început achiziționarea datoriei anumitor state membre, Uniunea nu avea nicio datorie. Chiar și după achiziționarea datoriilor și după operațiunile de salvare a băncilor, datoria se situează sub 1% din PIB-ul său. Aceasta reprezintă mai puțin de o zecime din raportul datorie/PIB din anii 1930, în Statele Unite, când administrația Roosevelt a inițiat transformarea economiilor în investiții prin extinderea emisiunii de bonuri ale Trezoreriei federale⁽⁹⁾. **Spre deosebire de Statele Unite de atunci, UE are avantajul că poate beneficia de acest precedent în materie de obligațiuni.**

3.4 Suveranitatea statelor membre poate să fie acum restaurată prin intermediul Uniunii, devenind astfel posibil să guverneze nu piețele financiare, ci guvernele naționale, printr-o supraveghere mai atentă a actorilor pieței financiare și prin creșterea responsabilității acestora, inclusiv a agențiilor de rating de credit. Or, pentru a face acest lucru, nu sunt necesare achiziționarea datoriei, garanții suverane comune sau transferuri fiscale. De exemplu, în finanțarea *New Deal*, administrația Roosevelt nu a recurs la achiziționarea datoriei publice a statelor Uniunii, nici nu le-a impus garantarea bonurilor emise de Trezoreria federală sau efectuarea de transferuri fiscale. Statele Unite emit bonuri de trezorerie al căror serviciu este finanțat prin impozite federale. Spre deosebire de Statele Unite, Uniunea Europeană nu are o politică fiscală comună. Totuși, statele membre își pot finanța cota lor de obligațiuni naționale convertită în *Union bond-uri* fără a fi necesar să se efectueze transferuri fiscale între ele.

3.5 Prin adoptarea unei strategii de austeritate ca răspuns dat piețelor financiare, programul european de redresare economică (European Economic Recovery Programme – EERP) a fost pus de-o parte. Majoritatea electoratului nici măcar nu cunoaște angajamentul UE în acest sens, dar știe foarte bine ce sacrificii sunt necesare pentru operațiunile de salvare a băncilor și a fondurilor speculative (*hedge funds*). Astfel, în general, publicul larg nu are cunoștință despre existența unui astfel de program.

3.6 Conversia unei părți a datoriei naționale în datorie UE se poate face printr-o cooperare consolidată cu statele membre-cheie, precum Germania, care vor continua să dețină obligațiuni naționale. Conform Tratatului de la Lisabona, cooperarea consolidată se referă la o minoritate de state membre. Totuși, introducerea monedei euro a reprezentat de fapt un caz de cooperare consolidată a majorității statelor UE. Institutul Bruegel a propus crearea unei noi instituții care să dețină obligațiunile rezultate din conversia datoriilor suverane ale statelor membre în datorie a Uniunii⁽¹⁰⁾. Însă nu este nevoie de o nouă instituție.

⁽⁹⁾ Statele Unite nu au optat pentru o finanțare a deficitului decât în cursul celui de-al doilea mandat al președintelui Roosevelt. Totuși, atât în primul cât și în al doilea mandat prezidențial, principalul motor al redresării după Marea Depresiune a fost reprezentat de investițiile sociale și de mediu finanțate cu obligațiuni federale: un exemplu pe care Europa îl poate urma acum pentru a ieși din criză.

⁽¹⁰⁾ Von Weizäcker, J. și Delpla, J., *The Blue Bond Proposal*, în *Bruegel Institute*, document politic, 2010, nr. 3.

3.7 *Union bond-urile* rezultate din conversia unei părți a datoriei naționale ar putea fi deținute de FESF (și apoi de MES) într-un cont dedicat conversiei, în loc de a fi tranzacționate⁽¹¹⁾. Astfel, aceste obligațiuni ar fi puse la adăpost de acțiunile speculative. Investitorii și-ar putea păstra activele până la scadența obligațiunilor, la rata medie a dobânzii pe piață. S-ar evita astfel și hazardul moral, căci obligațiunile dintr-un cont de debit nu pot fi utilizate pentru crearea de credit net. Avantajul pentru guverne, dar și pentru deținătorii de obligațiuni constă în reducerea semnificativă, pe această cale, a riscului de nerespectare a obligațiilor de către unele state membre.

4. Eurobond-uri pentru promovarea redresării și a creșterii sustenabile

4.1 Evenimentele recente au evidențiat necesitatea ca Uniunea să instituie o guvernare economică și socială comună, care să corespundă unității create prin moneda comună, pentru a aborda cu mai multă eficacitate dezechilibrele macroeconomice tot mai mari. Cu toate acestea, până în prezent, Comisia și Consiliul European au abordat numai problema stabilității, eludând necesitatea reluării creșterii.

4.2 Este neglijată astfel dimensiunea socială, ca și implicațiile mondiale ale unei austerități prelungite, în pofida importanței pe care o prezintă pentru economiile emergente o cerere susținută de importuri din respectivele țări din partea Europei. Pe de altă parte, nu este luat în considerare faptul că redresarea creșterii nu necesită transferuri fiscale între statele membre, ci o reciclare a excedentelor economiilor emergente.

4.3 Spre exemplu, unul dintre argumentele invocate vehement de diverse propuneri publicate în presă, care se fac ecoul propunerii Institutului Bruegel și al celei precedente (din 1993) a lui J. Delors în materie de *Union Bond-uri*, este acela că emisiunile nete de *Eurobond-uri* ar atrage excedente de la băncile centrale din țările emergente și din fondurile suverane, producând un efect multiplicator.

4.4 Aceste afluxuri financiare spre *Eurobond-uri* ar putea traduce în realitate angajamentul asumat în 2008 de statele membre și de Parlamentul European în favoarea Planului european de redresare economică. Deși, inițial, emiterea acestor obligațiuni ar fi graduală, afluxul cumulativ al unei părți din cele circa 3 000 de miliarde de dolari SUA, ca excedent de la băncile centrale din țările emergente și din fondurile suverane, ar fi considerabil.

4.5 Mai mult, aceste afluxuri ar putea egala sau chiar depăși resursele proprii ale Comisiei, fără să fie nevoie de transferurile fiscale la care Germania și alte state membre se opun. Ele ar putea cofinanța și investițiile Grupului BEI în domenii precum sănătatea, educația, reînnoirea urbană și mediul înconjurător.

⁽¹¹⁾ Deținătorii privați de titluri care nu pot fi tranzacționate pe piață le-ar putea vinde MES, la nevoie, la valoarea nominală, până la atingerea plafonului stabilit.

4.6 După ce BEI a primit mandatul privind obiectivele de coeziune și de convergență, prin „Programul special de acțiune de la Amsterdam” din 1997, volumul de împrumuturi acordate pentru finanțarea investițiilor a crescut de patru ori. O nouă cvadruplare a investițiilor BEI ar avea un efect echivalent cu acela al Planului Marshall aplicat în Statele Unite în perioada postbelică.⁽¹²⁾ Cu toate acestea, spre deosebire de Planul Marshall sau de fondurile structurale, modul său de finanțare nu s-a baza pe subvenții, ci pe transformarea economiilor în investiții. Cu ajutorul multiplicatorilor economici, aceste investiții ar genera o cerere susținută în sectorul privat și creșterea nivelului de ocupare a forței de muncă. Sectorul privat și opinia publică și-ar recăștiga astfel încrederea în posibilitatea înlocuirii măsurilor de austeritate cu un nivel mai ridicat de trai și de bunăstare. Creșterea și rata ridicată de ocupare a forței de muncă ar genera, la rândul lor, venituri fiscale directe și indirecte, care ar putea contribui la reducerea datoriei și a deficitelor.

5. Contextul juridic și instituțional al propunerii

5.1 *Union Bond*-urile și *Fondul european de stabilitate financiară*

5.1.1 FESF ar putea deține cota de datorie națională convertită în *Union Bond*-uri într-un cont dedicat conversiei, ceea ce ar fi în concordanță cu misiunea sa de stabilizare. Ar putea face acest lucru chiar dacă urmează să fie înlocuit, în iulie 2012, cu Mecanismul european de stabilitate (MES), care va deține atunci datoria convertită.

5.1.2 Principiul conform căruia datoria convertită în *Union bond*-uri nu trebuie tranzacționată ar fi protejat FESF de scăderea nivelului de clasificare de către agențiile de rating și de piețele de obligațiuni. Deținerea obligațiunilor într-un cont de debit ar trebui să liniștească temerile Germaniei și ale altor state membre, dat fiind că obligațiunile naționale convertite în *Union Bond*-uri nu pot fi utilizate pentru crearea de credit.

5.2 Rolul FEI și al *Eurobond*-urilor

5.2.1 Nu este necesară implicarea BCE în emisiunile nete de obligațiuni. Inițial, s-a prevăzut ca obligațiunile Uniunii Europene să fie emise de FEI, care a fost instituit în 1994 și inclus în Grupul BEI în 2000. Sarcina principală a FEI era aceea de a face astfel încât monedei comune să-i corespundă obligațiuni comune, în timp ce sarcina sa secundară era, din 1994⁽¹³⁾, susținerea financiară a întreprinderilor mici și mijlocii și a întreprinderilor recent înființate de înaltă tehnologie.

5.2.2 În varianta inițială a FEI se ținea cont de faptul că o monedă unică ar priva statele membre de posibilitatea de a recurge la devalorizare pentru a reechilibra balanța de plăți și că lipsa susținerea politică pentru a se efectua transferuri fiscale

⁽¹²⁾ Dintr-un sondaj de opinie efectuat pe la mijlocul anilor 1950 asupra a 2 000 de persoane în Franța, Norvegia, Danemarca, Țările de Jos, Austria și Italia, a reieșit că 80 % dintre cei intervievați cunoșteau Planul Marshall și 25-40% înțelegeau funcționarea acestuia.

⁽¹³⁾ Holland, Stuart (1993), *The European Imperative: Economic and Social Cohesion in the 1990s* (Un imperativ european: coeziunea economică și socială în anii 1990). Op. cit.

în măsura recomandată de Raportul MacDougall⁽¹⁴⁾. Totuși, pe baza precedentului *New Deal*, se recunoștea și faptul că obligațiunile europene ar putea finanța politici structurale, sociale și regionale, așa cum s-a sugerat deja în 1956 în Raportul Spaak pentru o piață comună⁽¹⁵⁾, ceea ce era în conformitate și cu obiectivele Raportului MacDougall, care invoca politici ocupaționale și regionale „structurale și ciclice”, care să reducă disparitățile dintre regiuni în materie de capitaluri și productivitate.

5.3 Rolul FEI în materie de capital de risc

5.3.1 Recomandarea din 1993 ca FEI să susțină întreprinderile mici și mijlocii nu se referea numai la acordarea de garanții de participare la propriul capital sau la împrumuturi către acestea, ci și la un fond european de capital de risc cu un buget de până la 60 de milioane de ecu și o competență specifică în materie de finanțare a întreprinderilor recent înființate de înaltă tehnologie.

5.3.2 Finanțate prin *obligațiunile* Uniunii, resursele acestui Fond ar fi fost investite de-a lungul mai multor ani, dar ar fi avut un potențial macroeconomic. O gestionare responsabilă a Fondului, în cooperare cu agențiile de credit naționale și cu agențiile de dezvoltare regională – cunosătoarele ale situației IMM-urilor locale – ar fi trebuit să asigure posibilitatea de a finanța obligațiunile cu beneficiile rezultate din capitalul propriu al IMM-urilor, dacă succesul acestor întreprinderi ar fi permis acest lucru.

5.3.3 Obiectivul era acela de a compensa lipsa relativă de capital de risc privat în Europa (în comparație cu Statele Unite), de a reduce dependența IMM-urilor de împrumuturile cu dobândă fixă care penalizau întreprinderile recent înființate înainte de a putea intra pe piață și de a întări astfel inovația și competitivitatea la nivel microeconomic, cu urmări pozitive la nivel macroeconomic și social.

5.3.4 De la instituirea FEI (1994), funcția sa de garant al capitalului de risc mai degrabă decât al împrumuturilor a fost neglijată, cu rezultatul că, în momentul integrării sale în Grupul BEI (2000), Fondul furnizase garanții pentru IMM-uri de numai 1 miliard de ecu. FEI a revenit la concepția inițială – de instrument microeconomic cu efecte macroeconomice – abia în septembrie 2008, când Consiliul ECOFIN de la Nisa a lansat un program de susținere a IMM-urilor dotat cu 30 de miliarde de euro, chiar dacă numai sub formă de împrumuturi, și nu de capital propriu.

5.3.5 În contextul emisiunilor nete de *Eurobond*-uri, pentru FEI trebuie să se ia din nou în considerare funcția de fond de capital de risc, mai degrabă decât de împrumuturi, ca o completare la conversia unei părți din datoria statelor membre în datorie a Uniunii.

⁽¹⁴⁾ Adică de la 5 la 7 % din PIB (Comisia Europeană, Report of the Study Group on the Role of Public Finance in European Integration – Raport al Grupului de studii privind „Rolul finanțelor publice în integrarea europeană”, 1977.

⁽¹⁵⁾ Comitetul interguvernamental privind integrarea europeană, *Raport privind piața comună europeană*, 1956 (Raportul Spaak).

5.4 BEI

5.4.1 BEI și-a emis întotdeauna propriile obligațiuni și și-a exprimat clar preferința pentru menținerea identității acestora, distinctă de obligațiunile UE. Este o opțiune întemeiată. În primul rând, BEI își emite propriile obligațiuni în special în scopul finanțării de proiecte și dorește menținerea acestei identități specifice. În al doilea rând, s-a presupus că serviciul *Eurobond-urilor* necesită transferuri fiscale, în timp ce BEI a finanțat serviciul obligațiunilor proprii din venituri proprii, provenite din proiectele pe care le finanțează. În al treilea rând, transferurile fiscale ar putea necesita o creștere a resurselor proprii ale Comisiei, ceea ce pare improbabil. De asemenea, BEI a fost îngrijorată de posibila scădere a nivelului de clasificare a propriului rating, în situația în care s-ar fi implicat în stabilizarea datoriilor suverane.

5.5 Complementaritate între funcțiile BEI și cele ale FEI

5.5.1 Aceste rezerve nu s-ar justifica însă în cazul emisiunilor nete de *Eurobond-uri* de către Fondul european de investiții. Deși fac parte din același grup, BEI și FEI sunt instituții diferite. Prin urmare, *Eurobond-urile* FEI sunt distincte de obligațiunile BEI și de *Union Bond-uri* pentru stabilizarea datoriei deținute de FESF.

5.5.2 Emisiunile de *Eurobond-uri* de către FEI ar putea veni în completarea obligațiunilor emise de BEI pentru finanțarea de proiecte comune. Serviciul acestor obligațiuni s-a putea finanța din veniturile obținute din proiectele de investiții, mai degrabă decât prin transferuri fiscale. BEI ar menține controlul, rezervându-și dreptul de a aproba și de a gestiona proiectele, protejându-și astfel prerogativele în materie de gestiune în acest domeniu.

5.5.3 Acolo unde se impune participarea unor parteneri locali, ceea ce constituie un aspect important pentru BEI, aceasta poate beneficia de cooperare în gestiunea de proiecte cu instituțiile de credit naționale precum *Caisse des Dépôts et Consignations* în Franța, *Cassa Depositi e Prestiti* în Italia și *Kreditanstalt für Wiederaufbau* în Germania.

5.6 FEI și gestionarea obligațiunilor

5.6.1 Pentru a gestiona emisiunile de obligațiuni pe piața deschisă, adică pentru a-și îndeplini funcția fundamentală pentru care a fost concepută, FEI ar avea nevoie de un nou plan de afaceri. Aceasta presupune să dispună de o echipă compusă din persoane cu înalte competențe profesionale, pentru formarea căreia FEI ar putea recurge la BEI, de comun acord cu agențiile naționale însărcinate cu gestionarea datoriei publice. În afară de aceasta, dat fiind că emiterea de *Eurobond-uri* ar fi graduală, FEI ar putea crea o astfel de echipă, treptat, în timp.

5.6.2 Consiliul ECOFIN este organul de guvernare a Grupului BEI. Decizia privind emiterea de *Eurobond-uri* de către FEI **nu ar impune nicio revizie a tratatelor**, la fel cum aceasta nu a fost necesară nici pentru instituirea Fondului, în 1994.

5.7 Pentru a stabili criteriile pentru un Program european de redresare economică, nu este necesară o decizie a Consiliului ECOFIN sau o propunere a Comisiei. Odată cu Programul special de acțiune de la Amsterdam și cu Consiliile Europene din Luxemburg (1997) și Lisabona (2000), BEI a primit de la Consiliu o serie de mandate în materie de coeziune și de convergență, pentru a face investiții în sănătate, educație, reînnoire urbană, mediu urban, tehnologie ecologică și susținere financiară pentru IMM-uri și pentru întreprinderile recent înființate de înaltă tehnologie, precum și în rețelele trans-europene de transporturi și comunicații.

5.8 Din 1997 până în prezent, BEI a reușit să crească de patru ori volumul anual de finanțări pentru investiții, atingând un nivel egal cu două treimi din resursele proprii ale Comisiei. Cvadruplând din nou aceste finanțări până în 2020 și grație cofinanțării provenite din investițiile în *Eurobond-uri* ale băncilor centrale și ale fondurilor suverane din țările cu economii excedentare, Planul european de redresare economică s-ar putea transforma în realitate, cu atât mai mult cu cât s-a dovedit că efectul multiplicator al investițiilor este egal cu trei, fiind astfel dublu și triplu față de acela al multiplicatorilor fiscali⁽¹⁶⁾.

Bruxelles, 23 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽¹⁶⁾ Creel, J., Monperrus-Veroni, P. și Saraceno, F., *Has the Golden Rule of public finance made a difference in the United Kingdom?* (Regula de aur a finanțelor publice a avut efecte în Regatul Unit?) în *Observatoire Français des Conjonctures Économiques*, Documente de lucru, 2007, nr. 13.

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Către o perspectivă cetățenească și umanistă asupra politicii pieței interne” (aviz din proprie inițiativă)

(2012/C 143/04)

Raportor: **dl Jorge Pegado LIZ**

La 20 ianuarie 2011, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă pe tema

„Către o perspectivă cetățenească și umanistă asupra politicii pieței interne”.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 1 februarie 2012.

În cea de-a 478-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie 2012), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 118 voturi pentru, 3 voturi împotriva și 8 abțineri.

„Argumentele în favoarea Europei evoluează în permanență. Europa este un concept care se cere adaptat în funcție de evoluția condițiilor politice și economice”.

(Durão Barroso, *Expresso*, 19 noiembrie 2011)

1. Introducere

1.1 În acest moment, când se împlinesc 20 de ani de la data la care, potrivit lui Jacques Delors, ar fi trebuit să fie finalizată marea piață internă europeană, fără a mai exista bariere sau obstacole de niciun fel, este oportun și pertinent ca societatea civilă organizată, reprezentată de CESE, să reflecteze asupra situației în care ne aflăm și asupra direcției spre care ne îndreptăm.

1.2 Cu toate acestea, la ora actuală, orice reflecție asupra pieței interne implică regândirea proiectului european în întregul său. Este foarte logic să ne întrebăm, așa cum a făcut-o Comisarul Barnier într-un discurs foarte bine structurat, recent rostit la Universitatea Humboldt, dacă Europa, așa cum unii dintre noi au idealizat-o, cum atâția s-au străduit să o construiască și cum alții au încercat să o distrugă încetul cu încetul în ultimii 60 de ani, va mai fi încă, la orizontul anului 2050, un model de libertate, un far al culturii, un cavaler al păcii, un susținător fervent al fraternității între națiuni și un herald al egalității între popoare, într-o lume fără discriminări și fără bariere.

1.3 Întrebarea este cu atât mai justificată cu cât momentul actual este unul de mari tulburări, Europa confruntându-se cu o criză persistentă, de natură sistemică, și nu doar conjuncturală, care nu privește numai economia și finanțele, ci și valorile sociale și culturale, și din care majoritatea părților interesate reprezentate în cadrul CESE nu întrevăd soluții de ieșire durabilă.

1.4 Ne confruntăm cu o criză a locurilor de muncă. Situația este de așa natură încât Europa nu le mai poate garanta locuri de muncă cetățenilor săi. Singura cale de ieșire din acest impas o reprezintă creșterea economică, iar principalul instrument pentru generarea acestei creșteri trebuie să fie realizarea integrală a pieței interne.

1.5 **Societatea civilă organizată se întreabă**, pe bună dreptate, în ce măsură actualul model instituțional al UE, rezultat în urma Tratatului de la Lisabona, are capacitatea de a gestiona criza; **pune la îndoială** capacitatea actualului model economic și financiar de a se autoreglementa în mod eficient și

adecvat și rămâne perplexă în fața lipsei de măsuri coerente și eficiente de reglementare și a proliferării unor decizii disparate și contradictorii, la diferite niveluri; se întreabă cum se poate ajunge la un control mai strict și mai eficient asupra sistemului financiar, având în vedere prăbușirile succesive ale burselor care creează în mod inevitabil prejudicii sociale și economice; **se teme că** simptomele profunde ale crizei, în condițiile riscului iminent de recesiune mondială, indică o posibilă prăbușire a modelului european în forma sa actuală. Din aceste motive, societatea civilă adresează actualilor lideri europeni îndemnul de a da dovadă de ambiția și viziunea necesară pentru a duce la capăt reforma modelului economic și social european, în respectul valorilor și principiilor consacrate în tratat.

1.6 Din acest motiv, este extrem de îmbucurător faptul că, în paralel cu elaborarea prezentului aviz, Comitetul consultativ al AELS a simțit nevoia de a elabora un aviz pe aceeași temă și că a fost posibilă realizarea unui schimb de opinii în cadrul unei ședințe comune desfășurate la Oslo ⁽¹⁾.

2. Piața internă: ce este și ce scop are

2.1 Ideea unei „piețe comune” apărea deja în textul original al tratatului ca **instrument** pentru a promova dezvoltarea armonioasă a activităților economice, o creștere economică durabilă și echilibrată, o stabilitate crescândă, o creștere accelerată a nivelului de trai și relații mai strânse între statele pe care le reunește (articolul 2 din TCE). **Încă de la început, piața internă nu a fost concepută ca o politică izolată sau ca o simplă zonă de liber schimb, după modelul AELS, ci ca o componentă a unei strategii globale.**

2.2 Astfel a fost conturată dezvoltarea a ceea ce avea să devină politica pieței interne, considerată pe bună dreptate „nesatemata” politicii europene; instituirea sa progresivă era prevăzută să aibă loc „în decursul unei perioade de tranziție de doisprezece ani” (articolul 8 din TCE), cu o limită maximă de cincisprezece ani de la intrarea în vigoare a tratatului.

⁽¹⁾ A se vedea concluziile comune ale Comitetului consultativ al AELS și ale Observatorului Pieței Unice: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.smo-observatory-smo-spotlight.21343>.

2.3 În ciuda instrumentelor prevăzute pentru realizarea sa, realitățile politice, sociale și economice au avut câștig de cauză în fața idealurilor din 1957, constatându-se că, cincisprezece ani mai târziu, ne aflăm departe de atingerea obiectivelor care ar fi dus la instituirea efectivă a unei „piețe comune”.

2.4 Cartea albă privind realizarea pieței interne din 1985 a stabilit ținte foarte precise pentru atingerea acestui obiectiv până în 1992. În același timp s-a făcut simțită necesitatea de a introduce modificări în Tratatul de la Roma, care să faciliteze concretizarea obiectivelor politice consacrate în Cartea albă. Astfel a apărut ideea Actului Unic European⁽²⁾, care a introdus modificări importante în subsecțiunea referitoare la piața internă, printre care merită subliniate:

- a) **adoptarea cu majoritate calificată** a voturilor, în loc de unanimitate, a măsurilor referitoare la apropierea legislațiilor în vederea realizării pieței interne (articolele 8A și 100A);
- b) cea dintâi referință la un **nivel ridicat de protecție** în ceea ce privește măsurile în materie de sănătate, securitate și protecție a consumatorilor [articolul 100A, alineatul (3)];
- c) adoptarea cu caracter general a **principiului recunoașterii reciprocă**, inspirat din cunoscuta jurisprudență „Cassis de Dijon” a Curții de Justiție (articolul 100B);
- d) un apel hotărât la **coeziune economică și socială** ca obiectiv esențial, de luat în considerare în cadrul instituirii pieței interne (articolele 130A și 130B).

2.5 Noile dispoziții privind realizarea pieței interne nu au dobândit totuși consistență decât în 1992, odată cu Tratatul de la Maastricht⁽³⁾ care a instituit Uniunea Europeană, într-un moment în care devenise evident că termenul limită pentru realizarea concretă a pieței interne, prevăzut pentru 1992, era departe de a fi respectat⁽⁴⁾.

2.6 În schimb, s-a constatat recrudescența obstacolelor legislative și nelegislative în majoritatea statelor membre, combinată cu o politică liberală și permisivă a Comisiei, fapt care a contribuit la încetinirea până la stagnare a realizării pieței interne în anumite domenii deosebit de pertinente, în special în ceea ce privește serviciile.

2.7 Într-adevăr, multe din inițiativele legate de realizarea pieței interne nu s-au concretizat decât într-o **simplă acumulare de măsuri de armonizare legislativă, disperate**

și slab coordonate, neintegrate într-o politică de ansamblu. De altfel, statele membre au contracarat frecvent o astfel de politică prin adoptarea unor politici naționale care au limitat libera concurență – acordând în mod ilegal ajutoare de stat, instituind noi restricții cantitative sau măsuri cu efect echivalent și refuzând în mod sistematic orice progres în domenii esențiale precum integrarea industrială, fiscalitatea sau guvernanta economică.

2.8 Chiar și unele inițiative aparent concretizate cu succes și care merită salutate, precum adoptarea „regulilor Schengen”, introducerea monedei euro, ceva mai recenta „comunitarizare” a spațiului de libertate și justiție, precum și integrarea Cartei drepturilor fundamentale a UE în versiunea finală a Tratatului de la Lisabona, nu au putut avea decât o eficacitate limitată, nu numai din cauza neaderării sau rezervelor formulate de anumite state membre, ci și din cauza limitării domeniului și a punerii lor în aplicare, mergând până la o blocare fățișă în anumite cazuri. În plus, aceste inițiative nu au fost însoțite de măsuri complementare esențiale, de exemplu de o adevărată politică financiară europeană. De aici a decurs și **incapacitatea Europei de a face față crizei actuale**, care a adus-o „pe marginea prăpastiei”, cum avea să spună Jacques Delors în interviul său din 18 august acordat ziarelor *Le Soir* și *Le Temps*.

2.9 CESE a atras atenția de multă vreme, în repetate rânduri, asupra necesității unei schimbări clare de paradigmă, care să privilegieze aspectul calitativ al realizării pieței interne, astfel încât interesele concrete și drepturile fundamentale ale cetățenilor, în general, și ale lucrătorilor, în special, să devină o preocupare esențială, iar aspectele sociale să fie puse pe același plan cu cele economice, în cadrul unei viziuni umaniste, în loc să se mențină aceeași abordare pur economică, răspunzătoare de o serie de constrângeri, reticențe și șovăieli și de erodarea încrederii⁽⁵⁾.

2.10 Când actualul președinte al Comisiei, aflat la început de mandat, și-a dezvăluit noua viziune despre piața internă pentru secolul 21⁽⁶⁾, în spiritul unei comunicări anterioare pe tema „O agendă pentru cetățeni – Pentru o Europă a rezultatelor”⁽⁷⁾, faptul că Comisia părea să militeze pentru o schimbare radicală a orientării sale politice referitoare la piața unică, de care să beneficieze în primul rând cetățenii și consumatorii, a generat, pe bună dreptate, anumite așteptări. Fără a considera această viziune ca pe o politică izolată, ci ca pe o componentă a unei strategii globale, care prefigura viitoarea Strategie Europa 2020, Comisia anunța într-adevăr ca principale obiective pentru piața internă creșterea încrederii consumatorilor, promovarea integrării economice și a coeziunii sociale și dezvoltarea societății cunoașterii într-o Europă durabilă, într-o lume globalizată. Instrumentul fundamental al acestei noi abordări era reprezentat de o reglementare tot mai eficientă, într-un cadru legislativ epurat și simplificat⁽⁸⁾.

⁽²⁾ JO L 169, 29.6.1987.

⁽³⁾ JO C 191, 29.7.1992, în cadrul a ceea ce a fost considerat o copie inferioară a Proiectului Spinelli, într-o încercare de a-i reconcilia pe federaliști cu adversarii lor.

⁽⁴⁾ Comunicarea Comisiei pe tema „Funcționarea pieței interne a CE după 1992 – Monitorizarea raportului Sutherland” [SEC (92) 2277 din 2.12.1992] și Avizul CESE din JO C 201, 26.7.1993, p. 59, ale căror concluzii sunt încă foarte actuale și merită o atenție deosebită.

⁽⁵⁾ A se vedea, printre altele, cele mai importante avize CESE în acest sens: JO C 39, 12.2.1996, p. 70, JO C 255, 14.10.2005, p. 22, JO C 204, 9.8.2008, p. 1, JO C 347, 18.12.2010, p. 8, JO C 44, 11.2.2011, p. 68, Raport de informare impactul Tratatului de la Lisabona asupra funcționării pieței interne.

⁽⁶⁾ Comunicarea „O piață unică pentru cetățeni”, COM(2007) 60 final din 21.2.2007.

⁽⁷⁾ COM(2006) 211 final, 10.5.2006.

⁽⁸⁾ JO C 77, 31.3.2009, p. 15.

2.11 Pentru a consolida această nouă orientare, Comisia a comandat fostului comisar Mario Monti un studiu important, prezentat în mai 2010 ⁽⁹⁾; în același timp și Consiliul a solicitat unui „grup de reflecție” condus de fostul prim-ministru spaniol Felipe Gonzalez și din care făceau parte personalități de seamă, printre care și Mario Monti, redactarea unui raport privind perspectivele Europei la orizontul 2030 ⁽¹⁰⁾; la rândul său, Parlamentul European, tot în mai 2010, a prezentat Raportul Grech, aflat la baza Rezoluției sale din 20 mai pe tema „O piață unică în serviciul consumatorilor și al cetățenilor” ⁽¹¹⁾.

2.12 În esență, toate aceste documente importante atrag atenția asupra necesității unei schimbări radicale de paradigmă în ceea ce privește definirea și punerea în aplicare a politicii privind realizarea pieței interne, considerând că modelul actual este depășit și subliniind că rezultatele obținute, deși pertinente în anumite domenii, sunt, în general, puțin cunoscute, insuficiente și nesatisfăcătoare din multe privințe pentru o Europă care se confruntă cu provocări pe care nu le anticipase și cu perspective sumbre.

2.13 Aceste observații și concluzii au fost, de altfel, amplu confirmate de rezultatele regulate și succesive ale tablourilor de bord privind piața internă ⁽¹²⁾, de analizele amănunțite ale opiniilor și experiențelor cetățenilor și întreprinderilor referitoare la piața internă, realizate periodic de Eurobarometru în statele membre, de tablourile de bord identice referitoare la consumatorii de pe piața internă ⁽¹³⁾, precum și de rapoartele anuale ale Comisiei privind aplicarea dreptului comunitar, în general ⁽¹⁴⁾, și a acquis-ului în materie de drept al consumatorilor, în special ⁽¹⁵⁾. Interpretate în mod corespunzător, analizate în funcție de diferite criterii și apreciate în mod critic, aceste date confirmă în totalitate preocupările și îndoielile exprimate în documentele menționate anterior.

2.14 Astfel, dat fiind că se aștepta din partea Comisiei o schimbare clară a orientării politice privind piața unică, pentru a reflecta toate aceste concluzii și a proiecta într-un mod cu adevărat novator și diferit piața unică pentru secolul 21, în contextul crizei financiare actuale, precum și pentru a oferi un răspuns la așteptările create de o întreagă serie de declarații ale celor mai înalți responsabili politici, reacția la documentul pe tema „Pentru o economie socială de piață cu grad ridicat de competitivitate” a fost de relativă dezamăgire. În ciuda numeroaselor merite care i-au fost recunoscute, acesta nu cuprindea decât o listă de 50 de măsuri disparate, fără o linie strategică bine definită ⁽¹⁶⁾, punctele slabe și deficiențele sale fiind bine evidențiate în Rezoluția PE din 6 aprilie 2011 ⁽¹⁷⁾.

⁽⁹⁾ „O nouă strategie pentru piața unică în serviciul economiei și societății europene”.

⁽¹⁰⁾ „Proiectul Europa 2030 – provocări și oportunități”, publicat tot în luna mai 2010.

⁽¹¹⁾ Rezoluția PE A7-0132/2010

⁽¹²⁾ SEC(2011) 372 final din 21.3.2011

⁽¹³⁾ SEC(2011) 299 final din 4.3.2011, de altfel confirmat pe larg de rezultatele Sondajului Eurobarometru privind comunicațiile electronice la nivel de gospodării, din luna iulie 2011.

⁽¹⁴⁾ COM(2010) 538 final, 1.10.2010

⁽¹⁵⁾ JO C 18, 19.1.2011, p. 100

⁽¹⁶⁾ JO C 132 din 3.5.2011, p. 47

⁽¹⁷⁾ Documentul A7-0072/2011, având la bază Raportul Comisiei IMCO pe tema „O piață unică pentru europeni” [2010/2278 (INI), PE 456.691v02-00 din 24.3.2011]. Raportor: dl Correia de Campos.

2.15 Această deficiență nu a fost remediată nici prin recenta Comunicare a Comisiei privind selectarea a 12 „pârghii”, din care nu reiese în mod clar firul conducător al orientării politice de fond privind realizarea pieței unice care să fi justificat alegerea strategică a acestor 12 așa-zise „pârghii” în detrimentul altora, de exemplu cele enumerate chiar de CESE în avizul său ⁽¹⁸⁾.

2.16 Mai multe intervenții publice recente, cum ar fi cea a președintelui Comisiei și cea a Comisarului Barnier, precum și Programul Comisiei ⁽¹⁹⁾, prezentat între timp, par totuși să confirme intenția unei schimbări reale de paradigmă în ceea ce privește realizarea pieței interne în viitor. Intenții similare reies și din Declarația de la Cracovia ⁽²⁰⁾ și Declarația Comitetului european de orientare al grupului de reflecție *Notre Europe*.

3. O nouă paradigmă pentru realizarea pieței interne

3.1 Este important să reafirmăm că, în cadrul politicilor comunitare, așa cum rezultă din principiile fundamentale care fac parte în prezent din Tratatul de la Lisabona, **realizarea pieței interne nu este un scop în sine, ci un mijloc, un instrument** pentru realizarea unei serii de obiective politice, în diverse domenii ⁽²¹⁾.

3.2 De asemenea, este important să reafirmăm că astfel de obiective sunt, **în același timp și în aceeași măsură, de natură economică, socială și de mediu** și că toate au ca finalitate ultimă bunăstarea popoarelor și promovarea valorilor demnității umane, egalității, libertății, solidarității, democrației, statului de drept și respectării drepturilor omului (articolele 2 și 3 din TUE) ⁽²²⁾.

3.3 În consecință, acestea sunt principiile, valorile și obiectivele în lumina cărora trebuie privite măsurile privind realizarea pieței interne, a cărei finalitate este, juridic vorbind, mult mai cuprinzătoare în ziua de azi decât în 1957.

3.4 Piața internă, clar concepută la origine ca suport economic al unei Europe cu caracter federal, trebuie să fie astăzi regândită din perspectiva evoluției din ultimii 30 de ani și din cea a realității din zilele noastre. Contextul actual tinde în mod cert să transforme din ce în ce mai mult piața internă într-o simplă zonă de liber schimb, după modelul predecesoarei sale, AELS, proiectând-o în viitor nu ca o consecință firească a unui proiect politic supranațional, ci ca **cel mai mic numitor comun al intereselor naționale ale statelor europene**.

3.5 Din acest motiv, trebuie reafirmată cu hotărâre ideea că piața internă trebuie să aibă rolul de **liant al acestor interese**

⁽¹⁸⁾ JO C 24, 28.1.2012, p. 99.

⁽¹⁹⁾ COM(2011) 777 final din 15.11.2011

⁽²⁰⁾ Ca urmare a desfășurării Forumului pieței unice (3 și 4 octombrie 2011), eveniment care merită salutat.

⁽²¹⁾ JO C 93, 27.4.2007, p. 25

⁽²²⁾ JO C 182, 4.8.2009, p. 1

naționale într-un sistem instituțional de guvernare economică și financiară pe deplin integrat, al cărui model se cere redefinit și concretizat rapid.

3.6 În acest scop trebuie în primul rând ca **limitele pieței interne** ca atare să fie privite în mod realist, fără să se încerce transformarea ei în ceva ce n-ar putea și nici n-ar trebui să fie, impunând cu forța măsuri de multe ori inutile și nejustificate, care nu fac decât să îngreuneze funcționarea întreprinderilor, în special a IMM-urilor⁽²³⁾, printre care se numără și profesiile liberale, și introducând măsuri de armonizare completă când nu este cazul, în loc să se facă referință la valori superioare, cum ar fi asigurarea calității, ca de exemplu în anumite domenii ale drepturilor și protecției consumatorilor. În acest context, pe lângă aspectele care privesc armonizarea, ar trebui ca și deviza și crezul „Forță în diversitate” să joace din nou un rol central în politica europeană privind piața internă.

3.7 Va fi absolut necesar să se continue în mod ferm, fără îngăduință și fără compromisuri, **programul „o mai bună legislație”**, în care CESE s-a implicat activ dintotdeauna⁽²⁴⁾, scopul său fiind nu numai de a se produce texte solide din punct de vedere tehnic și de a se elimina birocrăția inutilă și prejudiciabilă, ci, în esență, de a se adopta **o abordare proactivă a procesului de legislație și a practicilor administrative**, bazată pe participarea efectivă a societății civile și a operatorilor economici implicați în toate etapele conceperii și definirii acestora, insistându-se în mod deosebit asupra realizării **studiilor de impact „ex ante”**, utilizându-se mai sistematic **regulamente în locul directivelor**, ca instrumente de uniformizare legislativă atunci când aceasta este de dorit, și experimentându-se cu curaj instrumente noi, mai adecvate decât arsenalul legislativ actual, de exemplu recurgerea la **regimurile opționale**, ori de câte ori există justificarea corespunzătoare⁽²⁵⁾. Același curaj este necesar și pentru a renunța în întregime la inițiativele legislative ale Uniunii atunci când acestea nu sunt eficiente și avantajoase.

3.8 La fel de importante sunt și **revizuirea, simplificarea și codificarea acquis-ului comunitar și a formalităților administrative**⁽²⁶⁾ și eliminarea cu precizie chirurgicală a tot ceea ce se dovedește inutil, superfluu, contraproductiv sau chiar prejudiciabil⁽²⁷⁾. Trebuie însă acționat cu prudență, pentru a evita ca lipsa de coordonare să ducă la ignorarea unor aspecte esențiale în materie de reglementare, care este absolut necesară în anumite domenii pertinente.

3.9 **Deviza ar trebui să fie: „să reglementăm fără a sufoca”**. În acest sens, spiritul inovator și creativ nu este sufi-

cient: vor trebui reluate și propunerile primului raport realizat de experți independenți pe tema simplificării legislative și administrative, dat fiind că o mare parte dintre acestea nu au fost duse la bun sfârșit, deși rămân de actualitate și necesită o punere în aplicare efectivă⁽²⁸⁾.

3.10 Un rol important revine și **normalizării sau standardizării** conform modelului „noii abordări”, aceasta aplicându-se nu numai produselor, ci și serviciilor⁽²⁹⁾. Desigur, și în acest caz ar trebui să aibă loc o analiză exactă a necesității, eficienței și impactului măsurilor luate, întrucât la reglementarea serviciilor este utilă o diferențiere a serviciilor pentru piața internă.

3.11 De asemenea, este important să se insufle un nou elan și o mai mare amploare **Sistemului de informare al pieței interne (IMI)**, asigurând un cadru mai larg și o mai bună funcționare a cooperării administrative, conform sugestiilor și recomandărilor pe care CESE le-a formulat cu diverse ocazii⁽³⁰⁾. În mod similar, trebuie regândită rețeaua SOLVIT, oferindu-i-se un nou cadru și mijloace corespunzătoare.

3.12 Un alt aspect important va fi regândirea **marilor principii directoare ale construcției pieței interne** – recunoașterea reciprocă⁽³¹⁾, subsidiaritatea⁽³²⁾, proporționalitatea⁽³³⁾ și principiul precauției, acesta din urmă fiind limitat până în prezent numai la domenii specifice precum siguranța alimentară, dar care ar trebui să dobândească statutul de principiu general. Pentru toate aceste principii trebuie stabilite noi definiții și noi modalități de aplicare, mai apropiate de interesele concrete ale cetățenilor.

3.13 Este necesar să se **stabilească priorități, pe bază de criterii**. Nu este vorba de a selecționa, mai mult sau mai puțin arbitrar, câteva măsuri emblematice, ci mai degrabă de a acționa conform unor criterii bine definite, în cadrul unei orientări politice clare, pe care Europa întârzie însă să o definească și pentru care **oamenii ar trebui să fie prioritatea absolută**.

⁽²⁸⁾ COM(95) 288 final, 21.6.1995.

⁽²⁹⁾ A se vedea avizele publicate în JO C 120, 16.5.2008, p. 1, JO C 376, 22.12.2011, p. 69, și JO C 68, 6.3.2012, p. 35.

⁽³⁰⁾ A se vedea JO C 43, 15.2.2012, p.14 și celelalte avize anterioare la care face referință.

⁽³¹⁾ Reexaminând în special rapoartele Comisiei privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce, lansate prin Comunicarea Comisiei din 16.6.1999 [COM(99) 299 final] și ulterior abandonate. A se vedea avizul publicat în JO C 116, 20.4.2001, p. 14.

⁽³²⁾ Trebuie să ne întoarcem la Raportul Molitor pentru a retrage acuzația nedreaptă de a-l fi catalogat imediat ca reprezentând „un pas înainte și doi pași înapoi” [A se vedea Alexis Feral, „Le principe de subsidiarité, progrès ou statu quo après le Traité d'Amsterdam?” (Principiul subsidiarității – progres sau statu-quo după Tratatul de la Amsterdam?) în *Revue du Marché Unique Européen*, I, 1998, p. 95], dat fiind modul stângaci în care a fost aplicat de către Comisie și transformându-l într-o veritabilă „provocare a schimbării”, așa cum visa Jacques Delors.

⁽³³⁾ Aceste eforturi trebuie să țină seama de diferitele avize ale CESE privind rapoartele anuale succesive ale Comisiei, conform articolului 9 din Protocolul privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității.

⁽²³⁾ JO C 376, 22.12.2011, p. 51

⁽²⁴⁾ JO C 24, 31.1.2006, p. 39, JO C 175, 27.7.2007, p. 21, JO C 48, 15.2.2011, p. 107.

⁽²⁵⁾ JO C 24, 31.1.2006, p. 52, JO C 175, 28.7.2009, p. 26, JO C 21, 21.1.2011, p. 26.

⁽²⁶⁾ Astfel s-ar reveni la orientarea definită chiar de către Comisie în comunicarea sa pe tema „Actualizarea și simplificarea acquis-ului comunitar” [COM(2003) 71 final din 11.2.2003], care a fost susținută în mod deschis de către CESE (JO C 112, 30.4.2004, p. 4) și de care ulterior Comisia nu pare să-și mai fi amintit.

⁽²⁷⁾ A se vedea avizele din JO C 14, 16.1.2001, p. 1, JO C 125, 27.5.2002, p. 105, JO C 133, 6.6.2003, p. 5, JO C 309, 16.12.2006, p. 18, JO C 10, 15.1.2008, p. 8.

3.14 Printre aceste priorități trebuie să ocupe un loc special **sectorul serviciilor în general** ⁽³⁴⁾ și, în special, **cel al serviciilor financiare cu amănuntul** ⁽³⁵⁾, unde se înregistrează cele mai mari deficiențe în realizarea pieței interne și unde este cu precădere nevoie de un spirit mai inovator, nu numai în ceea ce privește măsurile, ci și instrumentele de utilizat. În mod deosebit, CESE solicită Comisiei Europene să monitorizeze și să prezinte rapoarte periodice și transparente privind punerea în aplicare a Directivei privind serviciile, dat fiind că aceasta este singurul act legislativ de până acum care reglementează deschiderea comerțului transfrontalier cu servicii.

3.15 O atenție specială trebuie acordată și concretizării la nivel practic a **pieței interne a comerțului electronic transfrontalier**, date fiind avantajele socioeconomice pe care le aduce consumatorilor europeni în ansamblu și, în special, rezidenților din zonele mai puțin accesibile și persoanelor cu orice grad de handicap, precum și întreprinderilor din UE, în special IMM-urilor, rezolvându-se efectiv întreaga serie de probleme și de chestiuni care au fost deja identificate pe larg, fără să se fi elaborat însă până acum instrumentele și mecanismele indispensabile pentru a câștiga încrederea și a garanta protecția consumatorilor și pentru a crea un mediu favorabil întreprinderilor și specialiștilor ⁽³⁶⁾.

3.16 Menționăm în special problemele legate de fragmentarea pieței, disparitatea normelor aplicabile, incertitudinea referitoare la caracterul privat și la confidențialitatea datelor, securitatea tranzacțiilor, protecția juridică în caz de litigiu, existența unor servicii online ilegale, pirateria și criminalitatea informatică, necesitatea unei abordări transversale din partea diferitelor DG-uri ale Comisiei, care să ducă la definirea unui **cadru legal coerent pentru o autentică piață unică digitală**.

3.17 Un domeniu în care sunt necesare eforturi suplimentare și unde, din păcate, UE nu a obținut rezultate convingătoare, este acela al **aplicării efective a legislației comunitare**, unică garanție a respectării legii și a eficienței reglementării ⁽³⁷⁾ – acest domeniu nefiind reductibil la cadrul restrâns al simplei „cooperări administrative” ⁽³⁸⁾. În acest sens, pentru cetățenii europeni este deosebit de important să se consacre, fără nicio ambiguitate și fără nicio altă întârziere, dreptul la **acțiune colectivă la nivel european**, ca formă de a se garanta, în ultimă instanță, responsabilizarea adecvată pentru nerespectarea

legislației comunitare și de a contribui astfel la respectarea acesteia din proprie inițiativă ⁽³⁹⁾.

3.18 Cel mai important aspect va fi totuși definirea **parametrilor unei piețe unice care să aibă ca ax central oamenii ca indivizi și ca cetățeni**, sarcină care n-ar trebui încredințată unui grup oarecare de vizionari, mai mult sau mai puțin avizați, ci să se bazeze pe contribuția directă a cetățenilor, a societății civile, dând ascultare aspirațiilor și revendicărilor, dar totodată și frustrărilor și deziluziilor pe care le resimt aceștia.

3.19 Este important să se treacă urgent la acțiune, însă nu în mod haotic și impulsiv; de aceea CESE propune ca, la împlinirea a 20 de ani de la termenul de 1992, să se lanseze o **perioadă de reflecție**. Pentru a-și aduce contribuția la această reflecție, CESE dorește să indice câțiva dintre parametrii pe care îi consideră esențiali în acest sens.

3.19.1 În primul rând, este nevoie de o reflecție asupra subordonării clare a politicii privind piața internă față de principiile fundamentale și obiectivele esențiale care decurg din **Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene**, în special cele prevăzute la Titlurile IV și V, care au un impact deosebit asupra consolidării dimensiunii sociale și a drepturilor consumatorilor ⁽⁴⁰⁾.

3.19.2 Pe de altă parte, trebuie să se reflecteze asupra modului în care pot fi **articulate politicile sectoriale în cadrul unui obiectiv strategic comun**, integrând politicile din domeniul economic, industrial, comercial, al transporturilor, al energiei, al consumatorilor și al concurenței într-un **cadru legal global care să stimuleze integrarea și să întărească încrederea partenerilor sociali și societali** (consumatori, familii, lucrători, întreprinderi, ONG-uri etc.). Aceasta ar presupune reevaluarea și relansarea **Strategiei Europa 2020**.

3.19.3 Este necesară, de asemenea, o reflecție privind modul de a consolida și de a garanta **libertatea de circulație și mobilitatea cetățenilor** în general și, în special, a lucrătorilor, atât a celor salariați, cât și a liber profesioniștilor, a profesorilor și studenților, garantându-se că drepturile lor sociale (securitate socială, protecție juridică, asigurări în caz de accident și de boală, pensii etc.) sunt respectate în toate împrejurările, fără discriminare și revizându-se sistemul de recunoaștere a calificărilor profesionale și a diplomelor. În acest sens, regula trebuie să o constituie cerințele înalte de calitate în ce privește siguranța și sănătatea consumatorilor din UE.

⁽³⁴⁾ A se vedea avizele publicate în JO C 221, 8.9.2005, p. 113, JO C 175, 27.7.2007, p. 14, JO C 318, 29.10.2011, p. 109.

⁽³⁵⁾ A se vedea avizele publicate în JO C 56, 24.2.1997, p. 76, JO C 95, 30.3.1998, p. 72., JO C 209, 22.7.1999, p. 35, JO C 157, 28.6.2005, p. 1, JO C 302, 7.12.2004, p. 12, JO C 221, 8.9.2005, p. 126, JO C 65, 17.3.2006, p. 113, JO C 65, 17.3.2006, p. 134, JO C 309, 16.12.2006, p. 26, JO C 318, 23.12.2006, p. 51, JO C 115, 16.5.2006, p. 61, JO C 100, 30.4.2009, p. 84, JO C 27, 3.2.2009, p. 18, JO C 100, 30.4.2009, p. 22, JO C 228, 22.9.2009, p. 62, JO C 228, 22.9.2009, p. 66, JO C 218, 11.9.2009, p. 30, JO C 318, 29.10.2011, p. 133.

⁽³⁶⁾ În ciuda existenței Comunicării Comisiei din 22.10.2009 pe tema „Comerțul electronic transfrontalier între întreprinderi și consumatori în Uniunea Europeană” [COM(2009) 557 final].

⁽³⁷⁾ A se vedea avizele publicate în JO C 317, 23.12.2009, p. 67, JO C 18, 19.1.2011, p. 95.

⁽³⁸⁾ JO C 128, 18.5.2010, p. 103.

⁽³⁹⁾ Pe bună dreptate, CESE a fost considerat în repetate rânduri apărătorul acțiunilor colective, cărora le-a consacrat diferite avize, dintre care merită menționate avizele CESE publicate în JO C 309, 16.12.2006, p. 1, JO C 324, 30.12.2006, p. 1, JO C 162, 25.6.2008, p. 1, JO C 228, 22.9.2009, p. 40, JO C 128, 18.5.2010, p. 97.

⁽⁴⁰⁾ În acest sens trebuie luate în considerare și aplicate până la capăt observațiile care figurează în Raportul Comisiei privind progresele înregistrate în vederea exercitării efective a cetățeniei Uniunii în perioada 2007-2010 [COM(2010) 602 final, 27.10.2010] și în Raportul privind cetățenia UE în 2010 - Eliminarea obstacolelor din calea drepturilor cetățenilor UE, publicat la aceeași dată [COM(2010) 603 final din 27.10.2010].

3.19.4 În scopul promovării incluziunii sociale și a ocupării forței de muncă, trebuie să se reflecteze la **deschiderea efectivă a piețelor forței de muncă** față de toți cetățenii europeni, eliminându-se, în urma unei examinări riguroase, restricțiile și discriminările nejustificate.

3.19.5 O deosebită atenție trebuie acordată și definirii, îndelung așteptate, a unui **cadru juridic adecvat pentru întreprinderile din cadrul economiei sociale**, în general, și în special pentru fundațiile, societățile mutuale și asociațiile europene.

3.19.6 În mod similar, este urgent să se reflecteze la definirea unui **cadru juridic clar pentru serviciile de interes general și**

în special pentru serviciile sociale, definindu-se criteriile de calitate a serviciilor publice esențiale și clarificându-se regimurile juridice aplicabile în materie de achiziții publice, de concurență și de ajutoare de stat ⁽⁴¹⁾.

3.20 Nu în ultimul rând, trebuie alocate resurse și depuse eforturi în vederea unei **politici eficiente de comunicare pe tema pieței unice**, în cadrul mai larg al unei politici de comunicare coerente și integrate privind Europa, care să-i implice pe cetățeni și să țină seama în mod corespunzător de opinia publică și de mass-media europeană, astfel încât, prin utilizarea inovatoare a mijloacelor electronice ⁽⁴²⁾, cetățenii și, îndeosebi, consumatorii, să fie sensibilizați și informați în mod corect.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽⁴¹⁾ A se vedea avizul CESE, JO C 161, 13.7.2007, p. 80.

⁽⁴²⁾ A se vedea avizul exploratoriu al CESE publicat în JO C 27, 3.2.2009, p. 152, și avizul din proprie inițiativă din JO C 44, 11.2.2011, p. 62.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind consecințele sociale ale noii legislații privind guvernanța economică (aviz din proprie inițiativă)

(2012/C 143/05)

Raportor: **dna Gabriele BISCHOFF**

La 14 iulie 2011, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Consecințele sociale ale noii legislații privind guvernanța economică (aviz din proprie inițiativă).

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 25 ianuarie 2012.

În cea de-a 478-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie 2012), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 232 de voturi pentru, 8 voturi împotriva și 9 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Europa trebuie să vorbească la unison, să acționeze mai repede și cu mai puțină ezitare și să urmeze rețetele corecte pentru a găsi un răspuns convingător la cea mai gravă criză financiară, economică și de încredere de la crearea UE.

1.2 CESE salută eforturile guvernelor de a corecta defectele din naștere ale zonei euro și de a crea elementele unei noi arhitecturi pentru o guvernanță economică europeană. Acest lucru este necesar, pentru că instrumentele și procedurile de până acum nu au dus la realizarea obiectivului dorit, și anume reducerea datoriei și a dezechilibrelor economice. Desigur, noua arhitectură a guvernanței economice a Europei trebuie să apere drepturile democratice ale statelor membre și ale parlamentelor liber alese ale acestora, precum și autonomia partenerilor sociali și libertatea lor de negociere a acordurilor colective.

1.3 Guvernanța economică europeană se concentrează pe politica economică, dar va afecta în primul rând instituțiile sociale, forțând statele membre să facă anumite reforme, recurgând la amenințarea cu sancțiuni (semi-)automate. Pentru a se evita asimetriile sociale, CESE recomandă o consolidare bugetară inteligentă și durabilă, care să asigure investițiile sociale necesare.

1.4 Unele dintre măsurile de austeritate planificate sau deja aplicate vor avea efecte negative, de exemplu, asupra cetățenilor și întreprinderilor, dacă se reduc beneficiile serviciilor sociale și ale măsurilor privind politica ocupării forței de muncă pentru grupurile vulnerabile și dacă se renunță la infrastructura socială necesară, de exemplu, pentru îngrijirea copiilor sau pentru educație, cu repercusiuni negative asupra accesului la servicii și asupra calității acestora, afectând astfel serios calitatea vieții grupurilor vulnerabile.

1.5 CESE subliniază conflictele inerente între obiectivele Strategiei Europa 2020 și ale guvernanței economice europene. Punerea în aplicare a semestrului european și a pachetului de șase propuneri („six-pack”) nu trebuie să submineze obiectivele privind, de exemplu, reducerea sărăciei, stabilit în cadrul Strategiei Europa 2020; toate măsurile trebuie analizate pentru a se stabili dacă duc la accentuarea sărăciei.

1.6 CESE confirmă că evaluarea impactului social al noilor prevederi pentru guvernanța economică este absolut necesară și solicită în special:

- 1) un „pact social al investițiilor”;
- 2) participarea amplă, din timp, la toate măsurile, a organizațiilor reprezentative ale societății civile, în special a partenerilor sociali, datorită competențelor și sarcinilor lor specifice;
- 3) convocarea unei convenții pentru definirea unui concept orientat spre progresul social în contextul modificărilor iminente ale tratatului;
- 4) o „plasă de siguranță socială” prin intermediul unei „guvernanțe sociale” echivalente;
- 5) asigurarea și promovarea autonomiei partenerilor sociali de a negocia acordurile colective;
- 6) crearea de noi surse de venituri pentru consolidarea bugetelor publice;
- 7) mărirea eficienței cheltuielilor publice, orientarea mai bună a acestora și combaterea mai hotărâtă a evaziunii fiscale.

2. O nouă arhitectură pentru combaterea crizei

2.1 Tratatul de la Lisabona a confirmat dimensiunea socială a Europei, a introdus economia socială de piață drept obiectiv și a prevăzut obligativitatea din punct de vedere juridic a drepturilor sociale fundamentale și a evaluării impactului social pentru toate planurile și inițiativele UE. CESE susține de mult că o economie socială de piață în Europa trebuie să îmbine competitivitatea cu dreptatea socială. Dinamica economică și progresul social nu sunt opuse, ci se sprijină reciproc ⁽¹⁾.

(1) Avizul CESE privind agenda socială, JO C 182, 4.8.2009, p. 65.

2.2 CESE a salutat faptul că, prin noua sa Strategie Europa 2020, UE a anunțat realizarea unei creșteri inteligente, durabile și favorabile incluziunii.

2.3 Între timp, Uniunea Europeană a intrat în cea mai gravă criză de la crearea sa. Criza financiară s-a transformat în multe țări într-o profundă criză economică, socială și a datoriei. În plus, ne confruntăm cu o criză de încredere și o lipsă de determinare a acțiunilor instituțiilor europene. Europa trebuie să vorbească la unison, să acționeze mai repede și cu mai puțină ezitare și să urmeze rețetele corecte.

2.3.1 Programele de reducere a cheltuielilor și pachetele de salvare se află în centrul atenției, în timp ce măsurile necesare unei mai mari creșteri și unei mai bune guvernante economice rămân incomplete și puțin transparente, iar dezbaterile privind avantajele și dezavantajele unei integrări mai profunde nu are loc.

2.3.2 Sunt exprimate tot mai multe opinii că această criză de încredere se transformă într-o criză a democrației, în special din cauza fricii de sancțiuni. CESE subliniază că parlamentele naționale alese direct trebuie să poată decide liber bugetele și formarea guvernelor, conform competențelor și responsabilităților lor.

2.3.3 CESE a subliniat deja în mai multe avize că această criză a devenit un test de rezistență deosebit pentru Europa. Politica de austeritate duce la tulburări sociale în multe țări și alimentează resentimente antieuropene sau naționaliste.

2.4 Politica UE și guvernele naționale au reacționat la așa-numita criză a datoriei, care printre altele a apărut din cauza dereglementării masive a piețelor financiare ca urmare a crizei financiare din ultimii ani, printr-un program forțat de reducere a cheltuielilor, încercând astfel să liniștească piețele financiare. Comitetul a salutat deja de mai multe ori faptul că, în ciuda rezistenței din multe părți, Comisia Europeană a prezentat propuneri privind taxa financiară și obligațiunile de stabilitate⁽²⁾.

2.5 Totodată s-a încercat să se corecteze unele defecte din naștere ale zonei euro și să se creeze elementele unei noi arhitecturi pentru o guvernare economică europeană. Aceasta trebuie să ducă în viitor la o mai bună coordonare a politicii economice, la o politică și la un control financiar strict, precum și la o îmbunătățire a competitivității⁽³⁾. În toamna lui 2011, Parlamentul European a adoptat cinci regulamente și o directivă privind reforma guvernantei economice a Europei („six-pack” - pachetul de șase propuneri).

⁽²⁾ Avizele CESE „Taxa pe tranzacțiile financiare”, JO C 44, 11.2.2011, p. 81 și „Analiza anuală a creșterii”, JO C 132, 3.5.2011, p. 26.

⁽³⁾ A se vedea enumerarea din Avizul CESE pe tema „Analiza anuală a creșterii”, JO C 132, 3.5.2011, p. 26.

2.5.1 Acest pachet de șase propuneri privind guvernarea economică se bazează pe trei piloni:

— consolidarea actualului Pact de stabilitate și de creștere: procedura aplicabilă deficitelor excesive stabilește reguli complementare și mult mai stricte privind reducerea deficitelor și datoriei publice, solicitând statelor membre să aducă actualele niveluri ale datoriei sub pragul de 60 %, stabilit la Maastricht, în următorii 20 de ani, indiferent de ciclul economic conjunctural. Această măsură are un caracter prociclic care poate afecta creșterea și ocuparea forței de muncă;

— crearea unei „proceduri de dezechilibru excesiv”: este vorba de un proces politic în totalitate nou care va fi aplicat la nivel european, care urmărește identificarea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice care ar putea amenința stabilitatea monedei unice;

— aplicarea efectivă a Pactului de stabilitate și a „procedurii de dezechilibru excesiv” cu sancțiuni care să-și facă realmente efectul: recomandări din partea Europei de a „raționaliza” deciziile politice naționale continuă să existe de la semnarea Tratatului de la Maastricht. Elementul absolut nou constă în faptul că aceste recomandări vor fi acum acompaniate de sancțiuni cvasi-automate aplicate țărilor din zona euro. Acest lucru este realizat prin introducerea „votului cu majoritate inversă”, care ridică mai puține semne de întrebare întrucât constituie o procedură absolut nouă care nu este deocamdată menționată în tratat. În mod concret, propunerea Comisiei de a aplica sancțiuni de 0,1 sau 0,2 % din PIB-ul anual aceluia stat membru care nu respectă recomandările, este adoptată, cu excepția cazului în care majoritatea calificată în cadrul Consiliului miniștrilor finanțelor nu va decide altfel într-un interval de zece zile. Acest mecanism introduce un nivel ridicat de „automatism” în procesul de sancționare, obligând statele membre să țină seama în mod serios de recomandările politice formulate la nivel european.

2.5.2 La 23 noiembrie 2011, Comisia a adăugat două noi regulamente la pachetul de șase propuneri: prima se referă la monitorizarea intensificată a statelor membre care întâmpină dificultăți serioase în stabilitatea financiară, iar a doua se referă la monitorizarea și corectarea proiectelor de buget ale statelor membre. Prima va extinde, consolida și aprofunda recomandările politice specifice fiecărei țări pentru țările pentru care există un program de ajustare macroeconomică, nerespectarea acestuia rezultând în suspendarea plăților din fondurile sociale și structurale europene. Cea de-a doua extinde competența Comisiei de a monitoriza procedurile bugetare naționale, solicitând statelor membre să instituie reguli obligatorii privind mărirea deficitelor. Ambele regulamente vor intensifica presiunea omologilor și prociclicitatea intrinsecă, cu consecințele bine cunoscute.

2.5.3 Așa-numitul „semestru european”, introdus în primele șase luni ale fiecărui an, are drept obiectiv evitarea unor solicitări contradictorii în cadrul politicilor bugetare în statele membre și monitorizarea punerii în aplicare a obiectivelor Strategiei Europa 2020. Aceasta urmărește ca marile obiective

europene să fie efectiv integrate în timp util în planificările bugetare naționale, înainte de votul în parlamentul național pentru următorul an bugetar. Reforma guvernancei economice se concentrează mai ales asupra politicii economice, dar va afecta în mod special instituțiile sociale, obligând statele membre la reforma acestora utilizând amenințarea sancțiunilor (semi-) automate.

3. Urmările sociale ale noilor prevederi

3.1 În cel de-al patrulea an al crizei financiare și economice, perspectivele economice și de ocupare a forței de muncă continuă să se deterioreze. 23 de milioane de cetățeni sunt șomeri, după cum arată cele mai recente cifre⁽⁴⁾; astfel, în septembrie 2011, rata de șomaj la nivelul UE27 respectiv în zona euro s-a ridicat la 9,7 % respectiv 10,2 %, ceea ce reprezintă o creștere în comparație cu anul precedent. Între 2008 și 2011, șomajul în rândul tinerilor a crescut de la 15,5 % la 21,4 %, iar rata celor fără ocupație a crescut de la 55,6 % la 56,9 %. În Grecia și Spania, aproape unul din doi tineri nu are loc de muncă⁽⁵⁾. Aceasta înseamnă că peste 5 milioane de tineri nu sunt încadrați în muncă, cursuri de formare profesională sau învățământ. Cele 1,5 milioane de noi locuri de muncă, înregistrate până la jumătatea lui 2011, nu au putut compensa pierderile masive de locuri de muncă din timpul crizei, când s-au pierdut 6 milioane de locuri de muncă. Creșterea numărului de locuri de muncă a rezultat în principal din creșterea numărului contractelor temporare și a locurilor cu fracțiune de normă.

3.2 În aceste condiții, perspectivele privind creșterea economică au fost drastic reduse. În prezidiul din toamna acestui an pentru perioada 2011-2013, Comisia Europeană recunoaște că „relansarea economiei UE s-a întrerupt” și că nu se așteaptă o ameliorare a ratelor de șomaj în următoarea perioadă⁽⁶⁾.

3.3 Criza bancară mondială din 2007-2009 a dus în mod natural la actuala criză a datoriei publice; guvernele au alocat resurse considerabile pentru salvarea băncilor și pentru garanțiile de stat menite să asigure funcționarea în continuare a sistemului monetar. Prin urmare, nivelul mediu al datoriei a crescut de la 60 la 80% din PIB, reducând în mod substanțial spațiul de manevră al stabilizatorilor automați și a altor politici anticiclice. Aceasta înseamnă că piața forței de muncă și politicile sociale vor suporta cea mai mare parte a eforturilor de adaptare. Diferențele inițiative politice europene au un numitor comun: utilizarea salariilor ca principală variabilă de ajustare, prin reducerea salariilor și deflație salarială.

3.4 CESE consideră că urmările acestor evoluții periclitează atât sănătatea economică globală a Europei, cât și structura sa

socială. Așa cum a subliniat Comitetul pentru protecție socială în raportul său privind impactul social al crizei economice, măsurile de austeritate planificate sau deja aplicate vor avea un impact asupra incluziunii sociale prin eliminarea beneficiilor și programelor pentru grupurile vulnerabile, cum ar fi pentru persoanele cu handicap, cu repercusiuni negative asupra accesului la servicii publice și asupra calității acestora, cu efecte negative pentru cetățeni și întreprinderi⁽⁷⁾. Dobânzile mari pun statele membre în imposibilitatea de a reduce deficitul lor bugetar și nivelul datoriei publice. Grecia a înregistrat, de exemplu, un excedent primar al bugetului din primăvara lui 2011, dar deficitele continuă să crească datorită dobânzilor de nesuportat.

3.5 Măsurile de austeritate, care periclitează tocmai investițiile sociale necesare, vor contribui și mai mult la spirala negativă. În absența unor noi resurse de creștere, reducerea concomitentă a cheltuielilor exercită o influență negativă asupra veniturilor bugetare, cum ar fi scăderea veniturilor din impozite și o creștere a cheltuielilor sociale pentru alocațiile de șomaj. Deficitele bugetare riscă să ia amploare, ceea ce poate avea efecte potențial dezastruoase dinspre piețele financiare care urmăresc cu atenție evoluția situației în toate statele membre.

3.5.1 În plus, măsurile de austeritate care frânează cererea finală într-un stat membru pot avea efecte negative semnificative asupra altor state, ducând la o spirală descendentă. Acest fenomen se poate petrece la nivelul lanțului de valori de pe piața internă sau la nivelul canalului de distribuție. Lansarea concomitentă a unor programe de austeritate în mai multe state va contribui la perspectivele sumbre în ceea ce privește creșterea economică și ar putea cauza un cerc vicios al incertitudinilor pentru investiții, inclusiv pentru investițiile în educație și formare, cercetare și inovare, ocupare a forței de muncă și consum.

3.6 În opinia CESE, la pregătirea și punerea în aplicare a măsurilor de guvernare ale UE, ar trebui examinat cu atenție dacă și în ce măsură evoluțiile economice negative din statele membre și din regiuni sunt legate și de dezechilibrele pieței, procesele de concentrare economică și abuzurile pe piața ale marilor companii comerciale. Comitetul consideră că împotriva acestor fenomene ar trebui luate la toate nivelurile măsuri de combatere eficiente, de exemplu de politică fiscală coordonată, care să fie incluse în măsurile de consolidare. Competitivitatea IMM-urilor ar trebui astfel să crească, după cum ar fi consolidată și producția industrială orientată spre export. Aceste măsuri ar trebui însoțite de măsurile structurale necesare pentru asigurarea creșterii și crearea de locuri de muncă.

3.7 Comitetul regretă că toate procesele politice aferente se bazează pe o asimetrie și sunt structural unilaterale: într-o scrisoare a lui Olli Rehn, membru al Comisiei Europene, se menționează că, în ceea ce privește dezechilibrele din zona

⁽⁴⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-31102011-BP/EN/3-31102011-BP-EN.PDF.

⁽⁵⁾ Raportul comun privind ocuparea forței de muncă 2011, COM(2011) 815 final, p.2 și p. 4.

⁽⁶⁾ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/1331&format=HTML&aged=0&language=RO&guiLanguage=en>.

⁽⁷⁾ Evaluare comună realizată de CPS și Comisia Europeană privind impactul social al crizei economice și răspunsurile politice 2010, p. 9 și p.10.

euro, Comisia identifică problema care poate fi cauzată de deficitele externe uriașe, în timp ce actualele balanțe pozitive ale conturilor nu sunt văzute ca o problemă pentru coeziunea monedei unice⁽⁸⁾. Redefinirea poziționărilor concurențiale pleacă de la ideea că problema este cauzată de acele țări care acumulează datorii pentru a-și finanța deficitul extern, pe când statele care înregistrează excedente sunt încurajate să continue pe această cale.

3.8 În pregătirea tabloului de bord pentru „dezechilibrele macroeconomice”, Comisia a definit indicatorii de așa manieră încât creșterile dinamice ale salariilor în diferitele sectoare economice sunt imediat semnalizate și puse sub observație, pe când statele membre care adoptă o strategie de stagnare a remunerațiilor trec practic neobservate. S-a lansat inclusiv ideea unor „clasamente”, comparând evoluția costurilor salariale cu principalii concurenți. Deși acest tip de comparație poate servi la evaluarea evoluției divergente în ceea ce privește competitivitatea, el nu trebuie să ducă automat la evaluarea negativă a creșterii salariilor și la evaluarea pozitivă a salariilor mici și a acordurilor salariale. În schimb, evoluția productivității și a inflației trebuie recunoscută ca element orientativ pentru mărirea salariilor.

3.9 Comitetul este în mod special preocupat de faptul că guvernele s-au angajat să ia măsuri și au adoptat orientări în domenii aflate în afara sferei de influență și competență. Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice conține un mecanism de alarmă, în centrul căruia se află un tablou de bord cu indicatori (articolul 3). Acești indicatori descriu pragurile inferioare și superioare ale dezechilibrelor macroeconomice interne și externe, la atingerea cărora este declanșată procedura de dezechilibru excesiv. Printre acești indicatori se numără și costurile unitare ale forței de lucru, în ciuda faptului că acestea sunt în principal rezultatele negocierilor colective între partenerii sociali și nu intră în sfera de competență a politicii economice guvernamentale.

3.10 Prin urmare, Comitetul consideră că partenerii sociali ar trebui să devină parte integrantă din punerea în aplicare a Regulamentului, atât la nivelul zonei euro, cât și la nivel național. Oricare va fi forma pe care o va lua instituționalizarea participării partenerilor sociali, autonomia acestora nu trebuie pusă în discuție, iar Convențiile 87 și 98 ale OIM trebuie pe deplin respectate. În plus, respectarea obiectivelor generale ale Uniunii Europene, în special progresul social și progresele pe calea unei armonizări a politicii sociale a UE ar trebui să reprezinte o parte esențială a acestora; nu în ultimul rând, trebuie să se țină seama de drepturile sociale fundamentale, așa cum sunt ele prevăzute în Carta drepturilor fundamentale la articolul 51, alineatul (1).

3.11 În vremuri de schimbări și dificultăți economice și sociale este important ca organizațiile sociale să fie implicate

în procese, precum și în punerea în aplicare a măsurilor de control și de consolidare. Ele aduc contribuții valoroase pentru educație, prevenire, ocupare a forței de muncă și pacea socială, care se bazează pe respectarea demnității umane și a solidarității sociale.

4. Urmările sociale ale măsurilor din statele membre

4.1 CESE este foarte îngrijorat din cauza urmărilor sociale ale acestei crize, care sunt evidente în cele mai multe state membre și recomandă ca reformele structurale să fie orientate către creștere și locuri de muncă. Protejarea și promovarea drepturilor sociale fundamentale și ale drepturilor lucrătorilor au efecte pozitive asupra productivității economice generale. În principiu, trebuie să se asigure capacitatea de acțiune a guvernelor prin măsuri fiscale suficiente și combaterea fermă a evaziunii fiscale.

4.1.1 CESE ia cunoștință cu îngrijorare de diferențele naționale și regionale tot mai mari. Acestea pun categoric în pericol procesul de unificare, pentru că pentru prima oară coeziunea economică și socială în interiorul actualei Uniuni se reduce puternic. În trecut, diferențele sociale și economice s-au mărit temporar doar în contextul aderării noilor state membre.

4.2 În raportul său „Impactul social al crizei”, Comitetul pentru protecție socială ajunge la concluzia că criza economică și financiară a dus la o deteriorare semnificativă a situației sociale pentru grupuri mari de persoane, în special tineri, persoane care lucrează cu contracte temporare sau migranți și că în toate țările, șomerii se află printre grupurile care prezintă cel mai mare risc de sărăcie⁽⁹⁾. Tulburările și protestele sociale din Grecia, Spania, precum și din multe alte state membre reprezintă consecința crizei.

4.3 Și cele mai recente sondaje realizate de Eurostat în 2011 arată că cetățenii UE sunt îngrijorați și se constată că nivelul sărăciei crește.

O mare majoritate a europenilor, aflați în creștere, consideră că sărăcia se extinde. Întrebați dacă gradul de sărăcie a crescut sau a scăzut în ultimii trei ani, 87 % dintre europeni au afirmat că a crescut. Convingerea că sărăcia a crescut în ultimii trei ani este mai puternică decât în toamna lui 2010. Doar 22 % dintre europeni consideră că se face suficient pentru a rezolva chestiunea sărăciei⁽¹⁰⁾.

4.4 CESE este profund îngrijorat că din cauza efectelor sociale ale combaterii crizei, Europa este și mai mult divizată și, prin urmare, pierde sprijinul populației. Europa trebuie, totuși, să recâștige încrederea cetățenilor.

⁽⁸⁾ Scrisoarea din 4 noiembrie 2011, adresată dlui Jan Vincent Rostowski cu privire la abordarea actualelor deficite și surplusuri ale conturilor în procedura de dezechilibru excesiv.

⁽⁹⁾ A se vedea raportul comun redactat în limba engleză de Comitetul pentru protecție socială și Comisia Europeană, din 26 noiembrie 2010 (16905/10, SOC 793 ECOFIN 786), p. 2.

⁽¹⁰⁾ Ediția specială Eurobarometru 377.

4.5 Comitetul consideră că trebuie făcut totul pentru ca măsurile de economisire să nu mărească riscul de sărăcie. Trebuie realizată o evaluare a impactului social real, în care să se analizeze, în contextul condițiilor în schimbare, cum pot fi menținute obiectivele care urmăresc să ofere în următorii zece ani unui număr de cel puțin 20 de milioane de oameni o cale de a scăpa de sărăcie și ce măsuri sunt necesare pentru aceasta. Reversul sărăciei în creștere sunt averile și câștigurile în creștere, care, în unele state membre, sunt sprijinite prin strategii fiscale și bugetare inadecvate. Arhitectura guvernancei economice a Europei și punerea în aplicare a semestrului european nu trebuie să ducă la posibilitatea de a nu se îndeplini obiectivul de reducere a sărăciei, stabilit în cadrul Strategiei generale Europa 2020.

5. Necesitatea unor evaluări cuprinzătoare ale impactului social

5.1 În 2011, CESE a subliniat că clauza socială orizontală (articolul 9 din TFUE) reprezintă o noutate fundamentală și obligă Uniunea să-și pună în aplicare ⁽¹¹⁾.

5.2 În acest context, CESE a menționat deja că clauza socială orizontală trebuie aplicată în domeniile ample și în întreaga structură a noii guvernance economice și sociale de la nivelul UE, în cadrul Strategiei Europa 2020, asupra căreia Consiliul European a ajuns la o poziție comună ⁽¹²⁾. Printre acestea se numără atât Semestrul european, așa-numitul „pachet al celor șase propuneri”, precum și „Pactul euro plus” sau pachetele de salvare.

5.3 CESE confirmă că măsurile adoptate în contextul crizei nu trebuie să ducă în niciun caz la încălcarea drepturilor garantate de Carta drepturilor fundamentale. Pe de altă parte, ar trebui să se stabilească ce măsuri trebuie adoptate în interval de un an pentru a se asigura menținerea drepturilor fundamentale ⁽¹³⁾.

5.4 Atât Comitetul pentru protecție socială, cât și Comisia Europeană au criticat faptul că până acum doar câteva state membre au realizat evaluări ale urmărilor sociale ale măsurilor de consolidare bugetară ⁽¹⁴⁾.

5.5 CESE subliniază că sunt imperios necesare evaluări ale urmărilor sociale ale noilor dispoziții privind guvernarea economică. UE s-a obligat să promoveze incluziunea socială, acest lucru nefiind legat doar de obiective cantitative, ci fiind și calitativ legat de drepturile sociale fundamentale menționate în tratat. Aceasta privește direct calitatea vieții oamenilor și trebuie luat în considerare și prezentat în evaluările cantitative și calitative ale impactului. Cu privire la propunerile legislative au existat doar sporadic evaluări ale impactului, în cadrul cărora

urmările sociale au jucat adesea doar un rol limitat; în plus, adesea rezultatele nu au fost luate în considerare ⁽¹⁵⁾.

6. Europa are nevoie de un pact social al investițiilor

6.1 Având în vedere intervențiile directe sau indirecte, care au avut loc într-un mod necunoscut până acum, asupra drep-turilor, structurilor și realizărilor sociale, este nevoie de un concept cuprinzător în care – pe baza unor evaluări detaliate și independente ale impactului social – următoarele elemente să fie îmbinate mai strâns:

6.1.1 Participarea largă și dintr-o etapă timpurie a partenerilor sociali la definirea tuturor măsurilor

6.1.1.1 Toate măsurile deja adoptate sau avute în vedere pentru viitor ar trebui adoptate doar după o implicare a partenerilor sociali în toate detaliile. Acest lucru rezultă nu în ultimul rând din articolul 152 din TFUE. Acest lucru este valabil și pentru măsurile de economisire definite drept pur economice sau bugetare, care duc la înrăutățiri pe plan social. Ca exemplu de participare necesară a partenerilor sociali se poate menționa crearea unui grup de lucru al UE pentru Grecia. În afară de aceasta, organizațiile sociale și organizațiile neguvernamentale trebuie să participe la toate măsurile, la timp și în mod cuprinzător.

6.1.2 „Pactul social privind investițiile”

6.1.2.1 În principiu, CESE consideră că nu se pot face economii în urma unei astfel de crize, ca cea din Grecia și din alte state membre, ci se poate obține doar creștere. În cadrul guvernancei economice, CESE propune realizarea de investiții durabile în formare, în infrastructură și în produse și promovarea investițiilor în economia socială, în antreprenoriatul social ⁽¹⁶⁾ și în serviciile sociale.

6.1.2.2 Acest lucru ar trebui realizat printr-un plan social al investițiilor. Prin urmare, CESE se alătură cerințelor similare exprimate de Vandenbroucke, Hemerijk și Palier. Aceștia consideră că sarcina principală este, atât la nivelul UE, cât și la nivelul statelor membre asigurarea unui sprijin reciproc pentru investițiile sociale pe termen lung și pentru măsurile de consolidare bugetară pe termen scurt. Obiectivele prevăzute în Strategia Europa 2020 ar putea crea cadrul pentru această sarcină. Condiția pentru realizarea acestui lucru este înscrierea unui pact al UE privind investițiile sociale în politica bugetară orientată spre creștere și în prevederile financiare. Aceasta implică faptul că noile măsuri de supraveghere a macroeconomiei și a politicii bugetare trebuie să fie însoțite de un pact social al investițiilor ⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁵⁾ Conform evaluării EAPN din 2011.

⁽¹⁶⁾ Antreprenoriatul social reprezintă un element fundamental al modelului social european. CESE sprijină lansarea de către Comisie a unui cadru politic și a unui plan de acțiune în vederea promovării întreprinderilor sociale în Europa și subliniază importanța punerii în aplicare în integralitate a acestora, atât la nivelul UE, cât și la nivel național. A se vedea Avizul CESE privind antreprenoriatul social și întreprinderile sociale, JO C 24, 28.1.2012, p. 1.

⁽¹⁷⁾ Vandenbroucke, Frank, și colaboratorii, „UE are nevoie de un pact de investiții sociale”, OSE nr. 5, 2011, p. 5.

⁽¹¹⁾ Avizul CESE privind consolidarea coeziunii UE și a coordonării politicii sociale a UE, JO C 24, 28.2.2012, p. 29.

⁽¹²⁾ Ibidem.

⁽¹³⁾ Avizul CESE privind strategia pentru punerea în aplicare a Cartei drepturilor fundamentale, JO C 376, 22.12.2011, p. 74.

⁽¹⁴⁾ A se vedea nota de subsol 9.

CESE este foarte îngrijorat de impactul social, în special al scăderii pensiilor mici, ca una dintre măsurile de criză. Comitetul îndeamnă încă o dată Comisia să ia primele măsuri în sensul realizării unei definiții la nivelul UE a unei pensii adecvate. ⁽¹⁸⁾

6.1.3 Crearea de noi surse de venituri pentru bugetele publice

6.1.3.1 Bugetele publice nu pot fi folosite pentru toate problemele, de la salvarea băncilor și creșterea cheltuielilor sociale până la investițiile în inovare și sprijinirea întreprinderilor. Găsirea de noi surse de venituri pentru stat este absolut necesară. Acest lucru trebuie să aibă loc în același timp cu mărirea eficienței și orientarea mai bună a cheltuielilor publice. CESE consideră că baza fiscală a statelor membre va trebui lărgită, printre altele prin perceperea unei taxe pe tranzacțiile financiare închiderea paradisurilor fiscale, oprirea concurenței fiscale, precum și prin măsuri de combatere a evaziunii fiscale. Totodată, trebuie acordat un loc central calității investițiilor, dacă toate statele membre se angajează la investiții sociale și consolidează bugetele prin creștere și reforme. În plus, ar fi oportună o regândire în ansamblu a sistemelor fiscale, luându-se în considerare întrebările referitoare la contribuțiile diferitelor tipuri de venituri și averi ⁽¹⁹⁾.

6.1.4 Un „pachet social de salvare” prin intermediul unei „gubernanțe sociale” echivalente

6.1.4.1 Fără un „pachet social de salvare” (conform Jean-Claude Juncker), arhitectura UE rămâne incompletă și roata Europei se întoarce. Europa ar fi degradată la o pură uniune economică și bugetară, foarte departe de principiile unei economii sociale de piață. CESE trage un puternic semnal de alarmă cu privire la acest lucru.

6.1.4.2 CESE se exprimă în favoarea unor acțiuni responsabile ale statelor în domeniul economic și social (gubernanță economică și socială). Astfel, consolidarea pe termen scurt trebuie să fie mult mai puternic îmbinată cu obiectivele Stra-

tegiei Europa 2020, pentru a se ajunge la o consolidare a creșterii inteligente, a coeziunii sociale și a incluziunii sociale.

6.1.4.3 UE trebuie să se asigure în continuare că toate măsurile economice și bugetare respectă în foarte mare măsură obiectivele sociale prevăzute de legislația primară, precum și drepturile sociale fundamentale, inclusiv drepturile privind negocierile colective și dreptul la grevă și că realizările sociale nu vor fi afectate.

6.1.5 Convocarea unei convenții pentru definirea unui concept orientat spre progresul social în cadrul modificărilor corespunzătoare ale tratatului

6.1.5.1 CESE solicită explicit convocarea unei convenții. Având în vedere modificările ample ale tratatului, care se află acum pe ordinea de zi, este nevoie atât de o dezbatere amplă, cât și de legitimitate democratică. Ca și la ultima convenție, trebuie să participe atât parlamentele naționale, cât și PE, partenerii sociali și CESE. Pentru raportul intermediar și pentru foaia de parcurs, trebuie să se asigure că aceste modificări ale tratatului sunt însoțite de un sprijin social echivalent și că rezultatul va fi inclus în raportul, propus pentru martie, privind modul de punere în aplicare a măsurilor convenite.

6.1.6 Asigurarea și promovarea autonomiei partenerilor sociali de a negocia acordurile colective

6.1.6.1 CESE își reafirmă poziția conform căreia obligațiile stabilite în Carta drepturilor fundamentale se aplică tuturor instituțiilor și organelor UE și, de aceea, intervențiile în autonomia de negociere a acordurilor colective sunt absolut inacceptabile, iar Comisia Europeană trebuie să ia imediat atitudine împotriva acestor intervenții. Comisia nu trebuie să facă în niciun caz recomandări statelor membre care ar contraveni Cartei drepturilor fundamentale. Dimpotrivă, Comisia ar trebui să facă totul pentru a promova drepturile fundamentale, nu doar a le proteja. Criza este un test care va demonstra cât de bine este încetățenită cultura drepturilor fundamentale în Europa ⁽²⁰⁾.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽¹⁸⁾ Avizul CESE „Cartea verde privind pensiile”, JO C 84, 17.3.2011, p. 38.

⁽¹⁹⁾ Avizul CESE „Rezultatele Summitului privind ocuparea forței de muncă”, punctul 3.4.2, JO C 306, 16.12.2009, p. 70.

⁽²⁰⁾ A se vedea nota de subsol 13.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind economia socială în America Latină

(2012/C 143/06)

Raportor: **dl Miguel Ángel CABRA DE LUNA**

La 18 ianuarie 2011, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

„Economia socială în America Latină”.

Secțiunea pentru relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 24 ianuarie 2012.

În cea de-a 478-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie 2012), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 141 voturi pentru, 3 voturi împotriva și 4 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Prezentul aviz are ca obiectiv analiza economiei sociale (ES) a Americii Latine ca sector organizat al societății civile care, în general, a fost exclus din activitățile de cooperare ale Uniunii Europene (UE). Această analiză ține seama de diversitatea latinoamericană și recunoaște diferențele dintre cele două regiuni. Acesta este motivul pentru care se consideră adecvată utilizarea, în scopul prezentului text, a termenului de „economie socială și solidară” (ESS), fără a aduce atingere altor termeni existenți.

1.2 Prin Rezoluția sa 47/90, ONU a declarat prima sâmbătă din luna iunie a fiecărui an Ziua internațională a cooperativelor, iar prin Rezoluția sa 64/136, a declarat 2012 Anul internațional al cooperativelor. OIM a recunoscut, cu diverse ocazii (îndeosebi în Rezoluția sa 193) aspectele pozitive ale cooperativelor și ale ESS. FMI și Banca Mondială și-au manifestat, de asemenea, interesul pentru acest sector. UE, la rândul său, a recunoscut în repetate rânduri importanța cooperativelor și a economiei sociale. La rândul său, BEI participă la proiecte cu întreprinderi din cadrul ESS din America Latină. De asemenea, MERCOSUR și alte instituții din America Latină au recunoscut importanța acestora, în termeni similari. Prezentul aviz exprimă o poziție asemănătoare.

1.3 Scopul prezentului aviz este, de asemenea, de a pune bazele lucrărilor pregătitoare ale CESE în vederea celei de-a șaptea reuniuni a organizațiilor societății civile din UE și America Latină, care va avea loc la Santiago de Chile, în 2012. Se propune să fie invitați să participe atât la lucrările pregătitoare, cât și la reuniune reprezentanți ai ESS din America Latină și din UE, pentru a studia conținutul prezentului aviz prin intermediul unui dialog constructiv. Se propune, de asemenea, ca cea de-a șaptea reuniune să se pronunțe asupra rezultatelor acestui dialog. CESE constată că, în America Latină, ESS soluționează situații grave de inegalitate socială și economică și de încălcare a drepturilor fundamentale ale omului. ESS reprezintă un instrument-cheie în lupta pentru munca decentă și pentru eliminarea aspectului informal în societate și economie, jucând un rol esențial în cadrul proceselor de dezvoltare locală și coeziune socială. ESS favorizează pluralitatea și democrația economică, drept care, se consideră prioritară încurajarea tuturor acestor capacități și efecte, contribuind la o schimbare necesară a modelului de producție.

1.4 Coexistența și cooperarea dintre diferitele tendințe ale ESS din America Latină sunt considerate a fi foarte utile. Pe de o parte, trebuie promovată o ESS cu un caracter antreprenorial mai pronunțat, care să includă obiective întemeiate pe principiile solidarității și să nu acorde prioritate sporirii beneficiilor, aducându-se, astfel, o contribuție mai importantă la realizarea bunăstării generale. Pe de altă parte, trebuie încurajată o ESS cu o componentă mai importantă de transformare socio-politică, care să plece de la premisa că întreprinderile trebuie să fie eficiente și să obțină beneficii, creând rețele care să le permită să se mențină pe piață. În acest scop, ESS nu trebuie să se întemeieze pe o economie a sărăciei, ci pe o logică a evoluției tendințelor, asociind dezvoltarea, eficiența economică și justiția socială pentru a eradică orice tip de inegalitate.

1.5 ESS din America Latină se confruntă cu probleme esențiale care îngreunează dezvoltarea sa, lipsa de vizibilitate socială și instituțională fiind una dintre cele mai grave. La aceasta contribuie lipsa de procese de măsurare și cuantificare riguroase, care împiedică evaluarea amplitudinii sale și a efectelor sale sociale importante. Este urgent să se întreprindă o acțiune mai relevantă în elaborarea de statistici omologate la nivel internațional în țările din America Latină, cu colaborarea unor organisme internaționale cum ar fi CEPAL, ACI-Américas, FUNDIBES, CICOPA sau CIRIEC. Lipsa de prezență instituțională a organizațiilor reprezentative ale ESS reprezintă, de asemenea, o problemă gravă care trebuie rezolvată prin recunoașterea acestor organizații de către administrația publică și ceilalți parteneri sociali ca interlocutori în cadrul instituțiilor care exercită funcții consultative în ceea ce privește politicile sociale și economice. Consiliile economice și sociale și alte organisme de participare socială reprezintă un instrument adecvat pentru a asigura participarea organizațiilor din cadrul ESS.

1.6 Cu câteva excepții semnificative, lipsa de politici publice integrale și participative în ce privește ESS reprezintă un obstacol important pentru consolidarea și evoluția acesteia. Este indispensabil să se depășească stadiul propunerilor care au la bază doar ajutoare economice directe, fără compensare, și să se promoveze acțiuni menite să soluționeze problema surselor sale de finanțare. Trebuie abordate politici structurale de interes general care să includă decizii în materie de legislație, alături de dezvoltarea educației în domeniul inovării și dezvoltarea capacităților profesionale, și în mediul universitar.

Trebuie consolidată prezența ESS în dezvoltarea protecției sociale, prin intermediul sistemelor de sănătate gestionate împreună cu utilizatorii. Trebuie consolidate politici publice autentice a căror continuitate să fie asigurată independent de schimbările succesive de guverne.

1.7 Sindicatul și alți actori sociali, printre care se numără ESS, pot, în cooperare, juca un rol fundamental în dezvoltarea de mecanisme instituționale menite să combată cazurile de nereguli și fraude legate de economia informală și apariția unor falși lucrători independenți. Ele pot, de asemenea, contribui la garantarea muncii decente și a unor servicii publice universale și de calitate și la încurajarea activităților de consolidare a capacităților.

1.8 Politica de cooperare internațională a UE în privința Americii Latine în materie de ESS ar trebui să țină seama de reflecțiile și propunerile formulate în prezentul aviz. Trebuie elaborate proiecte de cooperare menite să transforme întreprinderile viabile din cadrul ESS în agenți ai coeziunii sociale, dezvoltării locale, pluralității, democrației economice și legalizării masive a economiei și a muncii. ESS trebuie să ocupe un loc prioritar în cadrul cooperării UE, cu obiectivul de a favoriza consolidarea de rețele care servesc drept agenți în executarea politicilor de cooperare economică și dezvoltare. Proiectele de cooperare în materie de ESS trebuie să favorizeze coordonarea agenților și a rețelelor acestora, evitând fragmentarea și suprapunerea eforturilor: este esențial să se realizeze acțiuni cu un caracter mai internațional și strategic.

1.9 Pe de altă parte, este necesar ca, în perioada actuală de criză globală, să se întărească relațiile economice și comerciale între ESS din UE și cea din America Latină. Experiențele în materie de bune practici ale ESS din America Latină pot servi drept exemplu de urmat. Trebuie subliniată necesitatea ca acordurile comerciale semnate cu țările din America Latină să încurajeze dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii și a microîntreprinderilor și, concret, a ESS.

2. Economia socială în America Latină

2.1 Dualitatea conceptului

2.1.1 Modul în care prezentul aviz abordează ESS din America Latină pornește de la două premise inevitabile: prima o constituie diferențele care există între realitățile sociale ale UE și cele ale AL, iar cea de-a doua faptul că AL nu este o zonă omogenă. Astfel, analiza realizată în cadrul prezentului aviz ține pe deplin seama de această diversitate. Aceasta are, totodată, ca obiectiv identificarea de domenii comune care să permită cooperarea în condiții de egalitate, ținând în același timp seama de transformările prin care trec ambele regiuni ⁽¹⁾.

2.1.2 În America Latină se utilizează în principal doi termeni, și anume „economie socială” și „economie solidară”. Cel de-al doilea este utilizat în mod mai generalizat, existând

însă controverse în ce privește semnificația sa (în ceea ce privește noțiunea de „economie populară”, de exemplu). În Europa s-a consolidat termenul de „economie socială” (ES). Acesta corespunde unui concept cu conotații antreprenoriale clare, care se înscrie în sistem ca mod alternativ și diferit de acțiune și pentru care „scopul lucrativ” nu este o problemă în sine. În această privință, elementul crucial îl constituie modul de repartizare a excedentului realizat, dat fiind că activitățile antreprenoriale ale economiei sociale trebuie să fie competitive și să producă beneficii. În UE, termenul de „economie socială” și sensul care îi este atribuit acestuia au făcut obiectul unui larg consens ⁽²⁾, în timp ce în America Latină există interpretări diferite.

2.1.3 În ultimii ani, în special din motivul schimbărilor politice și economice intervenite în America Latină, a devenit obișnuită utilizarea termenului „economie socială și solidară” (ESS) pentru a face referire la acest sector ⁽³⁾. Prin urmare, propunem utilizarea acestui termen în raport cu America Latină.

2.1.4 Un prim element care poate fi semnalat îl constituie faptul că ESS este alcătuită în întregime din entități cu caracter privat, înființate pentru a satisface necesități personale și sociale și nu pentru a remunera investitorii de capital. În America Latină, situația ESS variază de la o țară la alta, deși se pot identifica anumite modele care sunt, cu siguranță, prezente în toate aceste țări. Aceste aspecte comune permit, poate, acordarea unei mai bune interpretări noțiunii de ESS. ESS din America Latină este alcătuită, în principal, din cooperative, asociații de ajutor reciproc, fundații, asociații, societăți cooperative de muncă asociată, organizații de solidaritate socială, grupări cu caracter civil și microîntreprinderi de diverse tipuri. Aceste întreprinderi și entități au la bază solidaritatea și responsabilitatea socială. Majoritatea operează pe piață, dar, uneori, creează piețe speciale (comerț echitabil), în cadrul cărora se aplică principii altele decât cel al concurenței.

2.1.5 Organizațiile și întreprinderile din cadrul ESS au caracteristici diferite de cele ale organizațiilor și întreprinderilor cu capital public și privat, însă produc, de asemenea, bunuri și servicii. Prin urmare, întreprinderile nu sunt în mod exclusiv sau prioritar organisme caritabile și nici nu sunt lipsite de orice scop lucrativ: beneficiile sunt necesare. Chestiunea esențială o constituie modul de repartizare a beneficiilor activității, care nu se măsoară doar în termeni de rentabilitate financiară și de generare de facilități pentru membrii acestor întreprinderi și organizații și pentru anturaj, ci și în funcție de valoarea socială adăugată.

⁽¹⁾ Documentul COM(2009)647 privind Strategia UE 2020; Avizul CESE pe tema „Aspecte socioeconomice în relațiile UE-America Latină”. JO C 347, 18.12.2010, p. 48–54.

⁽²⁾ Avizul CESE INT/447, JO C 318, 23.12.2009, p. 22–28, privind diversitatea formelor de întreprindere; raportul „Toia” INI/2250/2008; Avizul CESE privind promovarea societăților cooperative în Europa (JO C 234 din 22.9.2005); Avizul CESE privind economia socială și piața unică (JO C 117 din 26.4.2000). În acest sens, recentele legi spaniolă și portugheză privind economia socială, din 2011, precum și alte reglementări ale statelor membre care se aplică entităților din cadrul ESS.

⁽³⁾ OIM utilizează, de exemplu, acest termen în recentul său document de lucru din 2010 elaborat de Centrul internațional de formare (CIF-OIM), intitulat „Economia socială și solidară: construirea unei baze de înțelegere comună”.

2.2 Dimensiuni și cuantificare

2.2.1 Una dintre marile probleme cu care se confruntă dezvoltarea ESS în America Latină o reprezintă dificultatea de a sistematiza informațiile cu privire la acest sector, aceasta sporind lipsa sa de vizibilitate socială. Este necesar să se cunoască, și nu doar să se intuiască, impactul real al ESS. Această dificultate de a măsura ESS face ca adevărata sa importanță socială și avantajele comparative pe care le oferă în raport cu alte tipuri de întreprinderi în termeni de impact al acțiunilor sale economice, sociale și solidare să fie greu de scos în evidență. Europa are aceleași exigențe la adresa acestui sector: recunoașterea statistică și crearea de registre publice fiabile și conturi-satelit pentru fiecare sector instituțional și domeniu de activitate, în scopul de a obține o mai mare vizibilitate ⁽⁴⁾.

2.3 Organizațiile de ESS

2.3.1 Așa cum este cazul în numeroase țări din UE, și în America Latină este prioritar să se rezolve lipsa unei reprezentări suficient de consolidate, integrate și eficiente a ESS. Cu toate că s-au realizat progrese importante în ultimii ani, structurile reprezentative ale diferitelor categorii din cadrul ESS trebuie integrate într-o manieră piramidală, de jos în sus, în mod sectorial și teritorial, evitându-se însă fragmentarea, concurența între acestea și corporatismul. Dat fiind că aceste organizații sunt apropiate de autoritățile locale și regionale, ele pot fi considerate cu ușurință poli de utilitate socială și de inovare, în măsură să aducă un răspuns la principalele probleme socioeconomice.

2.3.2 Atunci când organizațiile ESS ⁽⁵⁾ se bucură de un capital de recunoaștere care le conferă o reală capacitate de dialog și de negociere, acestea își consolidează zona de influență pentru a obține sinergii în termeni de consolidare a

⁽⁴⁾ Nu există statistici fiabile pentru America Latină, însă, conform studiilor realizate de FUNDIBES până în 2009, se poate estima, în mod aproximativ și provizoriu, că există peste 700 000 de organizații ale ESS și în jur de 14 milioane de membri. Mai mult, amploarea sectorului informal al economiei în întreaga regiune îngreunează peste măsură realizarea unei cuantificări generale exacte sau aproximative a ESS. ACI consideră că America Latină reprezintă regiunea care înregistrează „creșterea cea mai rapidă” în termeni de noi cooperative și membri (2009). INACOOOP, din Uruguay, furnizează o serie de cifre pentru 2008: 1 164 de cooperative, 907 698 de membri activi, cu o producție anuală de 1 708 milioane de dolari (3,2 % din producția totală), 27 449 de lucrători. Tot pentru 2008: Argentina: 12 760 de cooperative și 9 392 713 de membri; 4 166 de asociații mutuale și 4 997 067 de membri; 289 460 de lucrători (Sursă: INAES). Chile: 1 152 de cooperative și 1 178 688 de membri; 536 de asociații mutuale (Sursă: FUNDIBES). Columbia: 8 533 de cooperative și 1 39 703 de membri; 273 de asociații mutuale și 4 758 de membri (Sursă: CONFECOOP). Guatemala: 841 de cooperative și 1 225 359 de membri (diverse surse). Paraguay: 453 de cooperative și 1 110 000 de membri (Sursă: FUNDIBES). Pentru Brazilia, a se vedea nota de subsol nr. 9. Există, de asemenea, studii care scot în evidență soliditatea ESS în fața crizei. Însă toate aceste date și estimări sunt mai degrabă intuitive și aproximative decât verificabile.

⁽⁵⁾ Exemple de entități reprezentative: CONFECOOP (Columbia), CONACOOOP (Costa Rica), CONFECOOP (Guatemala), CONPACOOOP (Paraguay), Confederația cooperativelor din Honduras (Confederación Hondureña de Cooperativas, OCB) (Brazilia), CONACOOOP (Republica Dominicană), CUDECOOP (Uruguay), Consiliul întreprinderilor din cadrul economiei solidare din Mexic (Consejo Mexicano de Empresas de la Economía Solidaria) și COSUCOOOP (Mexic). La nivel internațional: ACI-América, CICOPA și altele.

capacităților, eficiență a întreprinderilor, responsabilitate socială a întreprinderilor, noi modele de gestionare, luptă împotriva rețelilor practice și, în definitiv, în termeni de impact sporit asupra sistemului economic.

2.4 Politicile publice

2.4.1 Una dintre sarcinile pe care ESS trebuie să le ducă la îndeplinire este identificarea modului de a încheia acorduri și alianțe cu autoritățile publice bazate pe respectul reciproc și pe independență. Prin urmare, politicile publice se numără printre preocupările și obiectivele prioritare ale ESS în America Latină. Politicile care se bazează în principal pe ajutoare economice directe fără compensare sunt incontrollable și imprevizibile, putând deveni un instrument de presiune și manipulare. Politicile strict paliative sau de asistență favorizează rețele practice.

2.4.2 Trebuie promovate politici integrale și participative conforme principalelor obiective ale ESS și ale guvernelor interesate de capacitatea ESS de a mobiliza resurse ale comunității și în cadrul pieței, pentru a obține beneficii globale prin intermediul unor soluții inovatoare la probleme complexe. Administrația publică și organizațiile ESS au în mod indiscutabil aceleași obiective sociale în ceea ce privește satisfacerea necesităților urgente ale persoanelor ⁽⁶⁾.

2.4.3 Pentru ESS, accesul la finanțare reprezintă o problemă endemică, care frânează în mod radical dezvoltarea sa. ESS este finanțată în principal din contribuțiile partenerilor și promotorilor săi, și nu din capitalul speculativ al părților terțe. În același timp, aceasta propagă practici care servesc interesul general. În general, acțiunea publică este rară și insuficientă în ceea ce privește obținerea de căi de finanțare regulate prin intermediul unor reforme legislative și măsuri macroeconomice adecvate pentru ESS. Sunt necesare politici de stat care să includă ESS în planificarea generală a economiei, politici de finanțare a industriei pentru a pune la dispoziție capital nou, încurajând fondurile de capital de risc, finanțarea participării economice a lucrătorilor și partenerilor și sprijinirea creării de grupuri de întreprinderi și sprijinirea participării ESS la achizițiile publice. Este urgent să se reformuleze acele măsuri care constituie obstacole nejustificate în calea dezvoltării de entități financiare proprii ESS, cum ar fi băncile etice și micro-finanțarea.

2.4.4 Majoritatea statelor trebuie să definească linii de acțiune politică clare, prin elaborarea de programe coordonate la diferitele lor niveluri și în cadrul diferitelor lor competențe și structuri administrative, pentru a instituționaliza ESS și a-i rezerva acesteia un tratament intersectorial. Procedurile administrative nu sunt suficient de rapide, iar armonizarea națională și supranațională a marilor linii de promovare și susținere a ESS nu este eficientă. Sunt necesare politici publice destinate evitării distrugerii micilor întreprinderi sociale și a rețelei de producție locale și solidare, precum și politici de formare profesională și

⁽⁶⁾ Instituții publice pentru ESS: INFOCOOP (Costa Rica), DANSOCIAL (Columbia), INCOOP (Paraguay), INAES (Argentina), SENAES (Brazilia), INACOOOP (Uruguay) sau INSAFOCOOP (El Salvador).

de gestionare a întreprinderilor, în special în contextul local, ⁽⁷⁾ și politici de adaptare a cadrelor de reglementare a diferitelor forme de ESS. Trebuie menționată în special necesitatea de a pune în aplicare politici publice în materie de educație (Recomandarea 193 OIM-2002) în ce privește ESS. Administrația publică, inclusiv universitățile, și ESS nu au depus suficiente eforturi pentru a colabora.

2.5 Dezvoltarea economică în America Latină și rolul ESS

2.5.1 Dezvoltarea și creșterea economică echitabilă

2.5.1.1 America Latină înregistrează o evoluție macroeconomică favorabilă în termeni de creștere convențională, deși aceasta este marcată de diferențe de la o țară la alta. Această creștere se produce însă în contextul unei realități sociale caracterizate prin inegalități profunde, cu un șomaj masiv și stagnant în anumite sectoare sociale, locuri de muncă precare și grupuri de populație care se confruntă cu excluziunea socială și sărăcia. Cu toate acestea, revalorizarea unui „stat proactiv” conștient de această dualitate socială nesustenabilă pare să încurajeze o creștere mai echitabilă ⁽⁸⁾ și un mai mare respect față de mediu.

2.5.1.2 Contribuția unei ESS consolidate în America Latină la gestionarea dezvoltării se axează asupra rezolvării unor situații grave de sărăcie, inegalitate, excluziune, economie informală, exploatare a persoanelor, lipsă de coeziune socială și delocalizare a întreprinderilor și asupra unei repartizări mai echitabile a veniturilor și a bogățiilor, contribuind la o schimbare necesară a modelului de producție. Acesta este contextul în care ESS furnizează servicii de bunăstare socială și oferă, față de alte sectoare, avantaje comparative în termeni de eficiență în alocarea și producerea de bunuri și servicii sociale preferențiale. Capacitatea sa de a acoperi sectoare ample ale populației, în teritorii în general îndepărtate de centrele de putere și economice, fac ca ESS să reprezinte instrumentul ideal pentru realizarea unei dezvoltări mai echitabile.

2.5.2 Economia informală și drepturile sociale

2.5.2.1 Economia informală reprezintă un fenomen foarte important în America Latină, care se regăsește și în anumite zone ale UE (economia subterană) și care se caracterizează prin dezvoltarea de activități profesionale sau economice cu lipsa, totală sau parțială, de acoperire socială și de respectare a legislației aplicabile. Șomajul, subocuparea forței de muncă și

slaba calitate a condițiilor de muncă contravin declarațiilor OIM privind munca decentă ⁽⁹⁾ și reprezintă o problemă acută. A fost identificată o legătură directă între munca informală sau subocuparea forței de muncă și nivelurile de sărăcie, situație endemică în rândul femeilor, tinerilor, populațiilor indigene sau persoanelor de origine africană și persoanelor cu handicap, atât în termeni de muncă informală, cât și în termeni de egalitate salarială și de tratament. În acest sens, alături de alți actori, ESS reprezintă un instrument eficient de combatere a economiei informale, dat fiind că, grație ei, o serie de întreprinderi și persoane își desfășoară activitatea în mod legal și beneficiază de o acoperire socială. Mai mult, aceasta servește la evitarea apariției unor practici care tind către a consolida externalizarea serviciilor publice, fără garanția prestațiilor, în detrimentul calității și al protecției sociale a beneficiarilor. Sindicatele și alți actori sociali, printre care se numără ESS, pot, în cooperare, juca un rol fundamental în dezvoltarea de mecanisme instituționale menite să combată cazurile de nereguli și fraude legate de economia informală și apariția unor falși lucrători independenți. Ele pot, de asemenea, contribui la garantarea muncii decente și a unor servicii publice universale și de calitate și la încurajarea activităților de consolidare a capacităților.

2.5.2.2 OIM recunoaște rolul ESS, întrucât printre valorile și principiile care stau la temelia întreprinderilor din cadrul economiei sociale se numără respectarea principiilor și a drepturilor fundamentale la locul de muncă ⁽¹⁰⁾. În acest sens, ESS și-a demonstrat capacitatea de a extinde serviciile de protecție socială la persoanele și consumatorii care nu sunt acoperiți de sisteme fiscale de asigurări sociale și de a contribui la corectarea dezechilibrelor de pe piața forței de muncă și a garanta egalitatea de tratament.

2.5.2.3 Există numeroase grupuri informale de lucrători independenți în cadrul ESS care nu au posibilitatea de a urma acțiuni de formare profesională, de a beneficia de finanțări și de a fi recunoscuți oficial. Existența unor legături de reciprocitate și încredere între micii producători sau artizani ar putea duce la procese de oficializare prin intermediul întreprinderilor din cadrul ESS, dat fiind că, de exemplu, producătorii neasociați nu dispun practic de nicio modalitate de acces la piața oficială. Trebuie consolidată prezența ESS în dezvoltarea protecției sociale prin intermediul sistemelor de sănătate gestionate împreună cu utilizatorii. Este esențial să se elimine economia informală care ar putea exista chiar în cadrul ESS.

⁽⁷⁾ În conformitate cu cele semnalate în ce privește IMM-urile în Avizul CESE REX/180 (15.2.2006) pe tema «Relațiile UE-Mexic», JO C 88, 11.4.2006, p. 85–93.

⁽⁸⁾ Conform datelor Comisiei Economice pentru America Latină și Caraibe (CEPAL), peste jumătate din populație (350 de milioane de persoane) trăiesc sub pragul sărăciei, iar 22 de milioane de copii trebuie să muncească pentru a supraviețui. Având în vedere caracterul lor exemplar, trebuie citate măsurile adoptate în decursul ultimului deceniu de către guvernele Braziliei, care au făcut ca milioane de persoane să iasă din starea de sărăcie extremă. ESS din această țară a contribuit la această reușită prin intermediul SENAES și al strategiei responsabilului său, Prof. Paul Singer. Conform declarației recente a acestuia, „ESS are nevoie de mai mulți bani, mai multă piață și mai multă cunoaștere”.

⁽⁹⁾ Conform Hărții economiei solidare din Brazilia, o treime din cele 22 000 de întreprinderi existente în această țară sunt informale (www.fbes.org.br). A se vedea, de asemenea, Avizul CESE REX/232 pe tema „Relațiile UE - America Centrală”, JO C 256, 27.10.2007, p. 138–143, Avizul CESE SOC/250 pe tema „Promovarea muncii decente pentru toți”, JO C 93, 27.4.2007, p. 38–41, și documentul de lucru din 12.10.2009 pe tema „Strategii pentru menținerea și crearea de locuri de muncă, în special pentru femei și pentru tineri” al Adunării Parlamentare Euro-Latinoamericane.

⁽¹⁰⁾ Documentul de lucru 2011 intitulat „Economia socială și solidară: drumul nostru comun către munca decentă”, disponibil la adresa: <http://socialeconomy.itcilo.org/en/2011-readers>. Acest document a servit, de asemenea, drept referință pentru punctul 3.2 al prezentului aviz.

2.5.3 Dezvoltarea locală și coeziunea socială

2.5.3.1 Obiectivul de a stabili parametri minimi de coeziune socială este considerat esențial pentru orice abordare a dezvoltării⁽¹¹⁾. Autoritățile locale realizează în prezent cât este de important, pentru a revitaliza comunitățile rurale și urbane, ca întreprinzătorii din cadrul ESS să se bucure de sprijin. Întreprinderile din cadrul ESS creează locuri de muncă locale, iar excedentele lor circulă la nivel local, promovând o acumulare destinată a fi reinvestită în cadrul aceluiași teritoriu. Astfel se asigură procese primare de coeziune socială cu controlul local al investițiilor, bunurilor și serviciilor, precum și circulația excedentelor în cadrul economiei locale și regionale, generându-se stabilitate economică.

2.5.3.2 ESS își demonstrează capacitatea de a crea și extinde cultura și rețeaua antreprenorială, precum și de a conecta activitatea economică cu necesitățile productive locale. ESS activează procese de dezvoltare endogenă în zonele rurale, de redinamizare a zonelor industriale în declin și de revitalizare a spațiilor urbane degradate, atenuând astfel dezechilibre teritoriale considerabile, fără a menține un model unic de dezvoltare locală, ci încurajând coexistența unor abordări diferite în funcție de necesitățile sociale și economice ale regiunilor.

2.5.3.3 ESS promovează autonomia teritorială, acordând o importanță deosebită societății civile în determinarea modelului de dezvoltare a zonei și controlarea evoluției proceselor de creștere și de reformă structurală. Cooperativele agricole reprezintă un element esențial al acestor procese. Politicile de coeziune socială trebuie să se concentreze asupra nivelului local (rural și urban) pentru a garanta serviciile sociale de bază, infrastructurile și educația. ESS este indispensabilă în acest sens.

2.5.4 Pluralitatea și democrația economică

2.5.4.1 ESS nu constituie un sector marginal, ci un element instituțional al sistemului economic, care coexistă cu sectorul public și cel privat de capital. Acest lucru îi permite să instaureze o pluralitate economică ce contrabalansează celelalte două sectoare. ESS contribuie la dezvoltarea durabilă, promovează rețeaua asociativă și asigură egalitatea de șanse prin intermediul sistemelor sale de promovare educativă. ESS este esențială pentru stabilitatea socială, durabilitatea creșterii economice, redistribuirea veniturilor și punerea în aplicare de alternative economice.

⁽¹¹⁾ Printre numeroase alte documente, a se vedea: CESE: A șasea întâlnire a societății civile organizate UE-AL din 2010; documente de lucru ale Comisiei Economice pentru America Latină și Caraibe (CEPAL) pentru summitul latino-american al șefilor de stat și de guvern din Santiago de Chile, din 2007; CESE REX/257 pe tema „Relațiile UE-Brazilia”, JO C 100, 30.4.2009, p. 93–99; CESE REX/232 pe tema „Relațiile UE-America Centrală”, JO C 256, 27.10.2007, p. 138–143; CESE: Acordul de asociere UE-America Centrală; Summitul de la Guadalajara UE/AL; CESE: A patra întâlnire a societății civile organizate UE-AL și Caraibe din 2006; CESE REX/210 pe tema „Relațiile UE-Comunitatea Andină”, JO C 309, 16.12.2006, p. 81–90; CESE REX/180 pe tema „Relațiile UE-Mexic”, JO C 88, 11.4.2006, p. 85–93; CESE REX/135 pe tema „Acordul de liber-schimb al Americilor”, JO C 110, 30/04/2004 p. 40–54; CESE REX/13 (JO C 169 din 16.6.1999); în special, CESE REX /152 pe tema „Coeziunea socială în America Latină și în Caraibe”, JO C 110, 30.4.2004, p. 55–71.

2.5.4.2 Funcționarea ESS pe baza principiului democratic și a participării persoanelor la luarea de decizii privind procesele sale economice presupune o permanentă școală de democrație și cetățenie. ESS este generatoare de rețele sociale, iar capacitatea sa de a contribui cu succes la rezolvarea conflictelor și la pacea și justiția socială o transformă într-un actor de neînlocuit al sistemului economic și social din America Latină. Această capacitate a sa trebuie promovată.

3. Cooperarea internațională în materie de ESS

3.1 Nevoia de cooperare

3.1.1 ESS are la bază principii și practici comune UE și Americii Latine. Astfel, aceste puncte comune pot favoriza cooperarea între cele două regiuni, atât în beneficiul dezvoltării durabile cât și al schimburilor comerciale și între întreprinderi.

3.1.2 Reiterând cele deja afirmate cu alte ocazii, CESE subliniază necesitatea ca acordurile comerciale semnate cu țările din America Latină să promoveze dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii și a microîntreprinderilor, și, concret, a ESS⁽¹²⁾.

3.2 Rețelele

3.2.1 Rețelele alcătuite din entități reprezentative ale ESS, întreprinderi sociale și centre de informare, cuantificare și inovare și de formare universitară pot constitui platforme care să contribuie la depășirea marilor deficiențe semnalate. UE poate fi deosebit de utilă în ceea ce privește realizarea acestor obiective, însă măsurile nu trebuie să vizeze în mod exclusiv țările sau zonele cu veniturile cele mai mici, ci și regiunile emergente cu venituri medii, care trebuie să își consolideze coeziunea socială și creșterea echitabilă. Existența unei ESS întemeiată pe rețele fiabile ar contribui la identificarea necesităților celor mai urgente și a proiectelor celor mai eficiente, astfel încât cooperarea internațională a UE să fie mai selectivă. Acțiunea UE pentru a crea rețele între America Latină și alte regiuni în curs de dezvoltare (Africa, Asia etc.), bazate pe ESS, poate fi de cea mai mare importanță⁽¹³⁾.

3.3 Cooperarea pentru dezvoltare și codezvoltarea în domeniul ESS

3.3.1 UE poate aborda cooperarea prin intermediul punerii în aplicare de **planuri de întreprindere de ESS în favoarea dezvoltării durabile**⁽¹⁴⁾ la care participă guvernele din America

⁽¹²⁾ CESE REX/277, JO C 347, 18.12.2010, p. 48–54, pe tema „Promovarea aspectelor socioeconomice în relațiile UE-America Latină”. A se vedea, de asemenea, pozițiile adoptate de CESE cu privire la diferitele acorduri comerciale cu țări din această regiune.

⁽¹³⁾ În acest sens, trebuie evaluat rolul Chinei la nivel mondial și importanța sa din diverse puncte de vedere ca actor în cadrul alianțelor strategice. În America Latină există rețele importante cum ar fi RED DEL SUR (Mercosur); Unisol (Brazilia) sau Fondul FIDES (Mexic).

⁽¹⁴⁾ Legătura dintre ESS și durabilitatea din punct de vedere al mediului reprezintă una dintre caracteristicile sale specifice. În acest sens, a se vedea capitolul 9 din documentul citat la nota de subsol nr. 10 din prezentul aviz, în ceea ce privește așa-numitele „locuri de muncă ecologice”. A se vedea, de asemenea, JO C 48, 15.2.2011, p. 14–20 și JO C 48, 15.2.2011, p. 65–71.

Latină angajate în acest domeniu și organizațiile din cadrul ESS de pe ambele continente, prin stabilirea de programe de însoțire și asistență tehnică pentru întreprinzători în cadrul unor politici active de ocupare a forței de muncă. Astfel, prezența UE în America Latină va fi percepută ca având și alte dimensiuni decât interesul comercial.

4. 2012 ca punct de inflexiune: Anul internațional al cooperativelor (ONU); a șaptea întâlnire a societății civile organizate Uniunea Europeană-America Latină

4.1 În Rezoluția 64/136 adoptată de Adunarea sa generală, ONU a declarat **2012 Anul internațional al cooperativelor**. Printre declarațiile importante din această rezoluție și care

subliniază contribuția cooperativismului la dezvoltarea economică și socială în întreaga lume, ONU încurajează promovarea sa activă în special în decursul anului 2012. Prin prezentul aviz, Comitetul sprijină toate dispozițiile acestei rezoluții și propunerile sale.

4.2 Tot în anul 2012 va avea loc cea de-a șaptea reuniune a societății civile organizate Uniunea Europeană-America Latină. În cadrul acestei întâlniri și al sesiunilor sale pregătitoare au fost prevăzute ședințe de lucru destinate dezbaterii, cu reprezentanți ai ESS, Americii Latine și Uniunii Europene, a conținutului prezentului aviz, pentru a se ajunge la un consens privind o serie de recomandări ce vor fi formulate în documentul final.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Agricultură și artizanat – o combinație câștigătoare pentru zonele rurale” (aviz din proprie inițiativă)

(2012/C 143/07)

Raportor: **dl Adalbert KIENLE**

În sesiunea plenară din 22 septembrie 2011, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Agricultură și artizanat – o combinație câștigătoare pentru zonele rurale (aviz din proprie inițiativă).

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la data de 20 ianuarie 2012.

În cea de-a 478-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 23 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 184 de voturi pentru și 8 abțineri.

1. Sinteză și recomandări

1.1 Cu acest aviz din proprie inițiativă, CESE dorește să dea Comisiei Europene, Parlamentului European și Consiliului impulsuri privind elaborarea de politici, în mod special pentru dezvoltarea celui de-al 2-lea pilon al PAC și a fondurilor structurale în perioada 2014-2020. Avizul din proprie inițiativă dorește să contribuie la punerea în aplicare a Strategiei Europa 2020; prin propuneri concrete cu privire la viitoarea finanțare a FEADR și a fondurilor structurale ale UE, precum și la alte reglementări ale UE. Pentru organizațiile societății civile din agricultură și artizanat, angajamentul clar în favoarea dimensiunii și lanțurilor de creare de valoare regionale constituie un sprijin important pentru activitățile pe care le desfășoară. În același timp, CESE speră că acest aviz va da un nou impuls dezbaterilor la nivel național.

1.2 Având în vedere propunerile legislative privind finanțarea FEADR și fondurile structurale, pe care Comisia Europeană le-a prezentat la 5 și 12 octombrie 2011 pentru perioada de programare 2014-2020, CESE face următoarele recomandări:

1.2.1 Se recomandă extinderea și evaluarea posibilităților mai ample din cadrul FEADR de acordare de ajutor pentru investiții în favoarea IMM-urilor, prezentate în cadrul acestei propuneri, în perspectiva cooperării regionale între întreprinderile din zonele rurale, mai ales în sectoarele artizanatului și agriculturii. În acest sens se recomandă și lansarea și susținerea unor rețele regionale de comunicare și a unor rețele de consiliere a întreprinderilor de la fața locului.

1.2.2 Abordările UE în favoarea inițiativelor locale din cadrul FEADR și al fondurilor structurale reprezintă un mijloc important de susținere a activităților artizanale, agricole, turistice și comerciale la nivel regional. Aceste măsuri de sprijin ar trebui însă să pună în prim plan interesele partenerilor socioeconomi.

1.2.3 Se impune o promovare durabilă a transferului de cunoștințe, informații și inovații în cadrul IMM-urilor, pentru a susține și garanta ocuparea forței de muncă în spațiul rural și pentru a sprijini practicile economice eficiente din punct de vedere al resurselor și al climei. Cunoștințele și experiența tradițională nu trebuie date uitării, ci trebuie păstrate și exploatate în calitate de sursă prețioasă de cunoaștere.

1.2.4 Lanțurile de valori regionale oferă perspective de viitor considerabile pentru agricultura, turismul și comerțul din spațiul rural în ansamblul său. Acestor lanțuri de valori trebuie să beneficieze de o atenție deosebită, în special în vederea creării unor mărci-umbrelă și a unei prelucrări și comercializări comune.

1.2.5 Întreprinderile artizanale și agricole au nevoie de o infrastructură economică suficientă pentru desfășurarea activității lor. Mai ales fondurilor structurale le revine sarcina de a crea condițiile necesare în acest sens, de exemplu prin punerea la dispoziție a unor bugete regionale flexibile.

2. Introducere

2.1 În calitate de sectoare în care predomină IMM-urile, agricultura și artizanatul dau contur, prin diversitatea lor, economiei spațiului rural și asigură în bună măsură structurile de aprovizionare și viața socială în satele și orașele mici ale UE.

2.2 În perspectiva evoluției viitoare a politicii UE de sprijin pentru zonele rurale pentru perioada 2014-2020, acest aviz din proprie inițiativă dorește să contribuie la exploatarea de noi potențiale de creare de valoare adăugată în mediul rural. Propunerile legislative ale Comisiei cu privire la PAC și la politica de coeziune după 2013 constituie un prilej oportun pentru acest demers. Între altele, acestea prevăd includerea întreprinderilor «mici» respectiv a tuturor întreprinderilor din spațiul rural în

finanțarea din cadrul FEADR, ceea ce reprezintă o modificare importantă. În ceea ce privește transferul de cunoștințe și competențe, prezentul aviz din proprie inițiativă dorește să contribuie la dezbaterile europene dedicate creșterii inteligente, durabile și favorabile incluziunii. În plus, el se referă la îmbunătățirea condițiilor care permit luarea unor măsuri interprofesionale de integrare, menite să influențeze în mod durabil calitatea vieții și potențialul economic al spațiului rural și să asigure prezența unor structuri de servicii în condițiile scăderii numărului de locuitori. În același timp, avizul din proprie inițiativă dorește să dea un impuls dezbaterii publice cu privire la gestionarea efectelor produse de schimbările demografice și la dezbaterile de la nivel național pe tema competitivității și vitalității zonelor rurale.

3. Situația actuală

3.1 Atât prin activitatea lor economică, cât și prin angajamentul lor social, întreprinderile mici și mijlocii prezente și ancorate în spațiul rural reprezintă un potențial considerabil pentru consolidarea structurilor economice și sociale existente și pentru a răspunde viitoarelor provocări. Ele au un impact direct asupra calității vieții și contribuie, prin produsele și serviciile lor, la formarea unor identități regionale. Ele sunt în același timp păstrătoare de tradiții și factori de inovare. Artizanatul și agricultura sunt simboluri ale modernității și durabilității, garanți pentru produse de înaltă calitate, securitate energetică, protecția durabilă a mediului și a naturii și conservarea patrimoniului cultural. Persoanele active în artizanat și agricultură se caracterizează printr-un nivel ridicat de calificare profesională, spirit de inițiativă și o mare capacitate de adaptare și învățare. Aceste caracteristici reprezintă baza multor modele economice și sociale de succes în satele și orașele mici din spațiul rural.

3.2 Zonele rurale ale UE prezintă aproape în totalitate un potențial considerabil în ceea ce privește crearea de valoare adăugată în comun între artizanat și agricultură. Acest potențial constă în cooperarea în domeniile producției, prelucrării și comercializării la nivel regional și supraregional, dar și în concurența loială între actori și egalitatea în ceea ce privește participarea femeilor și bărbaților.

3.3 Structura spațiilor rurale în UE variază considerabil. Pe lângă zone rurale deosebit de prospere, cu o rată a șomajului redusă și rate de creșteri solide, există și zone marcate de probleme economice, de exodul și îmbătrânirea populației. În același timp, accesul la posibilitățile de formare și perfecționare profesională nu este disponibil la distanță geografică acceptabilă. Există riscul unei decuplări din ce în ce mai pronunțate de la dezvoltarea socioeconomică și de la standardele de infrastructură.

3.4 Mai ales persoanele mai în vârstă au nevoie de distanțe scurte și o aprovizionare locală accesibilă; generația tânără necesită, în plus, o infrastructură de bază funcțională, cum ar fi internetul, grădinițele și școlile primare. Schimbările demografice impun ajustări ample la nivelul infrastructurilor rurale și al utilităților publice. În prezent nu se face uz în mod suficient de expertiza întreprinderilor prezente în aceste zone, mai ales cea de care dispun întreprinderile mici și mijlocii, la

gestionarea acestor provocări. Întreprinderile agricole și de artizanat, gata să preia responsabilitatea socială, active la fața locului contribuie substanțial la integrarea în societate a persoanelor cu handicap.

3.5 Pentru a avea succes economic în mod individual sau în comun, artizanatul, agricultura și alți parteneri economici regionali au nevoie de conexiuni locale de internet de mare viteză. Deseori tocmai zonele rurale periferice sunt lipsite de acoperire de bandă largă.

3.6 Dimensiunea regională marchează din ce în ce mai pronunțat dezbaterile sociale. Regionalitatea este expresia unei societăți responsabile, conștientă de valorile sale, și o condiție necesară pentru activitatea economică și conviețuirea durabilă. Deseori lipsesc însă impulsurile necesare sau nu există stimulente suficiente de puternice pentru valorizarea potențialului regional de creare de valoare adăugată. Deseori se constată că schimburile între întreprinderile unei regiuni nu există sau sunt insuficient dezvoltate.

3.7 Artizanatul și agricultura se confruntă ambele cu aceleași provocări din ce în ce mai mari cu privire la îmbunătățirea protecției resurselor și a climei. Pentru ambele, utilizarea eficientă a resurselor și eficiența climatică reprezintă termeni fundamentali comuni pentru strategiile de viitor ale întreprinderilor. Cooperarea între aceste două sectoare ar putea imprima un impuls esențial gestionării provocărilor cu care se confruntă societatea în ansamblul ei.

4. Obiective

4.1 Din punctul de vedere al CESE este indispensabil ca instituțiile europene și guvernele și administrațiile naționale să recunoască mai bine potențialul artizanatului și agriculturii, să țină seama de acestea în elaborarea politicilor lor și să contribuie astfel la păstrarea perspectivelor de viitor ale regiunilor rurale.

4.2 CESE sprijină cu hotărâre exploatarea unor noi potențiale de creare în comun de valoare adăugată de către artizanat și agricultură.

- Se recomandă crearea sau consolidarea lanțurilor de valori la nivel regional, care să reunească agricultura și artizanatul cu alte sectoare, de exemplu comerțul, turismul, sectorul sănătății sau al lemnului. În cadrul acestui demers ar trebui garantate reguli echitabile privind concurența și create în același timp și structuri care să permită o mai bună exploatare a potențialului economic al regiunilor, cu ajutorul IMM-urilor existente la fața locului.
- Menținerea, diversificarea, crearea și dezvoltarea IMM-urilor în zonele rurale, precum și cooperarea economică intersectorială ar trebui să beneficieze de sprijin.
- În vederea unei mai bune susțineri a întreprinderilor de talie mică în zonele rurale, se recomandă dezvoltarea unor programe mai accesibile în materie de promovare a economiei, a inovării și competențelor; în toate regiunile

Europei trebuie create suficiente posibilități de acces la formarea și perfecționarea profesională, precum și de transfer de cunoștințe practice cu privire la tehnologiile de vârf ale viitorului.

- Elevii ar trebui să se familiarizeze cu procesele de fabricație tradiționale și moderne la artizanii și agricultorii locali și să cunoască astfel valorile inerente ale desfășurării unei activități profesionale autonome și independente.
- Fabricarea, prelucrarea și comercializarea de produse alimentare regionale și de alte materii prime regionale ar trebui să se orienteze în mod consecvent după cerințele și calitățile regionale specifice; se recomandă promovarea unor sisteme de asigurare a calității, a creării de noi mărci și a unor sisteme de marketing corespunzătoare.
- Ar trebui sprijinite practicile economice eficiente din punct de vedere al resurselor și al climei.
- Serviciile de utilitate publică, infrastructura și viața socială din spațiul rural trebuie păstrate și consolidate.
- O condiție esențială pentru exploatarea potențialului de creare de valoare adăugată în spațiul rural de către IMM-uri constă în promovarea conectării la rețele moderne de bandă largă.
- Sistemele descentralizate de alimentare cu energie și măsurile de eficiență energetică trebuie recunoscute drept oportunitate pentru noi potențiale de creare de valori.
- În condițiile amplitudinii schimbărilor demografice, este indispensabil ca persoanele calificate să rămână în zonele rurale și să fie antrenate în activități cu potențial de viitor în cadrul întreprinderilor agricole și de artizanat.
- Este absolut necesar ca instituțiile, organizațiile și întreprinderile din spațiul rural, mai ales cele dedicate agriculturii și artizanatului, să-și intensifice dialogul cu societatea civilă și să consolideze cooperarea economică, învățând din bunele practici existente.

4.3 În vederea unei promovări mai eficace și în parteneriat a acestui potențial pentru economia regională, CESE dorește să scoată în evidență mai ales trei obiective de promovare:

4.3.1 Dimensiunea regională și crearea de valoare

O caracteristică esențială a agriculturii și artizanatului constă în ancorarea lor locală și regională. Mai ales în contextul globalizării, dimensiunea locală și regională capătă o nouă semnificație. Deseori, măsurile luate la nivel local permit rezolvarea unor probleme actuale. Prin urmare, dezvoltarea lanțurilor de valori

regionale joacă un rol din ce în ce mai important. În multe regiuni există legături tradiționale strânse și forme de cooperare între agricultură și artizanat, mai ales în domeniul alimentar, în condițiile în care aceste două sectoare creează o valoare adăugată considerabilă în beneficiul consumatorilor din aceste regiuni. În acest sens există multe exemple pozitive, a căror dezvoltare în continuare și diseminare ar trebui urmărită și în alte regiuni. Această soluție ar trebui să servească în același timp drept model pentru alte tipuri de produse și servicii, cum ar fi prelucrarea lemnului și turismul rural. În același timp, această cooperare poate contribui la asigurarea unor structuri de aprovizionare de proximitate și la evitarea unor fluxuri de trafic, contribuind astfel la protecția mediului.

Conceptul bazat pe lanțuri de valori creat printr-o cooperare mai strânsă între actorii rurali importanți permite în același timp și o orientare a producției și comercializării produselor alimentare în funcție de cerințele și calitățile regionale specifice, contribuind la crearea unei identități locale inconfundabile. Dezvoltarea unor mărci-umbrelă regionale în vederea comercializării în comun răspunde cerinței crescânde a consumatorilor de a identifica calitatea și originea produselor. Se recomandă introducerea unor mărci de calitate și de origine pentru produsele artizanale, similare cu cele existente pentru produsele alimentare.

4.3.2 Energia și materiile prime

Pe viitor, instalarea în spațiul rural a unor sisteme descentralizate de alimentare cu energie și măsurile de economisire a energiei vor avea un rol din ce în ce mai important la nivel european și reprezintă un teren de cooperare ideală între artizanat și agricultură. Beneficiul ecologic al energiilor și materiilor prime regenerabile poate fi pe deplin valorificat numai atunci când acestea sunt utilizate sau prelucrate în regiunile în care au fost produse. Acest lucru presupune existența unor specialiști la fața locului.

Un alt domeniu cu potențial de viitor constă în cooperarea regională în ceea ce privește cultivarea, prelucrarea și comercializarea de materii prime și materiale regenerabile.

4.3.3 Garantarea forței de muncă calificată

În condițiile schimbărilor demografice și ale unei migrații notabile din zonele rurale periferice către aglomerările urbane, întreprinderile din agricultură și artizanat se confruntă cu dificultăți din ce în ce mai mari în ceea ce privește recrutarea de forță de muncă cu înaltă calificare⁽¹⁾. Așa cum s-a arătat deja într-un alt aviz al CESE, ocuparea forței de muncă feminine trebuie să beneficieze de o atenție deosebită⁽²⁾. Factorii de localizare indirecti, precum calitatea vieții, oferta de locuințe, de educație, agrement și cultură, dar mai ales ofertele destinate familiilor tinere trebuie consolidate, pentru a asigura astfel viabilitatea pe termen lung a acestor zone. Eforturile partenerilor economici de sensibilizare timpurie a elevilor și tinerilor pentru profesiile de viitor în domeniul artizanatului și agriculturii ar trebui susținute prin măsuri politice corespunzătoare din partea oficiilor de ocupare a forței de muncă și învățământul

(1) CESE 1704/2007, JO C 120, 16.5.2008, p. 47-48.

(2) CESE 1175/2011, JO C 318, 29.10.2011, p. 43.

public. Capacitatea de inserție profesională a persoanelor cu asemenea calificări este ridicată și deosebit de valoroasă în cazul adaptării la noile provocări ale pieței forței de muncă ⁽³⁾.

5. Acțiuni

5.1 Pentru a realiza obiectivele menționate mai sus, CESE consideră drept indispensabilă o abordare care să se sprijine în mod consecvent pe Strategia Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, care să țină seama în mod adecvat de sprijinul acordat zonelor rurale prin intermediul FEADR și cele șase priorități de acțiune incluse în acesta și care, prin abordările politice integrate, să exercite o influență durabilă asupra calității vieții și puterii economice din mediul rural. O abordare intersectorială care poate include mai multe fonduri ar favoriza dezvoltarea unor lanțuri de valori comune, ar reduce migrarea și ar contribui la stabilizarea structurilor de aprovizionare în mediul rural, în beneficiul tuturor sectoarelor economiei și tuturor grupurilor de populație de la fața locului.

5.2 Din punctul de vedere al CESE trebuie menționate mai ales următoarele măsuri concrete pentru configurarea viitoarei politici structurale ale UE pentru zonele rurale:

- investiții în favoarea diversificării, înființării, transferului activității și dezvoltării IMM-urilor din zonele rurale;
- promovarea și lansarea de cooperări și platforme intersectoriale (de exemplu prin organizarea regulată a unor „mese rotunde”;
- promovarea circuitelor economice regionale (tradiționale) cu distanțe de transport scurte;
- promovarea de mărci-umbrelă pentru prelucrarea și comercializarea în comun a produselor și serviciilor regionale;
- promovarea calității și sistemelor de asigurare a calității ca factor esențial pentru comercializarea cu succes a produselor;
- promovarea unor practici economice eficiente din punct de vedere al resurselor și climei;
- susținerea transferului de cunoștințe și competențe specifice către întreprinderile din domeniul artizanatului, agriculturii și către alți parteneri economici din spațiul rural;
- promovarea de parteneriate de inovare între cercetare și industrie, cu o atenție specială acordată inovațiilor axate pe aplicații și procese, pentru IMM-uri;
- menținerea și dezvoltarea continuă a infrastructurii economice de proximitate în spațiul rural (în mod special conexiunile de bandă largă);
- sprijinirea măsurilor luate de partenerii economici și sociali pentru garantarea în viitor a necesarului de forță de muncă calificată;
- măsuri de sensibilizare prin organizarea unor vizite de întreprinderi pentru elevi și cetățeni;
- dezvoltarea abordării LEADER existente în favoarea unei participări considerabil mai mari a antreprenorilor și în favoarea unei creșteri a potențialului economic în zonele rurale;
- promovarea unor rețele de mentori formate din antreprenori din sfera IMM-urilor, mai ales în vederea acordării de asistență în cadrul cooperării;
- crearea și dezvoltarea de platforme pentru identificarea și diseminarea de bune practici de dezvoltare regională și de cooperare între partenerii economici și sociali din zonele rurale;
- promovarea regiunilor rurale prin punerea la dispoziție a unor bugete regionale flexibile.

Bruxelles, 23 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽³⁾ Idem.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind poziția CESE în contextul pregătirii Conferinței Organizației Națiunilor Unite privind dezvoltarea durabilă (Rio+20) (aviz suplimentar)

(2012/C 143/08)

Raportor general: **dl Hans-Joachim WILMS**

La 17 ianuarie 2012, în conformitate cu articolul 29 (A) din normele de aplicare a Regulamentului de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz suplimentar pe tema

Poziția CESE în contextul pregătirii Conferinței Organizației Națiunilor Unite privind dezvoltarea durabilă (Rio+20) (aviz suplimentar).

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European l-a numit pe dl Hans-Joachim WILMS raportor general în cadrul celei de-a 478-a sesiuni plenare din 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie) și a adoptat prezentul aviz cu 211 voturi pentru și 3 abțineri.

1. Introducere

1.1 Organizația Națiunilor Unite a decis organizarea unei Conferințe privind dezvoltarea durabilă în perioada 20-22 iunie 2012 la Rio de Janeiro, în Brazilia. În cadrul celei de-a doua ședințe a Comitetului de pregătire a acestei conferințe, toate statele membre, organizațiile relevante din cadrul sistemului Organizației Națiunilor Unite și părțile interesate, au fost invitate să își transmită contribuțiile Secretariatului până la 1 noiembrie 2011, urmând ca acestea să fie incluse într-o compilație care să servească drept bază la elaborarea unui proiect preliminar de document final, care va fi prezentat în ianuarie 2012.

1.2 În procesul de elaborare a acestei compilații, contribuția CESE la formularea poziției comune a UE și a statelor membre a fost avizul ⁽¹⁾ „Rio+20: către economia ecologică și o mai bună guvernare”. Contribuția societății civile organizate europene”, adoptat în septembrie 2011.

1.3 După cum se afirmă în planul de acțiune cuprins în cadrul acestui aviz, CESE și-a intensificat dialogul cu societatea civilă din interiorul și din afara Europei. La nivel internațional, dialogul se desfășoară în cadrul meselor rotunde ale societății civile UE-Brazilia, UE-China, al întâlnirilor CESE cu Camera Civică a Rusiei și al AICESIS. În cadrul cooperării cu țările ACP sunt prevăzute activități suplimentare.

1.4 La nivel european, CESE a inițiat un amplu dialog pe teme la Conferința Rio+20, care include primele reacții la proiectul preliminar de document final, prezentat la 10 ianuarie. Acest proces a avut ca scop pregătirea importantei conferințe a societății civile „Adoptă dezvoltarea durabilă, fii responsabil! Societatea civilă europeană pe calea către Summitul Rio +20”, organizată de CESE la 7 și 8 februarie 2012, și de a ajunge la un acord asupra mesajului comun al acestei conferințe.

1.5 Prezentul aviz reiterează recomandările și concluziile prezentate în avizul anterior al CESE pe tema „Rio+20: către economia ecologică și o mai bună guvernare”. Contribuția societății civile organizate europene” ⁽²⁾ și preia integral mesajul conferinței CESE „Adoptă dezvoltarea durabilă, fii responsabil! Societatea civilă europeană pe calea către Summitul Rio +20”.

2. Concluzii și recomandări

2.1 CESE are convingerea că actualele crize economic, social și de mediu sunt strâns interconectate și că starea actuală de lucruri nu mai poate continua.

2.2 CESE reiterează următorul mesaj al conferinței „Adoptă dezvoltarea durabilă, fii responsabil! Societatea civilă europeană pe calea către Summitul Rio +20”, organizată de Comitetul Economic și Social European la 7 și 8 februarie 2012, la Bruxelles.

2.3 La Conferința ONU Rio+20, liderii de la nivel mondial trebuie să se angajeze în elaborarea unui plan de acțiune concret, care să ducă la dezvoltare durabilă și la eradicarea sărăciei, în limitele resurselor de care dispune planeta. Promovarea unei economii ecologice trebuie să se înscrie într-o strategie cuprinzătoare de dezvoltare durabilă, care să asigure un echilibru între aspectele sociale, ecologice și economice, respectând totodată echitatea sub aspectul repartizării resurselor și al echilibrului între generații.

2.4 Eradicarea sărăciei și garantarea accesului la hrană suficientă, la apă potabilă și la energie durabilă pentru toți trebuie să devină o prioritate absolută pe agenda Rio+20. Promovarea unei agriculturi locale nepoluante în țările în curs de dezvoltare joacă un rol crucial în combaterea sărăciei și îmbunătățirea

⁽¹⁾ JO C 376, 22.12.2011, p.102.

⁽²⁾ JO C 376, 22.12.2011, p.102.

securității alimentare și constituie motorul dezvoltării unor zone rurale prospere sub aspect economic. Trebuie asigurată respectarea drepturilor politice, economice și sociale ale femeilor.

2.5 Liderii politici trebuie să-și îndeplinească angajamentul de a realiza Obiectivele de dezvoltare ale mileniului și trebuie să adopte măsuri suplimentare care să asigure finanțarea necesară. Țările dezvoltate, în special, trebuie să-și pună în practică angajamentul de a aloca 0,7% din venitul național brut ajutorului pentru dezvoltare.

2.6 Negocierile de la nivel european trebuie să pună mult mai mult accentul pe dimensiunea socială a dezvoltării durabile decât era prevăzut în proiectul preliminar. Adâncirea inegalităților sociale și a inegalităților de ordin material în interiorul statelor și între state necesită măsuri urgente, întrucât împiedică eforturile de realizare a dezvoltării durabile și a repartizării echitabile a resurselor. În plus, o tranziție corectă trebuie să garanteze locuri de muncă decente și de înaltă calitate. Sunt necesare ratificarea și aplicarea normelor de muncă fundamentale ale OIM, iar Inițiativa cu privire la nivelul minim de protecție socială a OIM trebuie să beneficieze de un sprijin deplin.

2.7 Liderii politici trebuie să se angajeze la Rio în favoarea unei foi de parcurs către o economie ecologică, cu obiective clare și cu mecanisme de monitorizare care să asigure o tranziție către o societate durabilă, eficientă din punct de vedere economic, echitabilă din punct de vedere social și nepoluantă. Procesul de tranziție trebuie să se bazeze pe un contact neîntrerupt cu societatea civilă, care să includă dialogul social.

2.8 Țările europene și alte țări dezvoltate trebuie să se angajeze la Rio să reducă substanțial utilizarea resurselor naturale limitate ale Pământului. Liderii europeni trebuie să pună în aplicare obiective convenite la nivelul UE și să se pregătească pentru măsuri mai ambițioase. Țările emergente ar trebui să-și utilizeze mai eficient resursele naturale.

2.9 Modelele de producție și consum nedurabile trebuie eliminate printr-o gamă largă de instrumente politice, printre care măsuri de reglementare, instrumente de politică bugetară, achiziții publice ecologice și sociale, eliminarea subvențiilor dăunătoare mediului, cercetare în domeniul ecoinovării, internalizarea costurilor de mediu și alte stimulente bazate pe mecanisme de piață, promovând totodată un stil de viață durabil și implicarea activă a consumatorilor în procesul de tranziție. Este necesară adoptarea la Rio a unui program de lucru pe zece ani privind consumul și producția durabile.

2.10 Proiectul preliminar recunoaște limitele indicatorului PIB ca mijloc de măsurare a bunăstării și, în acest context, societatea civilă trebuie implicată în dezvoltarea de urgență a unor indicatori complementari.

2.11 Este binevenită inițiativa privind stabilirea, până în 2015, a unor obiective globale de dezvoltare durabilă, bazate pe o abordare echilibrată a celor trei dimensiuni ale dezvoltării durabile. Este necesar să se înceapă la Rio un proces incluziv, care să lege Obiectivele de dezvoltare ale mileniului (ODM) de obiectivele generale de dezvoltare durabilă și să stabilească o strategie și indicatori de dezvoltare durabilă, la care să se asocieze mecanisme clare de responsabilizare.

2.12 Se impune un nou acord global la Rio, prin care să se asigure investițiile necesare în ecologizarea economiei.

2.13 Sunt recunoscute rolul esențial și responsabilitatea sectorului privat în realizarea unei tranziții către dezvoltarea durabilă. Ecologizarea economiei constituie un cadru favorabil mediului antreprenorial. Întreprinderile și industria ar trebui să valorifice această oportunitate. Liderii politici trebuie să conceapă cadre politice clare, stabile și previzibile pentru economia ecologică, pentru a insufla întreprinderilor încredere și a le oferi cadrul legislativ și stimulentele necesare pentru investiții.

2.14 Ar trebui creat un nou consiliu pentru dezvoltare durabilă, care să înlocuiască Comisia pentru dezvoltare durabilă, precum și o nouă agenție ONU pentru mediu, pe baza Programului Organizației Națiunilor Unite pentru Mediu (PNUM). Ambele organisme ar trebui să asigure implicarea efectivă a societății civile, reprezentată de grupurile principale.

2.15 Este binevenită propunerea de instituire a unui ombudsman pentru generațiile următoare.

2.16 În cadrul conferinței Rio+20, liderii politici trebuie să aprobe măsurile suplimentare menite să sporească implicarea reală a societății civile și să consolideze responsabilizarea la nivel global, național și local, în procesul de tranziție către societăți durabile. Trebuie stabilite cadrele legale și instituționale care să asigure accesul cetățenilor la informații, dialogul, o participare democratică și mecanisme de control. Forumurile multilaterale precum Comitetul Economic și Social European și consiliile naționale pentru dezvoltare durabilă trebuie promovate ca modele pentru a stimula dezbaterile la nivelul societății civile. Sunt necesare mai multe campanii de sensibilizare și programe educative în materie de dezvoltare durabilă.

2.17 Societatea civilă din întreaga lume ar trebui să exercite presiuni în continuare pentru ca rezultatele conferinței să fie la înălțimea provocărilor cu care ne confruntăm. Societatea civilă trebuie să își asume responsabilitatea la scară globală!

2.18 Proiectul preliminar elaborat de Biroul Conferinței ONU Rio+20 este un bun punct de plecare pentru negocierile ulterioare. Cu toate acestea, el este departe de a oferi soluții adecvate la provocările cu care ne confruntăm.

2.19 Șefii de guverne trebuie să își asume responsabilitatea și să se implice în Conferința Rio+20. Negociatorii UE trebuie să facă eforturi pentru elaborarea unui document mai ambițios în ceea ce privește obiectivele, termenele, finanțarea, angajamentul juridic și monitorizarea. Strategia globală a UE în materie de dezvoltare durabilă trebuie revizuită și revitalizată ca urmare a Conferinței Rio+20.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

III

(Acte pregătitoare)

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 478-A SESIUNE PLENARĂ DIN 22 ȘI 23 FEBRUARIE 2012

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul european de ajustare la globalizare (2014-2020)

COM(2011) 608 final – 2011/0269 (COD)

(2012/C 143/09)

Raportor: **dl Martin SIECKER**
Coraportor: **dl Jean-Pierre HABER**

La 24 și 25 octombrie 2011, în conformitate cu articolul 175 alineatul (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Consiliul și, respectiv, Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul european de ajustare la globalizare (2014-2020)

COM(2011) 608 final – 2011/0269 (COD).

Comisia consultativă pentru mutații industriale (CCMI), însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 9 februarie 2012.

În cea de-a 478-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 23 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 158 de voturi pentru, 10 voturi împotrivă și 8 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE întâmpină cu satisfacție faptul că Comisia a prezentat o propunere de continuare a Regulamentului Parlamentului European și Consiliului privind Fondul european de ajustare la globalizare. În același timp, Comitetul nu este convins că toate sugestiile Comisiei vor rezolva problemele acestui fond. Numărul de cereri de sprijin adresate FEG a fost – și mai este încă – foarte scăzut, iar CESE nu împărtășește ideea potrivit căreia extinderea fondului la agricultură poate remedia acest neajuns. Comitetul propune în schimb unele măsuri suplimentare de îmbunătățire a utilizării FEG, de exemplu prin scăderea pragurilor și accelerarea procedurii, întrucât, în situațiile în care a fost pus în aplicare, acest instrument a funcționat destul de bine.

1.2 Una dintre cauzele subutilizării o constituie procedura greoaie și complexă generată de natura aparte a FEG. Comisia nu poate decide fără implicarea Parlamentului European și a Consiliului. Dată fiind implicarea autorității bugetare, sunt necesare unele proceduri de durată care au dus, în orice caz,

la aprobarea tuturor cererilor. Acest proces administrativ de aprobare este foarte costisitor, iar sumele implicate ar putea fi mai bine utilizate.

1.3 CESE recomandă scăderea pragului pentru cererile de sprijin de la 500 la 200 de concedieri. De asemenea, pentru o mai bună utilizare a FEG, sugerează creșterea la 75% a cofinanțării din partea UE. CESE salută și faptul că noțiunea de lucrător a fost extinsă la persoanele cu contract pe durată determinată și la lucrătorii temporari. CESE împărtășește opinia potrivit căreia FEG ar trebui extins la lucrătorii care desfășoară o activitate independentă. Ei sunt actori semnificativi, importanți pe piața muncii, fiind printre cei dintâi afectați de consecințele globalizării și ale crizelor economice deopotrivă. FEG nu a fost conceput să acorde asistență angajatorilor, motiv pentru care CESE nu este de acord ca domeniul său de aplicare să se extindă la proprietarii/managerii de IMM-uri. DG Întreprinderi are o secțiune specială dedicată politicilor în domeniul IMM-urilor, care prevăd programe de ajutoare substanțiale. FEG nu ar trebui să se suprapună cu aceste programe.

1.4 CESE ar dori să sugereze și alte două posibilități de îmbunătățire a rezultatelor FEG. Prima constă în informarea IMM-urilor cu privire la posibilitățile oferite de FEG printr-o amplă campanie de informare, cealaltă – în implicarea partenerilor sociali încă de la începutul procedurii de depunere a cererilor de finanțare. De asemenea, CESE dorește să-și manifeste consternarea provocată de decizia Consiliului din decembrie 2011 de a retrage posibilitatea ca, pe parcursul ultimilor doi ani (2012 și 2013) ai perioadei actuale, FEG să fie folosit pentru combaterea consecințelor sociale neprevăzute ale crizei economice. Și aceasta, în pofida faptului că tabloul sinoptic al cererilor de sprijin relevă rezultate bune în această privință. Prin urmare, CESE solicită Consiliului să își revizuiască decizia și dorește ca recomandarea sa privind menținerea acestui aspect în perioada de programare 2014-2020 a fondului să fie cât se poate de clar înțeleasă.

1.5 CESE respinge propunerea de extindere a FEG la agricultură, dar recunoaște că trebuie luate măsuri în favoarea acestui sector când vor intra în vigoare viitoarele acorduri comerciale, precum tratatul Mercosur. Mercosur va fi avantajos pentru UE în ansamblu, dar în cadrul Uniunii vor beneficia industria și serviciile, în detrimentul agriculturii. Comisia a afirmat că se așteaptă ca viitoarele acorduri comerciale să aibă același impact. Corect este să se acorde agriculturii compensații pentru aceste tipuri de dezavantaje, însă prin găsirea unei soluții adaptate sectorului în cauză, de exemplu prin intermediul fondurilor structurale aflate în legătură cu politica agricolă comună. CESE solicită ca FEG, care a fost creat cu scopul de a-i sprijini pe acei lucrători cărora li s-au desfășurat contractele de muncă la reintegrarea pe piața forței de muncă, să rămână rezervat pentru acest scop.

1.6 CESE insistă să se mențină funcționarea fondului în perioada crizei și, în special, să poată fi utilizat în situațiile de delocalizare/relocalizare a activităților industriale în interiorul Uniunii Europene.

2. Conținutul propunerii Comisiei

2.1 În martie 2006 Comisia a prezentat o propunere cu privire la un Fond european de ajustare la globalizare (FEG). Acesta era menit să ofere sprijin specific, punctual, care să înlesnească reintegrarea în câmpul muncii a lucrătorilor care și-au pierdut locul de muncă, în anumite zone și sectoare afectate de perturbări economice grave, precum delocalizarea în țări terțe, sporirea masivă a volumului importurilor sau scăderea progresivă a cotei de piață a UE într-un anumit sector. Criteriul principal de obținere a finanțării în contextul FEG era concedierea unui număr de peste 1 000 de lucrători dintr-o întreprindere sau un grup de întreprinderi, în cadrul aceluiași sector, într-o singură regiune sau în două regiuni învecinate.

2.2 FEG a fost prevăzut pentru perioada de programare 2007-2013. Printre măsurile posibile se numărau asistența pentru recalificare, relocalizare și crearea de întreprinderi, precum și compensații salariale speciale. FEG intervine la cererea statelor membre. Contribuția UE nu trebuia să depășească 50% din costul total estimat al întregului set de măsuri luate în considerare de statul membru. În 2009, presiunea exercitată de criza economică a dus la ajustarea crite-

riilor de acordare a sprijinului. Numărul minim de concedieri a scăzut de la 1 000 la 500, iar participarea UE la proiectele FEG a crescut de la 50 % la 65 %.

2.3 În octombrie 2011, Comisia a prezentat o propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind menținerea FEG în perioada de programare 2014-2020 pentru a contribui la îndeplinirea obiectivelor Strategiei Europa 2020 și pentru a include sectorul agricol printre beneficiarii acestui sprijin. Pentru ca sprijinul acordat prin FEG să fie oferit lucrătorilor indiferent de tipul de contract de muncă sau de natura relațiilor de muncă, noțiunea de lucrători este extinsă pentru a-i cuprinde nu numai pe lucrătorii cu contract de muncă pe durată nedeterminată, ci și pe cei cu contract pe durată determinată, pe cei temporari și pe proprietarii/managerii de IMM-uri și microîntreprinderi, precum și pe lucrătorii care desfășoară o activitate independentă, inclusiv pe agricultori. Participarea UE la proiectele FEG va varia între 50% și 65%.

2.4 Comisia a propus ca FEG să rămână în afara cadrului financiar multianual (CFM) din cauza caracterului imprevizibil și urgent al împrejurărilor care determină mobilizarea sa. Cheltuielile la nivelul Uniunii ar trebui orientate către rezultate. Pentru cheltuielile legate de FEG, obiectivul stabilit de CFM este ca minimum 50 % dintre lucrătorii care primesc sprijin în contextul FEG să își găsească un loc de muncă stabil în termen de un an de la data cererii. Pentru ca Comisia să aibă posibilitatea de a monitoriza succesele înregistrate de statele membre în realizarea acestui obiectiv, ele au obligația de a prezenta un raport interimar după 15 luni.

3. Observații generale

3.1 FEG a fost conceput ca un instrument de prim ajutor, prin care UE să poată da un răspuns rapid și flexibil, în sprijinul salariaților care și-au pierdut locul de muncă din cauza globalizării. Capitalul disponibil al FEG a fost de 3,5 miliarde EUR pe parcursul întregii perioade de șapte ani, din 2007 până în 2013. În primii cinci ani, din 2007 până în 2011, s-au utilizat ceva mai mult de 364 milioane EUR din cele 2,5 miliarde disponibile în perioada respectivă. Principalele motive ale acestei utilizări modeste a FEG au fost procedurile administrative greoaie și complexe, pragul ridicat, de 1 000 de lucrători concediați, și nivelul scăzut de cofinanțare, de 50 %. În 2009, utilizarea FEG s-a îmbunătățit ca urmare a scăderii pragului pentru depunerea cererilor de la 1 000 la 500 de lucrători, a creșterii nivelului de cofinanțare din partea UE de la 50 % la 65 % – în anumite condiții – și a acceptării depunerii de cereri vizând nu numai combaterea consecințelor globalizării, ci și a consecințelor crizei economice.

3.2 În urma acestor ajustări, utilizarea FEG a sporit de la opt cereri în 2007 și cinci în 2008, la douăzeci și nouă de cereri în 2009 și 2010. În 2011 au fost aprobate opt cereri, iar alte 18 se află în curs de evaluare. FEG a servit mai degrabă la combaterea consecințelor crizei decât a consecințelor globalizării: în trei ani au fost depuse 53 de cereri generate de criză (din 2009, când FEG s-a extins la consecințele crizei, până în noiembrie 2011), comparativ cu 26 de cereri aferente globalizării, pe parcursul a cinci ani. Cele 53 de cereri aferente crizei vizau 48 607 lucrători, iar cele 26 de cereri aferente globalizării vizau 28 135 de lucrători, în total fiind sprijiniți în menținerea capacității de inserție profesională 76 742 de lucrători.

3.3 Evaluarea FEG la jumătatea perioadei a luat în considerare, pe baza celor cincisprezece rapoarte finale din perioada 2007-2009, disponibile la momentul respectiv, numărul de lucrători implicați care, în termen de un an, și-au găsit un nou loc de muncă. Rata medie de reangajare a fost de 41,8 %. Ratele de reangajare depășeau nivelul de referință, de 50 %, în 6 cazuri din primele 15 cofinanțate prin FEG, în vreme ce, în celelalte 9 cazuri, se aflau cu puțin sub acest nivel. Rezultatele obținute în materie de reangajare variază foarte mult: de la 78,2 % (un caz în Germania), la rate considerabil mai reduse, de 4-6 % (în cazuri din Portugalia, Spania, Italia). În vederea obținerii unor niveluri comparabile de eficiență, ar trebui luată în considerare posibilitatea alocării unei părți din sprijinul acordat în funcție de rezultatele acestuia. Pe termen mediu (mai mult de 12 luni după acordarea sprijinului FEG), ratele de reangajare au crescut în majoritatea cazurilor (pentru care există informații disponibile), în pofida impactului crizei economice globale care a cuprins economiile locale. În timp, rata de angajare a beneficiarilor FEG a crescut în 8 cazuri și a scăzut în 3 cazuri. În medie rata de reangajare a crescut, în aceste cazuri, cu 7 puncte procentuale. Lăsând deoparte modesta utilizare a fondului, pare întemeiată concluzia generală că rezultatele sunt bune.

3.4 Nu a fost însă luat în considerare cel de-al treilea motiv al utilizării modeste a FEG, și anume lipsa unui buget propriu al fondului. De aceea, autoritatea bugetară, în acest caz Parlamentul European și Consiliul, trebuie să decidă separat, pentru fiecare cerere în parte, dacă aceasta merită sau nu să fie sprijinită. În ciuda faptului că modelul, un instrument din afara structurilor existente ale UE, a oferit posibilitatea unui răspuns rapid și flexibil, procedura administrativă care trebuia urmată din motive de exactitate este foarte complexă și de lungă durată. Nu trebuie pierdute din vedere costurile ridicate ale procesului de aprobare, cum ar fi traducerea în 22 de limbi, sălile de ședință, documentele de ședință, timpul participanților și interpretarea – toate acestea în diferitele etape ale procesului de aprobare. Odată aprobate toate cererile, se pune întrebarea dacă sumele cheltuite cu procesul de aprobare nu ar fi trebuit utilizate în beneficiul lucrătorilor afectați. Actuala procedură a FEG este avantajoasă din punctul de vedere al deosebitei transparențe și al vizibilității pe care o conferă angajamentului UE în materie de combatere a excluziunii sociale. Deși transparența și vizibilitatea sunt de mare importanță, trebuie luate măsuri pentru accelerarea procedurii și reducerea costurilor.

3.5 Sunt menționate în propunere și în documentele de însoțire ⁽¹⁾ și alte modele posibile, printre care se numără integrarea FEG în FSE sau perpetuarea FEG ca organ independent, care dispune de un buget propriu. Ambele modele prezintă avantaje și dezavantaje. În cazul în care FEG ar fi integrat în FSE, dezavantajul principal ar consta în necesitatea stabilirii unei alocări clare din bugetul UE, în pofida faptului că nu este posibilă planificarea sau programarea concedierilor în masă. Avantajele evidente ar fi coerența și complementaritatea cu FSE, posibila scurtare a procesului decizional și simplificarea și raționalizarea cererilor FEG. Opțiunea 3, de extindere a FEG ca organ independent, cu buget propriu, pe lângă o serie de dezavantaje, are un singur avantaj: o vizibilitate sporită a solidarității europene.

4. Observații specifice

4.1 În primul rând, CESE dorește să-și manifeste consternarea provocată de decizia Consiliului din decembrie 2011 de a retrage posibilitatea ca, pe parcursul ultimilor doi ani (2012 și 2013) ai perioadei actuale, FEG să fie folosit pentru combaterea consecințelor sociale neprevăzute ale crizei economice, care reclamă o intervenție de prim ajutor. Tabloul sinoptic al cererilor FEG depuse până la 17 noiembrie 2011 arată foarte clar că fondul a obținut rezultate destul de bune în această privință, dar mai puțin bune în atingerea țelului său original, de combatere a consecințelor globalizării. În 2009 și 2010, au fost aprobate 23 de cereri de combatere a consecințelor crizei, comparativ cu șase cereri de combatere a consecințelor globalizării. Ca atare, CESE solicită Consiliului să aibă în vedere posibilitatea ca, pe întreaga durată a crizei, FEG să poată fi utilizat și pentru combaterea consecințelor acesteia. CESE își exprimă în mod clar dorința ca, în contextul derulării intervențiilor fondului, acesta să fie extins în continuare la combaterea consecințelor crizei economice, iar pragurile de eligibilitate a cererilor să scadă și mai mult.

4.2 Cu toate că, după 2008, numărul cererilor a crescut, încă se recurge foarte puțin la sprijinul FEG. Ca atare, este logic ca pragul pentru depunerea cererilor să scadă sub nivelul propus. În rezultatele preliminare ale evaluării FEG realizate la jumătatea perioadei, referitor la scăderea pragului de la 1 000 la 500 de concedieri, se afirmă că: „totuși, în anumite situații, chiar și acest prag scăzut va fi considerat drept prea ridicat, dat fiind că și pierderea a 200-300 de locuri de muncă poate provoca o perturbare gravă la nivel local și regional”. Pragul actual (de 500 de angajați) poate să fie considerat încă prea ridicat dacă sunt luate în considerare procesele de delocalizare și externalizare aflate în curs de desfășurare. De aceea, CESE recomandă scăderea acestui prag la 200 de angajați.

4.3 CESE ar dori să sugereze și alte două posibilități de îmbunătățire a rezultatelor FEG. De regulă, IMM-urile sunt prea mici și dispun de prea puține resurse pentru a fi pe deplin la curent cu posibilitățile create de UE în anumite împrejurări. Este probabil ca numeroase IMM-uri care se confruntă cu probleme pe care FEG le poate rezolva nici măcar să nu știe de existența acestui fond, nefiind așadar în măsură să îl utilizeze. În opinia CESE, o amplă campanie de informare despre posibilitățile oferite de FEG, adresată proprietarilor/managerilor de IMM-uri, ar deschide noi orizonturi. O altă idee cu impact pozitiv asupra rezultatelor FEG ar putea fi implicarea partenerilor sociali încă de la începutul procedurii de depunere a cererilor de finanțare.

4.4 Până în prezent, evaluarea realizată a evidențiat faptul că, pe durata primei etape de funcționare a FEG, statele membre au avut rezerve serioase, parțial și din cauza contribuției proprii însemnate care trebuia asigurată. De aceea, în 2009 s-a schimbat această proporție, efectele fiind, după toate aparențele, pozitive. Dat fiind că criza actuală reclamă în continuare instrumente solide și active pe piața muncii, CESE recomandă majorarea până la 75 % a cofinanțării din partea UE, pentru a spori gradul de utilizare a FEG.

⁽¹⁾ SEC(2011) 1130, 1131 și 1133 final.

4.5 Comisia propune perpetuarea aceluiași model de FEG, cel actual, ca instrument aferent crizei, în afara cadrului financiar. Dezavantajul acestui model constă în procedurile sale greoaie și complexe. Birocratice sunt, pe de o parte, blocajele de la Bruxelles și, pe de altă parte, cele din statele membre. CESE îndeamnă Comisia să încerce găsirea unei soluții împotriva acestor blocaje, astfel încât procedura să devină mai flexibilă și mai rapidă și să nu mai fie percepută ca un obstacol de către eventualii solicitanți. De pildă, cererile sunt depuse de regiuni, dar trebuie să treacă și pe la nivelul național. Aceasta încetinește considerabil procesul care, prin reconsiderarea unor astfel de proceduri, poate avea foarte mult de câștigat din punctul de vedere al eficienței.

4.6 CESE salută și faptul că, în noul regulament, noțiunea de lucrător nu se restrânge la persoanele cu contract de muncă pe durată nedeterminată, ci a fost extinsă la persoanele cu contract pe durată determinată și la lucrătorii temporari. CESE are unele rezerve în privința includerii lucrătorilor care desfășoară o activitate independentă. FEG a fost conceput ca un instrument flexibil de sprijinire a lucrătorilor care și-au pierdut locul de muncă din cauza globalizării. Statutul lucrătorilor care desfășoară o activitate independentă diferă foarte mult de la un stat membru la altul, de la experți cu înaltă specializare, cu o poziție foarte stabilă pe piața muncii, până la lucrătorul dependent din punct de vedere economic care desfășoară o activitate independentă, aflat de fapt pe poziția unui salariat al unei microîntreprinderi unipersonale. Un procent ridicat de astfel de lucrători care desfășoară o activitate independentă ocupă o parte semnificativă a pieței muncii. Lucrătorii care desfășoară o activitate independentă se numără printre primii afectați de consecințele globalizării și ale crizelor economice. Așadar, CESE propune includerea în FEG a acestor participanți la piața muncii, pentru a preveni șomajul și pentru a promova mai buna utilizare a fondului.

4.7 Cât despre proprietarii/managerii de IMM-uri, CESE are în continuare rezerve. Dacă este vorba despre proprietari/managerii de IMM-uri cu angajați, atunci ei sunt angajatori și nu sunt eligibili, deoarece FEG a fost creat pentru angajații care și-au pierdut locurile de muncă. Sprijinul acordat întreprinderilor respective ar putea să inducă o denaturare a concurenței în raport cu alte IMM-uri. Includerea acestui grup în domeniul de aplicare al FEG s-ar suprapune politicii în domeniul IMM-urilor a DG Întreprinderi, care are o ofertă bogată de programe în materie de educație, formare și inovare și, de aceea, CESE este de părere că proprietarii/managerii de IMM-uri de acest tip nu sunt eligibili. Angajații acestora sunt însă eligibili dacă își pierd

locul de muncă din cauza unor consecințe neprevăzute ale globalizării și întrunesc celelalte condiții ale FEG.

4.8 CESE nu este de acord cu extinderea FEG la agricultori. Comisia își motivează propunerea ca o valoare de până la mai mult de 80 % din resursele FEG să fie utilizate pentru exploatarea agricolă, făcând referire la negocierile purtate în contextul viitoarelor acorduri comerciale. Conform calculelor UE, tratatele de tip Mercosur, încheiate între UE și o serie de țări din America de Sud, vor aduce beneficii Uniunii în ansamblu, dar, în cadrul UE, în primul rând industria și serviciile vor avea de câștigat, în timp ce agricultura va avea de suferit. Probabil că multe asemenea acorduri vor conduce la același rezultat.

4.9 Propunerea stabilește că FEG trebuie să asigure „un sprijin specific, unic, pentru lucrătorii concediați ca urmare a unor schimbări structurale majore generate de globalizarea tot mai extinsă a modelelor de producție și de comercializare”. În paragraful următor, Comisia adaugă că, „prin FEG, Uniunea ar trebui să fie în măsură și să ofere sprijin în eventualitatea unor concedieri pe scară largă ca urmare a unor perturbări grave ale economiei locale, regionale sau naționale, cauzate de o criză neașteptată. Domeniul de aplicare al FEG va fi extins și mai mult pentru a oferi sprijin tranzitoriu pentru agricultori în vederea facilitării adaptării lor la o nouă situație de piață care rezultă din încheierea de către Uniune a unor acorduri comerciale care afectează produsele agricole”.

4.10 Există câteva motive întemeiate pentru care instrumentul FEG nu poate fi extins la agricultură. Ca urmare a acestor acorduri comerciale, agricultura se va confrunta cu probleme structurale, căci viitoarele tratate par să aibă aceleași implicații, iar FEG rămâne doar un instrument temporar. Mai mult decât atât, pentru acordurile comerciale similare tratatului Mercosur se poartă negocieri ani în șir, motiv pentru care nu pot fi considerate „perturbări grave ale economiei locale, regionale sau naționale, cauzate de o criză neașteptată”. Ele ar fi perturbări grave ale economiei locale, regionale sau naționale cauzate de acțiuni pregătite în mod expres și cu grijă de Uniunea Europeană. Este de la sine înțeles că sectorul agricol trebuie să primească compensații pentru acest prejudiciu, însă prin intermediul unui instrument special creat pentru agricultură. CESE solicită ca FEG, care a fost creat cu scopul de a-i sprijini pe acei lucrători cărora li s-au desfășurat contractele de muncă la reintegrarea pe piața forței de muncă, să rămână rezervat pentru acest scop.

Bruxelles, 23 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Consiliului privind sistemul comun de impozitare aplicabil plăților de dobânzi și de redevențe efectuate între societăți asociate din state membre diferite (reformare)

COM(2011) 714 final – 2011/0314 (CNS)

(2012/C 143/10)

Raportor: **dl Peter MORGAN**

La 20 decembrie 2011, în conformitate cu articolul 115 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Consiliului privind sistemul comun de impozitare aplicabil plăților de dobânzi și de redevențe efectuate între societăți asociate din state membre diferite (reformare)

COM(2011) 714 final – 2011/0314 (CNS).

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 2 februarie 2012.

În cea de-a 478-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie 2012), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 230 voturi pentru, 4 voturi împotriva și 10 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE se declară de acord cu domeniul de aplicare al propunerii de modificare a directivei. Comitetul este satisfăcut de faptul că directiva modificată și directiva privind societățile-mamă și filialele acestora vor fi armonizate. Este apreciat îndeosebi pragul de participare de 10 %, peste care societățile sunt considerate drept asociate. Această cerință a fost subliniată de Comitet încă din iulie 1998 ⁽¹⁾.

1.2 Comitetul remarcă faptul că propunerea va determina scăderea veniturilor provenite din impozite în cazul multor state membre. În această perioadă de criză bugetară, este de presupus că va trece ceva vreme până când toate cele 27 de state membre își vor da acordul. Directiva precedentă a fost aprobată în cele din urmă de Consiliu abia după cinci ani de la publicarea propunerii respective.

1.3 CESE sprijină prezenta propunere și îndeamnă statele membre să își dea acordul cât mai repede, așa încât impozitele cu reținere la sursă să poată fi raționalizate, făcând astfel posibilă eliminarea unei alt obstacol în calea bunei funcționări a pieței interne.

2. Introducere

2.1 În Uniunea Europeană există două filiere legislative paralele referitoare la eliminarea dublei impunerii între societățile-mamă și filialele lor din alte state membre. Directivele

privind societățile-mamă și filialele acestora se ocupă de dubla impozitare a dividendelor. Cea de-a doua filieră legislativă a fost concepută în vederea eliminării dublei impunerii a plăților de dobânzi și de redevențe. Aceste două filiere nu au fost armonizate.

2.2 Prima directivă privind societățile-mamă și filialele acestora (90/435/CEE) a fost adoptată în 1990. Elementul esențial consta în faptul că societatea-mamă trebuia să dețină o participare de cel puțin 25 % din capitalul unei filiale pentru ca scutirea să se aplice. La sfârșitul lui 2003, Consiliul a adoptat o directivă de modificare (2003/123/CE), care a redus treptat (până în ianuarie 2009) la 10 % pragul minim de participare de la care se aplică scutirea. De asemenea, directiva de modificare a actualizat lista societăților vizate de prevederile respective.

2.3 A existat o propunere de abordare a chestiunii dobânzilor și redevențelor în paralel cu directiva privind societățile-mamă și filialele acestora. Într-adevăr, aceasta reprezenta o prioritate în raportul Ruding, din 1992 ⁽²⁾. Cu toate acestea, nu s-a putut ajunge la niciun consens până la publicarea în 1998 de către Comisie a propunerilor sale [COM(1998) 67]. Chiar și acestea au făcut obiectul unei dispute – unele state membre fiind avantajate, altele dezavantajate –, astfel încât Consiliul a adoptat Directiva 2003/49/CE de-abia în iunie 2003. Din cauza acestei dispute, în cazul Greciei, Spaniei și Portugaliei au fost introduse perioade de tranziție atât pentru dobânzi, cât și pentru redevențe. În 2004, o altă directivă a extins regimul de tranziție la unele dintre noile state membre (Republica Cehă, Letonia, Lituania și Polonia, apoi și la Bulgaria și România, printr-un protocol din 2005).

⁽¹⁾ Avizul CESE privind propunerea de directivă a Consiliului privind sistemul comun de impozitare aplicabil plăților de dobânzi și de redevențe efectuate între societăți asociate din state membre diferite, JO C 284, 14.9.1998, p. 50.

⁽²⁾ Raportul Comitetului de experți independenți privind impozitarea întreprinderilor, martie 1992.

2.4 Printr-un aviz adoptat în sesiunea sa plenară din iulie 1998 ⁽³⁾, CESE a aprobat propunerea prezentată în același an cu privire la dobânzi și redevențe. Avizul conținea patru observații specifice: una consta într-o propunere de reducere de la 25 % la 10 % a pragului, celelalte având rol de clarificare a anumitor aspecte.

2.5 În iunie 2006, Comisia Europeană a publicat o anchetă privind punerea în aplicare a directivei. În urma anchetei, la 11 noiembrie 2011 Comisia a adoptat o nouă propunere de reformare a directivei, în vederea extinderii domeniului său de aplicare. Acest lucru va armoniza prevederile referitoare la dobânzi și redevențe cu cele ale directivei privind societățile-mamă și filialele acestora.

2.6 Înainte de decizia Comisiei de a propune opțiunea care ar urma să alinieze, în ceea ce privește plățile de dobânzi, prevederile directivei privind dobânzile și redevențele cu cele al directivei privind societățile-mamă și filialele, a fost efectuată o evaluare de impact asupra unei serii de opțiuni.

2.7 Conform evaluării de impact:

— în ceea ce privește plățile de dobânzi, pierderile nu ar trebui să depășească 200-300 de milioane de euro și ar afecta cele 13 state membre ale UE care încă mai aplică impozite cu reținere la sursă asupra plăților de dobânzi la ieșire – Belgia, Bulgaria, Republica Cehă, Grecia, Irlanda, Italia, Letonia, Polonia, Portugalia, România, Slovenia, Regatul Unit și Ungaria;

— în ceea ce privește plățile de redevențe, pierderile nu ar trebui să depășească 100-200 de milioane de euro și ar afecta cele șapte state membre în care soldul negativ al redevențelor este cel mai ridicat, raportat la PIB – Bulgaria, Republica Cehă, Grecia, Polonia, Portugalia, România și Slovacia. Aceasta este opțiunea preferată de majoritatea părților interesate care au răspuns la consultarea publică.

2.8 Potrivit evaluării de impact, inițiativele pe care le cuprinde această propunere de reformare în vederea eliminării impozitelor cu reținere la sursă într-un număr mai mare de cazuri vor genera economii la nivelul costurilor de conformare estimate la 38,4-58,8 milioane de euro.

3. Sinteza propunerii

3.1 Propunerea din 11 noiembrie 2011 a fost adoptată de Comisie în vederea:

— modificării domeniului de aplicare a directivei, prin extinderea listei societăților la care se aplică;

— reducerii pragului de participare peste care se consideră că există o asociere între societăți, de la o participare directă de 25 % la una de 10 %;

— lărgirii definiției „societății asociate”, astfel încât aceasta să cuprindă și participațiile indirecte;

— clarificării faptului că statele membre trebuie să acorde societăților vizate dintr-un stat membru beneficiile directivei numai atunci când plata de dobânzi sau redevențe în cauză nu este scutită de impozitul pe profit. Mai exact, este vorba de situația în care o societate plătește impozit pe profit, dar beneficiază și de un regim fiscal național special care scutește plățile de dobânzi sau redevențe permise din străinătate. În astfel de cazuri, statul de origine nu ar fi obligat să scutească societatea respectivă de la plata impozitului cu reținere la sursă în temeiul directivei;

— menținerii ca atare a perioadelor de tranziție.

3.2 Ca și în cazul directivei privind fuziunile și al directivelor privind societățile-mamă și filialele, beneficiile directivei privind dobânzile și redevențele se aplică numai societăților care plătesc impozitul pe profit în UE, au reședința fiscală într-un stat membru al UE și au una dintre formele juridice enumerate în anexa directivei. Deoarece această anexă cuprinde doar tipurile de societăți existente în cele 15 state care erau membre ale UE înainte de 1 mai 2004, tipurile de societăți din noile state membre au fost adăugate prin Directiva 2004/66/CE a Consiliului din 26 aprilie 2004.

3.3 Noua propunere de modificare adoptată de Comisie reformează toate directivele menționate, furnizând în anexa directivei o listă actualizată a societăților. Noua listă propusă cuprinde și:

— Societatea europeană [instituită prin Regulamentul (CE) nr. 2157/2001 și prin Directiva 2001/86/CE a Consiliului], care poate fi înființată din 2004, precum și

— Societatea cooperativă europeană [instituită prin Regulamentul (CE) nr. 1435/2003 al Consiliului și prin Directiva 2003/72/CE a Consiliului], care poate fi înființată din 2006.

3.4 Directiva revizuită se aplică începând cu 1 ianuarie 2013.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽³⁾ JO C 284, 14.9.1998, p. 50.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a unui program de acțiune pentru domeniul vamal și fiscal în Uniunea Europeană pentru perioada 2014-2020 (FISCUS) și de abrogare a Deciziilor nr. 1482/2007/CE și nr. 624/2007/CE

COM(2011) 706 final – 2011/0341 (COD)

(2012/C 143/11)

Raportor: **dl Bryan CASSIDY**

La 20 și respectiv 14 decembrie 2011, în conformitate cu articolele 33 și 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul și Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a unui program de acțiune pentru domeniul vamal și fiscal în Uniunea Europeană pentru perioada 2014-2020 (FISCUS) și de abrogare a Deciziilor nr. 1482/2007/CE și nr. 624/2007/CE

COM(2011) 706 final 2011/0341 (COD).

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 2 februarie 2012.

În cea de-a 478-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 231 de voturi pentru, 3 voturi împotriva și 11 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE sprijină în general propunerea FISCUS, dar dorește să sublinieze următoarele:

— trebuie să se asigure o echipare a vămilor și a administrațiilor fiscale suficientă pentru a răspunde provocărilor următorului deceniu;

— sectoarele fiscal și vamal trebuie să le fie furnizate sisteme IT actualizate și eficiente; Acestea ar trebui să cuprindă elemente precum Codul Vamal Modernizat (CVM);

— Comitetul ar dori să se efectueze mai multe analize de impact asupra bugetelor statelor membre și a bugetului UE;

— sumarul de buget al FISCUS, comparativ cu activitățile actuale, prezintă o creștere de 9% în bugetul total al domeniilor fiscal și vamal. Bugetul planificat al sectorului vamal este de 479 622 792 EUR (cel al sectorului fiscal fiind de 23 692 892 EUR). Aceasta reprezintă o creștere de 13% în sectorul vamal și o scădere de 1% în sectorul fiscal.

1.2 Comitetul înțelege că în cadrul grupurilor de lucru există puncte de vedere diferite între statele membre. și este convins că pentru Comisie este important să poată demonstra că statele membre vor face economii substanțiale în cadrul bugetului FISCUS comparativ cu situația actuală. Comitetul consideră că, foarte probabil, îi va fi dificil Comisiei să obțină aprobarea

Parlamentului pentru creșterea cheltuielilor în bugetul UE fără informații despre economii compensatorii înregistrate în bugetele statelor membre.

1.3 Comitetul reamintește comentariul pe care l-a făcut în Avizul CESE „Program de acțiune pentru vămi” ⁽¹⁾, în care a recomandat o mai activă integrare a practicilor vamale, în conformitate cu obiectivele Strategiei de la Lisabona, subliniind că o astfel de integrare mai activă ar trebui realizată fără integrarea administrațiilor vamale în sine.

1.4 O parte esențială a noului program vizează îmbunătățirea formării funcționarilor din statele membre ⁽²⁾ și a eficienței acesteia.

2. Introducere și context

2.1 Politicile vamală și fiscală ale UE au o contribuție substanțială la creșterea veniturilor în bugetele anuale ale UE și statelor membre. În plus, aceste politici aduc avantaje însemnate cetățenilor și întreprinderilor din UE, fie că acest lucru se întâmplă prin blocarea importurilor nesigure sau ilegale, facilitând comerțul corect și o piață internă puternică, fie prin reducerea costurilor de conformitate și a birocrăției pentru întreprinderile transfrontaliere.

2.2 Propunerea de regulament [COM(2011) 706] marchează un important pas înainte în efortul, început cu mulți ani în

⁽¹⁾ JO C 324, 30.12.2006, p. 78, punctul 1.3.

⁽²⁾ Acest lucru este menționat la punctul 1.2 din Avizul CESE pe tema „Program comunitar de îmbunătățire a funcționării sistemelor fiscale pe piața internă (Fiscalis 2013)”, JO C 93, 27.4.2007, p. 1.

urmă, de a raționaliza și de a coordona acțiunea statelor membre care vizează protejarea propriilor interese financiare și a celor ale Uniunii: în 2010, taxele vamale și taxele conexe reprezentau 12,3% din bugetul UE. Următorul cadru financiar multianual 2014-2020, adoptat de Comisie în iunie 2011, propune, printre altele, **o nouă generație a programelor Vama și Fiscalis**. Aceste două programe au fost dezvoltate pe două căi separate, dar paralele, cele mai recente fiind **Vama 2013 și Fiscalis 2013**. Ele sunt acum reunite într-un **singur program (FISCUS)**: o inovație reală în strategia Comisiei.

2.3 FISCUS nu este numai rezultatul unei politici de simplificare, pentru a folosi chiar expresia Comisiei, ci reprezintă recunoașterea importanței vitale a „**cooperării autorităților vamale și fiscale cu alte părți implicate**”. Principalul aspect pozitiv al unui astfel de program este **importanța acordată factorului uman**: cooperarea în materie vamală și fiscală este „axată pe [...] dezvoltarea rețelelor și a competențelor umane”⁽³⁾; consolidarea capacităților tehnice și de IT este, bineînțeles, necesară, dar factorul uman este de importanță primordială; CESE apreciază această caracteristică.

2.4 Proiectul FISCUS al Comisiei are în vedere un program desfășurat pe șapte ani, începând de la 1 ianuarie 2014. Pachetul financiar care acoperă costurile programului pe întreaga durată (2014-2020) este de 777 600 000 EUR în prețuri curente: este o sumă substanțială, a cărei adecvare la obiective este dificil de apreciat. Programul oferă sprijin financiar pentru **nouă tipuri diferite de acțiuni comune**, venind în sprijinul ajutoarelor nerambursabile, contractelor de achiziții publice sau rambursării costurilor legate de experții externi.

2.5 Cele mai multe costuri sunt legate de formarea funcționarilor și de inițiativele comune de IT, dar alocările pot de asemenea acoperi „**activitățile de pregătire, monitorizare, control, audit și evaluare**”⁽⁴⁾; CESE înțelege că acest lucru implică o atenție deosebită în supravegherea modului în care se implementează **acțiunile comune**, dar speră că, din motive de uniformitate, tot atâta atenție i se va acorda și implementării **acțiunilor naționale**.

2.6 **Obiectivele specifice** ale programului de acțiune sunt aceleași ca și în programele anterioare și actuale; CESE le-a comentat deja și nu are sens să se repete, dacă nu ar fi vorba despre un subiect invocat în mod repetat și care nu a primit răspuns până acum: **un schimb periodic de informații** între autoritățile vamale și cele fiscale, ca mijloc de a descoperi fraudele și/sau evaziunea fiscală⁽⁵⁾.

2.7 Primul element, cooperarea în rețea ar trebui să facă posibil **schimbul de bune practici și cunoștințe operaționale**: acesta nu este un lucru nou, fiind invocat – chiar utilizând

aceleași cuvinte – în cele mai multe, dacă nu în toate programele anterioare. Acțiunile din trecut nu au fost întotdeauna încununate de succes, din numeroase motive, principalele fiind dificultățile lingvistice și diferențele de pregătire profesională și experiență dintre participanți. FISCUS dă un nou impuls cooperării între administrații, care ar trebui să încurajeze schimbul de experiență și apariția unor profesioniști de înalt nivel; este de dorit ca UE să susțină această evoluție.

2.8 Pentru a folosi formularea Comisiei, cel de-al doilea element „**pune la dispoziția programului mijloacele de finanțare a infrastructurii și a sistemelor IT de ultimă oră care vor permite ca administrațiile vamale și fiscale din Uniune să evolueze, devenind veritabile administrații electronice**”⁽⁶⁾. Și această chestiune a fost invocată, mai mult sau mai puțin cu aceleași cuvinte, în programele anterioare. Aici rezultatele nu au fost satisfăcătoare, din cauza nivelurilor diferite ale tehnologiilor IT din statele membre, dar și din cauza – din nefericire destul de frecventă – lipsei de voință a unora (sau multor) state membre de a-și schimba metodele sau echipamentele.

2.9 Lipsa de voință a statelor membre de a coopera reprezintă principalul obstacol în procesul de construire a unei **rețele fiscale europene solide**: reticența nu se limitează, desigur, la tehnologiile IT, dar acesta este domeniul în care se evidențiază clar. CESE a criticat această atitudine în multe dintre avizele sale privind inițiativele fiscale ale UE⁽⁷⁾ și speră că actuala criză va fi demonstrat că nicio țară nu se poate izola de evenimentele cu efecte mondiale și că singurul răspuns îl constituie cooperarea.

2.10 În 2011, un contractant a analizat, după consultarea unor reprezentanți din sectorul comercial, rezultatele intermediare ale celor două programe, Fiscalis 2013 și Vama 2013. Un alt contractant a realizat un studiu referitor la un posibil cadru al viitorului program FISCUS: Rezultatele intermediare nu au indicat niciun obstacol semnificativ și nici nu au recomandat vreo acțiune specială pentru a corecta evenimente nedorite.

2.11 FISCUS reunește cele două programe separate în prezent, pentru impozitare și vămi, într-unul singur, atingând astfel obiectivele Comisiei privind simplificarea și reducerea costurilor, fără să compromită activitățile din cele două domenii.

2.12 Noul regulament înlocuiește Decizia 1482/2007/CE de instituire a unui program comunitar pentru îmbunătățirea funcționării sistemelor de impozitare pe piața internă (Fiscalis 2013). Decizia 624/2007/CE a instituit un program de acțiune pentru vamă în Comunitate (Vama 2013). Deciziile respective trebuie, așadar, abrogate.

⁽³⁾ COM(2011) 706 final, p. 2 – punctul 1 al treilea paragraf.

⁽⁴⁾ COM(2011) 706 final – articolul 10 alineatul (2).

⁽⁵⁾ Avizele CESE „Cooperarea administrativă și combaterea fraudei în domeniul taxei pe valoarea adăugată”, JO C 347, 18.12.2010, p. 73 și „Promovarea bunei guvernante în chestiuni fiscale”, JO C 255, 22.9.2010, p. 61.

⁽⁶⁾ COM(2011) 706 final, p. 2 – punctul 1 al treilea paragraf.

⁽⁷⁾ Avizele CESE: „Cooperarea administrativă și combaterea fraudei în domeniul taxei pe valoarea adăugată”, JO C 347, 18.12.2010, p. 73; „Promovarea bunei guvernante în chestiuni fiscale”, JO C 255, 22.9.2010, p. 61; „Evaziunea fiscală legată de import”, JO C 277, 17.11.2009, p.112; „Recuperarea creanțelor”, JO C 317, 23.12.2009, p.120 și „Cooperarea administrativă în domeniul fiscal”, JO C 317, 23.12.2009, p. 120.

2.13 Comisia a realizat o consultare largă atât pentru **Componenta vamală**, cât și pentru **Componenta fiscală**. Ambele au condus la elaborarea unei liste de probleme care este prezentată în documentul de lucru al serviciilor Comisiei – Evaluarea impactului, partea I (Componenta vamală) și partea II (Componenta fiscală) ⁽⁸⁾.

2.14 Anterior elaborării noului program, Comisia a realizat o evaluare de impact care arată clar că persistă un grad înalt de incertitudine în ceea ce privește sistemele informatice europene și schimbul de informații legat de viitoarele evoluții ale politicilor din domeniu. Unele dintre acestea sunt menționate în Avizul CESE pe tema „Program de acțiune pentru vămi” ⁽⁹⁾. Modificările necesare pentru a îmbunătăți programul Fiscalis au fost descrise detaliat în Avizul CESE pe tema „Program comunitar de îmbunătățire a funcționării sistemelor fiscale pe piața internă (Fiscalis 2013)” ⁽¹⁰⁾.

2.15 CESE este de acord, în principiu, cu măsurile propuse de Comisie; cu toate acestea, dorește să arate că tema cooperării între diferite agenții, atât la nivel național, cât și la nivel european, este un fel de leitmotiv în multe chestiuni ce țin de UE. Progresul în acest domeniu este în mod natural lent și dificil, din mai multe motive, cel principal fiind lipsa de entuziasm a autorităților naționale.

2.16 CESE aprobă propunerea Comisiei pentru o cooperare consolidată între autoritățile vamale și cele fiscale. Totuși, acesta ar trebui să fie numai începutul unei acțiuni pe care CESE a sugerat-o în numeroase ocazii anterioare ⁽¹¹⁾, și anume o cooperare organizată între toate agențiile, fie ele naționale sau europene, implicate în combaterea fraudelor fiscale sau a infracțiunilor: spălarea banilor, criminalitatea organizată, terorismul, traficul ilegal de persoane etc.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽⁸⁾ Documentul de lucru al serviciilor Comisiei, studiu de impact SEC (2011) 1318.

⁽⁹⁾ JO C 324, 30.12.2006, p. 78.

⁽¹⁰⁾ JO C 93, 27.4.2007, p. 1.

⁽¹¹⁾ Avizele CESE „Cooperarea administrativă și combaterea fraudei în domeniul taxei pe valoarea adăugată”, JO C 347, 18.12.2010, p. 73; „Promovarea bunei guvernante în chestiuni fiscale”, JO C 255, 22.9.2010, p. 61; „Evaziunea fiscală legată de import”, JO C 277, 17.11.2009, p.112; „Recuperarea creanțelor”, JO C 317, 23.12.2009, p.120 și ECO/253, „Cooperarea administrativă în domeniul fiscal”, JO C 317, 23.12.2009, p. 120.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor: – Analiza anuală a creșterii – 2012

COM (2011) 815 final

(2012/C 143/12)

Raportor general: **dl David CROUGHAN**

La 23 noiembrie 2011, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor Analiza anuală a creșterii - 2012

COM(2011) 815 final.

La 6 decembrie 2011, Biroul Comitetului a însărcinat Grupul de coordonare Europa 2020 cu pregătirea lucrărilor pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European l-a numit pe dl David CROUGHAN raportor general în cadrul celei de-a 478-a sesiuni plenare din 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie) și a adoptat prezentul aviz cu 171 de voturi pentru, 19 voturi împotriva și 21 de abțineri.

INTRODUCERE

- i Prezentul proiect de aviz, elaborat în vederea Consiliului European de primăvară, prezintă o serie de observații cu privire la documentul Comisiei „Analiza anuală a creșterii 2012”.
- ii Analiza anuală a creșterii (AAC) pe 2012 marchează începutul semestrului european 2012 de guvernare economică, primul din cadrul juridic consolidat de guvernare economică convenit („pachetul de șase”).
- iii AAC definește ceea ce Comisia consideră a fi obiectivele prioritare ale UE pentru următoarele 12 luni în termeni de politici și reforme economice și bugetare, prevăzute în Strategia Europa 2020 pentru promovarea creșterii și a ocupării forței de muncă. Odată ce aceste priorități vor fi aprobate de Consiliul European din martie, statele membre vor trebui să țină seama de ele în cadrul politicilor și bugetelor lor naționale.
- iv **Partea I** a proiectului de aviz formulează o serie de observații cu privire la **chestiuni generale legate de AAC**, cum ar fi: faptul că aceasta se concentrează asupra creșterii, consolidării fiscale și punerii în aplicare a reformelor hotărâte în cadrul semestrului european, precum și asupra implicării societății civile organizate și a partenerilor sociali în procesul de analiză anuală a creșterii.
- v **Partea a II-a** reprezintă o sinteză a **observațiilor și recomandărilor specifice cu privire la diverse politici ale UE**. Acestea abordează îndeaproape cele cinci priorități formulate de Comisie în cadrul AAC: urmărirea unei consolidări fiscale diferențiate și favorabile creșterii economice; restabilirea unui nivel normal de acordare de împrumuturi în cadrul economiei; promovarea creșterii și a competitivității; abordarea aspectelor legate de șomaj și de consecințele sociale ale crizei și modernizarea administrației publice. Aceste contribuții provin din diverse avize recente ale CESE

și actualizează poziția Comitetului cu privire la AAC 2011 ⁽¹⁾, adoptată în martie 2011.

vi Totodată, prezentul proiect de aviz este o continuare a avizului privind semestrul european 2011, adoptat de Comitet în decembrie 2011 ⁽²⁾.

PARTEA I

RECOMANDĂRILE CESE ÎN VEDEREA CONSILIULUI EUROPEAN DE PRIMĂVARĂ

Spre deosebire de toate summiturile recente, de data aceasta Uniunea trebuie să-și demonstreze capacitatea politică de a aborda criza datoriei prin măsuri ambițioase și suficiente pentru a restabili încrederea. Printre acestea se numără punerea unui accent mult mai puternic asupra creșterii.

A. INTRODUCERE

1. Documentul Comisiei privind AAC 2012 este publicat într-un **context dificil**: Uniunea traversează cea mai gravă criză financiară, economică, socială și de încredere din istoria sa. Criza are ample consecințe: gospodăriile și întreprinderile se confruntă cu greutate, șomajul în rândul tinerilor și pe termen lung se află în creștere, numărul persoanelor expuse riscului sărăciei și excluziunii este tot mai mare, în societate domină un sentiment de îngrijorare, iar riscul să apară din ce în ce mai multe tendințe naționaliste și populiste este mare.

2. Comitetul este **profund îngrijorat de lipsa punerii în aplicare, la nivel național**, a angajamentelor luate în cadrul procesului semestrului european. Acum mai mult ca niciodată,

⁽¹⁾ Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Analiza anuală a creșterii: formularea răspunsului cuprinzător al UE la criză” COM(2011) 11 final, JO C 132, 3.5.2011, p. 26–38.

⁽²⁾ Avizul CESE pe tema „Încheierea primului semestru european de coordonare a politicilor economice: Orientări pentru politicile naționale în 2011-2012”, JO C 43, 15.02.2012, p. 8 – 12.

UE trebuie să-și demonstreze capacitatea de a acționa eficient pentru a reda încrederea consumatorilor și investitorilor, formulând răspunsuri ambițioase la provocările actuale. În lipsa unor **acțiuni decisive** și unei **puneri în aplicare eficiente a reformelor de către instituțiile europene și statele membre**, Europa se va confrunta cu o criză a creșterii economice pe termen lung și cu un grad tot mai mare de divergență, ceea ce va duce la presiuni suplimentare asupra zonei euro.

3. În condițiile în care semestrul european 2012 începe într-un context de **previziuni de creștere diminuate substanțial** și de probabilă recesiune, Comitetul își exprimă regretul că **Summitul european din decembrie 2011** nu a reușit să restabilească încrederea în guvernarea Uniunii Europene, încredere care a scăzut treptat de la un summit la altul în cursul ultimelor 18 luni. Lipsa evidentă de voință a Summitului de a face față problemelor profunde scoase în evidență de AAC a dus la punerea în aplicare a unei serii de politici care nu se bucură de încrederea guvernelor și a investitorilor la nivel mondial, și îndeosebi de încrederea cetățenilor europeni.

4. Comitetul consideră că **soluțiile** propuse până în prezent pentru datoriile suverane și pentru criza financiară legată de acestea sunt **parțiale** și, prin urmare, este posibil să țină unele țări puternic îndatorate departe de piețe pentru un timp mai îndelungat decât s-a prevăzut, cu riscul ca acest fenomen să se extindă la unele state membre mai mari. Un faliment necontrolat al Greciei rămâne în continuare posibil; un astfel de eveniment ar putea avea un impact negativ substanțial asupra altor țări care se confruntă cu probleme legate de datoriile suverane și ar putea determina o serie de evenimente ce ar putea avea consecințe grave nu doar asupra economiei europene, ci și a celei globale. În ciuda forței sale economice neîndoielnice, Uniunea Europeană nu a găsit încă o modalitate de a proteja statele membre aflate în dificultate de atacuri financiare; în consecință, piețele mondiale au slăbit mult construcția europeană, profitând de fragmentarea sa structurală. Prin urmare, problema este în egală măsură de natură politică și economică.

5. Comitetul este îngrijorat că gradul ridicat de incertitudine astfel generat are un **impact negativ asupra economiei reale** a Uniunii, ducând la investiții mai scăzute și la un nivel redus de producție și de ocupare a forței de muncă, întrucât investitorii caută refugii mai sigure și iau chiar în considerare posibilitatea ca zona euro să se destrame, cu consecințele catastrofale pe care acest lucru le-ar avea la nivel mondial.

6. Crizele cu care s-a confruntat Uniunea în trecut în eforturile sale de integrare europeană demonstrează că dispune de resursele necesare pentru a găsi soluții. Comitetul îndeamnă instituțiile europene și statele membre să dea dovadă de **curaj și viziune politică** și să sprijine o mai mare integrare și o stimulare a economiei și a investițiilor, acestea fiind, în prezent, singura cale de ieșire din criză.

7. UE trebuie să depășească actuala abordare a crizei, bazată pe măsuri fragmentate și luate sub imperiul urgenței, și să adopte **soluții durabile** la provocările structurale pe care le-a expus criza, asigurându-le astfel cetățenilor europeni bunăstarea pe termen lung. Acest lucru necesită construirea unui „zid de protecție” european împotriva unor noi atacuri, lăsându-le

țărilor care se confruntă cu probleme timp să-și revină, și luarea de măsuri specifice suplimentare pentru a stimula creșterea economică europeană.

8. Pe lângă inițiativele necesare pentru o gestionare europeană credibilă a crizei datorilor, este, de asemenea, nevoie de o **consolidare a uniunii fiscale**. Comitetul salută introducerea, în cadrul semestrului european, a unei supravegheri mult mai riguroase a politicilor bugetare ale statelor membre și a angajamentelor pe care statele membre trebuie să și le asume în temeiul pactului fiscal, chiar dacă este necesar să se sublinieze nevoia unei analize a impactului social al unor astfel de măsuri. Cu toate acestea, noua arhitectură a guvernării economice europene trebuie să asigure autonomia partenerilor sociali și libertatea lor de a încheia acorduri colective.

9. Mai mult, Comitetul își reiterează sprijinul deplin față de **strategia globală Europa 2020**, care oferă o perspectivă pozitivă pentru viitor și un cadru coerent pentru realizarea de reforme pe termen lung menite să promoveze o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii. Totodată, CESE reamintește necesitatea unui echilibru între aspectele economice, sociale și legate de ocuparea forței de muncă ale strategiei.

10. Comitetul este profund preocupat de **declinul îngrijorător al metodei comunitare** în favoarea adoptării unei abordări interguvernamentale, condusă, în principal, de un număr foarte restrâns de țări, ceea ce explică faptul că răspunsul politic a avut un caracter limitat. În parte, dat fiind că instituțiile europene au jucat un rol secundar în abordarea interguvernamentală adoptată în ultimii doi ani, problemele acute ale Uniunii Europene nu au fost abordate din perspectiva europeană, ci din perspectiva statelor membre individuale, ținând seama de exigențele politice ale acestora.

11. Comitetul observă că, în termen de maxim cinci ani de la intrarea în vigoare a Tratatului privind stabilitatea, coordonarea și guvernarea în Uniunea economică și monetară semnat de 25 de state membre la 30 ianuarie, pe baza unei evaluări a punerii sale în aplicare, se vor lua măsurile necesare pentru a **încorpora conținutul acestui tratat** în cadrul juridic al Uniunii Europene. Prin urmare, Comitetul solicită ca acele țări care au ales să nu participe⁽³⁾ la procesul interguvernamental care a dat naștere tratatului să își revizuiască poziția în acest sens.

12. Comitetul sprijină **un rol mai puternic al Comisiei Europene** și o invită să prezinte propuneri curajoase; susține, de asemenea, **implicarea deplină a Parlamentului European** în semestrul european, pentru a conferi mai multă transparență și legitimitate acestui proces.

13. Comitetul mulțumește Comisiei că a publicat AAC 2012 la sfârșitul lunii noiembrie 2011, mai devreme decât era prevăzut inițial. Cu toate că intervalul de timp rămâne scurt, CESE a putut purta discuții pe tema AAC, a putut consulta rețeaua de CES naționale și instituții similare și a putut elabora prezentul aviz înainte ca Consiliul European de primăvară să definească prioritățile anuale.

⁽³⁾ Regatul Unit și Republica Cehă

B. UN ACCENT ADECVAT ASUPRA CREȘTERII

14. Comitetul consideră că, din diverse puncte de vedere, AAC 2012 este mai bună decât documentul anterior.

15. Comitetul salută accentul general pus pe creștere și observă cu satisfacție că AAC 2012 a incorporat multe dintre ideile formulate în avizul precedent al CESE privind Analiza anuală a creșterii-2011⁽⁴⁾.

16. CESE subliniază că **criza datoriei suverane nu va putea fi depășită fără o rată de creștere suficientă**, în special în țările care se confruntă cu o situație tensionată. Acordarea unei priorități scăzute creșterii ar atrage după sine un risc mare de recesiune, și în unele cazuri chiar de depresiune economică, pentru multe state membre.

17. AAC menționează că **piețele financiare** evaluează sustenabilitatea datoriilor publice ale statelor membre pe baza unor perspective de creștere pe termen lung, a capacității lor de a adopta decizii importante privind reforma structurală și a angajamentului acestora de a îmbunătăți competitivitatea.

18. Comitetul își exprimă acordul cu AAC în ce privește faptul că perspectivele de creștere în toate statele membre **depind de capacitatea de a face față în mod hotărât crizei datoriei suverane și de a pune în aplicare politici economice sănătoase** și că la nivel politic, se dedică prea mult timp și energie măsurilor de urgență, dar nu se acordă suficientă atenție implementării de reforme politice capabile să readucă economiile europene la niveluri de creștere mai ridicate.

19. Comitetul este într-un acord cu punerea simultană a accentului pe măsuri de reformă cu efect de creștere pe termen scurt și pe un model de creștere corect pe termen mediu.

20. Comitetul reiterează că cele trei aspecte ale creșterii - creșterea inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii - sunt interconectate și se potențează reciproc. Trebuie însă acordată **tot atâta atenție** și aspectului economic, social și ecologic al creșterii.

21. Relansarea creșterii trebuie să fie coerentă cu alte obiective înscrise în Tratatul de la Lisabona, inclusiv cu bunăstarea cetățenilor. Nevoia de reformă ar trebui privită ca o **ocazie** de a transforma modul nostru de viață într-unul mai durabil.

22. Este necesar ca **toate** statele membre să pună accentul pe reforme menite să promoveze creșterea.

23. Situația specifică a cinci state membre care beneficiază de programe de asistență financiară UE-FMI⁽⁵⁾

23.1 Comitetul consideră că Comisia și Consiliul, prin recomandări specifice amănunțite pentru fiecare țară, ar trebui să încurajeze în continuare statele membre să prevadă și să pună în

aplicare politici de creștere pe termen lung. Comitetul regretă că în 2011, singura recomandare formulată la adresa celor **cinci state membre care beneficiază de programe de asistență financiară UE-FMI** a fost ca acestea să pună în aplicare, în continuare, măsurile prevăzute în deciziile prin care li se acordă sprijin financiar.

23.2 În prezent, Comitetul este **alarmat** de decizia Comisiei conform căreia aceste cinci țări nu vor fi obligate să participe la elaborarea celei **de-a doua serii de programe naționale de reformă** în 2012. CESE recunoaște că programele naționale de reformă acoperă, în mare parte, aceleași domenii și că aceste țări își definesc obiectivele naționale în raport cu Strategia Europa 2020. Însă astfel, aceste țări sunt îndepărtate de la noul proces de guvernare aflat în centrul Strategiei Europa 2020, care a fost concepută pentru a se ajunge la convergența economică necesară, prin reforme și adoptarea celor mai bune practici. O astfel de atitudine va restrânge în special implicarea cetățenilor și a partenerilor sociali la nivel național și participarea lor la punerea în aplicare și revizuirea programelor naționale de reformă. Această măsură contravine concluziilor Consiliului European din martie 2011, care prevede asigurarea implicării depline a parlamentelor naționale, a partenerilor sociali și a altor părți interesate în noul cadru al semestrului european.

24. Investițiile în creștere – o provocare deosebită în contextul actual

24.1 Comitetul este conștient de faptul că identificarea măsurilor adecvate de creștere poate reprezenta o **provocare deosebită**. Poziția dificilă în care se află UE în prezent în ceea ce privește creșterea nu este datorată numai crizei, ci și altor probleme care au un impact asupra performanței sale economice, cum ar fi pierderea competitivității, globalizarea, penuria de resurse (energie, competențe etc.), schimbările climatice și îmbătrânirea populației.

24.2 Realizarea obiectivelor Strategiei Europa 2020 va necesita **investiții semnificative**: ca de exemplu în TIC, infrastructura tradițională și cea nouă, cercetare, dezvoltare și inovare, educație și competențe, precum și eficiență energetică. Investițiile într-o economie ecologică vor stimula inovarea și cererea de noi produse, care vor intensifica creșterea, contribuind, în același timp, la sustenabilitatea economiei globale.

24.3 Aceasta reprezintă o provocare deosebită într-o perioadă de austeritate. Însă beneficiile care rezultă în urma unor astfel de investiții publice la nivel național sau european în direcția creșterii inteligente, durabile și favorabile incluziunii sunt importante și pot avea un **efect de pârghie** semnificativ, atrăgând după sine investiții private suplimentare.

24.4 Comitetul consideră că Uniunea trebuie să **investească mai mult în proiecte** care promovează transformările structurale și care pot contribui la așezarea economiilor statelor membre pe făgașul creșterii durabile. Proiectele adecvate ar trebui să fie în conformitate cu obiectivele Strategiei Europa 2020, de exemplu proiecte de infrastructură pe termen lung care sunt de interes public major și au potențialul de a genera venituri.

⁽⁴⁾ Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Analiza anuală a creșterii: formularea răspunsului cuprinzător al UE la criză” COM(2011) 11 final, JO C 132, 3.5.2011, p. 26–38.

⁽⁵⁾ Grecia, Irlanda, Letonia, Portugalia și România.

24.5 În acest context, Comitetul sprijină pe deplin **inițiativa Europa 2020 privind emiterea de obligațiuni pentru finanțare de proiecte** ⁽⁶⁾, menită să subvenționeze proiecte de infrastructură de mare anvergură în domeniul energiei, transporturilor și TIC. Aceasta va fi benefică pentru piețele de obligațiuni pentru finanțare de proiecte și îi va ajuta pe promotorii de proiecte individuale să atragă finanțări din partea sectorului privat pe termen lung.

24.6 Comitetul consideră că trebuie să se ia mai multe măsuri la nivel european pentru a genera investiții. Fondurile structurale disponibile trebuie canalizate către consolidarea competitivității și revenirea la creștere. Finanțarea UE ar trebui să fie condiționată de obținerea de rezultate și de compatibilitatea cu obiectivele Strategiei Europa 2020.

24.7 Comitetul salută adoptarea rapidă de către Parlament și Consiliu a unui acord cu privire la **creșterea ratelor de cofinanțare** pentru fondurile structurale în țări care beneficiază de asistență financiară din partea UE, BCE și FMI, pentru a permite mobilizarea rapidă a fondurilor UE în scopul sprijinirii creșterii și al unei mai bune absorbții ⁽⁷⁾.

24.8 Având în vedere presiunea puternică asupra bugetelor naționale și a celui european, statele membre și legislatorii europeni trebuie să facă alegeri dificile și să definească priorități, pentru a **investi în domenii care promovează creșterea**, cum ar fi educația și formarea profesională, cercetarea-dezvoltarea-inovarea, mediul, rețelele, ca de exemplu Internetul de mare viteză, energia și interconectarea în sectorul transporturilor.

24.9 Trebuie subliniat rolul important al **antreprenoriatului**, al antreprenoriatului social și al creării de întreprinderi, și îndeosebi al **IMM-urilor**, inclusiv al întreprinderilor sociale, în procesul de redresare. Aceștia reprezintă factori esențiali ai creșterii economice, inovării și competențelor antreprenoriale și o sursă importantă de noi locuri de muncă.

24.10 Șomajul atinge niveluri inacceptabile în multe state membre ale UE, cu cheltuieli enorme de ordin social și economic. Prin urmare, măsurile pe termen scurt și mediu sunt esențiale pentru a facilita atât accesul tinerilor și femeilor pe piața forței de muncă și reinserția profesională a celor excluși de pe piața forței de muncă ca urmare a crizei, cât și formarea profesională și recalificarea. Vor trebui create în UE 17,6 milioane de locuri de muncă înainte de 2020.

C. UN ACCENT PEA PUTERNIC ASUPRA CONSOLIDĂRII FISCALE

25. Comitetul este într-un total de acord în ce privește necesitatea consolidării bugetare pentru a corecta dezechilibrele

⁽⁶⁾ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor intitulată „O etapă pilot pentru inițiativa Europa 2020 de emitere de obligațiuni pentru finanțare de proiecte” - COM(2011) 660 final.

⁽⁷⁾ Poziția Parlamentului European adoptată în primă lectură la 13 decembrie 2011 în vederea adoptării Regulamentului (UE) nr. .../2011 al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 în ceea ce privește anumite dispoziții referitoare la gestionarea financiară în cazul anumitor state membre care se confruntă cu dificultăți grave sau sunt amenințate de astfel de dificultăți cu privire la stabilitatea lor financiară PE_TC1-COD(2011)0209.

fiscale grave și a reda încrederea. Cu toate acestea, CESE este preocupat de importanța prea puternică pe care pactul fiscal o acordă **măsurilor de austeritate**. Trebuie realizată o evaluare veritabilă a impactului social al acestor măsuri și trebuie depuse eforturi pentru a se garanta că acestea nu măresc riscul de sărăcie și excluziune socială. CESE consideră că trebuie găsit echilibrul corect între consolidarea fiscală și creștere. Doar disciplina bugetară și austeritatea nu vor fi de ajuns pentru a repune UE pe o cale durabilă. Dacă, într-o anumită măsură, austeritatea este necesară, măsurile luate trebuie să fie echilibrate din punct de vedere social și trebuie să țină seama de modul în care afectează diversele grupuri sociale. Comitetul este de acord cu afirmația directorului general al FMI, Christine Lagarde, care a avertizat în legătură cu faptul că „recurgerea la reduceri bugetare generalizate pe întreg continentul nu va face decât să mărească presiunea generată de recesiune”.

26. Comitetul este îngrijorat că **Tratatul privind stabilitatea, coordonarea și guvernarea în Uniunea economică și monetară** semnat de 25 de state membre la 30 ianuarie nu va atrage după sine soluționarea crizei actuale. Cu toate că va duce la respectarea mai îndeaproape a Pactului de stabilitate și de creștere pe viitor, acest tratat prezintă lacune în ce privește accentul pus asupra echilibrului fiscal și nu face referire la sistemul de avertizare rapidă și la tabloul de bord creat pentru a preveni producerea de dezechilibre în alte sectoare ale economiei, ca de exemplu în sectorul privat, pierderea competitivității sau bulele imobiliare, toate acestea reprezentând elemente semnificative în criza actuală. Creșterea economică reprezintă, în parte, soluția, și sunt necesare măsuri specifice riguroase menite să o stimuleze, îndeosebi în acele state membre care sunt în pericol de a se confrunta cu o recesiune gravă. Eforturile de consolidare și reforma trebuie să se conjuge cu măsuri menite să stimuleze creșterea.

27. Comitetul este preocupat de măsurile de austeritate preconizate de AAC în vederea realizării obiectivelor de consolidare bugetară **chiar și în cazul unei agravări a situației macroeconomice**. AAC prevede că statele membre care beneficiază de programele de asistență financiară ar trebui „să continue să îndeplinească obiectivele bugetare convenite, în pofida fluctuațiilor posibile ale situației macroeconomice” și că statele membre care prezintă decalaje semnificative în ceea ce privește ajustarea în cadrul procedurii de deficit excesiv „ar trebui să-și intensifice eforturile de consolidare”, iar „eventualele revizuiți în jos ale previziunilor macroeconomice principale nu ar trebui să conducă la întârzieri în ceea ce privește corectarea deficitelor excesive”.

28. Stabilizarea cu ajutorul euroobligațiilor

28.1 Instituțiile financiare investesc în obligațiuni de stat, întrucât consideră că acestea nu prezintă niciun risc din punct de vedere al bilanțului lor contabil. De aceea, în prezent, ele preferă mai degrabă să își deponă banii la BCE decât să achiziționeze obligațiuni mai riscante ale anumitor state membre, reducând astfel lichiditatea în cadrul sistemului financiar.

28.2 Pentru a depăși această situație, trebuie să se construiască un „parapet” european mai puternic și mai credibil împotriva presiunilor piețelor și ca Banca Centrală

Europeană să joace un rol mai important, fie direct, fie indirect prin intermediul Fondului european de stabilitate financiară (FESF) sau al Sistemului Monetar European (SME).

28.3 Comitetul recunoaște că implicațiile importante ale hazardului moral necesită o soluție; această problemă este însă nesemnificativă în comparație cu posibila destrămarea a zonei euro. Având în vedere că anumite state membre refuză să preia datoriile altor state membre și că BCE se confruntă cu dificultăți în ce privește îndeplinirea acestui rol, Comitetul solicită **să se ia în considerare**, de urgență, **introducerea unor obligațiuni de stabilitate**. Având în vedere publicarea de către Comisie a unei Cărți verzi privind obligațiunile de stabilitate, Comitetul analizează această chestiune într-un aviz separat.

D. UN ACCENT CORECT ASUPRA PUNERII ÎN APLICARE

29. Strategia Europa 2020 urmărește să garanteze că Uniunea Europeană are capacitatea de a rămâne competitivă în contextul unei concurențe mondiale tot mai acerbe. Prin urmare, Comitetul sprijină ferm Comisia în ce privește punerea **unui accent puternic**, în întreaga AAC, pe faptul că reformele nu sunt puse în aplicare în mod adecvat la nivelul național.

30. Comitetul observă cu mare îngrijorare că, în pofida caracterului urgent al situației, progresele înregistrate de statele membre în ce privește **punerea în aplicare** a orientărilor formulate de AAC 2011 sunt **sub așteptări**. Deciziile luate la nivelul UE necesită prea mult timp pentru a fi transpuse în decizii privind politicile naționale.

31. CESE **solicită statelor membre să pună în aplicare pe deplin reformele** în legătură cu care s-au angajat în programele lor naționale de reformă. Acestea trebuie să își asume răspunderea pentru schimbările necesare în ceea ce privește viitoarea guvernare economică. Aceasta evidențiază necesitatea de a consolida semestrul european, implicând într-o mai mare măsură parlamentele naționale, partenerii sociali și societatea civilă organizată din statele membre în dezbaterea și monitorizarea progreselor înregistrate în punerea în aplicare a programelor naționale de reformă.

32. Comitetul deploră faptul că angajamentele înscrise în programele naționale de reformă din 2011 sunt insuficiente pentru a îndeplini majoritatea **obiectivelor** de la nivelul UE; în lumina temerilor tot mai mari privind neîndeplinirea obiectivelor Europa 2020, Comitetul solicită Comisiei și guvernelor statelor membre, în special, să-și sporească eforturile și să corecteze această abatere identificată atât de timpuriu în cadrul programului și să se asigure că guvernele, părțile interesate și cetățenii din fiecare țară își asumă propriul program de reformă și îl pun în aplicare.

33. CESE solicită, de asemenea, Comisiei să se asigure că toate statele membre, inclusiv cele care beneficiază de asistența financiară a UE și a FMI, contribuie la realizarea obiectivelor principale în funcție de posibilitățile lor.

E. IMPORTANȚA AAC ȘI IMPLICAREA SOCIETĂȚII CIVILE ORGANIZATE ȘI A PARTENERILOR SOCIALI

34. AAC constituie baza pe care va trebui să se construiască o **viziune comună a priorităților de acțiune la nivel național**

și la nivelul UE pentru 2012, care ar trebui să inspire ulterior deciziile economice și bugetare luate la nivel național și să contribuie la elaborarea de către statele membre a programelor lor naționale de reformă și a programelor lor de stabilitate și convergență.

35. Prin urmare, AAC joacă un **rol politic** important, iar Comitetul consideră că această analiză nu ar trebui să se limiteze la un proces tehnocratic, ci ar trebui să țină seama de punctele de vedere ale Parlamentului European și ale principalelor părți interesate, cum ar fi societatea civilă organizată și partenerii sociali.

36. În contextul actual, caracterizat de o lipsă totală de încredere în modul în care criza a fost gestionată până în prezent și de o lipsă de încredere în Uniunea Europeană însăși, Europa trebuie să implice cetățenii în luarea deciziilor. Trebuie consolidat **dialogul social și civil** la toate nivelurile, astfel încât să se ajungă la un consens amplu cu privire la necesitatea unor reforme.

37. Măsurile care urmăresc îmbunătățirea guvernării economice europene ar trebui însoțite de acțiuni menite să consolideze legitimitatea acesteia, responsabilizarea și **gradul de asumare a obiectivelor sale**.

38. Comitetul solicită ca **actorii societății civile organizate să fie implicați mai bine și mai eficient în semestrul european**: la nivel european, în ceea ce privește AAC și elaborarea de recomandări pentru fiecare țară în parte, și la nivel național, de-a lungul întregului proces de elaborare, punere în aplicare și monitorizare a viitoarelor programe naționale de reformă. Programele naționale de reformă ar trebui să cuprindă informații amănunțite cu privire la gradul de implicare activă a părților interesate în acest proces și la modul în care s-a ținut seama de contribuția lor.

39. Strategia de creștere economică Europa 2020 nu poate fi realizată decât dacă întreaga societate se simte implicată și dacă fiecare actor își asumă responsabilitatea pe deplin. Într-o perioadă în care se iau decizii importante, cu urmări asupra vieții tuturor actorilor implicați, **asumarea** de către aceștia a reformelor este mai necesară ca oricând.

40. Comitetul intenționează să rămână pe deplin implicat în etapa de punere în aplicare a Strategiei Europa 2020 și în monitorizarea AAC 2012. Comitetul își va continua activitatea comună cu rețeaua sa de consilii economice și sociale naționale și organizații similare, în vederea unei mai bune **consultări, participări și mobilizări a societății civile organizate** atât la nivel european, cât și național.

PARTEA A II-A

PROPUNERILE COMITETULUI PRIVIND PRIORITĂȚILE PREZENTATE DE COMISIA EUROPEANĂ

i Comitetul sprijină cele cinci priorități care, conform Comisiei, ar trebui să se aplece la baza accentului politic în 2012: urmărirea unei consolidări fiscale diferențiate și favorabile creșterii economice; restabilirea unui nivel normal de

acordare de împrumuturi în cadrul economiei; promovarea creșterii economice și a competitivității; abordarea aspectelor legate de șomaj și de consecințele sociale ale crizei; și modernizarea administrației publice.

ii Această a doua parte prezintă o serie de contribuții specifice privind prioritățile mai sus menționate. Este vorba, în principal, despre o serie de citate din diverse avize ale CESE care au fost adoptate de Comitet în 2011 și care constituie o continuare a poziției CESE cu privire la AAC 2011 ⁽⁸⁾ adoptată în martie 2011.

1. Urmărirea unei consolidări fiscale diferențiate și favorabile creșterii economice

1.1 Consolidarea fiscală

1.1.1 CESE reafirmă punctul de vedere exprimat în avizul CESE privind Analiza anuală a creșterii 2011, la punctul 1 „Punerea în aplicare a unei consolidări fiscale riguroase” și punctul 2 „Corectarea dezechilibrelor macroeconomice”.

1.1.2 În ceea ce privește consolidarea fiscală, așa cum afirmă la punctele 1.1 și 1.2 din avizul său privind AAC 2011 ⁽⁹⁾, CESE consideră că provocarea constă într-o **reechilibrare a finanțelor publice care să evite totodată reducerea cererii**, deoarece aceasta din urmă ar provoca o recesiune care ar genera la rândul ei deficite și mai importante, antrenând economia europeană într-o spirală descendentă. Ar trebui să fie introduse planuri de reducere a datoriei publice, într-un mod compatibil cu obiectivele de relansare economică, socială și ocupațională definite în Strategia Europa 2020.

1.1.3 Europa are nevoie de o guvernare economică extinsă pentru garantarea **disciplinei bugetare** în fiecare stat membru, în special în zona euro. Pachetul de reformă asupra căruia s-a căzut de acord, așa numitul „pachet de șase propuneri legislative”, împreună cu noile propuneri de reglementare și cu semestrul european, dedicat unei mai bune coordonări a politicilor economice și bugetare și unei supravegheri mai stricte din partea UE, trebuie implementate rapid și corect.

1.1.4 Disciplina bugetară din statele membre nu este însă o premisă suficientă pentru creștere, ocuparea forței de muncă și coeziune economică și socială. Într-adevăr, Comitetul este îngrijorat de faptul că circumstanțele în care sunt emise în prezent obligațiunile de stat au condus la o situație a pieței care poate submina reinstaurarea stabilității și creșterii.

1.1.5 Din acest motiv, Comitetul întâmpină cu satisfacție Cartea verde privind fezabilitatea introducerii **obligațiilor de stabilitate**. Comitetul consideră că, în condițiile unor reguli stricte și unei guvernări corespunzătoare la nivelul UE care să excludă hazardul moral și să promoveze un comportament responsabil și previzibil din partea guvernelor statelor membre, gestionarea datoriilor publice în zona euro, cu garanții comune, va contribui semnificativ la rezolvarea problemelor stringente, precum și la depășirea blocajului austeritate vs. creștere.

⁽⁸⁾ Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Analiza anuală a creșterii: formularea răspunsului cuprinzător al UE la criză”, COM(2011) 11 final, JO C 132, 3.5.2011, p. 26–38.

⁽⁹⁾ Ibidem.

1.1.6 Dacă se înregistrează progrese în acest domeniu, **Banca Centrală Europeană (BCE)** va fi în măsură să renunțe treptat la programul său de achiziționare de obligațiuni de stat, necesar în prezent pentru ca diferitele state membre să își poată refinația datoria publică. În schimb, BCE ar putea decide susținerea noilor obligațiuni de stabilitate, oferind garanții suplimentare actorilor pieței, măcar pentru câțiva timp.

1.2 Punerea accentului pe cheltuielile favorabile creșterii

1.2.1 Comitetul sprijină pe deplin ideea de a se acorda prioritate **cheltuielilor menite să sprijine creșterea**. Comitetul trebuie, în special, să se asigure că măsurile luate pentru depășirea crizei economice și a crizei datoriei suverane nu compromit investițiile publice în învățământ și în formarea profesională. Statele membre trebuie să acorde o deosebită atenție investițiilor publice în educație, cercetare și formare profesională în momentul în care își evaluează obiectivele bugetare pe termen mediu.

1.2.2 Măsurile prin care se acordă sprijin public **cercetării și inovării**, cu programe specifice, s-au dovedit a fi extraordinar de importante pentru industriile mari consumatoare de energie. CESE solicită Comisiei Europene, Consiliului și Parlamentului să consolideze programele respective, punând accentul pe eficiența energetică și pe diversificare, și să le integreze definitiv în cadrul acțiunilor de dezvoltare.

1.2.3 Mai mult, dat fiind climatul economic dificil din prezent, CESE recomandă încă și mai multe investiții în **cercetare, dezvoltare, aplicare și în activitățile științifice** cu aplicații pentru industriile mari consumatoare de energie. Aceste investiții ar trebui să fie susținute suficient prin viitorul program-cadru și să permită schimbul de experiență și de rezultate cel puțin la nivel european. Programele europene și naționale ar trebui să se concentreze mai mult pe cercetare și inovații în domeniul eficienței energetice.

1.3 Politici active privind piața forței de muncă și servicii pentru ocuparea forței de muncă

1.3.1 Așa cum Comitetul a afirmat deja în avizul său privind AAC 2011 ⁽¹⁰⁾, încurajarea modalității active de căutare a unui loc de muncă ar trebui să se realizeze în principal prin oferirea unor servicii performante de către instituțiile responsabile pentru ocuparea forței de muncă și mai puțin prin așa-numite stimulente legate de ajutoarele de șomaj. (...) Având în vedere actualul nivel record de șomeri, problema **piețelor forței de muncă** nu constă în lipsa de forță de muncă în general, ci în lipsa de forță de muncă calificată în unele state membre, precum și în lipsa acută de locuri de muncă disponibile. O atenție sporită trebuie acordată unei politici inteligente privind cererea, care să promoveze creșterea și inovarea și care să contribuie la crearea de noi locuri de muncă.

1.3.2 Comitetul a subliniat că **serviciilor publice pentru ocuparea forței de muncă** le revine responsabilitatea de a juca un rol mai activ în politica de formare a grupurilor-țintă

⁽¹⁰⁾ Ibidem.

prioritare, cum ar fi persoanele cu nivel scăzut de pregătire și calificare sau cele mai vulnerabile, cum ar fi persoanele cu handicap, lucrătorii în vârstă care și-au pierdut locul de muncă și imigranții. Serviciile publice de ocupare a forței de muncă ar trebui, de asemenea, să joace un rol mai activ în plasarea șomerilor de lungă durată și în dezvoltarea unor politici active de ocupare a forței de muncă și de formare profesională. Multe țări trebuie să extindă în mod substanțial sprijinul specific acordat de agențiile guvernamentale, acordând o atenție deosebită persoanelor defavorizate aflate în căutarea unui loc de muncă.

1.4 Reforma și modernizarea sistemelor de pensii

1.4.1 Comitetul consideră necesare reformarea și modernizarea sistemelor de pensii și este de părere că presiunea asupra sistemelor de pensii se datorează mai mult lipsei de locuri de muncă și de investiții, decât demografiei. Sunt necesare inițiative pentru promovarea prelungirii vieții profesionale, însoțite de politici eficiente de creștere și ocupare a forței de muncă. Numai o **politică reală pentru „îmbătrânirea activă”**, vizând creșterea participării la cursuri de formare profesională și învățarea pe tot parcursul vieții, poate duce la creșterea durabilă a ratei de ocupare a forței de muncă în rândul persoanelor în vârstă, care se retrag prematur din viața profesională ca urmare a problemelor de sănătate, a intensității ridicate a activității, a disponibilizării premature și a lipsei posibilităților de formare profesională sau de reinserție profesională. CESE este, de asemenea, foarte sceptic în ceea ce privește utilitatea amânării vârstei legale de pensionare ca răspuns la provocările demografice. Creșterea vârstei legale de pensionare poate spori presiunea asupra altor piloni ai sistemului de asigurări sociale, cum ar fi pensiile de invaliditate sau venitul minim – așa cum s-a întâmplat în unele state membre –, ceea ce face ca progresul către finanțe publice mai sănătoase să fie iluzoriu. CESE consideră că este mult mai indicată apropierea vârstei reale de pensionare de vârsta legală în vigoare.

1.4.2 Mai concret, din punctul de vedere al CESE, transformarea coerentă a condițiilor de muncă, pentru a le adapta cerințelor **persoanelor mai în vârstă**, trebuie să conștientizeze dintr-un pachet de măsuri care să cuprindă, în special, următoarele elemente: stimulente pentru întreprinderi în vederea creării de noi locuri de muncă adecvate pentru salariați mai în vârstă și stabilizării gradului de ocupare în rândul acestora; o politică proactivă în ce privește forța de muncă pentru reintegrarea șomerilor mai în vârstă pe piața forței de muncă; consilierea și sprijinirea amplă a persoanelor în căutarea unui loc de muncă; măsuri care au drept scop rămânerea în câmpul muncii pe durată mai lungă, în condiții fizice și psihice adecvate; măsuri pentru a spori caracterul incluziv al locurilor de muncă pentru persoanele mai în vârstă cu handicap; măsuri pentru stimularea disponibilității fiecăruia de a munci până la o vârstă mai înaintată, aceasta incluzând și disponibilitatea de a învăța pe tot parcursul vieții și de a-și ocroti sănătatea; dezvoltarea și negocierea între partenerii sociali a unor modele de orare de muncă favorabile sănătății de-a lungul întregii cariere profesionale; măsuri la nivel de întreprindere, măsuri în cadrul contractelor colective de muncă sau măsuri juridice care să garanteze o participare mai mare a persoanelor mai în vârstă la perfecționarea profesională; măsuri de sensibilizare în favoarea salariaților în vârstă, inclusiv o amplă campanie de sensibilizare la nivelul societății, pentru a elimina stereotipurile și ideile preconcepute față de salariații mai în vârstă și a oferi o conotație pozitivă termenului „îmbătrânire”; consilierea și sprijinirea întreprinderilor, mai ales a IMM-urilor, în materie de

planificare pe termen lung a necesarului de personal și de dezvoltare a unei organizări a muncii care să corespundă cerințelor salariaților mai în vârstă; crearea de stimulente adecvate pentru ocuparea persoanelor mai în vârstă și păstrarea acestora în câmpul muncii, fără denaturarea concurenței; crearea unor stimulente acceptabile din punct de vedere social pentru ca toți salariații care găsesc un loc de muncă și sunt capabili să muncească să iasă la pensie mai târziu; și dezvoltarea, acolo unde este posibil și de dorit, a unor modele inovatoare și atractive care să permită trecerea treptată de la viața activă la pensie în cadrul sistemului de pensie public.

1.4.3 De asemenea, în ce privește Directiva 2003/41/CE privind activitățile și supravegherea **instituțiilor care furnizează pensii ocupaționale**, CESE reamintește punctul 5.7 al avizului său privind AAC 2011 ⁽¹⁾.

1.5 Politici fiscale favorabile creșterii economice

1.5.1 CESE reiterează punctul 1.4 din avizul său privind AAC 2011 ⁽²⁾, conform căruia **sarcina fiscală** ar trebui transferată către noi surse de venituri.

1.5.2 CESE consideră că **sectorul financiar** ar trebui să contribuie la consolidarea fiscală într-o manieră corectă și substanțială.

Ar trebui să se prefere introducerea unei taxe pe tranzacțiile financiare (**TTF**) la nivel mondial, nu a unei TTF la nivelul UE. Cu toate acestea, dacă se observă că adoptarea unei TTF la nivel global nu este realizabilă, CESE ar fi în favoarea adoptării unei TTF a UE.

1.5.3 În ceea ce privește taxa pe valoarea adăugată (**TVA**), Comitetul aprobă fără rezerve inițiativa Comisiei de a reflecta asupra posibilității unei revizui globale a sistemului TVA. Ar trebui să se reducă costurile operaționale pentru utilizatori și tentativele de fraudare a finanțelor publice. O problemă foarte delicată este tratamentul aplicat tranzacțiilor transfrontaliere.

1.5.4 CESE susține și aprobă propunerea referitoare la un nou „regulament privind cooperarea administrativă în domeniul **accizelor**” ⁽³⁾, considerând că aceasta este necesară și utilă în vederea asigurării unei colectări eficiente a impozitelor și combaterii fraudei în domeniu.

1.5.5 Pentru a elimina dubla impozitare și a promova simplificarea administrativă în tranzacțiile transfrontaliere, CESE recomandă crearea unor **servicii de ghișeu unic** care să permită cetățenilor să obțină informații, să-și plătească impozitele și să primească certificatele și documentele necesare pentru a fi folosite în întreaga UE, precum și simplificarea procedurilor administrative aplicabile tranzacțiilor transfrontaliere.

1.5.6 În acest context, CESE solicită crearea unui **observator al fiscalității transfrontaliere**, sub auspiciile Comisiei Europene, pentru a dobândi, în mod continuu, o cunoaștere detaliată și practică a barierei fiscale existente și a evoluției acestora.

⁽¹⁾ Ibidem.

⁽²⁾ Ibidem.

⁽³⁾ A se vedea COM(2011) 730.

1.5.7 CESE sprijină propunerea privind baza fiscală consolidată a societăților (**CCCTB**), care creează condiții mai bune pentru întreprinderile care desfășoară activități transfrontaliere.

1.5.8 CESE se așteaptă ca CCCTB să ducă la o reducere considerabilă a costurilor fiscale de conformare ale întreprinderilor și la eliminarea denaturărilor concurenței pe piața internă prin reglementări fiscale. Astfel, CCCTB ar trebui să promoveze concurența echitabilă și durabilă, care are efecte pozitive asupra creșterii și ocupării forței de muncă.

1.5.9 Comitetul sprijină revizuirea Directivei privind impozitarea energiei (**DIE**) care le permite statelor membre care doresc acest lucru să transforme o parte din impozitarea muncii sau a capitalului într-o formă de impozitare care să încurajeze comportamentele ecologice și favorabile eficienței energetice, în conformitate cu Strategia Europa 2020.

1.5.10 Factorul „impozit pe CO₂” completează sistemul de comercializare a cotelor de emisie (**SCCE UE**).

1.5.11 Cu toate acestea, CESE regretă că reformarea directivei privind impozitarea energiei nu este mai ambițioasă și mai coerentă. Comisia Europeană a luat inițiativa de a include excepții sau derogări care urmăresc fie să nu nemulțumească anumite state membre, fie să le mulțumească pe altele.

1.5.12 Semnalul la nivel de prețuri legat de impozitare este imperceptibil în ceea ce privește combustibilii pentru încălzire și ar putea rămâne astfel odată cu reformarea DIE.

1.5.13 Anumite sectoare (cum ar fi agricultura, sectorul construcțiilor, transporturile publice etc.) rămân, cu totul sau în parte, în afara domeniului de aplicare a acestei directive. Este greu de găsit o coerență la nivelul tuturor acestor excepții, cu atât mai mult cu cât ele riscă să nu fie înțelese de cei care nu beneficiază de ele.

2. Reluarea activității normale de creditare

2.1 Un sistem financiar sănătos

2.1.1 Este important să fie remediate carențele grave de **reglementare și supraveghere a sectorului financiar internațional**. Trebuie abordat, în regim de urgență, dezechilibrul crescând dintre privatizarea profiturilor și socializarea pierderilor în sectorul financiar. Trebuie create condiții ale cadrului de reglementare, astfel încât intermediarii financiari să își asume rolul lor de bază, acela de a se pune în slujba economiei reale, furnizând credite unor proiecte reale și investind în active, în loc să parieze pe pasive. Orice formă de sprijin public acordat unei instituții financiare trebuie însoțită de îmbunătățirile care se impun în materie de guvernare corporativă, ca un prim pas în direcția reformării fundamentale a sectorului, în vederea susținerii agendei pentru creștere economică și locuri de muncă.

2.1.2 CESE împărtășește temerile Comisiei privind faptul că sprijinirea **instituțiilor financiare cu probleme** pe seama finanțelor publice și a regulilor echitabile de concurență de pe piața internă nu mai este acceptabilă pe viitor. CESE speră că Comisia va realiza o evaluare detaliată de impact a costurilor, resurselor umane și reformelor legislative necesare. O propunere realistă ar trebui însoțită de un calendar pentru angajarea resurselor umane, ținând seama de faptul că este posibil ca acestea să nu fie imediat disponibile pe piață.

2.1.3 CESE recunoaște că Comisia Europeană a întreprins acțiuni pentru a remedia complexitatea crescândă și lipsa de transparență a sistemului financiar. Prin urmare, Comitetul îndeamnă industria financiară să **pună în aplicare corect noua legislație** și să utilizeze autoreglementarea pentru a încuraja o acțiune adecvată și onestă, înlesnind accesul la produse financiare transparente.

2.1.4 CESE solicită introducerea **educației financiare** ca materie obligatorie în cadrul programelor de studiu ale sistemului de învățământ, acestea urmând să i se asigure o continuitate în programele de formare și reorientare profesională destinate lucrătorilor. Educația financiară, ca materie, ar trebui să încurajeze economisirea conștientă și să promoveze produsele financiare responsabile din punct de vedere social. O educație financiară pe deplin accesibilă este benefică pentru întreaga societate.

2.1.5 CESE reiterează punctul 3.6 din avizul său privind AAC 2011⁽¹⁴⁾ și salută inițiativele privind **vânzarea în lipsă și swap-urile pe riscul de credit**. Acestea vor elimina regiunile contradictorii, vor aduce lumină în acest domeniu al piețelor financiare și vor împuternici autoritățile competente să solicite mai multă transparență pentru instrumentele acoperite de regulamente.

2.1.6 CESE salută prevederile privind transparența pieței, considerând că acestea vor fi foarte benefice. Comitetul salută rolul de reglementare al Autorității europene pentru valori mobiliare și piețe (AEVMP), însă atrage atenția asupra faptului că o intervenție excesivă ar putea destabiliza piețele.

2.1.7 CESE consideră că, pentru a putea crea o **schemă viabilă a fondurilor de soluționare a situației băncilor neviabile**, statele membre ar trebui să cadă de acord în prealabil asupra adoptării unor metode comune și unor norme uniforme, pentru a evita denaturarea concurenței.

2.1.8 Scenariul macroeconomic reprezintă o preocupare majoră. CESE este îngrijorat de faptul că fondurile de soluționare a situației băncilor neviabile vor afecta capacitatea de creditare a sectorului bancar, **deviind resursele**.

2.1.9 CESE consideră că, înainte de a se lua vreo măsură pentru **impunerea de taxe băncilor**, Comisia ar trebui să efectueze o evaluare detaliată a efectelor cumulative ale taxelor și ale fondurilor de soluționare a situației băncilor neviabile. Luarea unei decizii privind introducerea fondurilor de soluționare a situației băncilor neviabile necesită estimarea costului întregii scheme, a gradului în care aceasta ar afecta capacitatea de creditare a sectorului bancar și a perioadei de timp care se va scurge până când aceste fonduri vor deveni suficient de puternice sau vor ajunge la dimensiunea țintă. CESE recomandă ca estimările să ia în calcul cel mai pesimist scenariu.

2.1.10 CESE salută explicit faptul că propunerea de regulament va interzice pe viitor **comisiunile interbancare multilaterale pentru debitele directe**. Acest lucru creează claritate

⁽¹⁴⁾ Ibidem.

și transparență în relațiile contractuale complexe care stau la baza operațiunilor de plată și va fi benefic în special pentru întreprinderile mici și mijlocii.

2.1.11 Studiul de impact realizat de Comisie a ajuns la concluzia că întreprinderile mici și mijlocii nu vor fi în mod special dezavantajate de noile cerințe de capital, dar Comitetul are în continuare dubii în această privință și solicită monitorizarea cu atenție de către Comisie a **evoluțiilor creditării și costurilor bancare pentru IMM-uri**. De asemenea, CESE recomandă ca examinarea evaluării riscurilor în cazul creditării IMM-urilor să fie efectuată de către Comisie.

2.1.12 Conraponderea la noul regulament ar trebui să fie introducerea unor **regimuri de recuperare și soluționare**, bazate pe instrumente cum sunt dispozițiile în avans (*living wills*). În vreme ce statul va continua să ofere garanții pentru depozitele mici, hazardul moral reprezentat de sprijinul nelimitat al statului pentru băncile falimentare trebuie eliminat. În cazul în care situația este suficient de clară, investitorii, creditorii și directorii vor trebui să-și angajeze direct răspunderea pentru viabilitatea pe viitor a fiecărei instituții de credit.

3. Promovarea creșterii și a competitivității în prezent și în viitor

3.1 CESE reafirmă punctul de vedere exprimat în avizul său privind Analiza anuală a creșterii 2011, la punctul 8 „Exploatarea potențialului pieței unice”, punctul 9 „Atragerea capitalului privat pentru finanțarea creșterii economice” și punctul 10 „Asigurarea accesului la energie la un cost abordabil”.

3.2 Cercetarea și inovarea

3.2.1 CESE recomandă Comisiei Europene să elaboreze o strategie integrată de **cercetare și inovare**, cu adoptarea de măsuri structurale suplimentare de către Comisie și organismele consultative care o sprijină, precum și să mărească, în cele din urmă, bugetul viitor pentru cercetare și inovare.

3.2.2 CESE salută, de asemenea, sarcina politică principală care constă în crearea unor **condiții-cadru și structuri la nivelul întregii Europe pentru promovarea inovării**, care să fie fiabile și suficient de flexibile, eliberând astfel potențialii inventatori și procesele de inovare de povara fragmentării și supraîncărcării actuale a cadrelor de reglementare și a birocrăției caracterizate de cerințe diferite în 27 de state membre plus Comisia.

3.2.3 Comitetul recomandă să se pună un accent mult mai puternic pe **înlăturarea tuturor obstacolelor** care împiedică punerea rapidă în aplicare a inovațiilor și crearea unei **Uniuni a inovării**. Pentru a susține mai bine întregul proces de inovare, Comitetul propune ca normele privind ajutoarele de stat, bugetul, achizițiile și concurența, care pot constitui obstacole ⁽¹⁵⁾ în calea acestui obiectiv, să fie revizuite în detaliu, în colaborare cu părțile interesate relevante. Cauza o constituie echilibrul și/sau posibilul conflict între legea concurenței și promovarea inovării. Din acest motiv, legislația privind concurența, ajutoarele de stat și achizițiile publice nu ar trebui redactată și

aplicată într-un mod care să o transforme în obstacol în calea inovării; ar putea fi chiar nevoie de reforme. Inovațiile au uneori nevoie de protecție, spre a nu fi achiziționate de concurenți care doresc blocarea procesului de inovare.

3.2.4 Comitetul salută în special faptul că inovațiile sunt înțelese și definite **în sens cuprinzător și integrat**.

3.2.5 Comitetul recomandă adaptarea unor măsuri de sprijin, acordarea de ajutor financiar și introducerea unor criterii de evaluare atât pentru inovațiile **pas cu pas**, care răspund forțelor dominante de pe piață și nevoilor societale, pe de o parte, cât și, pe de altă parte, pentru inovațiile mai **revoluționare**, care modifică forțele de pe piață și creează noi nevoi societale, dar care, în faza lor inițială trec deseori printr-o perioadă deosebit de dificilă.

3.2.6 Comitetul subliniază rolul important al **IMM-urilor și microîntreprinderilor** în procesul de inovare și recomandă, totodată, adaptarea sprijinului și măsurilor în special la cerințele specifice ale acestora. În plus, CESE recomandă să se reflecteze asupra întrebării dacă și în ce condiții întreprinderile noi pot fi scutite de o parte considerabilă a sarcinilor și obligațiilor uzuale pentru o perioadă de timp corespunzătoare, precum și asupra posibilității de creare a altor stimulente speciale. Acest lucru se aplică și sectorului economiei sociale.

3.3 Piața unică

3.3.1 CESE salută ambiția Comisiei de a accelera creșterea economică și a consolida încrederea în piața unică. Comitetul reamintește că piața unică este un **element central al integrării europene**, cu capacitatea de a asigura beneficii pe care părțile interesate europene le înregistrează direct și de a genera creștere durabilă pentru economiile europene. În actualul context, o piață unică funcțională și orientată către viitor nu este numai dezirabilă, dar și esențială pentru viitorul politic și economic al Uniunii Europene. Pentru a se asigura aceste beneficii, este esențial ca propunerile Comisiei să fie ambițioase și să depășească abordarea provocărilor de importanță redusă, de detaliu.

3.3.2 CESE dorește să repete îndemnul său la o abordare holistică. Comitetul consideră că promovarea creșterii economice și a potențialului întreprinderilor este esențială, dar consideră că propunerile ar trebui să se concentreze mai mult pe **consumatori și cetățeni** ca actori independenți în crearea pieței unice.

3.3.3 CESE propune o **toleranță zero față de neaplicarea legislației UE de către statele membre** și reamintește Consiliului și Comisiei că punerea în aplicare tardivă, incoerentă și incompletă rămâne un obstacol major în calea funcționării pieței unice. CESE ar primi cu multă satisfacție publicarea de către statele membre a unor tabele de corelație care ar contribui la mai buna promovare și înțelegere a pieței unice.

3.4 Piața unică digitală a UE

3.4.1 În ceea ce privește piața unică digitală a UE, CESE reiterează punctul 8.12 din avizul său privind AAC 2011 și

⁽¹⁵⁾ JO C 218, 11.9.2009, p. 8, punctul 4.8.

și-a confirmat, prin intermediul a mai multe avize emise în 2011⁽¹⁶⁾, sprijinul acordat punerii în aplicare a **Agendei digitale pentru Europa**, astfel încât să existe beneficii economice și sociale durabile în urma unei piețe unice digitale bazate pe un acces la internet de înaltă calitate și de mare viteză, disponibil și la prețuri accesibile pentru cetățenii din întreaga Europă.

3.4.2 În acest context, Comitetul salută abordarea creativă a Comisiei în susținerea acordurilor de coinvestiție pentru promovarea unor servicii de bandă largă rapide și ultrarapide, dar solicită definirea unor obiective și mai ambițioase privind accesul la serviciile de internet, pentru a garanta competitivitatea Europei pe plan global. Comitetul subliniază importanța critică a **principiilor neutralității rețelei** ca obiective politice fundamentale la nivelul UE și solicită adoptarea de urgență a unei abordări proactive pentru a înscrie aceste principii în legislația europeană, garantându-se astfel menținerea unui internet deschis în întreaga Europă.

3.4.3 În ceea ce privește Planul european de acțiune privind guvernarea electronică și Cadru european de interoperabilitate, CESE sprijină Planul de acțiune al Comisiei pentru o **guvernare electronică** durabilă și inovatoare, reamintind că trebuie respectate angajamentele luate la conferința ministerială din 2009 de la Malmö. Comitetul se pronunță, de asemenea, pentru o **platformă de schimburi de informații**, experiență și coduri bazate pe software cu acces liber, așa cum aceasta este descrisă în Cadru european de interoperabilitate, subliniind că, în prezent, majoritatea obstacolelor rezultă din absența unui temei juridic transfrontalier, din diferențele dintre legislațiile naționale și din soluțiile reciproc incompatibile adoptate de statele membre.

3.4.4 În ceea ce privește „Creșterea nivelului de alfabetizare digitală, a competențelor digitale și a e-incluziunii”, CESE consideră că accesul inegal la tehnologiile informației și comunicațiilor este în principal consecința inegalităților economice și sociale și a subliniat că ORICE cetățean are dreptul să-și însușească cu spirit critic conținuturile oferite de diversele suporturi media. CESE afirmă totodată că UE și statele membre ar trebui să garanteze accesibilitatea instrumentelor digitale prin **dezvoltarea permanentă atât a competențelor digitale**, în vederea exercitării unei profesii și/sau în interes personal, cât și a spiritului cetățenesc, accesul la infrastructura și la instrumentele digitale trebuind considerat un drept fundamental.

3.5 Societatea informațională

3.5.1 În ce privește **propunerea de regulament privind roamingul**, CESE consideră că noile propuneri de reducere a plafoanelor tarifare sunt bine proporționate și adecvate pentru a garanta disponibilitatea unui serviciu de interes economic general și accesul la acesta la prețuri abordabile. Aceste propuneri tarifare merg în direcția cea bună, și anume spre dispariția pe termen mediu a oricărei forme specifice de preț în roaming. Cu toate acestea, CESE regretă că propunerea Comisiei nu este însoțită de un studiu de impact al noilor măsuri asupra ocupării forței de muncă și condițiilor de lucru din cadrul sectorului comunicațiilor mobile.

3.6 Energia

3.6.1 Comitetul consideră că **eficiența piețelor transfrontaliere** consolidează siguranța aprovizionării, optimizarea gestionării crizei și reducerea riscurilor costurilor suplimentare, care se răsfrâng întotdeauna asupra utilizatorului final. Îmbunătățirea treptată a pieței interne a energiei permite efectuarea unor economii semnificative, în beneficiul întreprinderilor și al utilizatorilor particulari.

3.6.2 CESE observă că pe piețele angro de energie ale Uniunii persistă condițiile diferențiate și **discriminările**. În special din cauza deficitelor structurale din cadrul rețelei și, în mod deosebit, la nivelul interconexiunii transfrontaliere, integrarea piețelor este absolut insuficientă. Încă mai există obstacole importante în ceea ce privește posibilitatea de acces nediscriminatoriu la rețea și la vânzarea energiei electrice.

3.6.3 Consideră indispensabilă continuarea **construirii unei Europe a energiei**, care să vegheze asupra intereselor generale ale Uniunii, ale consumatorilor, care să asigure aprovizionarea cu energie, să mențină durabilitatea socială, de mediu și economică prin politici corespunzătoare ce distribuie beneficiile și controlează dacă costurile sunt adecvate și să protejeze integritatea pieței ca un bun indispensabil al dezvoltării economiei sociale de piață.

3.6.4 CESE solicită adoptarea unei **abordări integrate** a politicilor interne și externe și a politicilor corelate, cum ar fi cele de vecinătate și de proximitate sau cele legate de protecția mediului. Trebuie depășit unilateralismul energetic, printr-o puternică politică comună de solidaritate energetică bazată pe diversificare, pe un mix energetic adecvat condițiilor și trăsăturilor specifice ale fiecărui stat membru în parte, dar mai ales pe durabilitate ecologică.

3.6.5 În ceea ce privește **contribuția energiei la creșterea economică**, CESE:

- subliniază că eficiența energetică și economisirea de energie depind în primul rând de acțiunile cetățenilor, întreprinderilor și lucrătorilor și de modificarea comportamentului lor;
- subliniază că economisirea de energie ar trebui să promoveze dezvoltarea economică, bunăstarea socială și calitatea vieții;
- subliniază importanța alegerii instrumentelor corecte și consideră că acordurile voluntare sunt utile, măsurile obligatorii fiind necesare atunci când stimulentele pozitive nu dau rezultate;
- subliniază importanța cogenerării ca o metodă foarte eficientă de a produce energie;
- nu susține stabilirea unui obiectiv general obligatoriu pentru eficiența energetică, ci recomandă concentrarea eforturilor pe obținerea unor rezultate reale;
- subliniază nevoia de a se asigura sprijin financiar și investiții pentru a se concretiza potențialul mare din noile state membre.

⁽¹⁶⁾ De exemplu avizele JO C 107, 6/04/2011, p. 53; JO C 376, 22/12/2011, p.92; JO C 318, 29/10/2011, p.9; JO C 24, 28/01/2012, p. 131; JO C 24, 28/01/2012, p. 139

3.6.6 În ceea ce privește **Planul pentru eficiență energetică**, CESE recomandă Comisiei:

- să elaboreze și să publice un studiu solid cu privire la certificatele albe;
- să recurgă la măsuri orientate pentru a aborda cazurile individuale de mari potențiale neutilizate în ceea ce privește eficiența energetică, asigurându-se, de asemenea, că se pot acorda ajutoare de stat, în anumite cazuri specifice;
- să solicite asigurarea accesului la rețele pentru energia electrică obținută prin cogenerare pentru a mări cota de cogenerare în producția de energie termică și electrică.

3.6.7 În ceea ce privește măsurile de sprijinire a **modificărilor de comportament**, CESE recomandă Comisiei:

- să-i pună în prim plan pe utilizatorii de energie;
- să promoveze rolul sectorului public ca un exemplu în materie de eficiență energetică care să fie urmat de către întreprinderi și gospodării;
- să analizeze comportamentul oamenilor și să segmenteze informația și măsurile de sensibilizare în funcție de diferitele grupuri de utilizatori;
- să se asigure că utilizatorii beneficiază de pe urma acțiunilor;
- să ofere, atunci când este necesar, stimulente eficiente, concepute cu grijă, chiar și cele modeste putând da rezultate;
- atât constructorii, cât și guvernele să se asigure că investițiile suplimentare în clădiri se reflectă în valoarea acestora;
- să intensifice și să adapteze educația și formarea în sectorul construcțiilor;
- să sprijine programele de formare pentru administrațiile publice în domeniul eficienței energetice, inclusiv în cel al achizițiilor publice ecologice;
- să analizeze problemele și, dacă este necesar, să revizuiască dispozițiile privind certificatele de performanță energetică ale clădirilor și noul sistem de etichetare ecologică a aparatelor electrocasnice;
- să evalueze efectele asupra utilizatorilor de energie pentru realizarea contorizării inteligente și să propună măsuri suplimentare pentru obținerea de beneficii reale;
- să continue și să dezvolte sistemele naționale de acorduri voluntare pe termen lung care funcționează bine și să le aplice și sectorului public;
- să implice cu adevărat toate părțile interesate - cetățeni, întreprinderi, lucrători.

3.6.8 CESE solicită adoptarea de măsuri mai ferme pentru combaterea **sărăciei energetice**, care riscă să excludă categorii

din ce în ce mai largi de cetățeni (opțiunile ecologice pot fi costisitoare din cauza tarifelor majorate și/sau a sarcinilor fiscale, în special pentru categoriile mai vulnerabile ale populației) și solicită, totodată, aducerea laolaltă a experiențelor europene pentru înființarea de noi locuri de muncă ecologice – efective, durabile și competitive – și pentru reducerea inegalităților⁽¹⁷⁾, asigurându-le consumatorilor „accesul la serviciile energetice și la locurile de muncă generate de economia cu emisii scăzute de CO₂”⁽¹⁸⁾.

3.7 Transporturile

3.7.1 În ceea ce privește contribuția transporturilor la creșterea economică, CESE recunoaște că obiectivul de **reducere cu 60% a emisiilor de CO₂** în sectorul transporturilor până în 2050, definit în Cartea albă privind transporturile, este în conformitate cu poziția generală a UE privind protejarea climei și că el permite asigurarea unui echilibru între necesitatea de a obține rapid o reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră și posibilitatea de a recurge rapid la combustibili alternativi pentru această activitate importantă pentru economia Uniunii, care este transportul. Comitetul propune ca acest obiectiv pe termen lung al foii de parcurs să fie completat cu o serie de obiective mai specifice, pe termen mediu și măsurabile de reducere a dependenței de petrol, a emisiilor sonore și a poluării atmosferice.

3.7.2 Comisia ține seama de necesitatea de a consolida competitivitatea **modurilor alternative de transport, în raport cu cel rutier**. Comitetul sprijină acest obiectiv, cu condiția ca el să fie realizat prin promovarea unei capacități și unei calități sporite a transporturilor pe calea ferată, pe căile navigabile interioare și a transportului maritim pe distanțe scurte, precum și a serviciilor intermodale eficiente, fără a stânjeni dezvoltarea de servicii rutiere eficiente și durabile în interiorul UE.

3.7.3 În ceea ce privește transportul în cadrul pieței interne, CESE recunoaște rolul vital al transporturilor ca **factor de competitivitate și de prosperitate**, necesitatea creării unui sistem de transport european integrat, precum și necesitatea îmbunătățirii durabilității și a promovării modurilor de transport cu emisii scăzute de CO₂, a eficienței energetice și în materie de utilizare a resurselor, a siguranței și independenței aprovizionării și a reducerii congestiei traficului. CESE este de acord cu punerea accentului pe optimizarea performanței lanțurilor logistice multimodale și pe o utilizare mai eficientă a infrastructurilor de transport. De asemenea, el sprijină strategia foii de parcurs constând în adoptarea mai multor măsuri dictate de piață decât în versiunile precedente ale Cărții albe.

3.8 Industria

3.8.1 În ceea ce privește industria, CESE sprijină ferm **abordarea holistică** și interconectarea sporită a politicilor UE, precum și coordonarea aprofundată între UE și statele membre în domeniul industriei. Obiectivul este crearea unui sector industrial european sustenabil și competitiv în cadrul economiei globale.

3.8.2 În opinia CESE, interconectarea consolidată ar trebui să ducă la abordări integrate pe o **pieță internă dezvoltată pe deplin** în cadrul unei economii de piață sociale, printr-o

⁽¹⁷⁾ JO C 48, 15.2.2011, p. 65.

⁽¹⁸⁾ JO C 48, 15.2.2011, p. 81.

legislație inteligentă, prin cercetare-dezvoltare și inovare, prin acces la finanțare, printr-o economie eficientă din punct de vedere energetic și cu emisii scăzute de dioxid de carbon, prin politicile din domeniul mediului, transporturilor, concurenței și ocupării forței de muncă, prin îmbunătățirea abilităților și competențelor, prin comerț și aspecte corelate, precum și prin acces la materii prime.

3.8.3 În ciuda progresului clar, fragmentarea pieței interne și o lipsă de concentrare au persistat, în parte din cauza aborderilor divergente față de întreprinderi. Relația dintre **finalizarea pieței interne și politicile industriale** este prea des trecută cu vederea. CESE a îndemnat în repetate rânduri să se creeze condiții propice, ținând seama de nevoia de a institui reguli adaptate fiecărui sector în parte și de aspectele tematice care iau în considerare rețelele ample de valori la nivel mondial.

3.8.4 Politica industrială vizează diverse sectoare ale **industrii prelucrătoare și serviciilor** interconectate. Limitele dintre sectoare se estompează. IMM-urile devin tot mai importante atât în ceea ce privește valoarea adăugată, cât și crearea de locuri de muncă. Acești factori necesită o legislație și/sau o reglementare inteligentă la nivel orizontal și sectorial, precum și măsuri aferente. Ar trebui avute în vedere complexitatea rețelelor internaționale și procesele de producție integrate.

3.9 Servicii

3.9.1 CESE consideră premature concluziile Comisiei referitoare la **efectele Directivei privind serviciile** și la funcționarea sectorului serviciilor. Directiva nu este în vigoare decât de câțiva ani. Nu toate statele membre sunt satisfăcute în egală măsură de această directivă și ele trebuie să o transpună în mod diferit în propria legislație.

3.9.2 **Directiva privind serviciile** a fost elaborată în contextul vechiului tratat, în care piața unică reprezenta încă principala prioritate. În contextul Tratatului de la Lisabona, alte interese sunt considerate echivalente economicului, nemaifiind subordonate acestuia. Este interesant de studiat natura relațiilor ce există între legislația adoptată și jurisprudența dezvoltată în cadrul vechiului tratat pe de o parte și, de cealaltă parte, noul tratat.

3.10 Dimensiunea creșterii externe

3.10.1 În legătură cu dimensiunea de creștere externă și **securitatea materiilor prime**, CESE pledează pentru o politică externă mai activă în ceea ce privește asigurarea materiilor prime pentru industria UE. În acest scop, ar trebui definite și convenite între statele membre o serie de orientări esențiale ale diplomației privind materiile prime. Diplomația și acordurile comerciale bilaterale sunt de o importanță extremă în vederea asigurării materiilor prime esențiale pentru industria din UE. Acestea reprezintă o provocare imediată și dură pentru serviciul diplomatic al UE nou creat. Este nevoie nu doar de concentrarea directă a eforturilor pe asigurarea materiilor prime vitale, ci și de crearea unui mediu pozitiv pentru interesele UE în țările vizate. Trebuie exploatat faptul că UE se numără printre piețele cele mai importante și populare din lume.

3.10.2 În ceea ce privește accesul la **piețele publice ale țărilor terțe**, CESE consideră că Uniunea Europeană trebuie

să-și mărească potențialul de negociere pentru a îmbunătăți accesul pe aceste piețe, pe baza dreptului său primar și derivat, dat fiind că UE și-a deschis mai mult de 80% din piețele sale de contracte de achiziții publice, deși celelalte economii dezvoltate n-au făcut-o decât în proporție de 20%.

3.10.3 Comitetul cere cu hotărâre Parlamentului European, Consiliului și Comisiei să asigure, atât pe plan intern, cât și la nivel internațional, **apărarea** mai eficientă și în mod mai strategic a **intereselor Uniunii** în ceea ce privește accesul la contractele de achiziții publice, consolidând astfel credibilitatea internațională a UE, longevitatea și dezvoltarea modelului economic și social european.

3.10.4 Considerată capitol extern al Strategiei Europa 2020, **politica comercială a UE** ar urmări ca schimburile să contribuie din plin la realizarea unei creșteri susținute, care lipsește în prezent pentru a ieși din criză, garantând totodată perenitatea economiei sociale de piață și sprijinind tranziția către o economie cu emisii reduse de dioxid de carbon. În legătură cu câteva subiecte, Comitetul consideră că trebuie clarificată legislația comercială existentă, în special în materie de subvenții și ajutoare de stat, și că UE trebuie să-și folosească valorile și normele, recurgând, la nevoie, la mecanismele organului de reglementare a litigiilor al OMC (*Dispute Settlement Body, DSB*), pentru a alimenta o jurisprudență mai conformă cu viziunea sa asupra concurenței loiale, în special în raport cu țările emergente.

3.10.5 În ceea ce privește **comerțul și investițiile**, CESE consideră că este esențial să se mențină securitatea investitorilor, atât în interesul întreprinderilor din UE, cât și al țărilor în curs de dezvoltare. Comitetul salută noua competență dobândită de UE în domeniul investițiilor externe directe (IED), care va consolida puterea de negociere a UE și ar trebui să aibă ca rezultat transformarea UE într-un actor mai important și să faciliteze accesul la principalele piețe ale țărilor terțe, cu protecția investitorilor, sporind astfel competitivitatea noastră la nivel internațional. În același timp, CESE insistă cu privire la faptul că politica UE în domeniul comerțului și al investițiilor trebuie să fie compatibilă cu politica economică și cu alte politici ale Uniunii, inclusiv cele privind protecția mediului, munca decentă, sănătatea și securitatea la locul de muncă și dezvoltarea. Acordurile de investiții ale UE ar trebui să aibă ca rezultat combinarea unui mediu deschis de investiții cu protecția efectivă a investitorilor din UE, asigurându-le totodată acestora flexibilitate operațională în țările în care operează. În acest scop, Comitetul îndeamnă UE să profite de această ocazie pentru a îmbunătăți și actualiza acordurile de investiții pe care le negociază, bazându-se pe propriile atuuri, mai degrabă decât pe simpla imitație a altora. UE trebuie să evalueze critic evoluțiile recente din dreptul internațional în materie de investiții și din politicile și practicile în materie de investiții (inclusiv arbitrajul între investitori și stat), pentru a se asigura că filosofia sa și abordarea sa cu privire la viitoarele tratate de investiții și la capitolele legate de investiții din acordurile de liber schimb sunt actualizate și durabile.

3.10.6 În opinia CESE, trebuie accelerat **procesul de internaționalizare a IMM-urilor**, prin facilitarea accesului acestora la noile piețe și, deci, prin sporirea capacității lor de a crea noi locuri de muncă.

3.10.7 **Acordurile comerciale bilaterale**, precum recente acorduri de liber schimb cu Columbia, Peru și Coreea de Sud, oferă multe beneficii potențiale care provin din exploatarea noilor oportunități pe care le oferă, iar întreprinderile ar trebui informate în mod corespunzător cu privire la acestea. Comitetul apreciază că acordurile bilaterale trebuie considerate compatibile cu multilateralismul, pe care în cele din urmă chiar îl consolidează. Așa cum afirmă Comisia Europeană, prosperitatea noastră depinde de comerț. Cu toate acestea, Comitetul subliniază că trebuie să existe o modificare calitativă în abordarea acestei noi serii de negocieri: abordarea bilaterală poate face posibilă respectarea diferențelor regionale și naționale într-o măsură mai mare decât acordurile multilaterale, care, prin natura lor, urmează o abordare mai largă. CESE subliniază importanța acestor acorduri pentru a promova și încuraja acceptarea și dezvoltarea celor mai bune practici în materie de protecție a mediului și de promovare a dezvoltării durabile, precum și adoptarea unor standarde mai înalte în domeniul social și al ocupării forței de muncă. În negocierile bilaterale, Europa trebuie să arate clar că își susține preferințele colective în ceea ce privește temele sociale, precum și în domeniul siguranței alimentelor și în cel al mediului. Comerțul internațional este un element al problemei și, totodată, al soluționării chestiunilor privind securitatea alimentară la nivel mondial. Normele comerțului internațional trebuie să privilegieze securitatea alimentară, în special a țărilor mai puțin avansate, și să le asigure acestora acces scutit de taxe vamale la piețele țărilor dezvoltate, dar și a țărilor emergente, în conformitate cu principiul tratamentului special și diferențiat.

3.10.8 CESE salută propunerea vicepreședintelui Comisiei Europene Antonio Tajani de a introduce un „**test de competitivitate**” înaintea semnării unui acord de parteneriat comercial între UE și alte țări terțe. CESE este, de asemenea, de acord cu faptul că trebuie evaluat impactul ansamblului de alte inițiative politice asupra competitivității industriale (de exemplu politicile energetice, comerciale, de mediu, cele sociale și de protecție a consumatorilor) înainte de punerea lor în aplicare.

3.10.9 Pentru a dezvolta o economie ecologică într-un context concurențial globalizat și a-și menține poziția de lider în materie, Europa ar trebui, în interesul său și al climei, să păstreze standarde înalte în domeniul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră. Comitetul propune efectuarea unor analize de impact (competitivitate, ocuparea forței de muncă, mediu) și organizarea de dezbateri publice pentru a anticipa tranzițiile dintre 2020 și 2050 și a stabili proiectiile pe care le fac actorii economici și cetățenii.

3.11 Mobilizarea bugetului UE pentru creștere economică și competitivitate

3.11.1 CESE consideră că din cauza crizei economice și financiare și a deficitelor din ce în ce mai mari, în cascadă, din majoritatea statelor membre, Uniunea Europeană nu dispune în prezent de **mijloacele bugetare** necesare pentru a pune în practică nici strategia sa politică, nici angajamentele care decurg din noul Tratat de la Lisabona.

3.11.2 CESE consideră că **bugetul** european trebuie să fie **consolidat și să aibă un efect de levier**. Bugetele naționale și cel european trebuie să se completeze reciproc pentru a permite realizarea unor economii de scară, îndeplinind astfel marile obiective politice ale UE.

3.11.3 Bugetul UE trebuie să fie **exemplar** în materie de guvernare, eficacitate, transparență și control al cheltuielilor administrative.

3.11.4 **Conceptul de „juste retour”** trebuie exclus, întrucât este contrar valorilor de solidaritate și de beneficii reciproce, care caracterizează integrarea europeană. Trebuie însă aplicat principiul subsidiarității, transferând la nivel european ceea ce și-a pierdut sensul și eficiența pe plan național. CESE felicită Comisia Europeană pentru propunerea de a reveni la principiul resurselor proprii, care pot fi stabilite *ex nihilo* sau pot înlocui taxele naționale.

3.11.5 CESE insistă asupra existenței unui nivel adecvat de resurse financiare private și publice pentru **competitivitate și inovare**, pentru a contrabalansa bugetele în scădere. CESE salută călduros îmbunătățirea anunțată a condițiilor transfrontaliere pentru capitalul de risc, precum și propunerile de lansare a unor obligațiuni UE publice și private pentru proiecte, destinate investițiilor în energie, transport și TIC. Ar trebui examinată lansarea unor obligațiuni pentru proiecte în alte domenii, de exemplu, pentru proiectele de cercetare și demonstrare. Fondurile structurale și cel de coeziune ar trebui să se concentreze și pe obiectivele politicii industriale. Ar trebui dezvoltate noi idei inovatoare pentru a atrage capitalul privat către sectorul industrial.

3.11.6 Menținerea sau chiar extinderea resurselor financiare ale UE în domeniul **cercetării-dezvoltării** sunt deosebit de importante. **Proiectele europene mari**, cum ar fi cele în domeniul energiei, și realizarea unei infrastructuri paneuropene, cofinanțate de unul sau mai multe state membre, ar trebui să inducă efecte de pârghie.

3.11.7 În octombrie 2010, Comisia a adoptat o comunicare pe tema „Contribuția politicii regionale la creșterea inteligentă în Europa 2020”⁽¹⁹⁾, care scoate clar în evidență importanța inovării, a cercetării și dezvoltării în Uniunea Europeană și subliniază rolul pe care politica regională o poate juca în acest sens. De asemenea, Comunicarea menționează că, până în prezent, **fondurile pentru inovare** au fost relativ slab absorbite. Astfel, CESE consideră o ocazie pierdută faptul că propunerea adoptată de Comisia în 2011 de regulamentul al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 în ceea ce privește anumite dispoziții referitoare la gestionarea financiară în cazul anumitor state membre care se confruntă cu dificultăți grave sau sunt amenințate de astfel de dificultăți cu privire la stabilitatea lor financiară [COM(2011) 482 final - 2011/0211 (COD)] nu prevede o finanțare UE de 100% a proiectelor de inovare, finanțare de care ar beneficia mai ales IMM-urile.

3.11.8 CESE a sprijinit întotdeauna programul privind **rețelele transeuropene de transport** și își afirmă încă o dată acest sprijin. Constată însă că nevoile unei Europe extinse în domeniul infrastructurii de transporturi au crescut și trebuie să se reflecteze la modalitățile de adaptare a politicii existente și a instrumentelor ei de punere în aplicare la provocările viitoare.

⁽¹⁹⁾ A se vedea documentul COM(2010) 553

3.11.9 Pentru ca **modurile alternative de transport** să ajungă să ocupe o parte mai mare din piață, sunt necesare investiții considerabile în infrastructuri, inclusiv în infrastructurile de transport rutier. Tendința generală de a recurge la investiții private și la taxe pentru utilizarea infrastructurii nu poate fi considerată un panaceu. După cum a arătat în numeroase avize anterioare, Comitetul se pronunță în favoarea internalizării în sectorul transporturilor. El este de acord că, în conformitate cu principiul „**poluatorul plătește**”, instrumentele economice trebuie să reflecte costul real al transportului pentru societățile noastre, astfel încât să influențeze comportamentul pieței în sens durabil. În această privință, veniturile din aceste taxe suplimentare ar trebui alocate dezvoltării transportului durabil și optimizării întregului sistem de transport, în vederea realizării unei veritabile politici de mobilitate durabilă. Acestea ar trebuie, de asemenea, să rămână distincte de taxele introduse în scop financiar, adică în conformitate cu principiul „utilizatorul plătește”.

3.11.10 CESE consideră absolut necesară instituirea unor **sisteme echilibrate de măsuri politice** cuprinzând:

- măsuri de eficiență energetică;
- sisteme sigure de captare și stocare a CO₂ (CSC);
- dezvoltarea competitivă a surselor regenerabile;
- transformarea centralelor electrice în vederea decarbonizării;
- măsuri pentru dezvoltarea unor sisteme eficiente de cogenerare a energiei termice și electrice (*Combined heat and power production* – CHP).

3.11.11 În ceea ce privește „dotările” pieței europene integrate a energiei, CESE consideră că este absolut necesar să se treacă, încă de pe acum, la elaborarea programată și consensuală a unui **plan de investiții**:

- în rețele inteligente (*smart grid*) și în îmbunătățirea rețelelor de transport de energie electrică;
- în cercetarea și dezvoltarea de programe comune, în sectorul energiei durabile, al nanoștiințelor și nanotehnologiilor, al informaticii aplicate la macrosisteme de rețele și în micro-sistemele domotice;
- capacitatea de administrare a sistemelor complexe și de asigurare a unui cadru stabil de referință pentru industrie și pentru operatorii publici și privați;
- consolidarea unui dialog structurat și interactiv cu partenerii sociali, consumatorii și opinia publică.

3.11.12 CESE solicită să fie acordată prioritate tuturor **proiectelor de diversificare energetică** desfășurate în țările vecine, precum culoarul energetic Marea Caspică – Marea Neagră, și în special gazoductului Nabucco, infrastructurii de gaz natural lichefiat (GNL), interconexiunii rețelelor electrice și încheierii racordării infrastructurii electrice (Med-Ring) și de gaz euro-mediterranean, realizării noilor proiecte de infrastructură petrolieră de interes european: Odessa – Gdańsk, Constanța – Trieste, precum și conducta de alimentare *Nord Stream*.

4. Abordarea șomajului și a consecințelor sociale ale crizei

4.1.1 CESE consideră că **condiția cea mai importantă pentru crearea de noi locuri de muncă** este o creștere economică durabilă și stabilă. Comitetul salută faptul că mai multe instituții și organizații au prezentat propuneri în vederea depășirii crizei economice, propuneri care au ținut seama de dimensiunea socială a redresării.

4.1.2 Comitetul consideră că este importantă dezvoltarea de inițiative care facilitează dezvoltarea **sectoarelor cu cel mai mare potențial de locuri de muncă**, în special în ceea ce privește trecerea la o economie cu emisii scăzute de CO₂ și cu o utilizare eficientă a resurselor (locurile de muncă „verzi”), serviciile sociale și de sănătate (locurile de muncă „argintii”) și economia digitală.

4.1.3 CESE identifică următoarele acțiuni prioritare: dezvoltarea potențialului noilor **întreprinzători**, în special când este vorba despre femei, **angajarea tinerilor** și susținerea obiectivului emblematic „Tineretul în mișcare”.

4.1.4 CESE consideră esențială diseminarea **culturii antreprenoriale** și a spiritului întreprinzător, într-un mediu care să-i susțină pe întreprinzători, care să înțeleagă riscurile de piață și să pună în valoare capitalul uman, respectând concomitent acordurile colective și practicile de la nivel național.

4.1.5 CESE solicită mai ales elaborarea unei foi de parcurs pentru a se crea de îndată condițiile necesare **dezvoltării unor noi întreprinderi inovatoare și sprijinirii IMM-urilor existente**, astfel încât să se contribuie la crearea unor noi locuri de muncă, necesare pentru ieșirea din criză, și pentru relansarea unei creșteri durabile: acțiunile preconizate ar trebui să fie programate la nivel european, național și regional și să includă atât întreprinderile comerciale și necomerciale, cât și pe cele din economia socială. Pe lângă această foaie de parcurs, ar trebui adoptată o dispoziție privind formarea șomerilor și a tinerilor, pentru ca ei să aibă acces la noi locuri de muncă.

4.1.6 Promovarea **locurilor de muncă ecologice** trebuie să se facă printr-o combinație de măsuri de stimulare și sancționare, care ar trebui să furnizeze resursele necesare, fără a greva în mod semnificativ finanțele publice, deja vlăguite. Acest aspect al finanțării va fi crucial și va solicita implicarea tuturor părților interesate, dat fiind că Strategia Europa 2020 și programele de asistență nu vor putea funcționa dacă statele membre nu mai dispun de marjă de manevră bugetară. Ar trebui să primească înlesniri și să fie susținute întreprinderile care se vor angaja să îmbunătățească calitatea ocupării forței de muncă și să adopte un mod de producție mai durabil. Întreprinderile solicită un cadru legislativ clar, stabil și, în măsura posibilului, cu reguli convenite la nivel internațional. O rezolvare unanim acceptată și urgentă a problemei brevetului european s-ar înscrie, fără îndoială, în direcția cea bună.

4.1.7 Așa cum Comitetul a subliniat în avizul său privind AAC pe 2011, un rol central în depășirea crizei revine unei **politici salariale corespunzătoare**. Din punct de vedere

macroeconomic, o strategie de creștere a salariilor în raport cu creșterea productivității la nivelul economiei naționale asigură echilibrul dintre evoluția cererii și menținerea competitivității prețurilor. Așadar, partenerii sociali trebuie să depună eforturi pentru a evita moderarea salarială în sensul unei politici care transferă dificultățile asupra vecinilor (*beggar-thy-neighbour policy*), fiind necesar ca politica salarială să urmeze evoluția productivității. În acest scop, CESE respinge categoric sugestia cuprinsă și în Comunicarea Comisiei privind AAC pe 2012, conform căreia este necesar să se intervină în sistemele de fixare a salariilor de la nivel național prin solicitarea, printre altele, a unor „măsuri de reformă” pentru descentralizarea negocierilor colective. Autonomia partenerilor sociali și libertatea lor de a încheia acorduri colective nu trebuie în nici un caz să fie în continuare puse sub semnul întrebării, așa cum s-a explicat foarte limpede în Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 (pachetul de șase măsuri).

4.1.8 CESE constată că întreprinderile fac uz de mai multe tipuri de contracte de muncă. Astfel iau naștere **noi forme de angajare**. În acest context este vorba și de condiții de muncă precare, în care lucrătorii sunt angajați pe baza unor contracte temporare, cu salarii scăzute, cu o protecție socială redusă și cu o protecție limitată a drepturilor acestora. Nu toate locurile de muncă temporare sunt precare: lucrătorii independenți cu înaltă calificare pot evolua foarte bine pe piața forței de muncă, pe baza comenzilor individuale. Însă munca temporară este prin definiție o muncă precară atunci când este vorba de muncă necalificată sau cu calificări reduse în domeniile producției și serviciilor. Flexicuritatea poate fi o soluție în ceea ce privește necesitatea întreprinderilor de a dispune de forță de lucru flexibilă, dar numai atunci când ea este însoțită de un nivel de securitate comparabil cu cel pe care îl oferă locurile de muncă permanente.

4.2 Neconcordanța structurală între oferta și cererea de muncă

4.2.1 Un element esențial pentru soluționarea problemelor constă într-o **cooperare** bună și eficientă **între instituțiile de învățământ, întreprinderi, partenerii sociali și autoritățile publice**, în special în ceea ce privește anticiparea viitoarelor nevoi în materie de competențe și adoptarea inițiativelor necesare în legătură cu învățământul general și educația și formarea profesională (EFP). Comitetul solicită să se îmbunătățească calitatea și eficiența educației și formării profesionale (EFP), pentru a-i spori atractivitatea și relevanța. Utilizarea numărului de tineri care urmează studii universitare ca unic indicator induce în eroare atunci când se formulează politica în materie de învățământ, acest aspect fiind doar parțial relevant pentru nevoile existente pe piețele forței de muncă sub aspectul competențelor. Trebuie să existe un echilibru între sistemele de învățământ și cele de formare.

4.2.2 Ca urmare a evoluțiilor demografice – îmbătrânirea populației active și diminuarea numărului tinerilor care intră pe piața forței de muncă – și a evoluției tehnologice rapide în procesele de producție, Europa se vede amenințată de un grav deficit de **personal calificat**. De aceea, este de o importanță crucială ca fiecare să aibă și să-și păstreze accesul pe piața forței de muncă și ca nimeni să nu fie exclus. CESE subliniază că lucrătorii trebuie să aibă posibilitatea de a-și menține nivelul competențelor și calificărilor și de a acumula noi aptitudini în cursul vieții lor active. Astfel, lucrătorii ar avea capacitatea să se adapteze schimbărilor care au loc în mediul lor de lucru și s-ar putea răspunde cererii de lucrători calificați de pe piața forței de

muncă. Organizarea corespunzătoare și eficientă a acestui proces reprezintă una dintre cele mai importante sarcini pe care le are de îndeplinit UE pentru a rămâne competitivă în raport cu celelalte regiuni ale lumii.

4.2.3 CESE este de acord că este necesar ca lucrătorii să aibă acces mai ales la **programe de formare profesională**. Deoarece din cercetări reiese că lucrătorii care au cea mai mare nevoie de calificări suplimentare sunt cei care, adesea, folosesc cel mai puțin aceste oportunități, este nevoie de măsuri specifice pentru diversele grupuri de lucrători.

4.2.4 O mare parte a bugetului ar trebui să se îndrepte către **lucrătorii cel mai puțin calificați**, deoarece aceștia au cea mai mare nevoie de calificări suplimentare. Acest lucru s-ar putea realiza prin alocarea în mod individual a unor bugete pentru calificarea lor, invers proporționale cu nivelul de educație, astfel încât sumele cele mai mari să fie puse la dispoziția lucrătorilor cu cel mai scăzut nivel de educație.

4.2.5 Pentru **lucrătorii mai în vârstă** este nevoie de o politică de personal adaptată vârstei lor. În timp ce, în multe țări membre ale UE, vârsta de pensionare crește, multe persoane în vârstă își pierd locul pe piața forței de muncă înainte chiar de a atinge vârsta actuală de pensionare, de exemplu pentru că nu reușesc să țină pasul cu evoluțiile. O formare adaptată și specifică ar putea contribui la rezolvarea acestei probleme.

4.2.6 Este foarte important ca educația și formările să fie **eficace**. În diverse state membre, s-au experimentat noi metode de formare, mai eficiente, și s-a redescoperit în special importanța formării la locul de muncă. CESE subliniază importanța dezvoltării în continuare a acestui tip de programe de formare și solicită Comisiei să le încurajeze, făcând în așa fel încât să asigure schimbul de bune practici în acest domeniu.

4.3 Sprijinirea ocupării forței de muncă, în special în rândul tinerilor și al șomerilor de lungă durată

4.3.1 CESE solicită din nou **obiective europene cuantificabile cu privire la ocuparea forței de muncă tinere**, în special 1) un obiectiv pentru reducerea semnificativă a șomajului în rândul tinerilor și 2) stabilirea unui termen maxim de patru luni pentru activarea tinerilor în căutarea unui loc de muncă sau de formare. Faptul că responsabilitatea de a defini obiective privind ocuparea în rândul tinerilor revine statelor membre s-a dovedit a fi destul de puțin productiv, întrucât numai câteva state au formulat obiective corespunzătoare în programele lor naționale de reformă.

4.3.2 CESE salută faptul că solicitarea sa ca statele membre să asigure tuturor tinerilor un loc de muncă, o formare complementară sau măsuri de inserție profesională în termen de patru luni după părăsirea școlii a fost preluată sub forma unei propuneri privind **„garanția pentru tineret”** din cadrul inițiativei emblematică „Tineretul în mișcare”.

4.3.3 Statele membre care se confruntă cu o situație deosebit de tensionată pentru tineri în ceea ce privește piața forței de muncă și care trebuie să răspundă în același timp unor obligații de restricții bugetare ar trebui să beneficieze de un acces mai facil la **fondurile UE** pentru măsurile care corespund acestei „garanții pentru tineret”. Este nevoie de abordări și simplificări pragmatice și flexibile în ceea ce privește administrarea utilizării fondurilor, mergând până la suprimarea temporară a cofinanțării de la bugetele naționale în cazul unor finanțări prin FSE sau alte fonduri europene.

4.3.4 CESE a subliniat deja importanța majoră, în ciuda reevaluării priorităților bugetare care a devenit necesară în toate statele membre UE în urma crizei economice, a continuării alocării unor mijloace naționale și **europene pentru educație, formare profesională și ocupare a tinerilor**, și chiar a suplimentării acestora, acolo unde este cazul. În acest sens, CESE solicită ca noua programare financiară începând din 2014 să pună la dispoziție mijloace suficiente pentru inițiative specifice destinate tinerilor.

4.3.5 În timpul crizei, unele țări au îmbunătățit, în anumite condiții, accesul categoriilor defavorizate la **alocațiile de șomaj**, inclusiv pentru tineri, pe baza unei condiționalități corespunzătoare. Aceste măsuri au fost însă limitate în timp sau riscă să fie suprimate în cadrul măsurilor de austeritate prevăzute. CESE solicită să se reexamineze în general cerințele pentru acordarea ajutorului de șomaj tinerilor și să se îmbunătățească perspectivele persoanelor care sunt în căutarea unui loc de muncă, dar nu au beneficiat încă de niciun sprijin. Se recomandă și includerea unor obiective corespunzătoare în programele naționale de reformă. Aceasta ar aduce o contribuție importantă la combaterea situației precare în care se află mulți tineri în tranziția lor către piața forței de muncă.

4.3.6 Tinerii între 15 și 24 de ani nu se confruntă numai cu un risc de șomaj de două ori mai crescut decât populația adultă, ci și cu o proporție a **contractelor de muncă nesigure** (peste 60% în unele țări) mult mai mare, cu o creștere a formărilor și stagiilor nereglementate (mai ales în țările din sudul Europei) și cu o proporție mai mare a locurilor de muncă sub nivelul calificării. Cu privire la integrarea tinerilor pe piața forței de muncă, CESE nu recomandă adoptarea unor soluții instabile și lipsite de perspectivă: în loc să se mizeze pe locuri de muncă precare și contracte de muncă nesigure, vor trebui puse în practică măsuri care să garanteze că munca în baza unor contracte cu durată determinată și locurile de muncă prost plătite și cu protecție socială insuficientă nu vor deveni regula în ceea ce îi privește pe tineri. În ceea ce privește **inițiativa Comisiei cu privire la stagii**, CESE sprijină crearea unui cadru european de calitate corespunzător, care ar trebui promovată și în rândul întreprinderilor, menit să încurajeze crearea de locuri de muncă care favorizează învățarea, cu contracte obligatorii, inclusiv pentru tinerii dezavantajați din punct de vedere al formării de care dispun. Ar trebui examinate posibilitățile de a prelua și în alte state elemente ale sistemului dual de învățământ și formare profesională, practicat cu succes de mai mult timp în unele din statele membre.

4.3.7 Stagnarea continuă a cererii de forță de muncă datorată crizei duce la creșterea șomajului de lungă durată, care are drept consecință dificultăți serioase în materie de integrare pe piața forței de muncă și, prin urmare, creșterea sărăciei măsurată în funcție de proporția populației în vârstă de muncă sau mai tinere care trăiește în gospodării ce nu au niciun contact cu piața forței de muncă. **CESE recomandă statelor membre să acorde o atenție deosebită creării unor piețe ale forței de muncă intermediare și incluzive, în cadrul cărora resursele publice să fie utilizate pentru crearea unui număr corespunzător de locuri de muncă adecvate**, astfel încât șomerii de lungă durată să își mențină contactul cu piața forței de muncă și să își îmbunătățească cunoștințele. Astfel se va evita creșterea sărăciei în sensul pierderii contactului cu piața forței de muncă, iar lucrătorilor integrați li se va permite să facă o trecere lină către piața deschisă a forței de muncă, odată ce criza se va fi încheiat.

4.4 Antreprenoriatul social

4.4.1 Antreprenoriatul social constituie un element esențial al **modelului social european**. Întreprinderile sociale aduc o contribuție importantă în societate și contribuie la atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020 prin crearea de locuri de muncă, dezvoltarea unor demersuri inovatoare pentru a răspunde nevoilor societății, precum și prin coeziunea socială, incluziunea și cetățenia activă pe care le generează.

4.4.2 Comitetul consideră că promovarea antreprenoriatului social și a întreprinderilor sociale, în mod special în actualul climat economic tensionat, va permite în același timp valorificarea **potențialului său de creștere și crearea de valoare socială adăugată**. Exploatarea acestui potențial presupune dezvoltarea și punerea în aplicare a unui cadru politic cuprinzător, cu implicarea unui spectru larg de actori din toate sectoarele societății (societatea civilă, sectorul public și cel privat) la toate nivelurile (local, regional, național și european).

4.4.3 Statele membre și instituțiile UE trebuie să garanteze că întreprinderile sociale sunt incluse și luate în considerare în cadrul **inițiativelor și programelor destinate întreprinderilor** în condiții egale cu alte forme de întreprindere.

4.4.4 **Accesul mai ușor la capital** și instrumentele de finanțare adaptate reprezintă o prioritate pentru întreprinderile sociale. Comisia ar trebui să identifice și difuzeze exemple de bune practici și inițiative existente la nivelul statelor membre, cum ar fi capitalul hibrid și formele de interacțiune între capitalul public și cele privat; de asemenea, Comisia ar trebui să garanteze că actualul cadru de reglementare european nu împiedică dezvoltarea unor noi instrumente.

4.4.5 Este esențial ca în cadrul următoarei **perioade de programare pentru fondurile structurale** să fie incluse în mod explicit programe de creare și dezvoltare a unor întreprinderi sociale.

4.4.6 Comisia ar trebui să lanseze la nivelul UE un exercițiu de comparare a **abordărilor în materie de finanțare publică** care corespund cel mai bine antreprenoriatului social. De asemenea, Comisia ar trebui să încurajeze și să evalueze licitațiile publice cu specificații sociale și să abordeze problema reglementărilor excesive ale achizițiilor publice. În revizuirea normelor privind ajutoarele de stat, Comisia ar trebui să ia în considerare o derogare pentru toate serviciile sociale de interes general sau să extindă scutirea de notificare asupra tuturor serviciilor publice pe scară restrânsă și asupra anumitor servicii sociale, pentru a încuraja astfel înființarea de noi întreprinderi sociale.

4.4.7 Din cauza formelor juridice diferite și a misiunilor sociale specifice, **facilitățile fiscale** existente în anumite state membre ar trebui revizuite și împărțite, pentru a încuraja astfel elaborarea unor reglementări adecvate.

4.5 Protecția persoanelor vulnerabile

4.5.1 Așa cum Comitetul a subliniat deja în avizul său privind AAC pe 2011 și așa cum Comisia recunoaște, de asemenea, în mod implicit, **prestațiile de asigurări sociale** trebuie considerate ca o investiție productivă de pe urma căreia toată lumea profită. Indemnizațiile de șomaj asociate

politicilor dinamice privind piața forței de muncă permit stabilizarea economiei și susținerea adaptării active la schimbări ca urmare a îmbunătățirii competențelor și a inițiativelor eficiente în materie de căutare a unui loc de muncă și în materie de reconversie. Ar trebui să rămânem circumspecți față de măsurile care vizează înăsprirea criteriilor de eligibilitate. Riscul este de a înrăutăți și mai mult situația persoanelor excluse, ceea ce reprezintă un obstacol important în ceea ce privește (re)inserția profesională. Aceste politici de excludere pot avea, totodată, un efect nefast de provocare a unor mutații către alte sectoare ale protecției sociale, precum ajutorul social sau incapacitatea de muncă, acest lucru nefiind de dorit.

4.5.2 CESE subliniază faptul că lucrătorii au nevoie de **siguranța veniturilor și de protecție socială** pentru a putea activa în mod optim și fără teamă de viitor într-o societate care se schimbă rapid.

4.5.3 CESE invită instituțiile europene să susțină cu mai multă convingere **normele sociale europene**. Lipsa de hotărâre privind acest subiect a contribuit, între altele, la creșterea numărului de lucrători săraci, la o inegalitate din ce în ce mai mare, o teamă crescândă de ziua de mâine și, în același timp, la o scădere a încrederii reciproce între cetățeni, în instituțiile sociale și autorități. Aceste reacții nu privesc doar autoritățile naționale, ci și instituțiile europene, după cum arată și creșterea atitudinii eurosceptice în anumite state membre.

4.5.4 În opinia CESE, **măsurile de austeritate** nu trebuie să sporească riscul sărăciei și să adâncească și mai mult disparitățile apărute în ultimii ani. În cazul tuturor măsurilor de depășire a crizei trebuie avut în vedere, în orice caz, ca acestea să nu contravină obiectivului de relansare a cererii și a ocupării forței de muncă, precum și de atenuare a dificultăților sociale. Statele membre trebuie să țină seama în cadrul acestui demers și de faptul că măsurile de depășire a crizei economice și de îndatorare publică nu trebuie să pericliteze investițiile publice în politica de ocupare a forței de muncă și în învățământul general și cel profesional. CESE solicită evaluări fundamentate ale consecințelor sociale, pentru a examina modul în care poate fi atins obiectivul european de a înlătura, până în 2020, riscul de sărăcie și de excludere socială pentru cel puțin 20 de milioane de persoane.

4.5.5 Persoanele cele mai afectate de **măsurile de austeritate** sunt cele care depind de prestații publice, printre care se numără și persoanele cu locuri de muncă precare și alte grupuri defavorizate de pe piața forței de muncă. Persoanele cele mai afectate de șomaj sunt de regulă cele care dispun de un acces limitat la sprijin pentru venit. Prin urmare, este nevoie de sisteme de protecție socială adecvate, eficiente și durabile, acordându-se o atenție deosebită categoriilor de persoane celor mai afectate și defavorizate din punct de vedere social de pe piața forței de muncă.

5. Modernizarea administrației publice

5.1.1 În ceea ce privește modernizarea administrației publice, CESE consideră că **buna guvernare implică o „guvernanta pe mai multe niveluri” și parteneriate cu societatea civilă organizată de la nivel regional**.

5.1.2 **„Guvernanta pe mai multe niveluri”** este mai degrabă o structură flexibilă de relații între Comisie, guverne și autorități locale și regionale, adaptată situațiilor specifice și considerațiilor

tematice, decât un cadru ierarhizat de competențe între diferitele niveluri de guvernare. Buna guvernare se caracterizează prin relații flexibile și printr-o aplicare mai puțin strictă a principiului subsidiarității.

5.1.3 **Parteneriatul** constituie un instrument esențial de angajament colectiv și contribuie la o eficiență sporită a cheltuielilor și a politicilor publice. Un instrument care să servească acestui scop poate fi reprezentat de noile forme de „parteneriat eficient”, care pot însoți strategia de inovare, cu participarea și concursul tuturor celor interesați, actori publici și privați (inclusiv băncile), având reguli simple, clare și eficiente, pe întreaga durată a proiectelor, și stabilind termene, responsabilități și eventuale sancțiuni.

5.1.4 CESE invită instituțiile europene, precum și statele membre și regiunile să așeze principiul fundamental al Small Business Act (SBA) **„Gândeți-vă mai întâi la scară mică”** în centrul deciziilor europene, naționale și teritoriale. De asemenea, recomandă statelor membre și regiunilor să-l adopte ca bază a politicilor lor în favoarea IMM-urilor și a politicilor economice și industriale și consideră că SBA ar trebui să aibă o formă mai constrângătoare, în special pentru instituțiile Uniunii. În acest context, CESE se opune propunerii actuale a Comisiei privind acordarea unor derogări IMM-urilor și microîntreprinderilor de la respectarea legislației europene.

5.1.5 CESE consideră că desemnarea de **reprezitanți naționali pentru IMM-uri** (SME Envoys) ar trebui să ajute statele membre să aplice SBA. CESE recomandă desemnarea de reprezentanți pentru IMM-uri și la nivelul regiunilor.

5.1.6 Nu rămâne decât să se treacă la etapa **„Acționați mai întâi la scară mică”** (*Act small first*). SBA nu va cunoaște succesul scontat dacă nu se va institui o reală „guvernanta în parteneriat, cu mai mulți actori, pe mai multe niveluri.” Toți partenerii economici și sociali, precum și toți actorii publici și privați reprezentativi trebuie asociați la reflecțiile politice și în procesul legislativ, încă de la lansarea acestora. Prin urmare, CESE solicită ca organizațiile reprezentative ale diferitelor categorii de IMM-uri să participe efectiv la procesul legislativ și decizional, la toate nivelurile.

5.1.7 CESE împărtășește punctul de vedere al Consiliului și al Comisiei privind necesitatea unei „guvernări pe mai multe niveluri” reale și a unei administrări mai bune în **utilizarea fondurilor UE, precum și în punerea în aplicare a politicilor UE**. Problema nu este „dacă”, ci „cum”. Este o chestiune de coordonare a inițiativelor de jos în sus și a condițiilor-cadru stabilite de sus în jos.

5.1.8 Comitetul întâmpină cu deosebită satisfacție intenția de a asigura **o mai bună participare a cetățenilor și a altor părți interesate** la elaborarea, transpunerea și aplicarea legislației comunitare, în special prin prelungirea perioadei prevăzute pentru consultările publice și prin accelerarea și creșterea eficienței procedurilor privind încălcarea dreptului comunitar.

5.1.9 CESE salută modernizarea politicii UE în domeniul achizițiilor publice în sensul creșterii eficienței acesteia, în

contextul unei mai bune funcționări a pieței unice care să fie mai inovatoare, mai ecologică și mai socială. CESE subliniază impactul și importanța aspectelor inovatoare, de mediu și sociale ale Strategiei Europa 2020, inclusiv în domeniul achizițiilor publice.

5.1.10 CESE subliniază că principiile deschiderii și transparenței, eficienței, certitudinii juridice, randamentului, concurenței, accesului pe piață pentru IMM-uri și profesiile liberale, proporționalității, contractelor transfrontaliere al căror număr este în creștere, evitării discriminării și corupției și nevoii de profesionalism rămân valabile ca și până acum.

5.1.11 Pentru a obține cele mai bune rezultate pentru toți cei implicați trebuie redusă birocrăția inutilă. Trebuie să se evite legislația complicată și „supralegiferarea” practică pe scară largă de statele membre.

5.1.12 CESE recomandă o analiză a practicilor și a exemplor celor mai bune din statele membre, urmată de măsuri de deschidere a piețelor.

5.1.13 CESE salută interesul manifestat de Comisie față de consolidarea **procedurilor** politice, legislative și administrative în vederea elaborării și punerii în aplicare mai raționale și mai adecvate a legislației comunitare, pe parcursul întregului ciclu legislativ.

5.1.14 CESE consideră că trebuie definite mai clar aspecte cum ar fi modul în care sunt realizate **studiile de impact ex-**

ante de către toate instituțiile comunitare responsabile de implementarea acestora, natura și componența organismului însărcinat cu controlul studiilor de impact, parametrii utilizați și modalitățile și mijloacele de garantare a unei transparențe sporite.

5.1.15 Ca atare, Comitetul salută inițiativa de modernizare a serviciilor publice, prin înființarea așa-numitelor **ghisee unice**. Trebuie apreciată cooperarea administrativă în cazul activităților transfrontaliere. Această cooperare trebuie însă extinsă la domeniile politice unde respectarea obligațiilor este problematică.

5.1.16 CESE salută intenția Comisiei de a îmbunătăți guvernanta pieței unice prin intensificarea cooperării administrative, dezvoltând **Sistemul de informare al pieței interne** (*Internal Market Information System - „IMI”*).

5.1.17 Sistemul de informare al pieței interne constituie principalul instrument tehnic în colaborarea dintre administrațiile naționale și are potențial suplimentar ca interfață între piața unică și utilizatori.

5.1.18 CESE consideră că IMI poate juca un rol decisiv în transformarea cooperării administrative din cadrul pieței interne și adaptarea acesteia la necesitățile și așteptările cetățenilor și ale întreprinderilor, precum și ale organizațiilor societății civile, care pot contribui, pe viitor, la dezvoltarea și buna funcționare a sistemului.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Cartea verde privind difuzarea online a operelor audiovizuale în Uniunea Europeană: oportunități și provocări pentru o piață digitală unică”

COM(2011) 427 final

(2012/C 143/13)

Raportor: **dl Jacques LEMERCIER**

La 13 iulie 2011, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Cartea verde privind difuzarea on-line a operelor audiovizuale în Uniunea Europeană: oportunități și provocări pentru o piață digitală unică

COM(2011) 427 final.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 1 februarie 2012.

În cea de-a 478-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 226 de voturi pentru și 10 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul dorește să atragă atenția asupra jurisprudenței Curții de Justiție, care cere respectarea unui echilibru între o serie de drepturi fundamentale legate de drepturile de autor în cazul partajării de fișiere pe internet ⁽¹⁾. Dreptul de autor nu este absolut, iar respectarea acestuia nu poate fi impusă printr-o filtrare generalizată a internetului de către furnizorii de acces (ISP – a se vedea Cauza SABAM/Scarlet). Taxarea suporturilor de date digitale în mai multe state membre nu poate avea în vedere suporturile utilizate pentru un alt scop decât copierea de materiale audiovizuale digitale, cum ar fi discurile dure digitale utilizate pentru gestionarea întreprinderilor (Cauza Padawan). Anumite legislații naționale excesive ar trebui revizuite pentru a nu împiedica dezvoltarea distribuției on-line de opere audiovizuale, luând în considerare evoluția jurisprudenței Curții de Justiție a UE.

1.2 Un alt factor de creștere a pieței acestor opere constă în instaurarea de modele comerciale atractive la prețuri abordabile, astfel încât astfel de oferte să aibă costuri mult mai scăzute decât distribuția de CD-uri și DVD-uri audiovizuale digitale. Această economie considerabilă a costurilor de distribuție ar trebui să fie în avantajul consumatorilor și să le garanteze totodată creatorilor un venit suficient pentru a-și putea continua munca de creație artistică și literară. Dreptul de autor ar trebui de asemenea să satisfacă interesul general și cerințe de interes public, de exemplu criteriile de accesibilitate pentru persoanele cu handicap, care să nu fie penalizate prin prețurile de acces. În plus, trebuie reflectat asupra posibilităților de extindere a excepțiilor și limitărilor pentru a favoriza accesul categoriilor celor mai defavorizate de cetățeni la biblioteci și centre de cultură publice, după cum a propus Comitetul în avizul său din 2010 ⁽²⁾.

1.3 Internetul a devenit un suport universal al ofertelor online. Anumite exigențe tehnice și juridice ar trebui stabilite prin norme juridice constrângătoare, pentru garantarea respectării vieții private de către distribuitorii de conținuturi și pentru garantarea neutralității internetului, care nu trebuie să facă obiectul unei filtrări generalizate ⁽³⁾ și fără mandat judecătoresc expres și nominal, în cazul în care există dovezi suficiente de copiere ilicită, în urma unei plângeri nominale din partea titularilor de drepturi de autor sau de drepturi similare.

1.4 În spiritul celor de mai sus, Comitetul consideră că instituțiile însărcinate cu gestionarea operelor audiovizuale și a bibliotecilor nu ar trebui să se confrunte cu obstacole cauzate de înăsprirea excesivă a legislației privind protejerea drepturilor de autor. Rolul acestora constă de fapt în a conserva și transmite operele într-un scop cultural, respectiv popularizarea și protejerea pe termen lung a artiștilor și creatorilor, și în a asigura accesul unui public cât mai larg, în special al școlărilor, licențierilor și studenților la respectivele opere ale spiritului, în slujba unor interese generale, precum succesul Strategiei Europa 2020, al Agendei digitale și al strategiei culturale ⁽⁴⁾. Proiectul de directivă privind operele orfane, susținut de Comitet ⁽⁵⁾, ar trebui de asemenea să contribuie din plin la succesul strategiilor europene și naționale de promovare a culturii.

1.5 Piața transfrontalieră a distribuției de opere on-line nu ridică probleme majore de acces pentru cei trei distribuitori principali transnaționali, care controlează trei sferturi din piață și dispun de toate mijloacele financiare și tehnologice pentru a-și propune produsele publicului european și mondial.

⁽¹⁾ Cauze recente: Padawan și SABAM.

⁽²⁾ JO C 228, 22.9.2009, p. 52.

⁽³⁾ Cazul SABAM/Scarlet.

⁽⁴⁾ COM(2007) 242 final.

⁽⁵⁾ JO C 376, 22.12.2011, p. 66.

1.5.1 Comitetul solicită în mod specific Comisiei să facă propuneri concrete specifice pentru multitudinea de IMM-uri și industrii mici și mijlocii care constituie adevărata bogăție culturală și artistică a Europei în diversitatea sa de limbi și de creații literare și cinematografice, pentru a permite participarea lor activă la piața unică a distribuției de conținuturi audiovizuale online.

1.6 Comitetul atrage atenția asupra anumitor propuneri cuprinse în studiul KEA-Cema din octombrie 2010, de exemplu punerea în comun a cataloagelor de produse și a ghișeelor unice pentru distribuirea de conținuturi în rândul publicului european⁽⁶⁾. În plus, analiza evoluțiilor pieței este amănunțită și pertinentă. Strategiile de difuzare, noile modele de afaceri sunt concepute pentru a favoriza distribuția legală a operelor, astfel încât fiecare fereastră de difuzare să fie rentabilizată la maximum, iar operele să fie cât mai bine puse în valoare. Recurgerea la mediile de socializare, la așa-numitul *buzz-marketing* caracterizează promovarea ofertelor alături de mijloacele publicitare clasice.

1.7 Comitetul consideră că crearea unui Cod european al drepturilor de autor, global și unitar, conform propunerii Comisiei, poate contribui la consolidarea necesară a armonizării legislațiilor statelor membre sub forma unei directive. Aceasta ar înlocui numeroasele directive existente în UE în materie de drepturi de autor și ar face obiectul unor rapoarte regulate privind punerea în aplicare efectivă de către statele membre. Strategia Europa 2020⁽⁷⁾ ar trebui de asemenea integrată în acest Cod european al drepturilor de autor.

1.7.1 Un astfel de cod ar putea relativiza chestiunea țării de origine în ceea ce privește legislația aplicabilă, în vederea unei reale armonizări. În cazul finanțării din resurse publice a creației cinematografice de către un stat membru, acest stat ar trebui să fie în general perceput ca țară de origine, pentru identificarea legislației aplicabile. Comisia ar trebui să aibă în vedere și eventualitatea unei „origini europene” în vederea alegerii legislației aplicabile⁽⁸⁾.

1.7.2 Ar trebui avută în vedere posibilitatea evitării clauzelor abuzive în contractele de cedare a drepturilor de către autorul sau autorii efectivi ai operei către producători/distribuitori. Într-adevăr, de prea multe ori autorii cedează aceste drepturi producătorilor pentru toate tehnologiile existente și viitoare, fără o clauză care să prevadă participarea la veniturile generate în viitor de utilizarea noilor suporturi și mijloace de difuzare (Blue-Ray, IPTV⁽⁹⁾ etc.)

1.7.3 Conținuturile nu trebuie considerate mărfuri. Acest lucru trebuie avut în vedere în procesul de reflecție referitor la distribuția online, care constituie un serviciu cultural ce distribuie sens (*meaning*).

⁽⁶⁾ „Multi-Territory Licensing of Audiovisual Works in the European Union”, studiu independent pentru DG Societatea Informațională și Media din cadrul Comisiei Europene, octombrie 2010. A se vedea și Comunicarea privind conținutul creativ online pe piața unică, COM(2007) 836 final.

⁽⁷⁾ JO C 68, 6.3.2012, p. 28.

⁽⁸⁾ Al 28-lea regim, deja propus de Comitet în materie de drept european al contractelor. JO C 21, 21.1.2011, p. 26.

⁽⁹⁾ Televiziune pe internet (*Internet Protocol television – IPTV*).

1.7.4 Comitetul subliniază din nou necesitatea de a se permite accesul la conexiuni în bandă largă pentru ca utilizatorii internetului să beneficieze de o recepție de calitate și suficient de rapidă a operelor audiovizuale prin cablu TV, IPTV și VOD⁽¹⁰⁾.

1.8 Serviciile competente ale Comisiei ar trebui să pornească de la particularitățile și nevoile IMM-urilor și a industriilor mici și mijlocii din sector în examinarea posibilităților de creare a sistemelor de gestiune a datelor referitoare la drepturile deținute asupra operelor audiovizuale⁽¹¹⁾. Acest lucru este valabil și pentru problematica creării de licențe multiteritoriale care să reprezinte un titlu unic pe piața europeană. Micii producători europeni ar trebui încurajați și ajutați⁽¹²⁾ în vederea europeanizării cataloagelor lor într-un sistem de identificare a operelor cuprinzând o secțiune (cu caracter voluntar) de informații privind titularii drepturilor de autor și ai drepturilor similare materializate într-un titlu multiteritorial.

1.9 Sistemul de achiziție a drepturilor ar trebui să garanteze distribuția transparentă și echitabilă a părții de venit destinate titularilor drepturilor⁽¹³⁾. Gestionarea de către societățile de colectare trebuie neapărat să facă obiectul unor controale anuale independente și accesibile autorilor și publicului pentru a controla în mod democratic activitățile și contribuțiile lor la dezvoltarea culturală⁽¹⁴⁾.

1.10 Comitetul consideră că, pe baza răspunsurilor primite din partea părților interesate cu privire la Cartea verde, Comisia ar trebui să aibă în vedere elaborarea, începând cu semestrul al doilea al anului 2012 și după o conferință, în primul semestru al acestui an, la care să participe părțile interesate, instituțiile publice⁽¹⁵⁾, Comitetul însuși, prin însăși natura funcției sale, sindicatele și asociațiile reprezentative de la nivel european ale consumatorilor, autorilor și distribuitorilor, a unei cărți albe cu propuneri mai concrete privind acțiunile care pot fi avute în vedere pentru crearea unei piețe unice europene a operelor audiovizuale, dincolo de barierele lingvistice. Comitetul este conștient de dificultățile de natură juridică și tehnică cărora va trebui să le facă față pentru ca acest dosar important să înregistreze progrese, dar consideră că acestea nu sunt insurmontabile.

⁽¹⁰⁾ Video la cerere (*Video on demand – VOD*).

⁽¹¹⁾ Lucrări ale producătorilor privind un sistem internațional de identificare a operelor (ISAN, *International Standard Audiovisual Number*). Dar ISAN nu conține informații privind deținerea drepturilor și funcționează pe bază voluntară. Anumite mari studiouri americane lucrează la un sistem similar (EIDR, *Entertainment Identifier Registry*) <http://eidr.org/how-eidr-works/>. Acest sistem de identificare comportă un cod, furnizează API-uri (*Application Programming Interface*) dezvoltatorilor, dar nu conține nicio mențiune privind proprietatea drepturilor asupra operelor.

⁽¹²⁾ De exemplu, prin intermediul Programului MEDIA, care se va derula până în 2013, ulterior fiind probabil înlocuit cu un nou program de susținere.

⁽¹³⁾ JO C 68, 6.3.2012, p. 28.

⁽¹⁴⁾ Idem.

⁽¹⁵⁾ Instituții naționale de finanțare a filmelor, biblioteci și centre culturale.

2. Sinteza comunicării Comisiei

2.1 În directă legătură cu Strategia Europa 2020, acest text se situează în continuarea comunicării Comisiei „O piață unică pentru drepturile de proprietate intelectuală”, așa-numita Strategie DPI ⁽¹⁶⁾.

2.2 Sectorul cultural este un sector important, care angajează șase milioane de salariați la nivelul UE și reprezintă 500 de miliarde de euro pe an, ceea ce înseamnă 3 % din PIB-ul european. Sub impulsul evoluțiilor tehnologice, difuzarea operelor audiovizuale suferă transformări profunde. Tehnologiile digitale, internetul de mare și foarte mare viteză, *cloud computing*, posibilitatea receptării operelor audiovizuale pe calculatorul personal sau pe telefonul mobil modifică în profunzime rețelele transnaționale de distribuție.

2.3 Cartea verde prezintă diferite piste, dar promovează un model unic de gestionare a drepturilor de autor pe baza licențelor transnaționale și paneuropene.

2.4 Comisia consideră că dobândirea drepturilor pentru transmiterea on-line a operelor audiovizuale (filme, ...) în afara teritoriului inițial trebuie simplificată. Același lucru este valabil și în ceea ce privește programele la cerere, care necesită obținerea unor drepturi diferite de cele dobândite pentru difuzarea inițială.

2.5 Cartea verde precizează faptul că transmiterea simultană a unei emisiuni presupune obținerea unei autorizații speciale de la titularii respectivelor drepturi.

2.6 Pentru retransmiterea simultană din alte state membre, directiva privind difuzarea de programe prin satelit și retransmisia prin cablu ⁽¹⁷⁾ impune gestionarea drepturilor de către un organism de gestiune colectivă. Aceste drepturi se adaugă celor acordate în mod direct de către organismele de radiodifuziune.

2.7 În ceea ce privește retransmiterea prin cablu, Comisia arată că organismele care îi reprezintă pe titularii drepturilor nu sunt întotdeauna abilitate juridic să acorde licențe pentru aceste drepturi.

2.8 În sfârșit, în ultimii ani, operatorii DSL (*Digital Subscriber Line* – linie digitală de abonat), IPTV (televiziunea prin protocol internet) și TNT (televiziunea digitală terestră), precum și noi platforme digitale exploatează serviciile de retransmisie de emisiuni, ceea ce face și mai dificilă respectarea legislației actuale.

2.9 Din punct de vedere economic, producția din UE se apropia de 1 200 de filme în 2009, reprezentând abia 25 % din intrările la nivelul UE, față de 68 % filme americane. În

schimb, producția europeană reprezintă doar 7 % din piața americană. În UE, pentru a asigura promovarea unui film, producătorii și distribuitorii lansează filmele în etape. Lansarea unui film are loc în general în cinematografe, apoi pe suport video, apoi ca video la cerere, după aceea fiind difuzat pe canalele cu plată și, în final, pe canalele gratuite. Dezvoltarea serviciilor video la cerere în afara țării de producție crește numărul partenerilor, deci și al contractelor.

În vederea reducerii numărului de proceduri, Comisia propune o gestionare colectivă a operelor și crearea unui ghișeu unic pentru acordarea licențelor colective.

2.10 O altă dimensiune a Cărții verzi se referă la plata autorilor:

Aceasta este gestionată, în majoritatea statelor membre ale UE, de producători pe baza unor plăți forfetare de „răscumpărare” a contribuției lor la opera audiovizuală. În aceste state, autorii nu primesc în mod sistematic o plată suplimentară în urma difuzării on-line a operei. În unele state, organismele de gestiune colectivă care îi reprezintă pe autori primesc o remunerație pentru utilizare. În altele, responsabilitatea plății acestor prestații revine ultimului organism din lanțul de difuzare.

2.11 Cu privire la plata interpreților:

În prezent, aceasta este în mod esențial contractuală și forfetară, ca și în cazul autorilor. Comisia propune crearea unui sistem de plată mai echitabil și gestionarea acestui drept de către organisme de gestiune colectivă. Cartea verde precizează totuși că aceste noi drepturi ar crea o incertitudine economică, și deci juridică, pentru producători și ar constitui un obstacol pentru difuzarea on-line a acestor opere.

3. Observații generale

3.1 Prin intermediul acestei Cărți verzi, Comisia continuă construcția pieței unice europene prin convergența regulilor naționale.

Sectorul vizat se referă la cultură și la canalele sale de difuzare digitală. Este un domeniu special și sensibil, dat fiind că vehiculează istoria unei țări, limba sa, tradițiile sale, aspirațiile sale. Nu poate fi tratat ca un sector economic clasic, nici ca un sector de interes economic general tradițional. Abordarea Comisiei din Cartea verde poate părea orientată în mod excesiv către consumator. Totuși, analiza diferitelor mecanisme este profundă și aproape exhaustivă.

3.2 Textul, foarte dens, abordează numeroase teme extrem de variate, dar obiectivul principal urmărit de Comisie este realizarea unei piețe unice în acest sector.

3.3 **Cu privire la difuzarea audiovizuală și la drepturile corespunzătoare, Comisia pornește de la mai multe observații:**

⁽¹⁶⁾ COM(2011) 287 final.

⁽¹⁷⁾ Directiva 93/83/CEE (J.O. L 248, 6.10.1993, p. 15).

Prima este aceea că sistemul actual nu funcționează, este complicat și costisitor pentru consumatorul final. Cea de-a doua afirmă că gruparea producțiilor naționale poate permite creșterea vizibilității comerciale a sectorului în ansamblul său. Platforma independentă VOD a marilor furnizori de acces sau de iTunes se confruntă cu dificultăți de obținere de drepturi exclusive teritoriale sau europene asupra operelor ale căror drepturi sunt deseori concentrate la producători, aceștia căutând să obțină un beneficiu maxim pe alte căi (în special, vânzare de DVD-uri).

3.4 Către o gestionare centralizată a licențelor (gruparea mijloacelor și a surselor de informare pentru a dezvolta sectorul):

Cartea verde propune comercializarea on-line a drepturilor asupra serviciilor pe mai multe teritorii și susține crearea unui model unic de licențe, care să permită acordarea unor licențe multiteritoriale.

CESE consideră că aceasta ar putea fi o soluție pentru o regiune lingvistică dată.

3.5 Multiplicarea canalelor de difuzare și a receptorilor interactivi și mobilitatea clienților exercită o puternică presiune asupra modelelor economice ale rețelelor de distribuție.

3.6 În prezent, acordarea de autorizații și de licențe este în esență națională și are la bază negocierea contractelor între producătorii de opere de artă și organismul de difuzare on-line. Comitetul Economic și Social European recunoaște că sistemul propus de Comisie prezintă avantaje incontestabile, mai ales în ceea ce privește rapiditatea și ușurința accesului la datele furnizate de producători. Acesta ar putea fi un levier suplimentar pentru difuzarea operelor naționale care ar rămâne locale.

3.7 Trebuie totuși menționat că punerea în aplicare, acum 15 ani, a directivei privind transmisia prin satelit nu a condus la servicii paneuropene de transmisie prin satelit.

3.8 Cu privire la crearea unui registru european al operelor, care poate prezenta riscuri greu de evaluat.

CESE consideră că această bază de date ar trebui să fie pur informativă.

În special, faptul de a fi sau nu repertoriat nu ar trebui să condiționeze accesul la protecția drepturilor de autor.

3.9 Această structură europeană ar prezenta avantajul de a regrupa forțele de producție și de difuzare europene, pentru a face față „marilor” de la Hollywood, care se organizează în Europa.

Este de altfel interesant de amintit că marile studiouri americane (Warner Bros, Disney,...) lucrează la elaborarea unui sistem internațional de numere de identificare a operelor audiovizuale (*Entertainment Identifier Registry*).

3.10 În același sens, începând din 2004, unii producători francezi au creat, la rândul lor, ISAN (*International Standard Audiovisual Number*). Cifrele privind producția de filme europene și americane menționate mai sus sunt îngrijorătoare. Să nu uităm că pe baza acestui sistem, producția americană reprezintă 75 % din intrările în sălile de cinema din Europa. Guvernanța unei astfel de entități este așadar fundamentală.

3.11 Amintim aici că producătorii sunt cei care, în negocierile comerciale cu organismele de difuzare, stabilesc din punct de vedere contractual și forțat nivelul drepturilor plătite autorilor și titularilor de drepturi și garantează plățile. Problema plății titularilor de drepturi poate fi parțial rezolvată printr-o gestionare centralizată. În schimb, seducătoarea idee de a iniția un proces de plată în funcție de audiența măsurată de-a lungul anilor pare dificilă.

3.12 Există un real conflict de interese între producători, organismele de difuzare de filme și contribuabili. Pe de o parte, producătorii doresc o ieșire inițială în sălile de cinema pentru a asigura o cât mai bună promovare a operelor lor, pe de altă parte, organismele de difuzare revendică o punere la dispoziție cât mai rapidă a acestora, pentru a le face disponibile pe suport video, pe canalele cu plată și la cerere.

3.13 CESE consideră că sunt necesare negocieri pentru ajustarea acestor termene, dată fiind consolidarea IPTV, ADSL și a platformelor digitale. În ceea ce privește operele vechi, care nu mai fac obiectul exclusivității, crearea unui sistem de identificare și de recenzare a operelor, asociat cu o bază de date a titularilor de drepturi, este foarte interesantă.

3.14 Comisia face pariul gestionării colective a operelor (băncilor de date) în vederea stimulării sectorului! **Va avea UE capacitatea de a contracara puterea multinaționalelor americane? Riscurile generate de abandonarea brutală a sistemelor naționale actuale sunt reale.**

3.15 În opinia CESE, este necesar să se facă evaluări serioase înaintea renunțării sau a slăbirii sistemelor naționale actuale. După cum am menționat deja, grupurile de lobby care se ocupă de apărarea intereselor companiilor americane sunt eficiente și încurajează liberalizarea acestui sector foarte profitabil.

3.16 Comisia, prin intermediul acestui proiect, dorește să dezvolte circulația operelor în UE și să o reglementeze. Semnalele tehnice și normative din partea Comisiei sunt deci importante, deoarece pot accelera un proces de liberalizare deja inițiat de alții.

3.17 CESE sprijină fără rezerve demersul Comisiei prin care se urmărește înlesnirea accesului cetățenilor la operele on-line. Acest acces ar trebui să fie posibil pe întreg teritoriul UE, la prețuri abordabile. Aceasta ar permite o mai bună difuzare a culturii în statele membre și ar facilita educația tinerilor europeni. În plus, Comitetul consideră că anumite forme de *versioning* pot aduce atingere obiectivelor culturale ale distribuției on-line, cum se întâmplă în cazul introducerii de anunțuri publicitare comerciale în opere concepute fără pauze publicitare, chiar dacă aceste versiuni de calitate mai scăzută ar putea permite distribuirea gratuită sau la preț foarte redus a operelor mutilate în acest fel. Această idee ar putea să figureze într-un cod de calitate, facultativ pentru distribuitorii on-line prin internet, prin cablu sau prin transmisie hertziană care ar dori să se angajeze să respecte mai mult operele originale.

3.18 Un aviz al CESE privind comunicarea Comisiei „O piață unică pentru drepturile de proprietate intelectuală”⁽¹⁸⁾ amintește diversitatea modelelor naționale și abordările contradictorii în gestionarea drepturilor de autor în domeniul cultural. **De aceea, conștient fiind de faptul că procesul de reflecție încă nu s-a încheiat, CESE consideră că primul demers ar trebui să fie definirea principiilor unui cod european.** Într-o primă etapă, acest cod, fondat pe respectarea specificităților culturale ale fiecărei țări, ar trebui să se limiteze la fixarea unor principii simple și inevitabile, pe care fiecare stat ar trebui să le respecte în momentul acordării licențelor.

3.19 CESE consideră că nu ar trebui extins dreptul țării de origine, căci alegerea țării în care se stabilește societatea pres-

tatoare poate ocoli acest principiu de altfel corect. Comisia a lansat în paralel acțiuni de consultare pentru ca operatorii de transmitere a datelor să investească în noi rețele, în măsură să gestioneze traficul în mod calitativ și la prețuri abordabile.

3.20 În Cartea verde supusă examinării, Comisia afirmă că gestionarea colectivă a drepturilor va stimula creșterea numărului rețelelor digitale. Trebuie însă să existe garanții privind capacitatea financiară a operatorilor de rețele de a-și moderniza și consolida capacitatea de difuzare. De aceea, avizul CESE privind „Internetul deschis și neutralitatea rețelei în Europa⁽¹⁹⁾” constituie un sprijin serios pentru anumite idei exprimate în această Carte verde.

3.21 Pentru retransmiterea simultană din alte state, directiva privind difuzarea de programe prin satelit și retransmisia prin cablu impune gestionarea drepturilor de către un organism de gestiune colectivă. Aceste drepturi se adaugă celor acordate direct de organisme de radiodifuziune. Această procedură dublă, care poate părea greoaie, este necesară pentru a se evita întreruperile în timpul programelor (utilizarea suporturilor deja ocupate de alte emisiuni).

3.22 Comisia consideră că finanțările naționale sunt vitale pentru dezvoltarea sectorului audiovizual și susține programul MEDIA, creat pentru a stimula difuzarea operelor în diferite teritorii. CESE este de acord cu aceasta, dar constată scăderea acestor subvenții și gruparea masivă a finanțatorilor pentru realizarea unui film.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽¹⁸⁾ JO C 68, 6.3.2012, p. 28.

⁽¹⁹⁾ COM(2011) 222 final; TEN/457.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind piețele instrumentelor financiare și de modificare a Regulamentului (EMIR) privind instrumentele derivate extrabursiere, contrapărțile centrale și registrele de tranzacții (MiFIR)

COM(2011) 652 final – 2011/0296 (COD)

(2012/C 143/14)

Raportor general: **dl Edgardo Maria IOZIA**

La 25 noiembrie 2011 și la 15 noiembrie 2011, în conformitate cu articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul și, respectiv, Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind piețele instrumentelor financiare și de modificare a Regulamentului [EMIR] privind instrumentele derivate extrabursiere, contrapărțile centrale și registrele de tranzacții (MiFIR)

COM(2011) 652 final - 2011/0296 (COD).

La 25 octombrie 2011, Biroul Comitetului Economic și Social European a însărcinat Secțiunea pentru piața unică, producție și consum cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, în cadrul celei de-a 478-a sesiuni plenare, din 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie), Comitetul Economic și Social European l-a numit pe dl IOZIA raportor general și a adoptat prezentul aviz cu 99 de voturi pentru și 5 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută propunerea de regulament a Comisiei, sperând să fie aprobată cât mai curând, pentru a-i spori eficiența în ceea ce privește protecția titularilor conturilor de economii și pentru adoptarea principiilor acesteia în cazul tuturor instrumentelor financiare ⁽¹⁾.

1.2 CESE consideră că, prin propunerea de regulament, sunt vizate următoarele obiective:

- transparența sporită a operațiunilor și mai multe informații furnizate autorităților competente referitoare la tranzacții;
- tranzacționarea obligatorie a instrumentelor derivate în locuri de tranzacționare organizate;
- înlesnirea îndepărtării obstacolelor din calea accesului nediscriminatoriu la servicii de compensare;
- o supraveghere mai atentă a instrumentelor financiare și a pozițiilor în instrumentele derivate;
- realizarea controlului serviciilor financiare de către societăți din țări terțe fără sucursale în UE;
- controlarea și reducerea impactului metodelor de tranzacționare automată și algoritmică.

1.3 Prezentul regulament determină o creștere a transparenței pieței și adoptă unele măsuri care reduc fragmentarea.

Punerea în aplicare uniformă a legislațiilor evită riscul, foarte ridicat pe piețele financiare, de arbitraj de reglementare, utilizatorii finali beneficiind astfel de reducerea scontată a costurilor tranzacțiilor (cel puțin teoretic).

1.4 În propunerile legislative pe care le prezintă, Comisia ar trebui să evidențieze în mod clar care sunt avantajele pentru diversele părți vizate de legislația respectivă: utilizatori individuali ai serviciilor financiare, societăți mici și mijlocii, operatori, administrație publică.

1.5 Un aspect cu caracter general, pe care Comisia ar trebui să îl susțină cu convingere, este un program de educație financiară. Printr-un aviz din proprie inițiativă ⁽²⁾, CESE a relansat recent această discuție.

1.6 Deși costurile antrenate de noul regulament nu par a fi atât de importante, CESE își exprimă nedumerirea legată de posibilele efecte asupra costurilor macroeconomice care vor afecta sistemul financiar și care nu sunt luate în considerare cum se cuvine în evaluarea de impact. Cu privire la aceasta, CESE a solicitat de mult timp și în repetate rânduri efectuarea „unui studiu aprofundat privind efectele cumulative ale inițiativelor de reglementare în cazul măsurilor de care este nevoie în sistemul financiar și pe piața de capital. Un sistem stabil și eficient ar urma să promoveze stabilitatea financiară și lichiditățile în cadrul economiei reale” ⁽³⁾. CESE salută decizia Comisiei de a demara un astfel de studiu, indispensabil pentru înțelegerea impactului de ansamblu al măsurilor de reglementare, și speră ca acesta să fie publicat în cel mai scurt timp.

⁽¹⁾ JO C 54, 19.2.2011, p. 44.

⁽²⁾ JO C 318, 29 octombrie 2011, p.24.

⁽³⁾ JO C 107, 6 aprilie 2011, p. 21.

1.7 CESE ridică o problemă de compatibilitate între articolul 40 din regulamentul, referitor la actele delegate, și articolul 290 din TFUE. Numărul, conținuturile și termenele actelor delegate nu corespund prevederilor tratatului și scot în afara traseului legislativ firesc prea multe teme fundamentale din structura regulamentului. CESE recomandă un atent proces de reflecție pentru a readuce pe făgașul deplinei concordanțe prevederile TFUE și cele de la articolul 40.

2. Propunerea de regulament

2.1 În ultimii ani s-au produs schimbări profunde pe piețele financiare. Și-au făcut apariția noi produse și locuri de tranzacționare, iar inovațiile tehnologice, precum tranzacțiile cu frecvență ridicată, au produs o adevărată revoluție.

2.2 Propunerile urmăresc creșterea eficienței, a rezilienței și a transparenței piețelor, precum și consolidarea protecției investitorilor. Noul cadru legislativ conferă autorităților de reglementare competențe de supraveghere sporite și stabilește norme clare de operare pentru toate activitățile de tranzacționare.

2.3 Elementele principale ale propunerii

2.3.1 Structuri ale piețelor mai solide și eficiente: MiFID se aplica deja sistemelor multilaterale de tranzacționare și piețelor reglementate, dar actuala revizuire va introduce în domeniul său de aplicare un nou tip de loc de tranzacționare: sistemele organizate de tranzacționare (*organised trading facilities* – OTF), platforme nereglementate care joacă un rol din ce în ce mai important. Contractele derivate standard sunt, de exemplu, tranzacționate tot mai des pe aceste platforme. Noua propunere urmărește să complinească această carență. Noua MiFID va permite în continuare existența diverselor modele de tranzacționare, garantând însă norme identice de transparență pentru toate locurile de tranzacționare și limitând conflictele de interese.

2.3.2 Asimilarea inovațiilor tehnologice: noua MiFID va introduce în plus noi modalități de protecție în ceea ce privește activitățile de tranzacționare algoritmică și cu frecvență ridicată, care au sporit enorm viteza de transmitere a ordinelor și care pot antrena riscuri sistemice.

2.3.3 Concret, toate societățile de tranzacționare algoritmică vor face obiectul unei reglementări adecvate, vor furniza un volum corespunzător de lichidități și vor fi supuse unor norme menite să împiedice alimentarea volatilității prin intrarea și ieșirea lor de pe piață. În fine, propunerile vor îmbunătăți condițiile de acces la unele servicii post-tranzacționare esențiale, precum compensarea, în caz contrar, putându-se ajunge la denaturarea concurenței dintre locurile de tranzacționare.

2.4 Creșterea transparenței: introducerea categoriei sistemelor organizate de tranzacționare va spori transparența activităților de tranzacționare pe piețele de capitaluri, inclusiv pe platformele de tranzacționare anonimă *dark pools* (volume sau lichidități nedisponibile pe platformele publice). Se vor acorda derogări doar în împrejurări bine definite. Se va introduce un nou

regim de transparență pentru alte piețe decât cele de acțiuni (pentru cele de obligațiuni, de produse financiare structurate și de derivate). Pe lângă aceasta, noile cerințe care impun culegerea tuturor datelor privind piața într-un singur loc le vor permite investitorilor să-și formeze o imagine de ansamblu asupra tuturor activităților de tranzacționare din UE, fapt ce le va înlesni luarea unei decizii în cunoștință de cauză.

2.5 Consolidarea competențelor de supraveghere și un cadru mai riguros pentru piețele instrumentelor derivate pe mărfuri. Propunerile vor consolida rolul și competențele autorităților de reglementare. În coordonare cu Autoritatea pentru valori mobiliare și piețe (AEVMP) și în împrejurări bine definite, autoritățile de supraveghere pot interzice anumite produse, servicii sau practici care pot pune în pericol protecția investitorilor, stabilitatea financiară sau funcționarea corectă a piețelor.

2.6 O protecție sporită a investitorilor: dezvoltând normele aflate în prezent în vigoare, în ansamblu, noua MiFID impune cerințe mai riguroase de gestionare a portofoliului, de consultare în materie de investiții și de ofertă de produse financiare complexe, precum produsele structurate. În vederea evitării eventualelor conflicte de interese, li se va interzice consultanților independenți și operatorilor de portofoliu să primească din partea unor terți plăți sau alte avantaje financiare ori să le ofere ei înșiși. În sfârșit, se introduc norme privind guvernanța corporativă și responsabilitatea administratorilor, pentru toate societățile de investiții.

3. Observații și reflecții

3.1 Potrivit datelor furnizate de Banca Reglementelor Internaționale, valoarea noțională a instrumentelor derivate aflate în circulație a crescut de la 601 046 miliarde de dolari, în decembrie 2010, la 707 569 miliarde de dolari, în iunie 2011 (BIS *QuarterlyReview*, decembrie 2011).

3.2 Noua propunere urmărește creșterea nivelului de eficiență, integritate și transparență a piețelor, în special pentru cele mai puțin reglementate, și deci o protecție consolidată a investitorilor.

3.3 În ultimii 20 de ani am asistat la o explozie a volumelor tranzacțiilor globale, pe piețele financiare fiind injectate mari cantități de lichidități. Această creștere fără precedent, determinată în primul rând de speculația pe termen scurt, nu a fost însoțită și susținută de o creștere corespunzătoare a economiei reale, a pieței muncii și a salariilor. CESE consideră că propunerea de regulament este necesară și adecvată pentru a contribui la calmarea acestor efecte de pe piețe.

3.4 Funcția inițială a piețelor financiare este aceea de susținere a dezvoltării economice prin reducerea asimetriilor în materie de informație, fiind astfel posibilă o alocare eficientă a resurselor. După cum s-a putut observa, criza a semnalat un mecanism defectuos de funcționare a piețelor, prin care actorii au acționat conform unei logici diferite de cea a economiei informației, utilizând piețele financiare în scopuri pur speculative, pe termen scurt și foarte scurt.

3.5 Astfel, piețele noastre au fost inundate de lichidități pe termen foarte scurt și lipsite (atunci, ca și acum) de stimulente în favoarea industriei reale, mai degrabă decât a celei financiare. Acest comportament separă și mai mult binomul firesc industrie-piețe financiare, cele din urmă construind instrumente din ce în ce mai opace, abstracte și complexe.

3.6 Speculația se numără printre logicile pieței și este intrinsecă acesteia, garantând lichiditatea și semnalând anomaliiile, dar speculația pe termen foarte scurt este, din contră, inutilă din punct de vedere economic și social și contribuie decisiv la formarea bulelor speculative. Este necesară o inversare urgentă a tendinței actuale, astfel încât atenția investitorilor să se îndrepte către creșterea reală.

3.7 În acest context, propunerea de regulament oferă cu siguranță măsuri valabile și instrumente care să corecteze punctele slabe evidente și dezechilibrele sistemului nostru.

3.8 Noul cadru de reglementare a sistemelor de schimburi organizate supune toate activitățile de tranzacționare unor norme de operare mai explicite. Serviciile de administrare a portofoliilor, consultanța privind investițiile în titluri și oferta de produse financiare sunt supuse unor norme riguroase. Prin urmare, prin instituirea unor noi obligații privind responsabilitatea administratorilor și revizuirea guvernantei corporative, noile prevederi legislative vor impune intermediarilor adoptarea unor măsuri ferme de reorganizare a structurii societăților. CESE consideră că, deși oneroase, obligațiile prevăzute de noua reglementare sunt bine-venite și corespund obiectivelor regulamentului.

3.9 Propunerea de regulament introduce sistemele organizate de tranzacționare definite (OTF). CESE se declară în favoarea acestei prevederi, deoarece ea permite integrarea diverselor sisteme de tranzacționare utilizate de diverse contrapărți. Acest sistem va ajuta piața, în ansamblu, la evidențierea posibilităților de utilizare a diverselor instrumente aflate în concurență, care vor trebui să respecte însă principiul celei mai bune executări (*best execution*).

3.10 Reglementarea se referă totodată la sfera de competențe a autorităților, acestea dobândind competențe speciale în materie de vânzare către clienți a produselor și serviciilor, care pot aduce prejudicii grave intereselor investitorilor, precum și stabilității pieței.

3.11 În plus, principiul transparenței nu este aplicat numai piețelor, ci și la nivelul autorităților. Într-adevăr, autoritățile competente pot schimba informații privind tranzacțiile, evitând astfel eventuale și temute abuzuri de piață. CESE este întru totul de acord cu aceste aspecte ale propunerii de regulament, în măsura în care este vorba despre acțiuni ferme, vizând consolidarea protecției investitorilor.

3.12 Potrivit unor operatori de piață importanți, „noua reglementare este de o importanță fundamentală, căci va determina schimbarea structurii piețelor financiare europene”. De exemplu,

există un risc sistemic intrinsec, care trebuie luat în considerare și care s-a manifestat în cursul recente crize financiare. Nerespectarea obligațiilor de către o bancă poate să pună în primejdie îndeplinirea obligațiilor asumate prin tranzacții extrabursiere (*over-the-counter* – OTC), propagându-se așadar la contrapărțile sale, la alte entități. Noua reglementare reduce riscul de contraparte al pieței extrabursiere. Propunerea de regulament va determina reducerea semnificativă a tranzacțiilor în afara pieței.

3.13 O altă finalitate a noului regulament, pe care CESE o apreciază la superlativ, constă în realizarea unei concentrări a datelor privind toate tranzacțiile OTC, nu doar cele care vor trece printr-o contraparte centrală. Informațiile vor fi puse la dispoziția autorităților de supraveghere, care vor putea astfel să monitorizeze piața în mod eficient. În prezent această activitate nu se poate desfășura din cauza lipsei datelor. Cu privire la aceste aspecte, regulamentul instituie totuși o structură deschisă, care nu este definită *a priori*. De exemplu, stabilirea, prin decizii ulterioare, a categoriilor de derivate care se vor îndrepta către o contraparte centrală va cădea în sarcina operatorilor sau a AEVMP. Din această cauză, în prezent nu se poate încă preciza clar care dintre schimburile actuale vor căpăta această destinație.

3.14 Un alt aspect relevant se referă la faptul că viitorul regulament european nu oferă nicio indicație privind structura de piață a viitoarelor contrapărți centrale. Astfel, ar putea fi vorba despre consolidarea structurilor actuale din diferitele țări, ca, de exemplu, *Cassa di compensazione e garanzia della Borsa italiana* (Casa de compensare și garanție a bursei italiene) sau despre înființarea câtorva organisme mari la nivelul continentului european. Sunt doar ipoteze, regulamentul nefăcând nicio precizare în această privință. Dincolo de structura specifică pentru care se va opta, este totuși cazul să se sublinieze importanța fundamentală a modului în care va fi gestionată activitatea de gestionare a riscurilor și a eficienței mecanismelor de supraveghere, pentru evitarea unor neîndepliniri ulterioare a obligațiilor, cu consecințe dezastruoase.

3.15 De asemenea, procesul de standardizare a schimburilor, care vor trece printr-o contraparte centrală, ar trebui să inducă reducerea costurilor. De bună seamă, procesul de concentrare ar putea avea acest efect, dar nu există certitudini în această privință. Este sigur însă că, dacă este corect pusă în aplicare, noua reglementare va permite o mai bună evaluare a riscurilor care, în trecutul apropiat, au fost adesea subestimate de către intermediarii de credit, în goana lor după volume mai mari și după profituri pe termen scurt.

4. Câteva critici

4.1 Un motiv de îngrijorare îl constituie costurile de punere în aplicare a prezentului regulament, care par a fi fost subestimate și care sosesec într-un moment în care instituțiile financiare se află deja sub presiune din punctul de vedere al legislației, rentabilității și costurilor. Instituțiile financiare trebuie să fie eficiente și să susțină economia, dar să își mențină și un profil corespunzător de rentabilitate; există temerea că aceste costuri vor fi puse inevitabil pe seama investitorilor și clienților. CESE consideră că utilizatorii și întreprinderile (în special IMM-urile) trebuie protejate în acest sens.

4.2 În opinia Comisiei, costurile unice de aliniere la noile norme se vor ridica la 512-732 de milioane de euro, iar cele recurente, la 312-586 de milioane de euro. Aceste costuri par a fi fost subestimate: de exemplu, dacă se iau doar costurile operaționale de creare a infrastructurilor tehnologice pentru respectarea cerințelor referitoare la raportarea datelor, acestea sunt discutabile și riscă să depășească ele singure suma totală. În cele din urmă, Comisia a lansat un studiu de evaluare a impactului de ansamblu al costurilor cumulate generate de noile inițiative de reglementare, studiu dorit și solicitat de CESE cu mult timp în urmă, fiind bine-venită completarea și publicarea lui cât mai curând posibil, pentru ca efectul regulamentului în ceea ce privește termenele și costurile să fie pe deplin înțeles.

4.3 Din momentul în care schimbările legislative globale vor spori tot mai mult costurile și complexitatea în instituțiile financiare, acestea își vor pune întrebări referitoare la zonele de activitate care vor trebui suspendate sau transferate către altă jurisdicție.

4.4 Principiul reducerii riscului printr-o transparență sporită va fi întâmpinat de mulți cu satisfacție, dar este necesară o clarificare cu privire la impactul de ansamblu al acestei legislații asupra capacității UE de a fi competitivă pe piața mondială a serviciilor financiare.

4.5 Tot referitor la transparența sporită care decurge din noua reglementare, ar fi important să se precizeze cine sunt beneficiarii direcți și reali ai noilor măsuri. De bună seamă, băncile de investiții și fondurile speculative vor beneficia de fapt de informația suplimentară, dar se poate spune același lucru și despre piețele comerciale?

4.6 CESE se întreabă dacă reglementarea cu pronunțat caracter prescriptiv în materie de *dark pool* poate impiedica asupra capacității societăților de gestionare a economiilor de a efectua tranzacții în cele mai bune condiții în numele clienților lor (în cele din urmă, clienți de detaliu).

4.7 Printre obiectivele propunerii de regulament se numără și unificarea, armonizarea și integrarea piețelor financiare. Deseori,

investitorii de detaliu cunosc prea puțin instrumentele financiare pe care le au la dispoziție pe propria piață de referință. De aceea, dacă, pe de o parte, CESE susține principiul consolidării diverselor platforme de tranzacționare, pe de altă parte, el recomandă Comisiei să lanseze de urgență programe de educație financiară. Într-adevăr, Comitetul consideră că, fără o pregătire corespunzătoare și fără sensibilizarea investitorilor, procesul de armonizare urmărit riscă să nu aibă efectele scontate.

4.8 În plus printre implicațiile cele mai importante ale noului regulament, se numără și extinderea categoriilor de active la care acesta se referă: se dorește aplicarea regulamentului la acțiuni și, în plus, la toate celelalte instrumente financiare, în același timp. Dacă este dus la bun sfârșit, impulsul dat de prezentul regulament în sensul unor tranzacții competitive și bazate pe compensarea instrumentelor derivate tranzacționate la bursă, va influența în mod semnificativ structura pieței. Unele piețe de venituri din dobândă fixă, care sunt deja operaționale pe mai multe platforme electronice, sunt poate candidații cei mai susceptibili să facă progrese rapide în acest sens.

4.9 Propunerea de regulament introduce la articolul 40 o listă lungă și stufoasă de acte delegate care pot fi adoptate de Comisie. Actele respective sunt destul de cuprinzătoare (pentru a da numai câteva exemple: precizarea cursurilor de cumpărare și de vânzare, tipul și mărimea ordinelor, conținutul informațiilor pe care piețele reglementate și societățile de investiții trebuie să le facă publice pentru fiecare categorie de instrumente financiare ș.a.m.d.). CESE ridică o problemă de compatibilitate între articolul 40 din regulament și articolul 290 din TFUE, astfel cum a fost modificat și inclus în Tratatul de la Lisabona. Conform prevederilor tratatului, „un act legislativ poate delega Comisiei competența de a adopta acte fără caracter legislativ și cu domeniu de aplicare general, care completează sau modifică anumite elemente neesențiale ale actului legislativ”. Analizând conținuturile din propunerea de regulament care pot fi delegate, CESE consideră că este vorba de elemente esențiale, și nu marginale. De aceea, în opinia sa, lista de acte delegate de la articolul 40 din regulament este redundantă, fiind mult prea lungă și neconformă prevederilor TFUE.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2004/109/CE privind armonizarea obligațiilor de transparență în ceea ce privește informația referitoare la emitenții ale căror valori mobiliare sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată și a Directivei 2007/14/CE a Comisiei

COM(2011) 683 final – 2011/0307 (COD)

(2012/C 143/15)

Raportor: **dl Paulo BARROS VALE**

La 30 noiembrie 2011 și la 15 noiembrie 2011, în conformitate cu articolele 50 și 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul și, respectiv, Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2004/109/CE privind armonizarea obligațiilor de transparență în ceea ce privește informația referitoare la emitenții ale căror valori mobiliare sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată și a Directivei 2007/14/CE a Comisiei

COM(2011) 683 final – 2011/0307 (COD).

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 1 februarie 2012.

În cea de-a 478-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 232 de voturi pentru, 3 voturi împotriva și 11 abțineri.

1. Rezumat și concluzii

1.1 Propunerea de modificare a Directivei privind transparența face parte dintr-un pachet de măsuri mai cuprinzător, inițiat de Comisie cu scopul de a facilita accesul întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-urilor) la capital. În același timp, propunerea reflectă preocuparea de a restabili încrederea investitorilor, precum și importanța furnizării unor informații de calitate către piață. Propunerea de modificare în curs de examinare se bazează pe recomandările unui raport independent elaborat de societatea de consultanță Mazars, pe audierile și punctele de vedere ale părților interesate, pe raportul Comisiei din mai 2010 și pe evaluarea impactului fiecăreia dintre opțiunile identificate; ca atare, CESE este de acord cu obiectivele și conținutul acesteia, însă găsește necesar să formuleze câteva observații.

1.2 Modificările propuse, gândite pentru a face piața mai atractivă pentru emitenții mici și medii, urmează să se aplice tuturor. Este posibil ca impactul cel mai mare să nu se facă simțit la nivelul celor vizați de modificări, ci mai degrabă în rândul marilor întreprinderi care operează pe piață. Cerințele Directivei privind transparența nu sunt, în general, văzute ca o piedică la intrarea pe piață a emitenților mici și mijlocii, ceea ce înseamnă că nu se poate afirma cu certitudine că simplificările menționate reprezintă un factor hotărâtor pentru acest tip de decizii sau că impactul lor asupra atractivității pieței în rândul IMM-urilor va fi unul semnificativ. Totuși, din moment ce aceste simplificări, potrivit celor interesați, nu afectează credibilitatea pieței și nici protecția investitorilor, ele vor avea un impact economic care, deși ar putea fi mai mare în cazul întreprinderilor mari, va sfârși prin a se face simțit și asupra IMM-urilor, devenind astfel semnificativ pentru tipurile cele mai reprezentative de întreprinderi din țesutul antreprenorial european.

1.3 Publicarea rapoartelor trimestriale a suscitat deja în 2004 dezbateri aprinse, inclusiv numeroase opinii contrarii, iar CESE a

recomandat o aplicare prudentă a acestei dispoziții. Consecințele negative ale obligativității acestei publicări, evocate la vremea respectivă (creșterea cantității, și nu a calității informației, costurile financiare și de oportunitate ridicate, instituirea unei logici pe termen scurt din cauza necesității de a demonstra pieței că s-au obținut rezultate, în loc să se prefere o viziune strategică și pe termen lung), au fost ulterior confirmate de realitate. Presiunea de a obține rezultate pe termen scurt poate fi considerată chiar unul din factorii care au dus la instalarea actualei crize, sectorul financiar fiind supus la presiuni, în fiecare trimestru, pentru a prezenta rezultate tot mai favorabile. Dat fiind că discuția nu vizează nivelul de transparență solicitat și dorit și că publicarea informațiilor importante este asigurată prin conformarea la Directiva privind prospectul și la cea privind abuzul de piață, CESE sprijină suspendarea obligativității publicării, permițând astfel pieței să decidă care este cantitatea necesară de informație.

1.4 Complexitatea redactării conținutului narativ al rapoartelor este denunțată de unele voci ca fiind o sursă importantă de costuri de oportunitate și de alte cheltuieli legate de subcontractarea unor specialiști în domeniu. Deși nu este clar dacă elaborarea acestor modele de către Comitetul autorităților europene de reglementare a piețelor valorilor mobiliare (AEVMP) va avea un impact pozitiv semnificativ asupra reducerii costurilor, inițiativa ar putea permite unele economii în IMM-urile care nu vor mai recurge la organisme externe pentru redactarea acestui conținut narativ. Nu în ultimul rând, se atrage atenția asupra faptului că este dificil ca modelele să prevadă toate situațiile posibile, ceea ce va putea duce în unele cazuri la simplificarea informațiilor oferite, iar în altele la ocultarea anumitor informații importante din cauză că nu figurează în modele.

1.5 Extinderea definiției instrumentelor financiare care fac obiectul notificării demonstrează preocuparea de a actualiza normele în funcție de inovațiile pieței, mergând astfel în pas cu evoluția acesteia. Această modificare constituie o aliniere a

Directivei privind transparența la măsurile deja adoptate în Regatul Unit și în Portugalia și aflate în curs de pregătire în alte țări din Uniunea Europeană și din restul lumii. În Franța a existat o inițiativă legislativă în acest sens, care s-a dovedit ulterior insuficientă. Deși este de înțeles o eventuală teamă de a „inunda” piața cu informații inutile, experiența din țările unde normele impun deja acest tip de notificare infirmă temerea menționată, iar multe din părțile interesate audiate propun să se urmeze în acest sens exemplul britanic.

1.6 În ceea ce privește crearea mecanismului european de informare, CESE atrage atenția asupra eventualelor dificultăți legate de integrarea bazelor de date naționale existente, din cauza incompatibilității dintre tehnologiile pe care le utilizează. Deși numeroase părți interesate afirmă că mecanismul ar fi util, în special în ceea ce privește informațiile destinate investitorilor și analiștilor de piață, trebuie să se estimeze raportul cost-beneficii pe care îl presupune crearea și întreținerea unui astfel de mecanism. Chiar și în aceste condiții, este vorba de o măsură importantă care vine în sprijinul dezvoltării pieței unice.

1.7 În ceea ce privește noua formulare a articolului 6 din directivă, referitor la obligativitatea raportării informațiilor privind plățile efectuate către guverne, CESE pledează pentru extinderea cadrului acestei dispoziții. Importanța raportării plăților efectuate de emitenții care își desfășoară activitatea în industriile extractive sau de exploatare a pădurilor primare este indubitabilă, însă formularea acestui articol ar putea fi mai ambițioasă, incluzând concesiunile către operatori privați a unor interese publice, cum ar fi exploatarea rețelelor de transporturi, telecomunicații, energie și jocuri de noroc, fie prin simple concesiuni, fie prin încheierea unor parteneriate public-privat. Orice astfel de tranzacții cu autoritățile publice trebuie să fie raportate și defalcate pe țări și pe proiecte. Dat fiind că obiectivul acestei măsuri este de a responsabiliza guvernele în ceea ce privește colectarea veniturilor, nu trebuie trecute cu vederea sumele plătite ca urmare a altor activități de exploatare a resurselor și infrastructurii unei țări, pe lângă cele luate în considerare în cadrul directivei.

1.8 În ceea ce privește sancțiunile, CESE consideră că, pe lângă stabilirea limitelor maxime ale sancțiunilor prevăzute, ar trebui să fie stabilite și limite minime, astfel încât să se evite impunitatea sau aplicarea unor sancțiuni fără caracter disuasiv sau care nu sancționează efectiv comportamentele ilicite, asigurându-se în același timp o armonizare a practicilor statelor membre.

1.9 Luând în considerare cadrul actual, un scenariu de creștere subită a cererii este puțin probabil; se atrage atenția, însă, asupra posibilității ca propunerea de simplificare a normelor Directivei privind transparența, împreună cu alte propuneri prevăzute pentru creșterea atractivității pieței, să ducă la creșterea numărului de tranzacții, impactul acesteia asupra funcționării pieței nefiind încă estimat. În același timp, este posibil ca vizibilitatea mai mare acordată IMM-urilor și creșterea atractivității pentru investitori să scoată în evidență lacunele în materie de educație a consumatorilor, care îi împiedică să interpreteze informațiile disponibile și să ia astfel decizii în cunoștință de cauză.

2. Contextul propunerii

2.1 Conform dispozițiilor articolului 33 din Directiva privind transparența (Directiva 2004/109/CE⁽¹⁾), Comisia a prezentat un raport de informare privind aplicarea directivei în anii în care a fost în vigoare. Raportul se încheie cu constatarea că, în opinia majorității părților interesate, cerințele directivei sunt importante pentru funcționarea adecvată și eficientă a pieței.

2.2 Actuala propunere de modificare a directivei este prezentată în contextul priorității politice a Comisiei de a îmbunătăți cadrul de reglementare și de a facilita accesul la capital pentru emitenții mici și medii. Obiectivul propunerii este de a face ca obligațiile impuse IMM-urilor cotate să fie mai bine proporționate, fără însă ca protecția investitorilor să fie afectată. Propunerea de modificare vizează totodată stabilitatea financiară, prin garantarea transparenței achizițiilor economice și a încrederii investitorilor, încurajând în același timp o mai mare concentrare asupra rezultatelor pe termen lung. Nu în ultimul rând, ca efort de legiferare pentru îmbunătățirea accesului la informații reglementate la nivelul Uniunii, propunerea urmărește consolidarea integrării funcționale a piețelor europene de valori mobiliare și asigurarea unei mai bune vizibilități transfrontaliere a IMM-urilor cotate.

2.3 Merită subliniat că actuala propunere de modificare se bazează pe un studiu independent elaborat de societatea de consultanță Mazars, al cărui scop a fost de a furniza date cantitative și calitative care să sprijine Comisia în elaborarea raportului prezentat Parlamentului European și Consiliului în temeiul articolului 33 din directivă privind aplicarea sa. S-au avut în vedere și rapoartele publicate de Comitetul autorităților europene de reglementare a piețelor valorilor mobiliare (AEVMP), precum și de Grupul european de experți în piețele valorilor mobiliare (ESME).

2.4 Sunt subliniate două aspecte care se cer îmbunătățite: faptul că directiva, care prevede o armonizare minimă, permite statelor să adopte măsuri mai restrictive care creează probleme la aplicare și cresc costurile, precum și absența unor măsuri mai puțin stricte pentru IMM-uri, bănuindu-se că acest fapt le descurajează să recurgă la piață. Pe de altă parte, trebuie clarificate unele definiții din directivă, fiind nevoie și de mai multă coerență și claritate în ceea ce privește folosirea în textul documentului a unor termeni cu sens asemănător. În final, se evocă necesitatea de a introduce îmbunătățiri în ce privește normele privind notificarea.

2.5 A fost evaluat impactul diferitelor opțiuni identificate, ceea ce a dus la următoarele decizii:

2.5.1 Pentru a crește flexibilitatea în ceea ce privește frecvența și calendarul publicării informațiilor financiare periodice, în special pentru IMM-uri, opțiunea este abrogarea obligației de a prezenta rapoarte financiare trimestriale pentru toate societățile cotate. Deși obiectivul este de a obține o simplificare de care să profite IMM-urile, soluția identificată implică nespecificarea destinatarului măsurii, pentru a nu a crea două serii de criterii, susceptibile să creeze confuzie pentru investitori. Se speră că măsura va duce la reducerea costurilor, precum și la

⁽¹⁾ JO L 390 din 31.12.2004, p. 38-57; Avizul CESE: JO C 80 din 30.3.2004, p. 128.

centrarea asupra rezultatelor pe termen mai lung, dat fiind că elimină presiunea unei prezentări trimestriale a rezultatelor. Protecția investitorilor nu este pusă în discuție, dat fiind că dispozițiile directivelor privind prospectul și abuzul de piață continuă să fie obligatorii, asigurându-se difuzarea pe piață a informațiilor referitoare la evenimente și/sau elemente importante, susceptibile să influențeze prețul valorilor mobiliare.

2.5.2 Pentru simplificarea părților descriptive ale rapoartelor financiare ale IMM-urilor, soluția adoptată constă încă o dată în a aplica tuturor această opțiune și se reflectă în solicitarea ca AEVMP să creeze modele neobligatorii pentru aceste părți. Pe lângă reducerea costurilor, se speră că investitorii vor avea astfel posibilitatea de a compara informațiile și că vizibilitatea transfrontalieră a IMM-urilor va crește.

2.5.3 Pentru a elimina lacunele din cerințele de notificare a deținerilor importante de drepturi de vot, se propune extinderea regimului de informare la toate instrumentele care au un efect similar deținerii de acțiuni sau de drepturi de a dobândi acțiuni.

2.5.4 În vederea eliminării divergențelor dintre cerințele de notificare a participațiilor importante se optează pentru agregarea acțiunilor deținute cu instrumentele financiare deținute care oferă acces la acțiuni, printre acestea fiind incluse instrumentele derivate în numerar.

2.6 Principalele modificări introduse, fie în vederea facilitării accesului IMM-urilor pe piață, fie a clarificării textului directivei, sunt următoarele:

2.6.1 Pentru emitenții din țările terțe care nu și-au ales, în termen de trei luni, statul membru de origine, se stabilește un stat membru de origine implicit.

2.6.2 Se elimină cerința de publicare a declarațiilor intermediare ale conducerii și/sau a rapoartelor trimestriale.

2.6.3 Definiția instrumentelor financiare care fac obiectul notificării este extinsă.

2.6.4 Deținerea de acțiuni și cea de instrumente financiare sunt agregate, în scopul notificării participațiilor importante. Cu toate acestea, se permite în continuare statelor membre să stabilească praguri naționale pentru notificarea participațiilor importante mai mici decât cele prevăzute în directivă, ținându-se seama de caracteristicile fiecărei piețe și atunci când acest lucru este necesar pentru a garanta transparența în domeniu.

2.6.5 Comisiei îi este delegată competența de a adopta standardele tehnice de reglementare elaborate de către AEVMP în ceea ce privește cerințele tehnice pentru accesul la informațiile reglementate la nivelul UE, în scopul de a accelera accesul la informațiile financiare, evitându-se consultarea a 27 de baze de date naționale diferite. Obiectivul este crearea unui mecanism european pentru informațiile reglementate.

2.6.6 Se introduce obligația de raportare a plăților efectuate de fiecare întreprindere, fie la nivel individual, fie la nivel consolidat, în beneficiul guvernelor, în ceea ce privește exploatarea resurselor naturale.

2.6.7 Competențele de sancționare ale autorităților competente sunt consolidate, iar sancțiunile sau măsurile aplicate pentru încălcarea dispozițiilor trebuie publicate.

3. Probleme legate de această propunere

3.1 Printre obiectivele actualei revizuirii a Directivei privind transparența se numără și dorința de a face piețele reglementate mai atractive pentru emitenții mici și mijlocii. Creșterea atractivității pieței pentru IMM-uri are o importanță fundamentală pentru dezvoltarea și creșterea pieței. Propunerile de modificare a Directivei privind transparența constituie prin urmare o inițiativă pozitivă, având în vedere că permit simplificarea anumitor proceduri, fără a pune în pericol calitatea informațiilor cu caracter esențial pentru investitorii care trebuie să ia decizii și pentru analiștii de piață. Aceste simplificări vor avea, fără îndoială, un impact pozitiv asupra costurilor tuturor întreprinderilor cotate, însă ar putea avea un impact crescut asupra IMM-urilor.

3.2 În ciuda simplificărilor, este vorba de un sector care este și rămâne dificil de înțeles pentru consumator, din punctul de vedere al normelor aplicabile și al jargonului utilizat. Deși nu este ușor să se asigure formarea întregii populații în acest sens, protecția consumatorilor este foarte importantă, ferind consumatorii de confuziile legate de jargonul utilizat, prin intermediul unor acțiuni de formare și informare organizate fie de către autoritățile de supraveghere, fie de către guverne. Acest domeniu de acțiune merită avut în vedere pe viitor.

3.3 Pentru a facilita interpretarea informațiilor și pentru ca acestea să fie mai ușor de comparat, s-ar putea dovedi utile modelele prevăzute de propunere pentru conținutul narativ. Deși elaborarea de modele este complexă, riscând fie să simplifice excesiv, fie să nu ia în considerare toate situațiile posibile, utilizarea unor astfel de modele poate reduce costurile, în special pentru IMM-uri, și chiar le-ar putea permite consumatorilor să interpreteze datele cu mai multă ușurință.

3.4 Nu este de prisos să reamintim importanța abrogării obligativității publicării rapoartelor trimestriale. Combaterea logicii pe termen scurt care domină piața, efort la care contribuie în mare parte și această măsură, are o importanță vitală pentru dezvoltarea durabilă a pieței. Numai o viziune pe termen lung permite inovarea, factor cheie pentru o dezvoltare durabilă și favorabilă incluziunii – acestea fiind și prioritățile Strategiei Europa 2020.

3.5 Extinderea definiției instrumentelor financiare care fac obiectul notificării este un element crucial al modificărilor Directivei privind transparența. Odată cu inovația financiară, s-a constatat apariția unor noi tipuri de instrumente, care necesită un cadru în materie de transparență. Se speră că odată cu aceste modificări se vor elimina lacunele existente din cerințele de notificare a deținerilor importante de drepturi de vot și din cerințele de notificare a participațiilor importante, evitându-se astfel cazurile întâlnite anterior, de acumulare în secret de participații și de comunicare a unor participații de mari dimensiuni către piață, fără să fi existat niciun avis prealabil.

3.6 Obiectivul creării mecanismului unic european de informare și de stocare a informațiilor reglementate la nivelul Uniunii este unul ambițios și trebuie urmărit în continuare. Este

vorba în mod cert de un instrument important pentru aprofundarea pieței unice, singurul aspect de luat în considerare fiind raportul costuri-beneficii, atât în ceea ce privește crearea, cât și întreținerea unui astfel de instrument.

3.7 Directiva privind transparența va lua în considerare de acum înainte plățile efectuate de emitenții care desfășoară activități în industria extractivă către guvernele țărilor în care operează. Această propunere a Comisiei are un caracter inovator și intenționează să demonstreze impactul financiar al activității unei întreprinderi în țara gazdă, sporind astfel transparența. CESE este ferm convins că obiectivul ar putea fi și mai ambițios, dacă obligativitatea de publicare ar cuprinde și sumele legate de alte activități referitoare la interese publice și concesionate unor operatori privați, acestea atingând valori considerabile, în special în ceea ce privește concesiunea rețelelor de transporturi, telecomunicații și energie sau jocuri de noroc.

3.8 Și regimul de sancționare este revizuit în cadrul propunerii actuale, consolidându-se puterile autorităților competente și introducându-se unele instrumente noi, cum ar fi suspendarea dreptului de vot și publicarea sancțiunilor.

Subliniem faptul că, deși se stabilesc limite maxime pentru sancțiunile pecuniare, nu se stabilesc și limite minime; impunerea unor astfel de limite ar fi putut fi încă o măsură disuasivă de o importanță substanțială.

3.9 Prin simplificarea normelor și ca urmare a creșterii preconizate a atractivității pieței, ar putea avea loc o creștere a tranzacțiilor, fără să se știe care va fi impactul asupra funcționării normale a burselor și a organismelor de reglementare; se speră că acestea vor avea capacitatea să facă față unui scenariu de creștere bruscă a numărului de tranzacții.

3.10 Deși nu este un subiect direct legat de Directiva privind transparența, CESE profită de această ocazie pentru a sublinia unul din principalele obstacole din calea extinderii pieței: costurile ridicate percepute de bursele de valori. În realitate, fie că este vorba de costurile aferente cotei pe piață, fie de costurile anuale care decurg din menținerea pe piață, ambele fiind substanțiale, aceste costuri sunt văzute de întreprinderi ca un factor disuasiv în decizia de a intra pe piață. Din acest motiv, orice acțiune în acest domeniu ar putea facilita în mare măsură decizia privind cotea pe piață.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul social european și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1081/2006

COM(2011) 607 final – 2011/0268 (COD)

(2012/C 143/16)

Raportor: **dl Xavier VERBOVEN**

Coraportor: **dl Miguel Ángel CABRA DE LUNA**

Consiliul Uniunii Europene și Parlamentul European au hotărât, la 27 octombrie 2011 și, respectiv, la 25 octombrie 2011, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament (UE) al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul social european și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1081/2006

COM(2011) 607 final – 2011/0268 (COD).

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 25 ianuarie 2012.

În cea de-a 478-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie 2012), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 217 voturi pentru, 5 voturi împotriva și 7 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Principiul coeziunii economice, sociale și teritoriale, precum și cel al solidarității, sunt formulate în tratate și constituie doi dintre cei mai importanți piloni pentru integrarea populațiilor, a cetățenilor și a teritoriilor. În calitate de principal instrument financiar european de sprijinire a resurselor umane, FSE va contribui în continuare la realizarea coeziunii economice, sociale și teritoriale, așa cum se prevede la articolul 162 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

1.2 Coeziunea economică, socială și teritorială trebuie să se afle în continuare în centrul Strategiei Europa 2020. Toți actorii de pe teren, incluzând activitatea de voluntariat, sunt recunoscuți explicit ca factori importanți pentru realizarea obiectivelor Strategiei Europa 2020, așa cum o confirmă și concluziile Consiliului din 3 octombrie 2011 ⁽¹⁾.

1.3 CESE susține că, în temeiul articolului 10 din tratat, punerea în aplicare a priorităților finanțate din FSE ar trebui să contribuie la combaterea oricărei forme de discriminare pe motive de sex, rasă sau origine etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală, precum și să încurajeze respectarea tuturor obligațiilor prevăzute în Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap, în special în ceea ce privește educația, ocuparea forței de muncă și accesibilitatea.

1.4 Fondul social european trebuie să fie instrumentul de predilecție pentru punerea în aplicare a obiectivelor Strategiei Europa 2020, în special a celor referitoare la ocuparea forței de muncă, educație, incluziune socială și combaterea sărăciei. El trebuie să sprijine politicile aplicate de statele membre în cadrul orientărilor integrate și al programelor naționale de reformă (PNR). CESE este de părere că programele naționale de reformă ar trebui să cuprindă, printre altele, obiective legate de incluziunea socială a grupurilor celor mai vulnerabile, cum ar fi tinerii, femeile, migranții, șomerii pe termen lung, vârstnicii, persoanele cu handicap – în vederea orientării acestor programe către îndeplinirea obligațiilor asumate prin Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap – și minoritățile etnice, împreună cu obiective legate de realizarea obiectivului principal stabilit în Strategia Europa 2020, de reducere cu 20 de milioane a numărului de persoane care trăiesc în sărăcie până în 2020.

1.5 Promovarea ocupării forței de muncă și a incluziunii sociale, în special prin ocuparea forței de muncă și în rândul grupurilor celor mai vulnerabile, cum ar fi tinerii, femeile, migranții, șomerii pe termen lung, vârstnicii, persoanele cu handicap și minoritățile etnice trebuie să rămână prioritățile FSE în toate regiunile Europei. În fiecare stat membru, cel puțin 40% din totalul resurselor FSE trebuie să fie alocate obiectivului tematic „promovarea ocupării forței de muncă și sprijinirea mobilității lucrătorilor”.

1.6 CESE susține punerea accentului pe inovarea socială și posibilitățile de sprijinire a proiectelor în domeniul economiei sociale, al antreprenoriatului social și al întreprinderilor sociale.

⁽¹⁾ A 3114-a ședință a Consiliului Ocuparea Forței de Muncă, Politică Socială, Sănătate și Consumatori, desfășurat la Luxemburg la 3 octombrie 2011, punctul 12.

1.7 Sporirea investițiilor în infrastructură, competitivitatea regională și dezvoltarea întreprinderilor trebuie însoțite de măsuri care să urmărească crearea unor locuri de muncă durabile în domeniile reglementate de politicile privind piața forței de muncă, educația și formarea, incluziunea socială și adaptabilitatea lucrătorilor, a întreprinderilor și a directorilor de întreprinderi, precum și a capacității administrative.

1.8 Strategia europeană pentru ocuparea forței de muncă, precum și politicile europene privind incluziunea socială, trebuie să revină în centrul priorităților Uniunii Europene și trebuie deblocate mai multe fonduri pentru crearea unor locuri de muncă mai numeroase și de mai bună calitate.

1.9 În opinia CESE, Cadrul strategic comun reflectă prioritățile în materie de investiții care rezultă din obiectivele Strategiei Europa 2020, descriind în detaliu oportunitățile oferite de o piață a forței de muncă mai deschisă și mai accesibilă, în special pentru persoanele cele mai îndepărtate de această piață (cum ar fi tinerii, femeile, migranții, șomerii pe termen lung, vârstnicii, persoanele cu handicap, minoritățile etnice etc.).

1.10 CESE sprijină contribuția FSE la celelalte priorități ale Strategiei Europa 2020 – cercetarea și inovarea, accesibilitatea și utilizarea TIC, creșterea competitivității IMM-urilor, protecția mediului, tranziția către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și către o utilizare durabilă a resurselor.

1.11 În vederea obținerii unui impact suficient și vizibil, CESE susține concentrarea tematică și complementaritatea cu celelalte instrumente financiare existente.

1.12 CESE susține propunerea potrivit căreia cel puțin 20 % din totalul resurselor FSE să fie alocate realizării obiectivului tematic „promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei”, conceput astfel încât să includă cetățenii cei mai îndepărtați de piața forței de muncă.

1.13 Principiul parteneriatului, care include partenerii economici și sociali și organismele care reprezintă societatea civilă, dintre care fac parte și partenerii din domeniul protecției mediului, organizațiile neguvernamentale și organismele responsabile pentru promovarea egalității de șanse și a nediscriminării, reprezintă garanția de bază a bunei funcționări a măsurilor legate de fondurile structurale, și, mai ales, de Fondul social european.

1.14 „Codul de conduită european pentru punerea în aplicare a principiului parteneriatului” trebuie să clarifice și să definească rolul tuturor partenerilor de la diferite niveluri, precum și să clarifice faptul că, dacă dialogul social este de competența exclusivă a partenerilor sociali, toți partenerii menționați la articolul 5 din propunerea de regulament de stabilire a unor

dispoziții comune privind fondurile⁽²⁾ trebuie să aibă acces garantat la diferitele etape de executare a fondurilor, inclusiv la definirea și punerea în aplicare a programelor operaționale, și să beneficieze de o finanțare adecvată, care să le asigure participarea.

1.15 CESE respinge în totalitate propunerea Comisiei privind aplicarea unor sancțiuni financiare și a unor stimulente privind fondurile structurale, în funcție de respectarea Pactului de stabilitate și de creștere.

1.16 Fondurile structurale nu ajung pentru a face față singure crizei. Europa are nevoie de o altă guvernare economică, în care să prevaleze gestionarea responsabilă, întemeiată pe creștere și pe competitivitate, care să încurajeze investițiile în resurse umane și să promoveze justiția, coeziunea și principiul solidarității și al integrării sociale. Bugetul UE trebuie reformat în funcție de aceste principii.

1.17 Bugetul alocat Fondului social european va trebui menținut cel puțin la același nivel ca în ultima perioadă de programare. Fondul ar trebui să susțină și participarea cetățenilor, societatea civilă și sensibilizarea față de valorile comune ale Europei.

2. Context: propunerile privind cadrul financiar multianual al UE și politica de coeziune 2014-2020

2.1 Noul cadru politic pentru următorul deceniu, și anume Strategia „Europa 2020”, a fost adoptat de Consiliul European la 17 iunie 2010.

2.2 La 29 iunie 2011, Comisia a prezentat propunerea de buget pentru Strategia Europa 2020, care definește noile perspective financiare ale UE pentru perioada 2014-2020.

2.3 La 6 octombrie 2011, Comisia și-a prezentat propunerile legislative privind fondurile structurale, inclusiv Fondul social european.

2.4 Aceste propuneri au făcut obiectul unei ample consultări a societății civile și a părților interesate. Consultarea s-a încheiat la sfârșitul anului trecut. În ianuarie 2012, Comisia va publica ultimul set de propuneri privind cadrul strategic comun, care vor fi prezentate Parlamentului European, Consiliului, Comitetului Regiunilor și Comitetului Economic și Social European.

2.5 În ceea ce privește viitorul Fondului social european mai în profunzime, la 15 martie 2011, CESE a adoptat un aviz privind viitorul Fondului social european după 2013⁽³⁾. Este necesar să se examineze dacă elementele principale ale acestui aviz se regăsesc în propunerea de regulament privind FSE care face obiectul prezentului aviz.

⁽²⁾ COM(2011) 615

⁽³⁾ JO C 132, 3.5.2011, p. 8-14.

2.6 Contextul economic: pentru a iniția o analiză adecvată a noilor perspective financiare, nu putem să trecem sub tăcere contextul general al noilor provocări aduse de globalizare, de perspectivele în materie de demografie și migrație și, mai ales, de profunda criză economică care a modificat în mod radical principiile pe care era întemeiată Strategia Europa 2020. În consecință, este esențial ca sporirea investițiilor în infrastructură, în competitivitatea la nivel regional și în dezvoltarea întreprinderilor, în special a IMM-urilor și a întreprinderilor aparținând economiei sociale, să fie însoțită de măsuri care să urmărească crearea unor locuri de muncă durabile în domeniile reglementate de politicile privind piața forței de muncă, educația și formarea, incluziunea socială și adaptabilitatea lucrătorilor, a întreprinderilor și a șefilor de întreprindere.

2.7 Obiectivele și instrumentele cuprinse în Strategia Europa 2020, care sunt, în esență, pozitive, trebuie să fie mai bine orientate și adaptate la noua situație. Acest lucru ar trebui îndeplinit în cadrul unei piețe a forței de muncă reglementate și favorabile incluziunii, care să le ofere cetățenilor europeni, în special celor mai îndepărtați de piața forței de muncă – cum ar fi tinerii, femeile, migranții, șomerii pe termen lung, vârstnicii, persoanele cu handicap, minoritățile etnice etc. – posibilități în ceea ce privește locurile de muncă stabile și calitative, adaptate la competențele pe care le-au dobândit.

2.8 Sunt necesare numeroase îmbunătățiri cu privire la punerea în aplicare a accesului la finanțarea pe baza FSE și a aspectelor practice ce țin de acest lucru. Aceste îmbunătățiri sunt reprezentate îndeosebi de reducerea birocrăției înainte de punerea în aplicare a programului operațional, prin flexibilizarea procedurilor de acces la finanțări și prin accelerarea în special a sistemului de plată, pentru a minimiza sarcina financiară a celor care pun în aplicare aceste programe și prin simplificarea procedurilor de facturare și de regularizare a conturilor; este necesar, printre altele, să se instituie o utilizare cât mai extinsă, dar și realistă, a principiului dobânzilor unice.

2.9 În opinia CESE, cadrul strategic comun reflectă prioritățile în materie de investiții desprinse din obiectivele Strategiei Europa 2020, întrucât descrie în detaliu oportunitățile oferite de o piață a forței de muncă mai deschisă și mai accesibilă, în special pentru persoanele cele mai îndepărtate de piața forței de muncă (cum ar fi tinerii, femeile, migranții, șomerii pe termen lung, vârstnicii, persoanele cu handicap, minoritățile etnice etc.). Ar trebui să se recurgă în mai mare măsură la subvențiile globale, pentru a se facilita accesul micilor ONG-uri la fondurile structurale.

2.10 Fondul social european trebuie să fie instrumentul de predilecție pentru punerea în aplicare a obiectivelor Strategiei Europa 2020, în special a celor referitoare la ocuparea forței de muncă, educație, incluziune socială și combaterea sărăciei. El trebuie să sprijine politicile aplicate de statele membre în cadrul orientărilor integrate și al programelor naționale de reformă. CESE este de părere că programele naționale de reformă ar trebui să cuprindă, printre altele, obiective legate de incluziunea socială a grupurilor celor mai vulnerabile, cum ar fi tinerii, femeile, migranții, șomerii pe termen lung, vârstnicii, persoanele cu handicap – în vederea orientării acestor programe către îndeplinirea obligațiilor asumate prin Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap – și minoritățile etnice, împreună cu

obiective legate de realizarea obiectivului principal stabilit în Strategia Europa 2020, de reducere cu 20 de milioane a numărului de persoane care trăiesc în sărăcie până în 2020.

2.11 Fondul social european ar trebui să susțină participarea cetățenilor, societatea civilă și sensibilizarea față de valorile comune ale Europei.

3. Observații generale referitoare la propunerea de regulament privind FSE

3.1 Bugetul UE trebuie consolidat, în special la capitolele privind creșterea economică, coeziunea socială, inovarea (inclusiv inovarea socială) și dezvoltarea durabilă în plan național și regional.

3.2 CESE consideră că, având în vedere propunerea Comisiei, bugetul total al UE va fi oricum redus, în ciuda introducerii eventuale a taxei pe tranzacțiile financiare (TTF) și a majorării Fondului social european.

3.3 Așa cum se întâmplă deja în perioada de programare actuală, regiunile ar beneficia de un sprijin diferențiat, în funcție de nivelul lor de dezvoltare economică. Cu toate acestea, acest nivel nu ar trebui măsurat numai pe baza PIB-ului pe cap de locuitor. Trebuie luate în considerare și alte criterii, inclusiv rata șomajului, rata ocupării forței de muncă și rata de activitate, nivelurile competențelor, ratele sărăciei și nivelurile de bunăstare și de integrare socială, precum și rata abandonului școlar.

3.4 În ceea ce privește introducerea unei noi categorii de regiuni „de tranziție”, al căror PIB mediu pe cap de locuitor este între 75 % și 90 %, CESE poate accepta această măsură, cu condiția ca ea să nu afecteze nivelul resurselor alocate categoriei regiunilor celor mai defavorizate. Va trebui ca măsurile ce urmăresc angajarea persoanelor din grupurile cele mai îndepărtate de piața forței de muncă (șomerii pe termen lung, tinerii, femeile, migranții, vârstnicii, persoanele cu handicap, minoritățile etnice), să poată fi finanțate independent de categoria din care fac parte regiunile, având în vedere vulnerabilitatea acestora.

3.5 Fondurile structurale sunt instrumente-cheie pentru reducerea decalajului între nivelurile de dezvoltare ale regiunilor și a întârzierilor din regiunile cele mai defavorizate, precum și între diferitele grupuri sociale, totul în cadrul unei strategii care urmărește realizarea priorităților așa-numitei „creșteri inteligente, durabile și favorabile incluziunii” în statele membre și în regiuni.

3.6 Este evident că în contextul actualei crize economice, Strategia europeană pentru ocuparea forței de muncă trebuie să revină în centrul priorităților Uniunii Europene și este necesară o suplimentare a fondurilor, în vederea creării unor locuri de muncă mai numeroase și de mai bună calitate.

3.7 CESE este de părere că Fondul social european este instrumentul de predilecție pentru punerea în aplicare a politicilor sociale ale UE, în special a celor referitoare la ocuparea forței de muncă, educație, incluziune socială și combaterea sărăciei și că trebuie să își păstreze acest rol prioritar și în cadrul Strategiei Europa 2020.

3.8 FSE nu trebuie să se limiteze la punerea în aplicare a orientărilor pentru politicile de ocupare a forței de muncă, astfel cum sunt definite în prezent. Trebuie consolidat, de asemenea, rolul FSE în ceea ce privește punerea în aplicare a Agendei sociale ⁽⁴⁾.

3.9 Ar trebui ca FSE să sprijine concomitent politicile aplicate de statele membre în cadrul programelor naționale de reformă să contribuie la realizarea altor priorități importante ale Strategiei Europa 2020, cum ar fi creșterea investițiilor în cercetare și inovare, sporirea competitivității IMM-urilor, tranziția către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și utilizarea durabilă a resurselor.

3.10 În actualul context excepțional, FSE trebuie să se axeze, de asemenea în mod excepțional, pe combaterea crizei economice și pe apărarea lucrătorilor și a cetățenilor împotriva efectelor acesteia, precum și pe măsuri de prevenire, odată depășită criza, în special pe măsuri de sprijinire a securității persoanelor și a capacităților de apărare. În mod concret, el trebuie să aducă un sprijin, pe care îl sperăm temporar, șomerilor pe termen lung, persoanelor celor mai îndepărtate de piața forței de muncă, tinerilor, femeilor, migranților, vârstnicilor, persoanelor cu handicap și minorităților etnice etc..

3.11 Pentru a ajunge la acest rezultat, CESE consideră că Fondul european de ajustare la globalizare trebuie să vină în completarea Fondului social european și să fie eventual inclus în FSE, pentru a se pune mai bine accentul pe șomaj și pentru a se facilita utilizarea acestui fond. Este, de asemenea, esențial să se asigure aceeași coerență între principiile celor două fonduri, mai ales în ceea ce privește parteneriatul și, în special, participarea partenerilor sociali.

3.12 Din motive ce țin de complementaritate și coeziune, CESE recomandă să se combine Fondul european de adaptare la globalizare cu experiența acumulată de Fondul social european în materie de afaceri sociale. Dat fiind că FSE are experiența necesară pentru a examina destul de rapid solicitările, aprobarea din partea autorităților bugetare ar fi astfel o formalitate, a cărei acordare ar depinde de avizul favorabil al FSE.

3.13 CESE nu susține includerea agricultorilor în domeniul de competență al Fondului european de ajustare la globalizare, fie prin alocarea celei mai importante porțiuni a fondului către sectorul agricol, fie prin încredințarea gestionării acestuia sectorului agricol. PAC și „noua rezervă pentru situații de criză” din agricultură trebuie să permită susținerea în mod mai eficient a sectorului agricol. CESE ar dori, de asemenea, garantarea faptului că fondurile pentru asistență tehnică din cadrul FSE vor fi, în continuare, disponibile și accesibile pentru societatea civilă (s-a observat că asistența tehnică nu este menționată în mod expres în Regulamentul privind FSE).

3.14 CESE consideră că principiul parteneriatului trebuie să joace un rol-cheie, asigurând funcționarea corectă a măsurilor legate de fondurile structurale ale UE. În loc să facă, pur și simplu, trimitere la „normele și practicile naționale actuale”,

reglementările privind fondurile structurale trebuie să definească în mod clar principiul parteneriatului și, în același timp, rolul fiecărui partener pe plan regional și local. CESE recomandă recunoașterea explicită a rolului societății civile (astfel cum a fost subliniat în Strategia Europa 2020) în realizarea de proiecte în domeniile incluziunii sociale și combaterii sărăciei.

4. Observații specifice și propuneri referitoare la diferite capitole

4.1 Dispoziții generale

4.1.1 CESE susține abordarea tematică care se concentrează asupra a patru obiective tematice transpuse în categorii de intervenție sau priorități de investiții:

- promovarea ocupării forței de muncă și susținerea mobilității lucrătorilor;
- efectuarea de investiții în domeniul educației, al formării competențelor și al învățării pe tot parcursul vieții;
- promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei;
- consolidarea capacității instituționale și a eficienței administrației publice.

4.1.2 În fiecare stat membru, cel puțin 40 % din totalul resurselor FSE trebuie să fie alocate obiectivului tematic „promovarea ocupării forței de muncă și sprijinirea mobilității lucrătorilor”. CESE susține propunerea potrivit căreia cel puțin 20 % din totalul resurselor FSE să fie alocate îndeplinirii obiectivului tematic „promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei”, cu scopul de a promova incluziunea socială prin ocuparea forței de muncă și prin formare, în special în rândul grupurilor celor mai vulnerabile, cum ar fi tinerii, femeile, migranții, șomerii pe termen lung, vârstnicii, persoanele cu handicap, minoritățile etnice etc., în vederea realizării obiectivului de reducere cu cel puțin 20 de milioane, până în 2020, a numărului de persoane care trăiesc în sărăcie.

4.1.3 Promovarea ocupării forței de muncă, a incluziunii sociale și a educației sunt și trebuie să rămână prioritățile FSE în cadrul Strategiei Europa 2020.

4.1.4 FSE trebuie să sprijine pactele teritoriale pentru ocuparea forței de muncă și inițiativele locale pentru ocuparea forței de muncă, incluziune socială și educație, precum și stimularea pieței prin crearea de noi întreprinderi, mai ales IMM-uri și întreprinderi din sectorul economiei sociale, precum și în special prin promovarea incluziunii digitale, a culturii și a creativității, ca elemente care pot îmbunătăți capacitatea de inserție profesională a cetățenilor, și prin participarea societății civile la luarea deciziilor, sprijinirea societății civile și sensibilizarea publicului față de valorile comune ale Europei.

4.1.5 CESE susține punerea accentului pe inovarea socială și posibilitățile de sprijinire a proiectelor în domeniul economiei sociale, al antreprenoriatului social și al întreprinderilor sociale.

⁽⁴⁾ „Agenda socială reinnoită: oportunități, acces și solidaritate în Europa secolului XXI” [COM(2008) 412 final].

4.1.6 CESE salută sprijinul acordat de FSE cooperării trans-naționale în scopul promovării învățării reciproce, sporind astfel eficacitatea politicilor susținute prin FSE.

4.2 Dispoziții specifice privind programarea și punerea în aplicare – principiul parteneriatului

4.2.1 CESE consideră că principiul parteneriatului trebuie să joace un rol-cheie, asigurând funcționarea corectă a măsurilor legate de fondurile structurale ale UE.

4.2.2 În loc să facă, pur și simplu, trimitere la „normele și practicile naționale actuale”, reglementările privind fondurile structurale trebuie să definească în mod clar principiul parteneriatului și, în același timp, rolul fiecărui partener pe plan regional și local; este necesară asigurarea finanțării în acest sens.

4.2.3 „Codul de conduită european pentru punerea în aplicare a principiului parteneriatului” trebuie să clarifice și să definească rolul fiecărui partener de la diferite niveluri, precum și să clarifice faptul că, deși dialogul social este de competența exclusivă a partenerilor sociali, în conformitate cu articolul 5 din propunerea de regulament de stabilire a unor dispoziții comune referitoare la fonduri⁽⁵⁾, toți partenerii trebuie să aibă acces garantat la diferitele etape de executare a fondurilor, inclusiv la definirea și punerea în aplicare a programelor operaționale, și să beneficieze de o finanțare adecvată, care să le asigure participarea.

4.2.4 Partenerii trebuie să aibă acces la fondurile pentru asistență tehnică încă de la început, astfel încât să poată fi implicați în mod strategic în conceperea, executarea și monitorizarea programelor privind fondurile structurale. Asistența tehnică este, de asemenea, esențială pentru a garanta reprezentarea în comitetele de monitorizare care definesc și pun în aplicare programe operaționale la toate nivelurile, precum și a se asigura că potențialilor responsabili de proiecte li se pune la dispoziție suport tehnic.

4.2.5 Modul actual de consultare a partenerilor sociali împreună cu statele membre în cadrul Comitetului FSE ar putea reprezenta o bună bază de referință pentru a fi extins la toate fondurile. CESE recomandă integrarea în aceeași platformă a unor mecanisme de participare pentru toți partenerii recunoscuți la articolul 5 din Regulamentul de stabilire a unor dispoziții generale referitoare la fonduri.

4.2.6 Susținerea participării partenerilor sociali și a altor părți interesate, în special a organizațiilor neguvernamentale, la acțiunile sprijinite prin FSE nu trebuie să se limiteze la țările cele mai sărace și/sau care intră în domeniul de aplicare a Fondului de coeziune, ci trebuie să fie extinsă la toate statele membre și toate regiunile UE.

4.2.7 CESE este de părere că un procent de 2 % din totalitatea resurselor FSE trebuie să fie alocat sprijinirii participării la acțiunile susținute prin FSE ale partenerilor sociali, iar un alt procent de 2 %, participării celorlalți parteneri recunoscuți la articolul 5 al Regulamentului de stabilire a unor dispoziții comune privind fondurile.

4.3 Dispoziții specifice privind procedurile, performanțele și „condiționalitățile”

4.3.1 CESE împărtășește opinia potrivit căreia este necesară o mai bună coordonare a fondurilor și trebuie îmbunătățite evaluarea, performanțele și rezultatele utilizării acestora.

4.3.2 CESE sprijină, de asemenea, toate măsurile care urmăresc limitarea și reorientarea priorităților fondurilor structurale, reducerea constrângerilor și a sarcinilor birocratice, precum și accelerarea ritmului cheltuielilor și al plăților.

4.3.3 Prin urmare, este necesar să se definească indicatori de performanță, însă este, de asemenea, important să se dispună de criterii cantitative și calitative. Acest lucru include evaluarea rezultatelor din punctul de vedere al eficienței măsurilor adoptate, al calității locurilor de muncă create și al listei măsurilor pozitive aplicate pentru a se asigura integrarea socială.

4.3.4 Cu toate acestea, CESE se declară extrem de rezervat în ceea ce privește acordarea finanțării strict în funcție de rezultate. Dacă examinăm politica ocupării forței de muncă și, la un nivel mai general, politicile sociale, rezultatele sunt mai greu de cuantificat și mai puțin vizibile decât în cazul politicii în domeniul transporturilor, spre exemplu. Așa se întâmplă în special atunci când rezultatele se limitează strict la obiective economice ușor de cuantificat („hard results”), cum ar fi locurile de muncă; ar trebui să se încurajeze mai degrabă rezultate adaptate la grupurile cel mai dificil de sprijinit, cum ar fi distanța parcursă, și obiective mai dificil de cuantificat („soft outcomes”), ca de exemplu voluntariatul. În plus, dacă acordarea de fonduri este condiționată de obținerea de rezultate, persoanele cele mai îndepărtate de piața forței de muncă și în cazul cărora este, deci, mai puțin probabil să se obțină rezultate pozitive pe termen scurt riscă să aibă un acces redus sau să nu aibă deloc acces la aceste fonduri. De asemenea, pentru a se putea evalua rezultatele obținute de programele cofinanțate din FSE, este obligatoriu ca Regulamentul privind FSE să propună „indicatori comuni de rezultat pe termen mai lung privind participanții” adecvați, care să reflecte aceste dificultăți și complicații legate de performanță.

4.3.5 Regulamentul privind FSE va trebui să cuprindă, la indicatorii comuni de realizare pentru entități, numărul proiectelor dezvoltate în parteneriat, iar la indicatorii comuni de rezultat pe termen mai lung privind participanții, participanții care și-au redus gradul de dependență socială.

4.3.6 Condițiile de utilizare a fondurilor europene ar trebui cu siguranță să se concentreze pe obiective selecționate și eficiente, însă să nu penalizeze statul membru cel mai slab, și să fie finalizate, pentru a susține creșterea economică și creșterea nivelului de ocupare a forței de muncă, precum și coeziunea socială.

4.3.7 CESE respinge în totalitate propunerea Comisiei privind aplicarea unor sancțiuni financiare și a unor stimulente privind fondurile structurale în funcție de respectarea Pactului de stabilitate și de creștere. Prin aceste sancțiuni ar fi penalizate statele membre, regiunile și localitățile care sunt deja defavorizate.

⁽⁵⁾ COM(2011) 615

4.3.8 În plus, solidaritatea europeană, care nu este încă suficient de dezvoltată, ar fi amenințată, din motive ce țin de nerespectarea angajamentelor macroeconomice. Acest lucru ar cauza o sărăcire a populațiilor și a grupurilor sociale celor mai vulnerabile din UE, ceea ce contravine principiilor de bază ale politicii economice, sociale și de coeziune teritorială, astfel cum este reafirmată în Tratatul de la Lisabona.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a unui program al Uniunii Europene pentru schimbări sociale și inovare socială

COM(2011) 609 final – 2011/0270 (COD)

(2012/C 143/17)

Raportor general: **dna Laure BATUT**

La 25 octombrie 2011 și, respectiv, la 16 noiembrie 2011, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a unui program al Uniunii Europene pentru schimbări sociale și inovare socială

COM(2011) 609 final – 2011/0270 (COD).

La 25 octombrie 2011, Biroul a însărcinat Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă. Raportor general: dna BATUT.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European a numit-o pe dna Laure BATUT raportor general în cadrul celei de-a 478 -a sesiuni plenare din 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 23 februarie 2012) și a adoptat prezentul aviz cu 168 de voturi pentru, 2 voturi împotriva și 7 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE a ridicat deja semne de întrebare cu privire la conceptul de inovare socială, subliniind lipsa sa de delimitare clară și incertitudinile aferente ⁽¹⁾; în schimb, Comitetul a recunoscut deja meritele inovării la locul de muncă ⁽²⁾. De altfel, numeroși actori creează „inovare socială” zilnic, fără să fie conștienți de acest lucru, pur și simplu făcându-și bine munca.

1.2 CESE solicită Comisiei să definească obiectivele în materie de „inovare socială” și de „schimbări sociale” în programul său pentru schimbări sociale și inovare socială ⁽³⁾. Aceste concepte sunt în curs de experimentare. Ele nu trebuie să ajungă să înlocuiască sistemele sociale naționale și nici legislația muncii. Inserția profesională a populației este probabil favorabilă competitivității, însă Comitetul consideră că criza nu trebuie să constituie pretextul unor transformări sistemice, care să facă din excepție regula.

1.3 CESE dorește introducerea unor clauze scrise în programul supus examinării, pentru a garanta că activitățile de inovare socială vor reprezenta completări ce nu vor face concurență drepturilor și sistemelor sociale ale statelor membre și securității juridice pe care acestea o oferă membrilor lor.

1.4 Comitetul recomandă Comisiei să-și raporteze proiectul la obiectivul de armonizare pe calea progresului ⁽⁴⁾ a drepturilor sociale naționale, pentru a elimina disparitățile dintre acestea și a facilita astfel mobilitatea.

1.5 CESE recomandă Comisiei să explice efectele așteptate ale sinergiilor evocate în cele trei programe - PROGRESS, EURES și Microfinanțarea - și legăturile cu fondurile europene (în special FSE și FASE ⁽⁵⁾) și să arate compatibilitatea dintre regulile lor de gestionare, care nu sunt întru totul transparente.

1.6 Comitetul dorește ca rolul partenerilor sociali și al ONG-urilor să reiasă clar în cele trei axe ale programului pentru schimbări sociale și inovare socială.

1.7 CESE solicită introducerea unei clauze de flexibilitate în programul pentru schimbări sociale și inovare socială, pentru ca acesta să poată fi adaptat printr-o revizuire la jumătatea parcurului. În 2017, un bilanț provizoriu, care va indica evoluțiile sociale, va fi realizat și prezentat Parlamentului și, spre avizare, comitetelor consultative și organizațiilor lor reprezentative.

1.8 CESE este de părere că cele trei axe ar trebui să rămână subsumate aceluiași cadru, fiind oportună schimbarea titlului programului pentru schimbări sociale și inovare socială în „Program de însoțire pentru progresul social, mobilitate și incluziune”.

1.9 În ceea ce privește PROGRESS, CESE estimează că ar fi necesar:

— să se identifice ce tipuri de locuri de muncă au fost create datorită PROGRESS;

— să se facă cunoscute realizările și să se asigure că rezultatele pozitive sunt vizibile și transferabile, prin crearea unui registru online;

⁽¹⁾ Avizul CESE, JO C 100, p. 77, 30.4.2009.

⁽²⁾ Avizul CESE, JO C 132, p. 22, 3.5.2011.

⁽³⁾ Program pentru schimbări sociale și inovare socială, COM(2011) 609 final.

⁽⁴⁾ TFUE, articolul 151.

⁽⁵⁾ Fondul social european și Fondul de antreprenoriat social european.

- să se definească „experimentarea” și domeniul acesteia, precum și actorii, acțiunile și beneficiarii potențiali;
- să rămână eligibile proiectele care includ o dimensiune de gen și/sau de nediscriminare;
- să se renunțe la a consacra cea mai mare parte a programului PROGRESS sarcinilor administrative de analiză și calcul, pentru ca acesta să fie mai util pe teren;
- să se instituie o simplificare a documentelor și a procedurilor de control;
- să se precizeze rolul întreprinderilor sociale în serviciile sociale de interes general;
- să se explice sinergia între programul pentru schimbări sociale și inovare socială și FASE, între acest program și FSE și să se precizeze regulile de guvernare care trebuie aplicate în funcție de gradul de orientare către un scop social în întreprinderile sociale.
- luarea în considerare a unei grile de repartitie între statele membre;
- instituirea unei gradații a ajutoarelor pentru beneficiari definiți mai precis (dimensiunea întreprinderilor sociale eligibile);
- asigurarea vizibilității proiectului, pentru a proteja cetățenii eligibili de microfinanțări nereglementate și fără scrupule și pentru a garanta că se face trimitere la microfinanțare pe prima pagină a site-urilor web utile și în toate limbile Uniunii;
- menționarea mai explicită a rolurilor FEI și BEI și a efectului lor multiplicator;
- stabilirea unor reguli în ceea ce privește creditorii, pentru ca aceștia să-și asume pe deplin responsabilitatea care le revine.

1.10 În ceea ce privește EURES, CESE recomandă:

- menținerea abordării inițiale a EURES, bazată pe competențe regionale și participarea partenerilor sociali;
- afirmarea principiului priorității ofertei de locuri de muncă decente în raport cu oferta de microcredite și de microlocuri de muncă;
- confirmarea obiectivului promovării mobilității, combătând totodată dumping-ul social;
- anunțarea modificării temeiului juridic prin deschiderea către serviciile de plasament private ⁽⁶⁾ și clarificarea consecințelor acestui lucru în raport cu FSE și cu atribuirea fondurilor;
- clarificarea dublei finanțări a EURES (programul pentru schimbări sociale și inovare socială și FSE) și a consecințelor suprapunerilor bugetare, precum și a modurilor de control;
- definirea mobilității specifice; identificarea tipurilor de contracte care sunt semnate datorită EURES; menționarea noului rol centralizator al Comisiei, pentru a fi discutat;
- confirmarea necesității transferabilității tuturor drepturilor sociale și a sistemelor de echivalare a competențelor;
- adăugarea unor măsuri care să favorizeze incluziunea digitală.

1.11 În ceea ce privește Microfinanțarea și antreprenoriatul social, CESE recomandă:

- respectarea principiului subsidiarității;

2. Contextul

2.1 Strategia Agendei sociale pentru Europa secolului 21 este inclusă în Strategia UE 2020. Propunerea de program pentru schimbări sociale și inovare socială se înscrie în acest cadru. Conform estimărilor Comitetului pentru protecție socială, o persoană din cinci în Europa este expusă riscului de sărăcie și excludere socială, iar această tendință serioasă se intersectează în prezent cu efectele sociale ale crizei. Acțiunile UE și ale statelor membre urmăresc scoaterea din sărăcie a cel puțin 20 de milioane de persoane până în 2020, iar principalele lor instrumente pentru ocuparea forței de muncă și incluziunea socială sunt printre altele FSE, PROGRESS, FEADR ⁽⁷⁾, FEDER, microfinanțarea.

2.2 Obiectivele generale ale programului

2.2.1 Comisia propune reunirea a trei programe existente (PROGRESS, Instrumentul european de microfinanțare și EURES) într-un cadru unic, pentru a raționaliza opțiunile și a controla mai bine utilizarea fondurilor în această perioadă de criză a bugetelor naționale.

2.3 Axele noului program

2.3.1 Programul **PROGRESS** din 2006 pentru ocuparea forței de muncă și solidaritate socială are în vedere crearea unor tablouri de bord ale situației sociale europene, pentru ca situațiile naționale să devină comparabile.

2.3.1.1 **Pentru perioada 2014-2020**, PROGRESS urmărește promovarea ocupării forței de muncă, colectarea unor date comparabile, utilizarea învățămintelor obținute din experiență pentru a promova o abordare orientată către rezultate, al cărei scop este dezvoltarea capacității rețelelor societății civile europene de a îndeplini obiectivele politicii sociale a Uniunii. Programul dispune de un buget de 575 milioane EUR, adică 82,1 milioane EUR pe an, din care 17 % sunt consacrați experimentării sociale.

⁽⁶⁾ Programul de lucru al Comisiei pentru anul 2012, COM(2011) 777 final.

⁽⁷⁾ Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală.

2.3.2 **EURES** este rețeaua europeană care conectează Comisia și serviciile publice de ocupare a forței de muncă. Provenită dintr-o veche practică a sindicatelor, apoi a partenerilor sociali, aceasta facilitează mobilitatea lucrătorilor în regiunile frontaliere. Din 2002 are trei obiective: crearea unui portal european privind mobilitatea, instituirea unor parteneriate transfrontaliere între serviciile publice de ocupare a forței de muncă și partenerii sociali și realizarea unor planuri de activitate în statele membre, în scopul echilibrării ofertelor și cererilor de locuri de muncă (20 de milioane). EURES acoperă toată Uniunea, iar statele membre consumă 70 % din bugetul său cu „planurile de activitate”.

2.3.2.1 **Pentru perioada 2014-2020**, obiectivul este de a asigura în cadrul programului pentru schimbări sociale și inovare sociale, cu fonduri de 143 milioane EUR (20,5 milioane pe an), mobilitatea în toate regiunile Uniunii, în special pentru tineri, și la nivel european: gestionarea statisticilor și informațiilor; elaborarea unui bilanț anual al schimburilor; îmbunătățirea portalului datorită multilingvismului; includerea, într-un viitor apropiat, a actorilor privați ai ocupării forței de muncă; asigurarea programării activităților naționale pe baza finanțării din bugetul FSE.

2.3.3 **Instrumentul de microfinanțare pentru ocuparea forței de muncă și incluziune socială** (2010) urmărește extinderea accesului la microcredite pentru cei care se găsesc într-o situație dificilă din punct de vedere al ocupării forței de muncă și/sau al accesului la credite. Lucrătorii independenți și microintreprinderile sociale sunt eligibili. Fondul European de Investiții este gestionarul programului, instituțiile financiare creditoare putând să se bazeze pe acesta și pe BEI pentru a obține garanții împotriva riscului de eventuale pierderi și pentru a obține lichidități. Instrumentul a mobilizat 200 de milioane EUR pe 3 ani (2010-2013) pentru cele 27 de țări membre.

2.3.3.1 **Pentru perioada 2014-2020**, el urmărește în continuare facilitarea accesului la microfinanțare și la antreprenoriatul social, prin garantarea unor împrumuturi de până la 25 000 EUR, cu un buget de 191,6 milioane EUR pe 7 ani (27 de milioane pe an).

2.4 Elementele propunerii

2.4.1 Se propune ca noul program pentru schimbări sociale și inovare socială să dispună de 958 milioane EUR, adică cu doar 10 % mai mult decât în 2007. Fiind integrat în UE 2020, el se bazează pe aceiași principii: parteneriate, coordonare, condiționalități ex-ante, mediu bugetar sănătos, consolidarea cooperării și a coeziunii teritoriale, continuarea simplificării.

2.4.2 Comisia, a cărei intenție principală este de a modifica în cele din urmă structural sistemul social în Uniune, promovând „modernizarea” politicilor sociale ale statelor membre⁽⁸⁾, propune în acest context:

- crearea unor sinergii între cele trei programe, precum și cu Fondul social european;
- instituirea unor proceduri armonizate de informare, comunicare, difuzare, gestionare și evaluare;

⁽⁸⁾ COM(2011) 609 final: punctul 1 din expunerea de motive și articolul 4 alineatul (1) litera c).

- concentrarea pe proiecte mari, care să prezinte o puternică valoare adăugată europeană, urmărind costuri cât mai scăzute.

2.4.3 Programul are cinci obiective:

- să încurajeze adeziunea la obiectivele Uniunii în domeniul ocupării forței de muncă, al afacerilor sociale și al exclusiunii;
- să promoveze buna guvernare, învățarea reciprocă și inovarea socială;
- să modernizeze și să asigure aplicarea legislației europene;
- să promoveze mobilitatea geografică;
- să sporească accesul la microfinanțare.

3. Observații generale ale CESE

3.1 Comitetul consideră interesantă propunerea de raționalizare a acțiunilor de sprijin ale Uniunii Europene în beneficiul solicitanților de locuri de muncă și ține seama de faptul că nu este ușor să se pregătească un program pe 7 ani în timp ce programul anterior mai trebuie să continue încă 2 ani.

3.2 Regretă faptul că obiectivul de armonizare pe calea progresului a drepturilor sociale naționale, care urmărește eliminarea disparităților dintre acestea, facilitând astfel mobilitatea, nu este reafirmat ca obiectiv general⁽⁹⁾.

3.3 Reamintește că competența Uniunii în materie de politică socială și de coeziune este o competență partajată⁽¹⁰⁾. Orice ar face, Uniunea trebuie să țină seama de aceasta, precum și de dispozițiile cu aplicare generală ale articolului 9 din TFUE⁽¹¹⁾ și de cele din articolele 8 și 10.

3.4 În această privință, Comitetul dorește ca cele două mari chestiuni ale egalității și combaterii discriminării, care au fost dintotdeauna asociate politicilor sociale, fiind apoi încredințate DG Justiție, să rămână eligibile în cadrul programului PROGRESS, deoarece multe forme de discriminare se concretizează în inegalități salariale și sociale. Proiectul de regulament privind FSE abordează cele două chestiuni la considerentul 10 și la articolele 7 și 8⁽¹²⁾, iar egalitatea a rămas la capitolul social din tratat.

3.5 CESE regretă faptul că sinergiile așteptate de la fuziunea celor trei axe, PROGRESS, EURES și Microfinanțarea, nu sunt mai bine evidențiate în programul pentru schimbări sociale și inovare socială. Rolul regiunilor ar fi putut fi luat în considerare. Nu sunt examinate posibilitățile concrete de sinergie cu celelalte programe europene, precum cele privind educația, ajutoarele pentru angajarea tinerilor, inițiativa emblematică pentru tineri „Primul tău loc de muncă EURES”.

⁽⁹⁾ TFUE, articolul 151 alineatul (1).

⁽¹⁰⁾ TFUE, articolul 4 alineatul (2) literele b) și c).

⁽¹¹⁾ Avizul CESE JO C 24, p. 29, 28.1.2012.

⁽¹²⁾ COM(2011) 607 final.

3.6 CESE consideră că evaluarea fondurilor distribuite în mod real, a ratei lor de utilizare, a limitelor întâlnite pe teren de proiecte (a se vedea microfinanțarea și crearea de locuri de muncă) este necesară pentru a clarifica noul program și că, de altfel, Comisia nu arată cum va determina valoarea adăugată europeană puternică pe baza căreia devin eligibile noile acțiuni. Ea își bazează astfel obiectivele pe elemente incerte, cu atât mai incerte cu cât nu s-a realizat evaluarea programului precedent, iar estimarea valorii adăugate a noului program este mai mult decât subiectivă.

3.7 Prin comparație cu proiectul de regulament privind FSE, Comitetul consideră că locul și rolul partenerilor sociali ar fi trebuit menționate în cadrul celor trei axe ale programului pentru schimbări sociale și inovare socială; regulamentul privind FSE recunoaște „rolul esențial al acestora în domeniul ocupării forței de muncă, al educației și al incluziunii sociale”⁽¹³⁾.

3.8 În mod similar, CESE observă că rolul ONG-urilor ar trebui menționat în programul pentru schimbări sociale și inovare socială (finanțat în parte de FSE); astfel, proiectul de regulament privind FSE indică în considerentul 9⁽¹⁴⁾ că „punerea în aplicare eficientă și efectivă a acțiunilor sprijinite din FSE depinde de buna guvernare și de parteneriatul dintre toți actorii teritoriali și socioeconomiци relevanți, în special partenerii sociali și organizațiile neguvernamentale”.

3.9 Organizațiile societății civile sunt încurajate să participe la programul pentru schimbări sociale și inovare socială⁽¹⁵⁾ și CESE consideră că locul lor ar trebui definit. Ele ar putea să-și îndeplinească astfel rolul în procesul de punere în aplicare a politicilor.

3.10 CESE consideră că Comisia ar trebui să se ocupe de incluziunea digitală⁽¹⁶⁾ în cadrul acțiunilor prevăzute, deoarece noile TIC reprezintă o părghie transversală pentru incluziune și ocuparea forței de muncă.

4. Cu privire la metodă

4.1 CESE observă că proiectul se intitulează „Program pentru schimbări sociale și inovare socială” și propune continuarea a trei acțiuni vechi ale Uniunii fără a aduce ceva nou. Comisia propune orientarea celor trei axe către schimbări și inovare socială prin intermediul experimentării sociale, fără a defini nici în considerente, nici în text, nici în evaluarea ex-ante obiectivul însuși al „inovării sociale”.

4.2 Cercetările realizate de universitățile din diferite țări cu privire la „inovare socială” pornesc de la ideea că modelul producție-consum este epuizat și ajung la concluzia că este

timpul să se modifice radical structurile sociale, prin reconfigurarea rolurilor categoriilor de actori și de interese; deoarece definiția inovării nu este una stabilă, aceasta ar duce la fluctuații aleatorii cu privire la alegerea modelelor de guvernare în întreprinderi – sociale sau nu, precum și cu privire la rolul reprezentării salariaților și la forma dialogului social⁽¹⁷⁾. Conform concluziilor cercetătorilor, schimbările sociale ar afecta și sistemele de protecție socială. Este vorba de revizuirea „modelului social” european fără instrumente juridice obligatorii, de manieră experimentală. Axa Progress⁽¹⁸⁾ ar trebui de altfel să favorizeze un „proces decizional” bazat pe elemente concrete și inovare „în colaborare cu parteneri sociali, organizații ale societății civile și alte părți interesate”.

4.3 În proiectul său, Comisia Europeană promovează această „experimentare socială” fără a defini inovarea și schimbările către care propune să ne îndreptăm. Această abordare sociologică ar putea înșela cetățeanul, care nu poate vedea unde se îndreaptă proiectul final. CESE consideră că mai întâi ar fi oportun să se examineze de ce și în ce mod piața, serviciile publice, ajutoarele europene nu au răspuns nevoii sociale, de ce nu s-a realizat o realocare a bogăției pentru a garanta autonomia persoanelor în dificultate, cu respectarea principiilor Cartei drepturilor fundamentale.

4.4 Comitetul consideră că ar trebui să se știe care sunt schimbările sociale așteptate în urma oricărei inovări, ceea ce metoda „de jos în sus” și proiectul de regulament examinat nu permit.

4.5 Sistemele de securitate socială cunoscute de cetățeni pentru durabilitatea lor beneficiază de o legitimitate puternică. Comitetul consideră că testarea și aplicarea „la scară largă a soluțiilor inovatoare pentru a răspunde nevoilor sociale”⁽¹⁹⁾ poate conduce la reducerea marilor solidarități, la clientelism și la atomizarea acțiunii sociale și a formelor sale reprezentative.

4.6 În opinia CESE, programul supus examinării ar trebui să garanteze că activitățile de inovare socială vor reprezenta completări care nu vor face concurență drepturilor sociale⁽²⁰⁾ și sistemelor de protecție socială naționale. Comitetul subliniază că inovare socială nu ar trebui să elimine sistemele bazate pe drept și nici securitatea pe termen lung pe care o procură persoanelor, inclusiv celor mai vulnerabile.

⁽¹³⁾ COM(2011) 607 final, a se vedea punctul 5 din expunerea de motive.

⁽¹⁴⁾ COM(2011) 607 final, considerentul 9.

⁽¹⁵⁾ COM(2011) 607 final, considerentul 9.

⁽¹⁶⁾ Avizul CESE, JO C 318, p. 9, 29.10.2011.

⁽¹⁷⁾ *Social Innovation Review* (Revista de inovare socială), Stanford Graduate School of Business, toamna 2008, J.A. Phillips, K. Deiglmeier, D.T. Miller; *Social Innovation* (Inovare Socială), J. Howaldt & M. Schwarz, IMO-Dortmund, mai 2010; *Transformations et Innovation sociale en Europe: quelles sorties de crise ?* (Transformări și inovare socială în Europa: ce căi există pentru ieșirea din criză?), N. Richez-Battesti & D. Vallade, P.U de Louvain-Cahiers du CIRTES 5, septembrie 2010, p.45; S. Bacq & F. Janssen, ibid, p. 207.

⁽¹⁸⁾ A se vedea punctul 3 litera a) din proiectul de rezoluție și avizul CESE, JO C 255, p. 67, 14.10.2005.

⁽¹⁹⁾ Articolul 9 alineatul (1) și articolul 3, cu domenii de aplicare foarte vaste – COM(2011) 609.

⁽²⁰⁾ TFUE, articolul 151 alineatul (1).

4.7 Adevăratele schimbări sociale pentru categoriile defavorizate, înaintea reformelor sociale sistemice, ar trebui să constea în asigurarea accesului la locuri de muncă, la locuință și la transporturi. Persoanele care trăiesc în Uniune au nevoie în primul rând de locuri de muncă decente. Programul ar trebui să pună problema locuinței, căci aceasta îi privește pe toți actorii din domeniile ocupării forței de muncă și incluziunii (21).

4.8 CESE reamintește că, în materie de protecție socială propriu-zisă (22), articolul 153 alineatul (4) din TFUE garantează statelor membre capacitatea de a defini principiile fundamentale ale sistemului lor de securitate socială și posibilitatea de a menține sau de a stabili măsuri de protecție mai stricte, compatibile bineînțeles cu tratatele.

5. Observații specifice

5.1 Comitetul consideră util ca proiectul de regulament să facă trimitere la principiul subsidiarității și să definească valoarea adăugată substanțială așteptată.

5.2 În ceea ce privește PROGRESS

5.2.1 Definiția acțiunilor, actorilor și beneficiarilor potențiali ai proiectului nu este suficientă (23). Textul nu spune dacă elementele de analiză țin seama de punctele de vedere ale partenerilor sociali (24) și ONG-urilor, în special în ceea ce privește elaborarea unor liste de indicatori (25).

5.2.2 Programul PROGRESS are obiective care sunt „dificil de măsurat” și recurge la „variabile”, în timp ce fișa financiară a proiectului îl încadrează la gestionarea bazată pe rezultate (26). Incidența asupra obiectivului ocupării forței de muncă nu este măsurată, iar instrumentul pare prea puțin operațional. În opinia CESE, datele deja colectate ar trebui să ajute la tragerea unor învățăminte din realizări și la constituirea unui registru online al experiențelor pozitive. CESE recomandă ca, înainte de continuarea programului, să se examineze ce locuri de muncă au fost create datorită ajutoarelor; Comisia ar evita astfel prezentarea unor recomandări de reforme structurale pornind de la o evaluare puțin fiabilă.

5.2.3 Există un decalaj între obiectiv și fonduri: finanțarea anunțată, prin care cele trei axe sunt dotate în perioada 2014-2020 cu 10 % fonduri suplimentare în comparație cu 2007, nu va da posibilitatea întreprinderii de noi acțiuni.

5.2.4 Proiectul atribuie un rol prea important gestionării (27): banii contribuabililor ar trebui mai degrabă să sprijine direct

(21) Articolele 1, 7, 15, 24, 34 alineatul (3) și 52 alineatul (3) din Carta drepturilor fundamentale, articolul 8 din CEDO, și articolele 30 și 31 din Cartea Socială Europeană revizuită.

(22) COM(2011) 609, articolul 4 alineatul (1) literele a) și b) din proiect.

(23) A se vedea de exemplu evaluarea ex-ante, p. 42.

(24) COM(2011) 609, articolul 15, literele a) și c).

(25) COM(2011) 609, articolul 6.

(26) „Fișă financiară legislativă pentru propuneri”, pct. 1.4.3 [anexa la COM(2011) 609 final, p. 32].

(27) COM(2011) 609 final, articolul 5 alineatul (3).

cetățenii. Ar fi important să se știe ce procent va fi alocat combaterii sărăciei, de exemplu.

5.2.5 Așa cum s-a întâmplat în trecut, evaluările proiectelor care beneficiază de sprijin pot da naștere la costuri, prin recurgerea la întreprinderi de control externe. CESE consideră că este oportun să se realizeze o simplificare și standardizare a documentelor și procedurilor.

5.2.6 În ceea ce privește întreprinderile sociale (28), CESE dorește:

- să reamintească principiul subsidiarității și responsabilitățile statelor membre;
- să se definească rolul lor în serviciile sociale de interes general;
- să se asigure sinergia între programul pentru schimbări sociale și inovare socială și propunerea de regulament din 7.12.2011 privind Fondul de antreprenoriat social european, care urmărește dezvoltarea întreprinderilor sociale (atribuirea unei mărci FASE);
- reguli de guvernanță în funcție de gradul de orientare către un obiectiv social, reguli impuse investitorilor și precizări privind rolul băncilor și, dacă este necesar, reguli de solvabilitate care să fie eventual impuse;
- eligibilitatea întreprinzătorilor independenți.

5.3 În ceea ce privește EURES

5.3.1 EURES va fi finanțat cu 15 % din bugetul programului pentru schimbări sociale și inovare socială și în mare parte de FSE. Suprapunerea bugetelor programelor nu clarifică lucrurile pentru cetățean: fondurile structurale sunt regionalizate în conformitate cu clasificarea NUTS2, acesta nefiind cazul pentru fondurile programului pentru schimbări sociale și inovare socială.

5.3.2 Activitățile la nivel național și transfrontalier vor fi finanțate din Fondul social european, iar activitățile europene (29) prin programul pentru schimbări sociale și inovare socială. Pentru partea FSE se vor aplica regulile de participare a partenerilor sociali și a ONG-urilor, însă nu și pentru partea programului pentru schimbări sociale și inovare socială.

5.3.3 CESE se întreabă dacă este util să se regroupeze într-un program pentru schimbări sociale și inovare socială unice elemente atât de diverse, al căror control bugetar va fi mai dificil decât în configurația precedentă. Partajarea finanțării între FSE, Comisie și statele membre ar trebui să fie mai clară. Aceasta implică aplicarea unor reguli diferite pentru comitologie și pentru controlul actelor de executare ale Comisiei (30).

(28) Aviz CESE JO C 24, page 1, 28.01.2012.

(29) Portal și Proiect pentru tineri „Primul tău loc de muncă EURES”.

(30) Regulamentul (UE) nr. 182/2011.

5.3.4 CESE se întreabă dacă este oportun ca Comisia să creeze un sistem centralizat și să frâneze dinamica regională EURES, în condițiile în care durata lungă de funcționare a acestei vechi „inovații sociale” arată că actorii de pe teren sunt cei mai bine poziționați în cadrul EURES. În 2007, Parlamentul dorea chiar să sporească bugetul acestuia⁽³¹⁾. Comitetul reamintește că mobilitatea nu este un obiectiv în sine, ci doar un ajutor în cazul în care căutarea unui loc de muncă impune deplasarea într-o țară-gazdă din Uniunea Europeană.

5.3.5 CESE consideră că ar fi necesar să se menționeze în text:

- principiul priorității ofertei de locuri de muncă decente asupra ofertei de microcredite și de micro-locuri de muncă;
- obiectivul promovării mobilității, în paralel cu combaterea dumpingului social;
- tipurile de contracte de muncă obținute prin intermediul EURES;
- definiția mobilității cu destinație precisă;
- evoluția anunțată a temeiului juridic al EURES⁽³²⁾;
- necesitatea transferabilității drepturilor cetățenilor care se mută și noi texte privind echivalarea competențelor⁽³³⁾.

5.3.6 CESE consideră că este important ca rolul partenerilor sociali să fie menținut explicit în cadrul EURES.

5.4 În ceea ce privește Microfinanțarea și antreprenoriul social

5.4.1 CESE dorește ca cetățenii să fie informați pe larg despre acest program, pentru a evita ofertele online de microfinanțare din partea economiei informale la dobânzi cămătărești (nevoie de incluziune digitală). Este util să se reamintească faptul că persoanele menționate la articolul 22 din proiect sunt persoane vulnerabile și că lor trebuie să li se ofere alte ajutoare decât microcredite și activități concurențiale. Acestea pot fi riscante și amăgitoare, fără a putea ține vreodată locul unei munci plătite.

5.4.2 CESE dorește să se examineze posibilitatea unei grile de repartiție a programului între statele membre.

5.4.3 Comitetul consideră necesar să se evidențieze efectul multiplicator așteptat din partea FEI și BEI și să se definească clar beneficiarii. Într-adevăr, suma de 25 000 EUR va avea consecințe foarte diferite, după cum va fi acordată unei persoane care tocmai și-a pierdut locul de muncă [articolul 22 alineatul (1) litera (a)], unei întreprinderi sociale [articolul 22 alineatul (3)], cu salariați și buget, sau unui întreprinzător independent și microîntreprinderii sale, iar garanțiile vor fi privite diferit de organisme creditoare. Ar trebui deci să se clarifice:

- ce este „social” în această axă;
- beneficiarii și în special dimensiunea întreprinderilor sociale eligibile;
- ce este o „microîntreprindere socială”;
- modalitățile de punere în aplicare a sprijinului și acoperirea precisă oferită (100 %?);
- criteriile pentru a introduce eventual o formă de gradare a ajutoarelor;
- măsuri de simplificare a evaluării ex-post, pentru a facilita bilanțurile și a reduce costul controalelor.

5.4.4 De partea creditorilor:

- aceștia ar trebui să facă obiectul unor reguli mai clare, pentru a-și putea asuma rolul fără a împovăra beneficiarii împrumuturilor cu eventuale cerințe separate și ascunse;
- ar trebui să se prevadă măsuri de evaluare, pentru un bilanț rapid.

5.4.5 CESE dorește ca valoarea adăugată a acestor măsuri să fie mai ridicată decât în evaluarea estimativă a programului precedent, care arată că s-au creat 1,2 locuri de muncă pentru un microcredit acordat⁽³⁴⁾.

Bruxelles, 23 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽³¹⁾ PE, Rezoluția din 15.9.2007.

⁽³²⁾ Comunicarea COM(2011) 777 final.

⁽³³⁾ Propunerea de directivă din 19.12.2011, COM(2011) 883 final.

⁽³⁴⁾ „Fișă financiară legislativă pentru propuneri”, pct. 2.1.2, indicatorii de performanță [anexa la COM(2011) 609 final, p. 37].

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Propunerea de decizie a Consiliului privind orientările pentru politicile de ocupare a forței de muncă ale statelor membre”

COM(2011) 813 final – 2011/0390 (CNS)

(2012/C 143/18)

Raportor: **dl Wolfgang GREIF**

La 12 decembrie 2011, în conformitate cu articolul 100 alineatul (2) și articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de decizie a Consiliului privind orientările pentru politicile de ocupare a forței de muncă ale statelor membre

COM(2011) 813 final – 2011/0390 (CNS).

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 25 ianuarie 2012.

În cea de-a 478-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie 2012) Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 111 voturi pentru, 1 vot împotrivă și 3 abțineri.

1. Solicitări și recomandări

1.1 În cel de-al patrulea an al crizei economice, perspectivele pentru piața forței de muncă continuă să se deterioreze în întreaga Europă. CESE este profund îngrijorat de faptul că obiectivele în materie de ocupare a forței de muncă fixate în cadrul priorității în materie de creștere favorabilă incluziunii a Strategiei Europa 2020 nu vor putea fi probabil atinse în contextul premiselor politice actuale impuse de UE, care prevăd măsuri de austeritate ca soluții de depășire a crizei. Introducerea simultană a unor programe de austeritate în UE riscă să contribuie la cercul vicios al spiralei negative și să deterioreze și mai mult perspectivele de creștere, ceea ce va avea un impact la fel de negativ asupra cererii interne în calitate de ultim sprijin în favoarea redresării economice ca și asupra stabilizării și creării de locuri de muncă.

1.2 În anii următori, Europa se va confrunta cu o situație deosebit de tensionată în ceea ce privește ocuparea forței de muncă. Anumite grupuri de persoane sunt afectate în mod disproporționat: tinerii, lucrătorii cu calificare redusă, șomerii de lungă durată, persoanele provenite din medii de migranți, populația de etnie romă și părinții singuri. Remedierea acestei situații presupune luarea urgentă a unor măsuri bine orientate de investiții la nivel european și național cu un puternic efect asupra gradului de ocupare a forței de muncă, măsuri care trebuie puse în aplicare într-un mod coordonat, pentru a amplifica astfel eficiența lor în domeniul politicii de ocupare a forței de muncă.

1.3 În contextul unor rate de șomaj în continuă creștere în rândul tinerilor și al înregistrării în continuare a unui număr ridicat de șomeri de lungă durată, CESE formulează următoarele recomandări politice privind ocuparea forței de muncă, pentru punerea în aplicare a orientărilor referitoare la ocuparea forței de muncă:

— În completarea obiectivului privind o rată de ocupare globală care să fie atinsă la nivelul întregii UE, se

recomandă definirea unor obiective europene măsurabile pentru diferite grupuri-țintă, de exemplu pentru șomerii de lungă durată, femei, persoane mai în vârstă și în special pentru tineri (lupta împotriva șomajului, îmbunătățirea situației încadrării în muncă). Transferul general al competențelor în ceea ce privește formularea unor obiective concrete în domeniul politicii de ocupare a forței de muncă spre nivelul statelor membre nu a dat rezultate satisfăcătoare.

- În acest context trebuie menționat în mod special un indicator pentru reducerea considerabilă a numărului acelor tineri care nu sunt nici încadrați în muncă și nici nu urmează un program de educație sau formare („NEET - not in employment, education or training).
- CESE salută propunerea Comisiei cu privire la o „garanție europeană pentru tineret”, conform căreia statele membre trebuie să asigure tuturor tinerilor un loc de muncă, o formare complementară sau măsuri de activare și de integrare pe piața forței de muncă în termen de patru luni de la părăsirea școlii. Măsurile concrete în acest sens trebuie să fie definite în cadrul planurilor naționale de reformă.
- Țările care se confruntă cu o situație deosebit de tensionată în ceea ce privește piața forței de muncă pentru tineri și care trebuie să răspundă în același timp unor obligații privind restricțiile bugetare ar trebui să beneficieze de un acces mai facil la fondurile UE pentru măsurile care corespund acestei „garanții pentru tineret” (de la înlesniri privind utilizarea fondurilor până la suprimarea temporară a cofinanțării de la bugetele naționale).
- În ciuda situațiilor bugetare tensionate în statele membre, este nevoie în continuare de fonduri naționale și europene pentru formarea și ocuparea tinerilor și a șomerilor de lungă durată, și de suplimentarea acestora, acolo unde este cazul.

În acest sens, ar trebui să se garanteze că noul cadru financiar începând cu 2014 va pune la dispoziție suficiente mijloace din Fondul social european și din alte fonduri UE pentru inițiative în favoarea tinerilor.

- În toate statele membre se impune o reexaminare și, după caz, o îmbunătățire a condițiilor de acces la serviciile de asistență pentru tinerii șomeri, precum și pentru șomerii de lungă durată în căutarea unui loc de muncă sau a unei formări profesionale. Se recomandă includerea unor obiective corespunzătoare în programele naționale de reformă.
- Cu privire la integrarea tinerilor pe piața forței de muncă, CESE nu recomandă adoptarea unui număr prea mare de soluții instabile și lipsite de perspectivă: în loc să se mizeze pe locuri de muncă precare și contracte de muncă nesigure, vor trebui puse în practică măsuri care să garanteze că munca în baza unor contracte cu durată determinată și locurile de muncă prost plătite și cu protecție socială insuficientă nu vor deveni regula.
- CESE recomandă statelor membre să acorde o atenție deosebită creării de piețe intermediare ale forței de muncă favorabile incluziunii, în cadrul cărora fondurile publice ar finanța un număr adecvat de locuri de muncă cu durată determinată, astfel încât șomerii de lungă durată să își mențină obișnuința de a munci și să își îmbunătățească competențele și cunoștințele. Astfel, se va evita creșterea sărăciei persoanelor încadrate în muncă, iar acestor lucrători li se va permite să facă o trecere lină către piața deschisă a forței de muncă, odată ce criza se va fi încheiat.
- În ceea ce privește inițiativa Comisiei cu privire la stagii, CESE sprijină crearea unui cadru european de calitate corespunzător, menit să încurajeze crearea de locuri de muncă ce favorizează învățarea, cu contracte obligatorii. Se recomandă examinarea posibilității de preluare a anumitor elemente ale sistemului dual de învățământ și formare profesională, practicat cu succes de mai mult timp în unele din statele membre.

2. Introducere

2.1 La 21 octombrie 2010, Consiliul UE a luat decizia de a lăsa nemodificate până în 2014 noile orientări privind ocuparea forței de muncă, pentru a pune accentul pe punerea lor în aplicare, actualizările acestora fiind limitate la minimum.

2.2 Cu toate acestea, CESE profită de ocazia oferită de consultarea anuală prevăzută la articolul 148 alineatul (2) din TFUE pentru a reveni la tema punerii în aplicare a orientărilor,

- pentru a analiza dacă se pot înregistra progrese în ce privește realizarea obiectivelor stabilite, în contextul tendințelor actuale pe piețele forței de muncă și al premiselor politice de soluționare a crizei, impuse la ora actuală în UE;
- pentru a scoate în evidență mai ales situația din ce în ce mai gravă a șomajului în rândul tinerilor și în rândul șomerilor de lungă durată, formulând în acest sens recomandări politice care ar trebui puse urgent în aplicare.

2.3 CESE salută faptul că, în versiunea definitivă a textului orientărilor în 2010, Consiliul a preluat o serie de propuneri ale CESE ⁽¹⁾, dar constată în același timp că alte lacune menționate atunci nu au fost luate în considerare. Astfel, CESE reia o serie de observații esențiale prezentate în avizul său, rămase în continuare la fel de relevante. Între altele a fost menționat:

- că, în contextul crizei, orientările nu reflectă în mod suficient necesitatea de a considera lupta împotriva șomajului o prioritate absolută;
- că noile orientări se caracterizează printr-o diminuare considerabilă a dimensiunii europene, în condițiile în care ele propun numai un număr redus de obiective centrale ale UE, lăsând formularea de obiective în materie de politică de ocupare a forței de muncă în totalitate la latitudinea statelor membre;
- că, în completarea obiectivului privind atingerea unei rate globale de ocupare la nivelul UE, ar trebui definite și alte obiective măsurabile pentru diferitele grupuri țintă, precum șomerii de lungă durată, femeile, persoanele în vârstă și tinerii;
- că sunt necesare, în plus, și obiective UE cu privire la tratamentul egal al femeilor și bărbaților, lupta împotriva șomajului de lungă durată, condițiile de muncă cu garanții sociale insuficiente, șomajul în rândul tinerilor și sărăcia în rândul copiilor și tinerilor;
- că orientările nu conțin niciun fel de indicații concrete cu privire la calitatea locurilor de muncă.

2.4 Avizul de față va examina aceste puncte în contextul tendințelor actuale pe piețele europene ale forței de muncă în această perioadă de criză economică.

3. O situație a ocupării forței de muncă din ce în ce mai tensionată în contextul crizei

3.1 Criza financiară s-a transformat într-o criză fundamentală a economiei, datoriiilor și a societății ⁽²⁾. În mod oficial s-a declarat că redresarea economiei UE s-a oprit. Și perspectivele piețelor forței de muncă continuă să se înrăutățească ⁽³⁾. Consecințele crizei se agravează – nu numai datorită problemelor economice din multe state membre, ci mai ales datorită faptului că marea majoritate a guvernelor a reacționat la așa-numita criză a datoriiilor, apărută în urma unei dereglementări masive a piețelor financiare în ultimii ani, printr-o politică de austeritate forțată, încercând astfel să liniștească

⁽¹⁾ Avizul CESE privind propunerea de decizie a Consiliului privind orientările pentru politicile de ocupare a forței de muncă ale statelor membre – partea a II-a a Orientărilor integrate Europa 2020, raportor: dl GREIF (JO C 21/66 din 21.1.2011).

⁽²⁾ CESE și-a exprimat opinia în numeroase avize și cu diferite ocazii cu privire la efectele crizei și pașii necesari pentru depășirea acesteia. În acest sens, merită menționată în special declarația președintelui CESE cu ocazia sesiunii plenare din decembrie 2011 (a se vedea http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/di_ces20-2011_di_ro.doc)

⁽³⁾ A se vedea previziunile din toamna acestui an pentru perioada 2011-2013 ale Comisiei Europene.

piețele financiare. În contextul punerii în aplicare a noilor reguli de guvernare economică în zona euro și dincolo de aceasta, aproape toate statele membre își orientează consolidarea prevăzută în principal către reducerea deficitelor publice, cu intervenții uneori severe în ceea ce privește cheltuielile publice, axate mai ales pe reducerea cheltuielilor sociale și serviciilor de interes public⁽⁴⁾. O asemenea politică reduce posibilitățile de pe piața forței de muncă, mai ales pentru cei care aparțin deja unor grupuri defavorizate.

3.2 Ținând cont de acest context, situația în Europa a ocupării forței de muncă va fi deosebit de tensionată în anii următori. În cel de-al patrulea an al crizei financiare și economice, perspectivele privind ocuparea forței de muncă continuă să se înrăutățească. În pofida unor eforturi în favoarea relansării conjuncturii economice, depuse ca un prim răspuns la criză, și în pofida redresării economice în unele state membre, **rata șomajului** în UE a crescut de la 6,9 % la 9,4 % în intervalul 2008-2011⁽⁵⁾.

3.3 Astfel, în momentul de față există peste 22 de milioane de șomeri la nivelul UE, cu disparități mari între diferitele state membre: în cel de-al doilea trimestru 2011, **rata de șomaj** a înregistrat valori sub 5,5 % în Austria, Luxemburg și Țările de Jos și peste 14 % în Irlanda, Lituania, Letonia și Grecia, atingând 21 % în Spania. Tinerii sunt și mai afectați de șomaj. În mai multe state – nu doar cele din sudul Europei – situația s-a agravat în mod dramatic în perioada crizei: rata șomajului s-a dublat în Spania, Irlanda și – plecând de la o rată mai scăzută – în Danemarca; în țările baltice, numărul șomerilor s-a triplat. Numai Germania și Luxemburg au înregistrat până în 2010 o scădere a ratei șomajului. În ciuda creșterii numărului de șomeri, în unele țări se semnalează și o creștere a ofertei de locuri de muncă. Evoluția demografică și continuarea mutațiilor structurale vor face ca această situație paradoxală să continue probabil și în anii următori.

- **Tinerii și lucrătorii cu nivel scăzut de calificare** au fost afectați în mod deosebit de creșterea ratei șomajului în timpul crizei, în condițiile în care ambele categorii au înregistrat deja în prealabil valori peste medie.
- În cel de-al doilea trimestru 2011, rata șomajului în rândul persoanelor cu un **nivel scăzut de educație** era de 16,3 %, în timp ce la persoanele cu un nivel mediu respectiv înalt de educație s-a înregistrat o rată de 8,6 % și respectiv 5,3 %.
- Rata șomajului a crescut atât în rândul **bărbaților, cât și al femeilor, indiferent de categoria de vârstă**, atingând valoarea de 9,4, respectiv 9,5 în al doilea trimestru al anului 2011. În prima fază a crizei, creșterea ratei șomajului a fost mai pronunțată în cazul bărbaților, întrucât sectoarele cele mai afectate au fost cele în care

domină lucrătorii de sex masculin (de exemplu industria prelucrătoare și a construcțiilor). A doua fază a crizei a fost marcată de o creștere mai rapidă a ratei șomajului în rândul femeilor, datorită faptului că măsurile de austeritate au afectat mai ales sectoarele în care domină lucrătorii de sex feminin (serviciile, sectorul public).

- Lucrătorii imigranți, în rândul cărora rata șomajului depășise media și înainte de criză, sunt afectați în mod disproporțional de creșterea șomajului. Rata șomajului în rândul acestora s-a ridicat la 16,3 % în cel de-al doilea trimestru 2011.
- **Șomajul de lungă durată** (peste 12 luni), care a înregistrat o scădere temporară considerabilă în urma intrării în șomaj a unui număr mare de lucrători, a crescut din nou la nivelul de dinaintea crizei, cu o medie în întreaga UE de 43 % în al doilea trimestru 2011. Țările afectate puternic și timpuriu de criză (Spania, Irlanda, statele baltice) se confruntă cu creșteri masive în comparație cu 2008. În viitorul apropiat, această categorie va crește în mod semnificativ, având în vedere stagnarea cererii de forță de muncă.

3.4 În contextul unei creșteri îngrijorătoare a **șomajului în rândul tinerilor** deja înainte de începerea crizei, CESE a atras deja atenția asupra faptului că aceasta a devenit una din cele mai preocupante probleme pentru piața europeană a forței de muncă⁽⁶⁾. În general, șomajul în rândul tinerilor a crescut în mod dramatic, atingând în prezent o valoare medie la nivelul UE de aproape 21 %. În prezent, peste 5 milioane de tineri (între 15 și 24 de ani) nu dispun de un loc de muncă sau de formare profesională, fapt care are consecințe enorme pe plan personal, social și economic: estimări recente efectuate de Eurofound indică costuri de peste 100 de miliarde de euro pe an în urma excluderii tinerilor de la accesul pe piața forței de muncă⁽⁷⁾. În Grecia și Spania, peste 40 % dintre tineri sunt șomeri; în Letonia, Lituania și Slovacia aproape un tânăr din trei.

- Temerile cu privire la șomajul în rândul tinerilor sunt confirmate de doi indicatori: rata șomajului⁽⁸⁾ și rata NEET, ambele înregistrând creșteri. Indicatorul **NEET** este deosebit de concludent, furnizând informații despre situația tinerilor cu vârsta între 15 și 24 de ani, care **nu au un loc de muncă și nu sunt integrați într-un sistem de învățământ sau de formare** („Not in Employment, Education or Training”).
- Există diferențe considerabile între state membre: cele mai bune rezultate le înregistrează Danemarca, Țările de Jos, Slovenia și Austria, cu rate sub 7 %; situația Italiei și Bulgariei, cu 19,1 % respectiv 21,8 % este deosebit de dificilă. Media UE-27 a fost de 12,8 % în 2010. Criza pare să fi afectat indicatorul NEET mai ales în Spania, Irlanda, Lituania, Estonia și Letonia.

⁽⁴⁾ Cu privire la urmările sociale ale noii guvernare economice, a se vedea avizul CESE pe tema „Consecințele sociale ale noii legislații privind guvernarea economică”, raportor: dna Gabriele BISCHOFF (A se vedea pagina 23 din prezentul Jurnal Oficial).

⁽⁵⁾ Dacă nu este menționat altceva, datele se bazează pe ancheta privind forța de muncă din Uniunea Europeană (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/introduction) și se referă la cel de-al doilea trimestru al anului 2011. Eșantionul de vârstă cuprinde de regulă persoane între 15 și 64 de ani.

⁽⁶⁾ A se vedea capitolul 7 al avizului CESE pe tema „Tineretul în mișcare”, raportor: dl TRANTINA, coraportor: dl MENDOZA CASTRO (JO C 132/55 din 3.5.2011).

⁽⁷⁾ Conform ultimelor estimări ale Eurofound, costurile acestei excluderi a tinerilor de la piața europeană a forței de muncă se cifrează la aproape 100 de miliarde de euro anual.

⁽⁸⁾ Pentru a reduce eventualele distorsiuni datorită cotei ridicate de inactivitate profesională în rândul tinerilor care nu și-au încheiat formarea profesională, se iau în calcul toți tinerii activi.

— **Tinerii care au părăsit timpuriu școala** reprezintă o altă categorie de persoane cu un risc crescut de șomaj datorită nivelului scăzut de pregătire. În ciuda faptului că în timpul crizei, în unele state membre a scăzut numărul celor care părăsesc timpuriu școala (de exemplu în Spania, Portugalia, Estonia, Letonia și Marea Britanie), această rată a continuat în 2010 să depășească cu mult obiectivul de maxim 10 % stabilit de Strategia Europa 2020, ridicându-se la 14,1 %⁽⁹⁾. Diferențele între țări sunt mari: Portugalia și Spania depășesc cota de 28 %, Malta se află la aproape 37 %, pe când Slovacia, Republica Cehă și Slovenia înregistrează valori sub 5 %⁽¹⁰⁾.

3.5 Această evoluție a ratelor de șomaj se reflectă de asemenea în **rata de ocupare**, care a scăzut considerabil în timpul crizei. În al doilea trimestru al anului 2011, media UE în rândul persoanelor aflate între 20 și 64 de ani a ajuns la 68,9 %, de la 70,5 % în aceeași perioadă a anului 2008. Deja în momentul adoptării orientărilor în 2010 a fost evident că va fi nevoie de un deceniu întreg pentru a recupera cele peste 10 milioane de locuri de muncă pierdute de la începutul crizei. De atunci, situația nu s-a ameliorat aproape deloc. În medie, creșterea gradului de ocupare a forței de muncă la nivelul UE între cel de-al doilea trimestru 2010 și aceeași perioadă a anului 2011 a fost minimă; unele state au înregistrat creșteri considerabile din acest punct de vedere (Estonia, Lituania, Letonia și Malta), în timp ce altele s-au confruntat cu scăderi ale gradului de ocupare (Grecia, Bulgaria, Slovenia și România). Per ansamblu, statele membre sunt în continuare departe de atingerea obiectivului esențial din cadrul Strategiei Europa 2020, de a ajunge la o rată de ocupare de 75 % (în rândul persoanelor cu vârsta între 20 și 64 de ani)⁽¹¹⁾. În timpul crizei economice, tinerii nu au fost numai mult mai afectați de șomaj decât toate celelalte categorii de vârstă, ci s-au confruntat și cu un regres mult mai pronunțat al gradului de ocupare a forței de muncă.

3.6 Tendința de creștere progresivă a numărului de **locuri de muncă cu fracțiune de normă** a continuat, confirmând astfel evoluția din perioada acoperită de Strategia de la Lisabona. În medie, la nivelul UE, rata de locuri de muncă cu fracțiune de normă a crescut de la 17,6 % în cel de-al doilea trimestru 2008 la 18,8 % în cel de-al doilea trimestru 2011, cu diferențe mari de la o țară la alta.

— **Femeile** care lucrează în regim de fracțiune de normă sunt puternic suprareprezentate, cu o rată medie de 31,6 % în al doilea trimestru 2011, în comparație cu 8,1 % în rândul bărbaților.

— Tinerii sunt mult mai puternic afectați de creșterea la nivelul UE a procentajului de locuri de muncă cu fracțiune de normă decât lucrătorii cu vârste medii sau lucrătorii mai în vârstă.

— De asemenea, procentajul acestor locuri de muncă a crescut în rândul lucrătorilor cu **nivelul cel mai scăzut de educație**.

⁽⁹⁾ http://ec.europa.eu/europe2020/priorities/smart-growth/index_ro.htm

⁽¹⁰⁾ <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/education/introduction>

⁽¹¹⁾ A se vedea EMCO/28/130911/EN-rev3, p. 27 și următoarele.

— În timpul crizei, ocuparea unui loc de muncă cu fracțiune de normă permite menținerea contactului cu piața forței de muncă și oferă un bun punct de plecare pentru tranziția către munca cu normă întreagă, odată cu încetarea crizei.

— În timpul crizei a crescut însă considerabil și numărul de **lucrători care ocupă în mod involuntar** locuri de muncă cu fracțiune de normă⁽¹²⁾. În țările cele mai afectate de criză (țările baltice, Spania, Irlanda), cota lucrătorilor care ocupă involuntar un loc de muncă cu fracțiune de normă a crescut în mod disproporțional în perioada 2008-2010. Îngrijirea copiilor sau a adulților incapabili de muncă reprezintă motivul pentru care numărul femeilor cu locuri de muncă cu fracțiune de normă continuă să fie mare în multe țări.

3.7 Numărul de **locuri de muncă cu o perioadă determinată** a atins un nivel record de 14,6 % în al doilea trimestru 2007. La această rubrică, datele studiului privind forța de muncă din Uniunea Europeană includ și lucrătorii interimari, exceptând cazurile în care aceștia dispun de un contract de muncă scris pe o durată nelimitată⁽¹³⁾. Datorită faptului că lucrătorii temporari și cei interimari au fost puternic afectați de șomaj în timpul crizei, procentajul lor global a scăzut în al doilea trimestru al anului 2009 la o valoare de doar 13,5 %. Recenta creștere la 14,2 % în al doilea trimestru 2011 arată că întreprinderile tind să efectueze angajări în baza unor contracte cu durată limitată sau făcând apel la lucrători interimari. Din acest fapt reies lipsa de încredere a angajatorilor în caracterul de durată al relansării conjuncturale, precum și eforturile pe care aceștia le depun pentru a reacționa într-un mod eficient în fața acestei situații.

— **Diferențele specifice între țări** în ceea ce privește numărul locurilor de muncă cu durată determinată sunt considerabile: în timp ce unele state membre din centrul și estul Europei, de exemplu România, Bulgaria, Lituania și Estonia înregistrează o rată situată sub 5 %, Portugalia, Spania și Polonia prezintă procentaje situate între 23 % și 27 %.

— Probabilitatea de a dispune de un loc de muncă temporar este de departe cea mai ridicată în cazul lucrătorilor tineri (între 15 și 24 de ani); în 2010, procentul acestora a fost de 42,2 %. Acest lucru se poate constata aproape în toate statele membre. Într-o anumită măsură a devenit normal ca, în numeroase profesii, primul **loc de muncă al unui tânăr** să fie unul **temporar**. Deseori, însă, acest lucru are loc în mod involuntar. Acesta este unul din motivele înrăutățirii dramatice a situației tinerilor pe piața forței de muncă în timpul crizei.

— În plus, aproximativ 20 % din **persoanele cu un nivel scăzut de calificare** au locuri de muncă temporare – cifră care depășește cu mult procentul celor cu calificări medii și înalte (aproximativ 12-13 %).

⁽¹²⁾ Ocuparea unui loc de muncă cu fracțiune de normă în mod involuntar se definește ca „imposibilitate de a găsi un loc de muncă cu normă întreagă”.

⁽¹³⁾ Se recomandă ca, în viitor, Eurostat să furnizeze date separate pentru lucrătorii temporari și lucrătorii interimari.

— Numărul celor care dispun în mod **involuntar** de un **loc de muncă temporar** a crescut cu aproximativ 2 % în intervalul 2008-2010; acest fenomen poate fi constatat mai ales în Lituania și Irlanda, două din țările cele mai afectate de criză, dar și în Republica Cehă, Danemarca și Marea Britanie.

3.8 **Săraci în pofida existenței unui loc de muncă:** din datele Eurostat pentru 2009 reiese că atât lucrătorii temporari cât și cei cu fracțiune de normă, dar și tinerii și părinții singuri sunt expuși unui risc crescut de sărăcie în comparație cu lucrătorii cu contracte de muncă pe durată nedeterminată și cu normă întreagă, în ciuda faptului că dispun de un loc de muncă.

— În mai multe state membre ale UE, **lucrătorii tineri** (18-24 ani) sunt expuși unui **risc** mult mai mare **de sărăcie** în pofida existenței unui loc de muncă ⁽¹⁴⁾, în comparație cu media celor aflați între 25 și 64 de ani.

— Acest lucru se aplică în mod similar și **părinților singuri**, care sunt adesea obligați să ocupe un loc de muncă cu fracțiune de normă, și persoanelor cu un nivel scăzut de calificare: aceste două categorii se confruntă în mod disproporționat cu fenomenul muncii interimare și cu fracțiune de normă, numărul lor depășind media și în cazul locurilor de muncă cu normă întreagă, prost plătite, ceea ce se reflectă într-un număr mai mare de **lucrători săraci**.

4. **Politica de austeritate în întreaga Europă agravează situația de pe piața forței de muncă și obstrucționează realizarea obiectivelor de ocupare a forței de muncă**

4.1 Introducerea simultană a unor programe de austeritate în UE poate accelera cercul vicios al spiralei negative și poate deteriora și mai mult perspectivele de creștere. În contextul în care anumite țări nu acordă suficientă atenție reformelor structurale necesare, reducerea cheltuielilor are un impact negativ asupra cererii interne, care reprezenta un ultim sprijin în favoarea redresării economice, și duce la scăderea veniturilor din impozite și creșterea cheltuielilor sociale. Deficitele bugetare riscă să crească în continuare, ducând din ce în ce mai multe state membre în pragul incapacității de acțiune la nivelul politicii economice. Această cale de consolidare a bugetelor prin intermediul măsurilor de austeritate nu este, prin urmare, îngrijorătoare numai din punct de vedere social, ci subminează în același timp orice posibilitate de relansare economică orientată către viitor. CESE este profund îngrijorat de faptul că aceste măsuri nu permit depășirea crizei și realizarea obiectivelor formulate în strategia UE privind ocuparea forței de muncă.

4.2 Prin urmare, CESE își reiterează solicitarea privind un nou plan european de relansare economică, cu o incidență majoră asupra pieței forței de muncă, în valoare de 2 % din PIB ⁽¹⁵⁾. Se recomandă definirea și punerea în aplicare într-o

manieră coordonată a unor proiecte de investiție la nivel european, menite să completeze investițiile naționale suplimentare, pentru a potența astfel efectele asupra pieței forței de muncă. Aproximativ 1 % din cheltuielile prevăzute ar trebui să fie dedicate unor investiții cu un efect puternic asupra ocupării forței de muncă, fiind direcționate în mod explicit către măsuri în domeniul pieței forței de muncă, care, în funcție de situația specifică regională din statele membre, poate îmbrăca forme diferite.

4.3 Bugetele publice nu vor putea fi utilizate pentru orice, de la salvarea băncilor și investiții în domeniul inovării și cel social până la sprijinirea întreprinderilor. CESE consideră că orice consolidare bugetară inteligentă implică în mod obligatoriu găsirea unor noi surse de venituri, pe lângă reducerea cheltuielilor, care trebuie efectuată într-o manieră durabilă din punct de vedere social. Trebuie extinsă îndeosebi baza de impozitare a statelor membre. În afară de aceasta, este oportună o regândire generală a sistemelor fiscale, luând în considerare problemele legate de contribuția diferitelor forme de venit și de avere. Acest lucru trebuie să aibă loc în mod concomitent cu creșterea eficienței și relevanței cheltuielilor publice.

4.4 În opinia CESE, măsurile de austeritate nu trebuie să sporească riscul sărăciei și să adâncească și mai mult disparitățile apărute în ultimii ani. În cazul tuturor măsurilor de depășire a crizei trebuie avut în vedere, în orice caz, ca acestea să nu contravină obiectivului de relansare a cererii și a ocupării forței de muncă în timpul crizei și după încheierea acesteia, precum și de atenuare a dificultăților sociale. Statele membre trebuie să țină seama în cadrul acestui demers și de faptul că măsurile de depășire a crizei economice și a îndatorării publice nu trebuie să pericliteze investițiile publice în politica de ocupare a forței de muncă și în învățământul general și cel profesional. CESE solicită evaluări fundamentate ale consecințelor sociale, pentru a examina modul în care poate fi atins obiectivul de a înlătura, până în 2020, riscul de sărăcie și de excludere socială pentru cel puțin 20 de milioane de persoane.

4.5 Persoanele cele mai afectate de măsurile de austeritate sunt cele care depind de prestații publice, printre care se numără și persoanele cu locuri de muncă precare și alte grupuri defavorizate de pe piața forței de muncă. Persoanele cele mai afectate de șomaj sunt de regulă cele care dispun de un acces dificil și limitat la serviciile de asistență. Prin urmare, este nevoie de sisteme de protecție socială suficiente, eficiente și durabile, cu o atenție deosebită acordată celor mai afectate și defavorizate categorii de persoane de pe piața forței de muncă (tinerii, imigranții, persoanele de etnie romă, persoanele cu handicap, părinții singuri, persoanele cu un nivel scăzut de calificare).

4.6 În ceea ce privește provocările pentru piețele forței de muncă care derivă din îmbătrânirea populației în Europa, CESE și-a exprimat recent punctul de vedere, subliniind că utilizarea maximă a potențialului de ocupare a forței de muncă existent reprezintă de departe strategia cea mai eficientă. Acest obiectiv

⁽¹⁴⁾ Mai puțin de 60 % din venitul național mediu echivalat.

⁽¹⁵⁾ A se vedea punctul 3.1 al avizului CESE pe tema „Rezultatele Summitului privind ocuparea forței de muncă”, raportor: dl GREIF (JO C 306/70 din 16.12.2009)

nu poate fi atins decât printr-o politică de creștere direcționată și o strategie care oferă posibilități de participare. O asemenea politică ar trebui să cuprindă, între altele, crearea unor condiții de muncă adaptate persoanelor în vârstă, dezvoltarea formării profesionale inițiale și continue, crearea de locuri de muncă de calitate și productive, garantarea unor sisteme performante de protecție socială, precum și luarea unor măsuri ample de conciliere a vieții private și profesionale⁽¹⁶⁾. În plus, ar trebui utilizat pe deplin potențialul economic al așa-numitei „economii pentru vârsta a treia” (*silver economy*).

5. Solicitări și recomandări pentru ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor și șomerilor de lungă durată

5.1 Definierea unor obiective ambițioase ale UE privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor

5.1.1 Orientările existente conțin un indicator de reducere a numărului de tineri care nu au un loc de muncă și nu sunt integrați într-un sistem de învățământ sau de formare („NEET”). Chiar dacă statele membre și-au diversificat măsurile în funcție de particularitățile diferitelor subcategorii NEET, acordând atenție și grupurilor celor mai defavorizate⁽¹⁷⁾, lipsesc în continuare obiective concrete cu privire la combaterea șomajului în rândul tinerilor și la îmbunătățirea situației lor pe piața forței de muncă. **CESE solicită din nou ca orientările să reflecte mai clar acest element central, mai ales prin adăugarea unor obiective europene cuantificabile cu privire la ocuparea forței de muncă tinere, în special 1) un obiectiv pentru reducerea semnificativă a șomajului în rândul tinerilor și 2) stabilirea unui termen maxim de patru luni pentru activarea tinerilor în căutarea unui loc de muncă sau de formare.** Faptul că responsabilitatea de a defini obiective privind ocuparea în rândul tinerilor revine statelor membre s-a dovedit a fi destul de puțin profitabil, întrucât numai câteva state au formulat obiective corespunzătoare în programele lor naționale de reformă⁽¹⁸⁾.

5.2 Punerea în aplicare coerentă de către statele membre a „garanției pentru tineret” pentru categoria NEET

5.2.1 CESE salută faptul că solicitarea sa ca statele membre să asigure tuturor tinerilor un loc de muncă, o formare complementară sau măsuri de activare și integrare pe piața forței de muncă în termen de patru luni după părăsirea școlii a fost preluată sub forma unei propuneri privind „garanția pentru tineret” din cadrul inițiativei emblematice „Tineretul în mișcare”⁽¹⁹⁾. **În acest context, CESE aprobă fără rezerve solicitarea Comisiei, conform căreia statele membre trebuie să identifice în cel mai scurt timp obstacolele existente în acest sens. Măsurile concrete de înlăturare a acestor obstacole trebuie să fie definite în cadrul planurilor naționale de reformă.** În acest sens, mai multe state membre

vor trebui să treacă la o extindere masivă a ajutoarelor specifice acordate de serviciile de ocupare a forței de muncă, cu o atenție sporită acordată categoriilor defavorizate (mai ales imigranților și persoanelor de etnie romă).

5.2.2 În acest sens, statele membre sunt, de asemenea, invitate să treacă la o punere efectivă în aplicare a priorităților definite în orientările privind ocuparea forței de muncă tinere și să definească țeluri și obiective ambițioase. Acestea ar trebui să cuprindă, între altele, măsuri echilibrate pentru îmbunătățirea flexibilității și securității, încurajarea mobilității forței de muncă, crearea unor sisteme adecvate de protecție socială pentru a asigura tranziția spre piața forței de muncă, dar și favorizarea spiritului antreprenorial și crearea unor condiții-cadru corespunzătoare pentru păstrarea și crearea de locuri de muncă, în special în rândul IMM-urilor.

5.3 Suplimentarea fondurilor UE și facilitarea accesului la acestea pentru a combate șomajul în rândul tinerilor și șomerilor de lungă durată

5.3.1 În vederea reducerii pe termen scurt a ratei șomajului în rândul tinerilor și șomerilor de lungă durată, CESE insistă asupra necesității unor măsuri în domeniul politicii sociale, de educație și de ocupare a forței de muncă, mai ales în condițiile unei situații bugetare tensionate. Așa cum solicită și Comisia în prezent în cadrul inițiativei „Oportunități pentru tineret”⁽²⁰⁾, este nevoie de ajutor rapid și nebirocratic mai ales în țările cele mai afectate de șomaj în rândul tineretului⁽²¹⁾. **Statele membre care se confruntă cu o situație deosebit de tensionată în ceea ce privește ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor și șomajul de lungă durată, și care trebuie să răspundă în același timp unor obligații de restricții bugetare ar trebui să beneficieze de un acces mai facil la fondurile UE destinate în special măsurilor care corespund acestei „garanții pentru tineret” și investițiilor pentru crearea de noi locuri de muncă.** Este nevoie de abordări și simplificări pragmatice și flexibile în ceea ce privește administrarea utilizării fondurilor, mergând până la suprimarea temporară a cofinanțării de la bugetele naționale în cazul unor finanțări prin FSE sau alte fonduri europene.

5.4 Mijloace adecvate de combatere a șomajului în rândul tinerilor și șomerilor de lungă durată în cadrul noului buget UE

5.4.1 CESE a subliniat deja importanța majoră, în ciuda reevaluării priorităților bugetare care a devenit necesară în toate statele membre UE în urma crizei economice, a continuării alocării unor mijloace naționale și europene pentru educație, formare profesională și ocupare a tinerilor și a șomerilor de lungă durată, și chiar a suplimentării acestora, acolo unde este cazul⁽²²⁾. În acest sens, CESE solicită ca noua programare financiară începând din 2014 să pună la dispoziție mijloace

⁽¹⁶⁾ Avizul CESE „Viitorul pieței forței de muncă din Europa – în căutarea unor soluții eficace pentru problemele legate de evoluția demografică”, raportor: dl GREIF (JO C 318/1 din 29.10.2011).

⁽¹⁷⁾ „Young People and NEETs in Europe: first findings” – EUROFOUND – EF1172EN <http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2011/72/en/1/EF1172EN.pdf>

⁽¹⁸⁾ Numai patru state (Belgia, Republica Cehă, Bulgaria și Estonia) au definit în 2011 obiective naționale de combatere a șomajului în rândul tinerilor în cadrul programelor lor naționale de reformă.

⁽¹⁹⁾ „Tineretul în mișcare” COM(2010) 477, punctul 5.4.

⁽²⁰⁾ A se vedea propunerile corespunzătoare ale Comisiei din cadrul Inițiativei privind oportunitățile pentru tineri, COM(2011)933.

⁽²¹⁾ A se vedea orientarea a 7-a, Decizia Consiliului 2010/707/UE.

⁽²²⁾ A se vedea avizul CESE pe tema „Tineretul în mișcare” (JO 132/55, 3.5.2011), punctul 8 al avizului CESE pe tema „Criza economică, educația și piața forței de muncă”, raportor: dl SOARES (JO C 318/50 din 29.10.2011).

suficiente în cadrul FSE pentru inițiative specifice destinate tinerilor și șomerilor de lungă durată⁽²³⁾. **În plus, CESE consideră că trebuie examinate și posibilitățile de a utiliza celelalte fonduri ale UE pentru măsuri de combatere a șomajului în rândul tinerilor și șomerilor de lungă durată.**

5.5 Facilitarea accesului tinerilor și șomerilor de lungă durată la serviciile de sprijin în caz de șomaj

5.5.1 Există diferențe considerabile între statele membre ale UE în ceea ce privește accesul la alocațiile de securitate socială și amploarea acestor prestații, și aceasta nu doar pentru tineri. Orientările privind ocuparea forței de muncă invită, pe bună dreptate, statele membre să-și adapteze sistemele de protecție socială pentru a nu permite apariția unor neajunsuri privind protecția socială în condițiile unor piețe ale forței de muncă mai flexibile. Acestea afectează toate categoriile de vârstă deopotrivă. Din punctul de vedere al CESE, accesul foarte limitat al tinerilor la servicii de sprijin în caz de șomaj, constatat în majoritatea statelor membre, rămâne un subiect insuficient dezbătut⁽²⁴⁾. În timpul crizei, unele țări au îmbunătățit, în anumite condiții, accesul categoriilor defavorizate la alocațiile de șomaj, inclusiv pentru tineri. Aceste măsuri au fost însă limitate în timp sau riscă să fie suprimate în cadrul măsurilor de austeritate prevăzute.

5.5.2 **CESE solicită ca toate statele UE să reexamineze și, după caz, să îmbunătățească condițiile de acces la serviciile de sprijin pentru tinerii șomeri, precum și pentru șomerii de lungă durată dispuși să muncească și aflați în căutarea unui loc de muncă sau a unei formări profesionale. Se recomandă și includerea unor obiective corespunzătoare în programele naționale de reformă.** Aceasta ar aduce o contribuție importantă la combaterea situației precare în care se află mulți tineri în tranziția lor către piața forței de muncă.

5.6 Combaterea locurilor de muncă precare și a formelor de muncă nereglementate în domeniul uceniciei și al stagiilor

5.6.1 Tinerii între 15 și 24 de ani nu se confruntă numai cu un risc de șomaj de două ori mai crescut decât populația adultă, ci și cu o proporție a contractelor de muncă nesigure (peste 60 % în unele țări) mult mai mare, cu o creștere a numărului de activități de formare și stagii nereglementate (mai ales în țările din sudul Europei⁽²⁵⁾) și cu o proporție mai mare a locurilor de muncă sub nivelul calificării. **Cu privire la integrarea tinerilor**

⁽²³⁾ Astfel, CESE solicită un procentaj de cel puțin 40 % din FSE pentru sprijinirea ocupării forței de muncă și a mobilității profesionale, ceea ce ar permite luarea unui număr mare de măsuri în favoarea unor proiecte dedicate tinerilor. A se vedea în acest sens avizul CESE pe tema „Fondul social european”, (A se vedea pagina 82 din prezentul Jurnal Oficial.), raportor dl Xavier VERBOVEN, coraportor dl Miguel Ángel CABRA DE LUNA, punctele 1.5 și 4.1.2.

⁽²⁴⁾ Datele studiului privind forța de muncă (Eurostat) arată că, în UE-27, tinerii (între 15 și 24 de ani) au, în medie, un acces de trei ori mai limitat la alocații de șomaj decât celelalte categorii, fără să se observe vreo ameliorare în acest sens în timpul crizei.

⁽²⁵⁾ Această problemă afectează într-o mai mică măsură țările din nordul Europei, cu experiență îndelungată în ceea ce privește relațiile de muncă reglementate între ucenici, instituții de învățământ și formare și angajatori. Același lucru este valabil pentru acele țări care dispun de un sistem bine dezvoltat și consacrat al formării profesionale duale (Germania, Austria).

pe piața forței de muncă, CESE nu recomandă adoptarea unui număr prea mare de soluții instabile și lipsite de perspectivă: în loc să se mizeze pe locuri de muncă precare și contracte de muncă nesigure, vor trebui puse în practică măsuri care să garanteze că munca în baza unor contracte cu durată determinată și locurile de muncă prost plătite și cu protecție socială insuficientă nu vor deveni regula în ceea ce îi privește pe tineri.

5.6.2 CESE și-a exprimat punctul de vedere în numeroase avize cu privire la domeniile care necesită adaptări în ceea ce privește formarea și calificarea profesională, între altele pentru a garanta că tinerii urmează o formare pentru care există o cerere pe piața forței de muncă⁽²⁶⁾. Pentru a remedia diferențele între cerere și ofertă pe piața forței de muncă determinate de calificarea insuficientă, lipsa de mobilitate geografică sau condițiile de salarizare insuficiente⁽²⁷⁾, instituțiile de învățământ ar trebui să-și adapteze programele școlare și la cerințele pieței forței de muncă, angajatorii ar trebui să-și extindă canalele de recrutare de noi lucrători, iar autoritățile ar trebui să investească în măsuri active și eficiente în favoarea pieței forței de muncă. Și persoanele aflate în curs de formare și calificare profesională au o anumită responsabilitate în ceea ce privește viitoarea lor capacitate de inserție profesională.

5.6.3 **În ceea ce privește inițiativa Comisiei cu privire la stagiile, CESE sprijină crearea unui cadru european de calitate corespunzător, care ar trebui promovat și în rândul întreprinderilor, menit să încurajeze crearea de locuri de muncă care favorizează învățarea, cu contracte obligatorii pentru ambele părți, inclusiv pentru tinerii dezavantajați din punct de vedere al formării de care dispun.** Ar trebui examinate posibilitățile de a prelua și în alte state elemente ale sistemului dual de învățământ și formare profesională, practicat cu succes de mai mult timp în unele din statele membre.

5.7 Principii de bază pentru combaterea șomajului în rândul tinerilor

5.7.1 CESE propune luarea unor măsuri de combatere a șomajului în rândul tinerilor în concordanță cu următoarele principii de bază: îmbunătățirea capacității de inserție profesională a tinerilor prin reforma sistemului de educație, în vederea corelării mai strânse a capacităților cu necesitățile pieței forței de muncă, cu includerea unor parteneriate între instituțiile de învățământ, economie și partenerii sociali; măsuri active pe piața forței de muncă, inclusiv sporirea sprijinului și acordarea de stimulente pentru acceptarea locurilor de muncă din partea tinerilor; evaluarea impactului legislației privind protecția locurilor de muncă și sprijinirea antreprenoriatului în rândul tinerilor.

⁽²⁶⁾ A se vedea, între altele, avizul CESE (în curs de elaborare) pe tema „Modernizarea învățământului superior în Europa” (încă nepublicat în JO), avizul CESE pe tema „Ocuparea forței de muncă tinere, calificările profesionale și mobilitatea” (raportoare dna ANDERSEN) (JO C 68/11 6.3.2012), precum și avizul CESE pe tema „Creșterea atractivității programelor postliceale de educație și formare profesională” (JO C 68/1 6.3.2012), raportoare dna Vladimíra DRBALOVÁ.

⁽²⁷⁾ A se vedea Inițiativa „Oportunități pentru tineret”, COM(2011) 933.

5.8 Abordarea problemei șomajului de lungă durată și a pierderii contactului cu piața forței de muncă

5.8.1 Stagnarea continuă a cererii de forță de muncă datorată crizei duce la creșterea șomajului de lungă durată, care are drept consecință dificultăți serioase în materie de integrare pe piața forței de muncă și, prin urmare, creșterea sărăciei în pofida încadrării în muncă. CESE recomandă statelor membre să acorde o atenție deosebită creării unei piețe secundare a forței de muncă, în cadrul căreia fondurile publice să fie utilizate pentru crearea unui număr adecvat de locuri de muncă, astfel încât șomerii de lungă durată să își mențină contactul cu piața forței de muncă și să își îmbunătățească cunoștințele. Astfel, se va evita creșterea sărăciei persoanelor încadrate în muncă, iar acestor lucrători li se va permite să facă o trecere lină către piața deschisă a forței de muncă, odată ce criza se va fi încheiat.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui program „Sănătate pentru creștere economică”, al treilea program multianual de acțiune a UE în domeniul sănătății pentru perioada 2014-2020

COM(2011) 709 final – 2011/0339 (COD)

(2012/C 143/19)

Raportor general: **dna Béatrice OUIIN**

La 30 noiembrie 2011 și la 12 decembrie 2011, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și respectiv Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui program „Sănătate pentru creștere economică”, al treilea program multianual de acțiune a UE în domeniul sănătății pentru perioada 2014-2020

COM(2011) 709 final - 2011/0339 (COD).

La 6 decembrie 2011, Biroul a însărcinat Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă (raportor general: dna Béatrice OUIIN).

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European a numit-o pe dna Béatrice OUIIN raportor general în cadrul celei de-a 478-a sesiuni plenare din 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 23 februarie 2012) și a adoptat prezentul aviz cu 169 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 4 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută inițiativa Comisiei, existența acestui al treilea program în actuala perioadă de criză constituind un mesaj pozitiv adresat cetățenilor europeni. Comitetul salută existența unui program dedicat special sănătății, al cărui buget, deși în continuare modest, a fost mărit;

1.2 CESE apreciază reorientarea pe un număr redus de priorități și creșterea plafonului subvențiilor pentru țările al căror venit național brut pe cap de locuitor este sub 90% din media UE ⁽¹⁾;

1.3 CESE împărtășește convingerea că trebuie găsită o modalitate mai bună de utilizare a resurselor financiare și umane, dar atrage atenția asupra tentației de a reduce bugetele și serviciile de sănătate în perioadă de criză;

1.4 CESE consideră că, în materie de sănătate, valoarea adăugată europeană constă în încurajarea schimburilor de bune practici și a diseminării principiilor includerii sănătății în toate politicile, combaterii inegalităților din domeniul sănătății și luptei împotriva sărăciei și excluziunii sociale;

1.5 CESE insistă asupra importanței pe care prevenirea bolilor o are în menținerea stării bune de sănătate a populației: educația pentru sănătate, îmbunătățirea condițiilor de muncă, de viață și de locuit. Îmbătrânirea în condiții bune de sănătate trebuie pregătită de-a lungul întregii vieți;

1.6 CESE afirmă că, în situația în care deficitul de forță de muncă s-a generalizat în acest sector, trebuie căutate soluții comune: egalitatea profesională, reevaluarea competențelor și salariilor, recunoașterea nivelului ridicat de tehnicitate, luarea în considerare a competențelor dobândite în urma activității informale din familie, echilibrul de gen la nivelul locurilor de muncă, îmbunătățirea condițiilor de muncă și a organizării timpului de lucru, învățarea pe tot parcursul vieții, pregătirea finalului de carieră în funcție de sarcinile de natură fizică și psihologică ale personalului care oferă asistență medicală;

1.7 CESE consideră că este de preferat ca șomerii să fie pregătiți pentru aceste meserii, în loc să fie adus personal deja format în țările terțe sau în alte țări ale Uniunii, pentru a se evita pierderile de competențe în țările de origine;

1.8 CESE insistă asupra necesității de a acorda familiilor și comunității (prieteni, vecini etc.) mijloacele de a se ocupa de bolnavi și de persoanele dependente, printr-o mai bună repartizare a timpului de lucru de-a lungul vieții;

1.9 CESE încurajează schimburile de experiență în privința utilizării sistemelor de e-sănătate, atât de către profesioniști, cât și de persoanele private, și solicită definirea unor cadre europene:

— în vederea protejării datelor confidențiale în caz de schimburi transfrontaliere de dosare ale pacienților sau de rețete;

⁽¹⁾ În cazul EE, HU, LV etc.

— pentru asigurarea exactității informațiilor difuzate pe site-urile web destinate publicului larg, printr-un sistem de acreditare de către autoritățile competente din domeniul sănătății;

1.10 CESE consideră că pe lista priorităților (combaterea consumului de tutun și de alcool, a obezității și a HIV) trebuie adăugate noi riscuri legate de:

- schimbările climatice, poluare, răspândirea produselor chimice, nanotehnologii;
- siguranța medicamentelor și a protezelor și consumul excesiv de medicamente;
- schimbarea modului de viață și de alimentație și consecințele asupra capacității de reproducere a omului;
- sănătatea mentală, adică stres, depresii, boala Alzheimer.

1.11 CESE consideră că trebuie încurajată în continuare dezvoltarea de noi tehnologii în domeniul asistenței medicale, pentru a reduce volumul de muncă al personalului din acest sector, pentru a îmbunătăți calitatea îngrijirilor și a sprijinului puse la dispoziția pacienților și pentru a spori și susține mobilitatea persoanelor în vârstă.

2. Context

2.1 De la lupta împotriva inegalităților sub aspectul sănătății la cea împotriva alcoolismului, de la maladia Alzheimer la cancer, trecând prin combaterea tabagismului și siguranța pacienților, avizele elaborate de doi ani încoace de Comitetul Economic și Social European pe teme de sănătate sunt numeroase ⁽²⁾.

2.2 Deși domeniul asistenței medicale poate avea o contribuție valoroasă la creșterea economică, sănătatea nu se poate rezuma la aceasta. Pentru a îmbunătăți viabilitatea sistemelor de sănătate care intervin atunci când boala s-a instalat deja, este nevoie mai întâi ca starea de sănătate a populației să fie menținută prin măsuri de prevenire, care vin în sprijinul sănătății publice, și ca sănătatea să fie inclusă în toate politicile. Ar fi util să se dispună de mai multe statistici privind activitățile sistemelor de asistență medicală.

2.3 Criza economică antrenează reduceri drastice ale bugetelor, lucru care pune în primejdie calitatea serviciilor publice de

sănătate și accesul general la îngrijire medicală. Menținerea stării de sănătate a populației într-un context de schimbări demografice și climatice presupune alocarea unor resurse suficiente.

2.4 Menținerea sănătății presupune încă din copilărie o educație în acest sens (acordată de familie, de instituțiile de învățământ și de mass-media), o alimentație sănătoasă la toate vârstele, limitarea expunerii la produse periculoase, condiții demne de viață, condiții decente de lucru etc. Un accent special trebuie pus pe îmbătrânirea în condiții bune de sănătate, fiindcă cei mai numeroși clienți ai sistemelor de asistență medicală sunt, pe lângă nou-născuți, persoanele în vârstă. Îmbătrânirea în condiții bune de sănătate trebuie pregătită din timp.

2.5 Îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă, precum și prevenirea, sunt cele mai bune mijloace de menținere a stării de sănătate a populației și deci de diminuare a absenteismului de la locul de muncă și a costurilor de sănătate.

2.6 Cea dintâi problemă care trebuie rezolvată este sărăcia și excluziunea socială: frigul, foamea, alimentația dezechilibrată, lipsa igienei, locuința insalubră, însoțite adesea de singurătate, de lipsa serviciilor medicale preventive etc. favorizează apariția bolilor, în special a celor cronice, care se traduc într-un cost foarte ridicat pentru sistemele de protecție socială, adică pentru toți cetățenii care contribuie la finanțarea lor.

2.7 Comitetul este de acord cu obiectivul de a contribui la sisteme de sănătate inovatoare și durabile, care presupun elaborarea de instrumente și mecanisme comune pentru a face față deficitului de resurse umane și financiare. Este necesar să se investească mai multe resurse în îngrijirea la domiciliu și în îngrijirile curente, prin redirectionarea fondurilor alocate îngrijirii în spital, fapt ce va contribui la recunoașterea rolului important al familiilor în menținerea stării bune de sănătate a populației și la îmbunătățirea sustenabilității sistemului asistenței medicale.

2.8 Educația pentru sănătate începe de la cea mai fragedă vârstă și în cadrul familiei, incluzând noțiuni de igienă, de alimentație echilibrată și de comportament, dar și un mediu afectiv stabil. Dacă familia este primul loc în care se învață regulile de menținere a sănătății, tot ea este cea care se ocupă de membrii săi bolnavi, pe de o parte deoarece numeroase boli nu necesită spitalizare, persoanele rămânând la domiciliu, în familie, iar pe de altă parte fiindcă atunci când un bolnav este spitalizat, vizitele din partea familiei și a apropiaților îi aduc sprijin psihologic și material, care se adaugă celui furnizat de personalul spitalicesc. Această funcție esențială a familiei și a celor apropiați trebuie păstrată, pentru că atunci când boala afectează capacitățile cuiva, acesta are nevoie să fie încurajat și sprijinit de apropiați.

2.9 Modificările în structura familială nu rămân fără urmări asupra sănătății mentale și fizice, trebuind să se intervină preventiv, pentru a permite familiei să rămână un mediu care oferă siguranță.

2.10 Faptul că „disponibilitatea asistenței informale în mediul familial este în scădere” nu este o realitate inevitabilă. Nu de profesioniști își doresc bolnavii să fie îngrijiți în primul rând. Familia nu îi poate înlocui pe aceștia în cazul activităților care presupun o competență tehnică de specialitate. Dar bolnavii și familiile lor trebuie să poată alege atunci când este vorba de toate sarcinile pe care le presupune îngrijirea la domiciliu. De

⁽²⁾ A se vedea avizele CESE din:

JO C 18, 19.1.2011, p. 74.
 JO C 339, 14.12.2010, p. 1.
 JO C 255, 22.9.2010, p. 72 și 76.
 JO C 128, 18.5.2010, p. 89.
 JO C 228, 22.9.2009, p. 113.
 JO C 318, 23.12.2009, p. 116.
 JO C 306, 16.12.2009, p. 64.
 JO C 317, 23.12.2009, p. 105.
 JO C 218, 11.9.2009, p. 91.
 JO C 175, 28.7.2009, p. 116.
 JO C 77, 31.3.2009, p. 115.
 JO C 224, 30.8.2008, p. 88.
 JO C 77, 31.3.2009, p. 96.

aici nevoia de a permite tuturor persoanelor active să lipsească de la serviciu, atunci când unul dintre membrii familiei are nevoie de îngrijiri.

2.11 La ora actuală, când toate sistemele de pensii trebuie revizuite, trebuie să se profite de acest lucru pentru a redistribui timpul de lucru de-a lungul întregii vieți. Dacă prelungirea duratei vieții face posibilă prelungirea perioadei de activitate, bărbații și femeile trebuie să poată solicita dreptul de a beneficia de-a lungul vieții active de concedii lungi, cu normă întreagă sau cu fracțiune de normă, finanțate ca și pensiile, pentru a se ocupa de rudele bolnave și de persoanele în vârstă dependente. Ar trebui instituită o mai mare libertate de alegere, pentru ca salariații să poată beneficia în funcție de nevoi de timpul finanțat prin munca lor, nu numai la pensie. Partenerii sociali europeni care au obținut deja în urma negocierilor dreptul la concediu parental ar putea urmări obținerea de concedii de acest tip, pe baza acordării de credite-timp, necesare pentru a răspunde nevoii de a concilia mai bine viața familială cu cea profesională.

2.12 Pentru ca familia să rămână cea dintâi legătură de solidaritate, trebuie ca ea să dispună de mijloacele corespunzătoare. Va trebui ca, încă de pe acum, la calcularea drepturilor de protecție socială și de pensie să se țină seama de timpul petrecut de anumite persoane cu îngrijirea unor rude bolnave sau dependente.

2.13 Trebuie de asemenea create servicii care să ajute persoanele dependente sub aspectul satisfacerii necesităților vieții cotidiene: ajutor la toaletă, menaj, pregătirea mesei, asistență pe timp de noapte. Acest sector al asistenței pentru familii este în plină dezvoltare, aici apărând noi locuri de muncă. În prea multe țări activitatea casnică este încă o muncă informală, nedeclarată, neprotejată și fără calificări recunoscute, efectuată adesea de lucrătoare migrante. Este esențial ca în acest domeniu (în care stereotipurile au încă un cuvânt greu de spus, gradul de tehnicitate nu este recunoscut, contractele sunt precare sau inexistente, iar salariile foarte scăzute, deși aceste locuri de muncă sunt indispensabile pentru funcționarea economiei) să se asigure egalitatea între bărbați și femei. Convenția pe care OIM tocmai a adoptat-o pe tema muncii decente pentru lucrătorii casnici ar trebui să contribuie la punerea acestui sector pe baze de moralitate și de profesionalitate, cu condiția găsirii posibilităților de finanțare, acest lucru neputând fi asigurat exclusiv de către bolnavii care necesită îngrijiri sau de familiile lor.

3. Obiectivele programului

3.1 Programul propune difuzarea de soluții inovatoare pentru a se face față deficitului de mână de lucru. În această perioadă de șomaj extins în Europa, trebuie analizate dificultățile pe care le întâmpină recrutarea de forță de muncă în domeniul îngrijirilor medicale. Această ramură profesională, caracterizată de prezența masivă a femeilor, nu atrage un număr suficient de tineri și de bărbați: cauzele sunt recunoașterea insuficientă a calificărilor și competențelor, programul și condițiile grele de

lucru, precum și salariile mici. Egalitatea profesională impune reevaluarea salariilor și o mai bună recunoaștere a competențelor tehnice, dar și accesul la formare pe tot parcursul vieții.

3.2 O inovație importantă ar consta în creșterea prezenței bărbaților în acest sector, fiind nevoie de măsuri în acest sens. Partenerii sociali ar trebui să promoveze politici care să favorizeze prezența grupurilor subreprezentate. Atunci când statutul de lucrător independent împinge personalul care acordă asistență medicală să neglijeze pauzele și să lucreze până la epuizare, trebuie tras un semnal de alarmă. Accentul trebuie pus de asemenea pe toate inovațiile tehnice, organizaționale și sociale care vor permite îmbunătățirea condițiilor de lucru și vor atenua asprimea acestora.

3.3 În domeniul asistenței medicale, care prezintă constrângeri puternice, bolnavii au nevoie de îngrijiri 24 de ore din 24 și 7 zile din 7, ceea ce impune o muncă de noapte și un program greu de împăcat cu viața de familie. Crearea unor condiții de lucru satisfăcătoare impune implicarea îndeaproape a personalului în luarea deciziilor. În cadrul dialogului social sectorial, partenerii sociali trebuie să urmărească punerea în practică a unor soluții inovatoare în privința locului de muncă, precum gestionarea individuală a timpului de lucru (*self-rostering*), cu sprijinul instrumentelor TIC (tehnologii ale informației și comunicațiilor).

3.4 Partenerii sociali trebuie să colaboreze cu autoritățile publice pentru a susține învățarea pe tot parcursul vieții, mobilitatea internă a posturilor și dobândirea de competențe de gestionare și organizare. Pentru a permite concilierea mai ușoară a muncii și învățării, ei trebuie să țină seama de o serie de opțiuni, printre care detașările, pregătirea la locul de muncă și învățarea online. Lărgirea posibilităților de carieră este esențială pentru menținerea personalului din sănătate.

3.5 Remedierea deficitului de mână de lucru prin favorizarea pregătirii șomerilor și printr-o salarizare adecvată pare a fi o soluție mai bună decât atragerea unor lucrători gata pregătiți din țările terțe: într-adevăr, medicii, infirmierele, kinetoterapeuții veniți din Africa, din Asia sau din America Latină vor însemna o pierdere pentru țările de origine, care au plătit pentru pregătirea lor. Partenerii sociali europeni din domeniul sănătății au elaborat un cod de conduită în privința recrutării și menținerii transfrontaliere a personalului din sectorul spitalicesc în condiții etice. Acest cod ar trebui aplicat pe o scară cât mai largă. Într-un aviz din 2007 privind sănătatea și migrația, pentru situația în care profesioniștii din țările terțe vor totuși să se stabilească în Europa, Comitetul a propus crearea unui Fond de compensare, în vederea formării altor profesioniști în țările de origine⁽³⁾.

3.6 Primul obiectiv al programului constă în „încurajarea cooperării europene în domeniul evaluării tehnologiei medicale (HTA) și explorarea potențialului e-sănătății și TIC pentru sănătate”. Trebuie definite cadre europene de protejare a datelor confidențiale în cazul schimburilor transfrontaliere (de exemplu, de dosare ale pacienților sau de rețete).

⁽³⁾ Avizul CESE, JO C 256, 27.10.2007, p. 123.

3.7 Al doilea obiectiv al programului constă în „creșterea accesului la expertiză medicală și informații pentru afecțiuni specifice, inclusiv dincolo de frontierele naționale și elaborarea de soluții și ghiduri comune în vederea îmbunătățirii calității asistenței medicale și siguranței pacienților în vederea sporirii accesului la asistență medicală mai bună și mai sigură pentru cetățenii UE”. Anumite site-uri internet pe teme de sănătate, destinate publicului larg, care diseminează informații medicale și contribuie la educația în spiritul sănătății, sunt foarte vizitate. În cazul afecțiunilor benigne, parcurgerea lor poate permite renunțarea la o consultație medicală. Oferind informații și asupra binefacerilor tratamentelor tradiționale sau ale celor alternative, fiind vorba despre tratamente cu plante, cure termale, masaj etc., aceste site-uri ajută la menținerea stării de sănătate. Diseminarea unei mai bune cunoașteri de sine, a nevoilor psihologice și fiziologice este utilă pentru îmbunătățirea stării de sănătate a populației și limitarea consumului în exces, atât de îngrijiri, cât și de medicamente. Se impune organizarea de schimburi și definirea unor cadre europene, în vederea garantării exactității informațiilor furnizate publicului (acreditare) și a evitării creșterii numărului celor aflați doar în căutare de profit pe seama credulității bolnavilor.

3.8 Trebuie încurajat schimbul de bune practici în ceea ce privește mecanismele aplicate într-o regiune sau alta pentru îmbunătățirea accesului la asistență medicală sau pentru menținerea pe loc sau atragerea în mediul rural sau în cartierele cele mai sărace a medicilor și a personalului de îngrijire calificat, dar și în ceea ce privește planificarea sistemelor, a politicilor de sănătate și a serviciilor destinate individului.

3.9 Cel de-al treilea obiectiv propune „identificarea, difuzarea și promovarea utilizării celor mai bune practici validate pentru măsuri de prevenire eficace din punctul de vedere al costurilor prin abordarea factorilor de risc de importanță majoră, și anume fumatul, abuzul de alcool și obezitatea, precum și HIV/SIDA”. Într-un program în care inovarea este foarte des evocată, trebuie promovate și schimburile de experiență în privința noilor factori de risc, la fel de importanți pe viitor.

3.10 Apar noi afecțiuni și noi boli cronice care vor constitui probleme grave ale secolului XXI, din cauza schimbărilor climatice, a creșterii poluării, a schimbării modului de viață (sedentarism, nenumărate ore petrecute în fața ecranului etc.) și a răspândirii a numeroși agenți chimici ale căror efecte pe termen lung asupra sănătății sunt necunoscute.

3.11 De la sfârșitul secolului XIX, când a început să fie utilizată în industrie și în construcții, și până la interzicerea ei la sfârșitul secolului XX, amianta a ucis zeci de mii de lucrători.

3.12 Agricultură utilizează pesticide și alte produse chimice a căror nocivitate pentru organism nu se manifestă decât pe termen lung. În unele studii se exprimă îngrijorarea față de rata îmbolnăvirilor de cancer în cazul agricultorilor. Produsele respective se împrăștie în aer, în apă și sunt prezente în

alimente. Pentru conservarea alimentelor pe termen mai lung și pentru a le modifica gustul, industria agroalimentară utilizează și aditivi.

3.13 La toate acestea se adaugă produsele folosite pentru întreținerea curățeniei în case și la locul de muncă, precum și numeroasele produse utilizate în industrie, dar și medicamentele. Consumul excesiv de medicamente are deja ca efect creșterea rezistenței la antibiotice, cu care sunt tratate inclusiv animalele din crescătorii și care ajung în apă. Alte produse, cum sunt gazele și funinginea se împrăștie în aer. Aceste produse alcătuiesc împreună o „supă chimică” ambientală care pare să determine, printre altele, creșterea rapidă a cazurilor de alergii și cancer. Undele electromagnetice au și ele un efect nociv.

3.14 O altă problemă care stârnește preocupare este cea a consecințelor expunerii la asemenea produse și la radiații, și a schimbărilor modului de viață asupra capacităților de reproducere ale omului. Dacă motivele scăderii natalității sunt în primul rând sociologice, nu trebuie neglijate nici dificultățile fiziologice în creștere ale multor cupluri care se decid să aibă un copil.

3.15 Printre noile riscuri, stresul la locul de muncă este unul din cauzele depresiilor care pot conduce chiar la sinucidere. Stresul la care sunt supuși șomerii și în general toți cei care se simt inutili pentru societate ar trebui și el combătut, sănătatea mentală fiind o componentă esențială a stării de sănătate populației.

3.16 Îmbătrânirea în condiții bune de sănătate trebuie pregătită de-a lungul întregii vieți. Condițiile de lucru joacă un rol determinant, speranța de viață nefiind aceeași pentru funcționarii din birouri, lucrătorii detașați sau muncitorii din agricultură. Atenuarea condițiilor grele de muncă, limitarea muncii de noapte, scăderea nivelului de stres sunt tot atâtea moduri de a pregăti procesul de îmbătrânire în condiții bune de sănătate.

3.17 Pentru o îmbătrânire în condiții bune de sănătate este absolut necesară menținerea unui sentiment de utilitate socială, a unei rețele de relații și a unei curiozități treze, continuarea unei activități, profesionale sau benevole, practicarea unor activități sportive, existența unei bune igiene de viață.

3.18 Un alt subiect, cel al sfârșitului vieții, ar merita o dezbatere la nivel european pentru că implică responsabilitatea fiecărui cetățean și concepția acestuia despre o viață demnă. Astăzi, covârșitoarea majoritate a populației își sfârșește viața în spital. Prin urmare, acestui moment trebuie să i se acorde atenția cuvenită.

3.19 Este indispensabilă dezvoltarea de servicii de îngrijire paliativă, care permit evitarea suferinței atunci când boala este incurabilă iar îngrijirile –ineficiente. Aceste servicii nu există în toate spitalele, sau nu pot fi acordate tuturor celor care au nevoie de ele.

3.20 Cel de-al patrulea obiectiv al programului este „elaborarea de abordări comune și demonstrarea valorii lor pentru o mai bună pregătire și coordonare în cazul unor urgențe din domeniul sănătății cu scopul de a proteja cetățenii de amenințările transfrontaliere la adresa sănătății”. Deoarece epidemiile nu cunosc granițe, cooperarea în acest domeniu este esențială. Ar trebui să se tragă învățăminte din măsurile adoptate pentru ca pe viitor să se evite risipa. Ar trebui să se facă distincția între măsurile de prevenire, care țin de educație și pot fi permanentizate, și cele care presupun cumpărarea de produse cu o durată de viață limitată. Schimbul de informații despre costuri și rezultate ar putea permite elaborarea unor metode adecvate obiectivelor.

Bruxelles, 23 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind siguranța activităților petroliere și gaziere offshore de prospectare, explorare și producție

COM(2011) 688 final – 2011/0309 (COD)

(2012/C 143/20)

Raportor: **dl George T. LYON**

La 17 noiembrie 2011 și la 29 noiembrie 2011, în conformitate cu articolul 192 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și respectiv Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind siguranța activităților petroliere și gaziere offshore de prospectare, explorare și producție

COM(2011) 688 final – 2011/0309 (COD).

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 20 ianuarie 2012.

În cea de-a 478-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 111 voturi pentru, 2 voturi împotriva și 9 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Deși accidentele majore înregistrate în activitățile offshore sunt rare, consecințele pe care le determină în termeni de pericol pentru viața umană, mediu, economie și climă sunt adesea catastrofale.

1.2 Necesitatea unei abordări coerente a UE privind siguranța în activitățile petroliere și gaziere offshore este binecunoscută.

1.3 Cel mai potrivit mod de realizare a acestui obiectiv este diseminarea și punerea în aplicare a celor mai înalte standarde care se aplică deja cam peste tot în sector.

1.4 CESE sprijină recomandarea Comisiei pentru „Opțiunea 2”, considerat a fi pachetul de măsuri prin care pot fi îndeplinite cel mai sigur obiectivele propunerii.

1.5 Scopul regulamentului ar trebui să fie de a încredința într-o și mai mare măsură reglementarea măsurilor de reformă autorităților naționale competente și părților interesate, menținând un rol bine definit, însă delimitat, pentru grupul autorităților offshore al UE propus.

1.6 CESE încurajează Comisia să-și încheie cât mai curând deliberările în materie de siguranță a produselor, capacitate financiară și, în primul rând, de responsabilitate a întreprinderilor.

1.7 Operatorii UE care întreprind în prezent activități de explorare și extracție în afara teritoriului UE ar trebui încurajați să exporte cele mai bune standarde ale UE.

2. Introducere

2.1 La 27 octombrie 2011, Comisia a înaintat propunerea sa de regulament privind siguranța activităților petroliere și gaziere offshore de prospectare, explorare și producție.

2.2 Pe fundalul dezastrului de pe platforma Deepwater Horizon din Golful Mexic, din luna aprilie 2010, și, potrivit Comisiei, ținând seama de riscul semnificativ privind un

incident major în sectorul offshore european, urgența cu care trebuie analizate aspectele prezentate de Comisie în evaluarea de impact (care însoțește propunerea), în vederea adoptării de măsuri corespunzătoare, nu poate fi pusă la îndoială. Aceste aspecte sunt:

- anticiparea și, în măsura în care este posibil în mod rezonabil, eliminarea incidentelor cu grad ridicat de risc,
- limitarea și menținerea sub control a consecințelor unui accident major,
- protecția sporită a mediului marin și a economiilor de coastă împotriva efectelor poluării,
- necesitatea de a îmbunătăți sfera de acoperire și eficiența activităților de răspuns între statele membre,
- necesitatea de a stabili, mai devreme sau mai târziu, orientări clare cu privire la responsabilitatea contractanților offshore în cazul pierderilor directe și indirecte suferite de terți,
- necesitatea de a concepe și de a armoniza un set de condiții-cadru esențiale pentru funcționarea în condiții de siguranță a instalațiilor și facilităților offshore, precum și
- restabilirea încrederii publicului într-o industrie petrolieră și gazieră offshore sigură, bine condusă și reglementată.

2.3 Comisia consideră că aceste probleme pot fi rezolvate mai bine prin:

- îmbunătățiri ale procedurilor de verificare, de acordare a licențelor, de reglementare și de monitorizare a contractanților și operatorilor din sector,
- încurajarea unei culturi corporative care adoptă voluntar practici mai bune sub aspectul siguranței,
- eliminarea neconcordanțelor între practicile statelor membre,

- o mai bună gestionare și coordonare a resurselor și capacității de răspuns,
- o mai bună verificare a echipamentelor critice de siguranță (inclusiv prin verificarea de către organisme terțe independente) și
- realizarea unei evaluări politice a măsurilor privind siguranța produselor, garanțiile de capacitate financiară, răspunderea civilă și schemele de compensare a operatorilor offshore.

2.4 În special, Comisia speră să realizeze aceste obiective ambițioase prin promovarea unui model intitulat „cele mai bune practici ale Uniunii”, punerea în aplicare a unui pachet de reforme bazate, în mare măsură, pe practici cu tradiție și foarte apreciate în zona Mării Nordului. Acest lucru ar conduce la o colaborare mai extinsă în ceea ce privește evaluarea riscului, planificarea de urgență, intervențiile de urgență, schimbul de informații, expertiză și resurse. Acest model, (identificat ca „Opțiunea 2” în evaluarea de impact) are în vedere înființarea unei „autorități competente” în fiecare stat membru, responsabilă pentru toate chestiunile legate de sector, și, între statele membre, a unui grup al autorităților offshore din UE, care să stabilească noi standarde de siguranță, să faciliteze programele UE de reglementare și să asigure o raportare transfrontalieră standard.

3. Observații generale

3.1 În sectorul petrolier și gazier european există aproape 1 000 de instalații offshore. Repartizarea geografică a acestor facilități este următoarea: 486 (Regatul Unit); 181 (Țările de Jos); 123 (Italia); 61 (Danemarca); 7 (România); 4 (Spania); 3 (Polonia), 2 (Germania), 2 (Grecia), 2 (Irlanda), și 1 (Bulgaria).

3.2 CESE consideră că siguranța fiecărui aspect al activității petroliere și gaziere offshore, precum și în toate rezultatele asociate cu sectorul respectiv, prezintă o importanță capitală, și salută inițiativa Comisiei.

3.3 Deși o mare parte din obiectivul regulamentului este prevenirea sau menținerea sub control a impactului incidentelor sau accidentelor offshore asupra mediului, CESE constată cu satisfacție că, în evaluarea de impact, sănătatea, siguranța și bunăstarea lucrătorilor din industria petrolieră și gazieră offshore nu au fost trecute cu vederea.

3.4 CESE recunoaște necesitatea găsirii unui echilibru între imperativele propunerii și necesitățile UE privind energia și siguranța aprovizionării cu energie.

3.5 Deși în UE nu există un corpus legislativ dedicat în mod expres siguranței în activitățile petroliere și gaziere offshore, o serie de directive existente abordează aspecte strâns legate de cele din propunere, cum ar fi: Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător (2004/35/CE), Directiva-cadru privind deșeurile (2008/98/CE), Directiva privind evaluarea impactului asupra mediului (85/337/CEE, așa cum a fost modificată), măsurile introduse în temeiul Directivei-cadru privind securitatea și sănătatea (89/391/CEE), care cuprinde și cerințele

minime de îmbunătățire a protecției sănătății și securității lucrătorilor din industria extractivă prin foraj, precum și Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin (2008/56/CE). Din moment ce acestea nu corespund exact obiectivelor propunerii, ele pot fi aplicate doar fragmentar, și aceasta în cazul în care pot fi aplicate fără a fi adaptate. De exemplu, Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător, care se ocupă de poluarea marină, nu se aplică și daunelor aduse apei în zonele economice exclusive sau în zona platoului continental, care trebuie protejate în temeiul Directivei privind mediul marin.

3.6 O critică recurentă a analiștilor se referă la faptul că normele actuale de siguranță, remediere, răspundere și compensații (stabilite prin directive, auto-reglementări, convenții și protocoale internaționale) sunt de multe ori „deconectate” între ele și aplicate ineficient -, existând diferențe de prioritate și de interpretare, indiferență față de spiritul, dacă nu chiar față de litera mecanismelor de aplicare, precum și o cultură corporativă ineficientă. Acest lucru decredibilizează procesul legislativ și este deranjant. Reinițierea procesului, prezentată în propunere, este binevenită.

3.7 În zona Mării Nordului, practicile și procedurile din sector, atât cele voluntare cât și cele obligatorii, au fost descrise de către Comisie ca fiind „cele mai bune practici de exploatare”, „cele mai bune practici din Uniune”, „cele mai bune practici disponibile transpuse în standarde și orientări autorizate”, „cel mai bun standard actual”, „practici actualizate” și „cele mai bune practici recunoscute la nivel mondial în controlul pericolelor cu risc major”, ele având o abordare normativă de stabilire a obiectivelor considerată „de referință la nivel mondial”. Cu toate acestea, CESE este preocupat de faptul că încă subzistă un nivel de risc relativ ridicat și este de părere că propunerea de regulament va consolida cultura întreprinderilor în materie de siguranță.

3.8 Aceste practici au evoluat și au ajuns la maturitate prin dobândirea de experiență în explorare, operare și funcționare [experiență uneori amară, dacă este să amintim dezastrele de pe platformele Kielland Alexander (1980) și Piper Alpha (1988)]. CESE recunoaște că acesta este un proces continuu, care necesită evaluare constantă, și consideră că operatorii din industrie nu sunt nici superficiali, nici lenți în introducerea de noi măsuri și orientări sau în adaptarea standardelor sau procedurilor existente, ori de câte ori este necesar sau potrivit. Regulamentul va oferi un cadru uniform pentru astfel de acțiuni.

3.9 Un set de principii, proceduri și controale care să fie coerent, cuprinzător și cu aplicabilitate universală în cadrul UE, așa cum este cel prezentat în regulament, este oportun și esențial pentru buna guvernare a sectorului, având în vedere că aici apar noi domenii de explorare și producție. CESE ia notă de recomandarea Comisiei pentru „Opțiunea 2”, ca fiind cea mai acceptabilă abordare.

4. Observații specifice

4.1 La anumite puncte, Comisia evidențiază riscul unui accident major petrolier sau gazier în apele UE ca fiind „semnificativ în întreaga Uniune”, „mai real decât pare” și „inacceptabil de mare”. CESE este interesat să cunoască cum se justifică aceste afirmații.

4.2 CESE este oarecum îngrijorat de faptul că propunerea Comisiei, care optează pentru regulamentul ca instrument juridic de preferat, ar putea duce:

- la o dezarticulare sau subminare a „celor mai bune practici” ale acelor operatori și state membre care aderă la modelul „baza Marea Nordului”, deoarece se introduc noi proceduri legislative complexe, pe lângă mici adaosuri legislative neobligatorii și modificări, în conformitate cu competențele delegate Comisiei și
- la costuri suplimentare și posibil inutile, la întreruperi, întâzieri, suprapuneri și confuzie în sector și în afara lui, precum și (eventual în timpul fazei de tranziție) la compromisuri sub aspectul siguranței și speră că formularea regulamentului cu atenția cuvenită va risipi aceste îndoieli.

4.3 Deși unii consideră că regimul actual al celor mai bune practici (modelul „Marea Nordului”), alături de rolul unor organizații cum ar fi Forumul autorităților offshore din Marea Nordului, Grupul consultativ privind prevenirea și intervenția în materie de scurgeri de petrol, Offshore Oil Pollution Liability Association Ltd, forumul internațional al autorităților de reglementare și serviciile de cooperare de urgență ale operatorilor, oferă numeroase exemple de punere în practică a subsidiarității prin intermediul acțiunilor statelor membre și deși demersul de armonizare la un nivel superior preferat de Comisie ar putea fi concretizat printr-o directivă, CESE recunoaște principalele merite ale unui regulament, în termeni de

efecte imediate și de certitudine, precum și faptul că regulamentul este instrumentul legislativ preferat de Comisie. CESE speră ca regulamentul să remedieze actualele neconcordanțe dintre statele membre și să încorporeze și să oglindească în același timp cele mai bune elemente, principii și norme ale modelului „Marea Nordului”.

4.4 CESE invită Comisia să precizeze dacă, și, în caz afirmativ, în ce măsură dispozițiile articolului 194 alineatul (2) din TFUE au fost luate în considerare la pregătirea dispozițiilor propunerii.

4.5 Cultura UE în materie de siguranță ar trebui pusă în aplicare în mod uniform de către operatorii UE, atât în apele UE, cât și în afara lor, ori de câte ori este posibil. Prin urmare, CESE propune să se ia în considerare în acest scop precis o posibilă schemă de verificare de către un organism terț.

4.6 Catastrofa Deepwater Horizon a confirmat necesitatea consolidării cerințelor financiare la adresa operatorilor, pentru a se garanta capacitatea acestora de a acoperi în întregime costul despăgubirilor și al compensărilor care decurg din orice eventual accident. CESE recomandă prin urmare să se reflecteze în continuare la posibilitatea introducerii asigurării obligatorii de responsabilitate civilă (sau a unei protecții adecvate și echivalente în cazul angajării răspunderii) și sugerează introducerea în regulament a unei clauze de revizuire pentru a putea aborda pe viitor această chestiune presantă.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Consiliului de instituire a unui sistem comunitar de înregistrare a transportatorilor de materiale radioactive

COM(2011) 518 final

(2012/C 143/21)

Raportor: **dl Ludvík JÍROVEC**

La 30 august 2011, în conformitate cu articolul 31 din Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice, Comisia a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Consiliului de instituire a unui sistem comunitar de înregistrare a transportatorilor de materiale radioactive

COM(2011) 518 final.

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 3 februarie 2012.

În cea de-a 478-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie 2012), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 117 voturi pentru, 3 voturi împotriva și 2 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul recomandă adoptarea regulamentului propus și recunoaște necesitatea de a se evalua impactul acestuia la doi ani după punerea în aplicare. De asemenea, va fi utilă reexaminarea acestei chestiuni peste cinci ani, pentru a se constata ce bariere ar mai putea exista în calea funcționării eficiente și sigure a transportului de materiale radioactive în Uniunea Europeană.

1.2 Comitetul este în favoarea celei de-a doua opțiuni propuse în raportul de evaluare a impactului, și anume un regulament cu norme armonizate și un rol mai eficient pentru autoritățile competente.

1.3 Statele membre ar trebui să asigure armonizarea criteriilor de înregistrare.

1.4 La momentul intrării în vigoare a regulamentului, sistemul trebuie să fie instituit, testat și funcțional.

1.5 Comitetul consideră că instituirea unei noi agenții – așa cum se menționează în cea de-a treia opțiune – va crește birocracia pentru întreprinderi și va dilua efectul regulamentului în ansamblu.

1.6 Comitetul observă că asigurarea necesară pentru transportatori diferă de la un stat membru la altul. Dat fiind că această asigurare nu poate fi acoperită de procedura de înregistrare din cauza temeiului juridic, Comitetul invită statele membre să realizeze o armonizare a sistemelor de asigurare necesare.

1.7 În măsura posibilului, definițiile stabilite în regulament, în special cea a transportatorilor, ar trebui să fie coerente cu glosarul Agenției Internaționale a Energiei Atomice (AIEA), ținându-se totodată seama de faptul că definițiile trebuie să fie în conformitate cu legislația Euratom, în special cu Directiva 96/29/Euratom.

1.8 Solicitantul ar trebui să aibă posibilitatea de a corecta sau de a completa informațiile prezentate în cererea de înregistrare, în loc să fie respins fără altă examinare [articolul 5 alineatul (7) și articolul 5 alineatul (10)].

2. Introducere și sinteza propunerii de regulament

2.1 Obiectivul propunerii este acela de a înlocui procedurile naționale de raportare și de autorizare cu un sistem unic de înregistrare pentru transportatorii de materiale radioactive, măsură care va contribui la simplificarea procedurii, la reducerea birocrăției și la eliminarea barierelor la intrarea pe piață, menținând totodată nivelurile ridicate de radioprotecție atinse până în prezent.

2.2 La nivel european, în cazul transportatorilor de materiale radioactive se aplică legislația privind transporturile, în temeiul Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) și legislația referitoare la aspectele specifice radiațiilor, inclusiv la protecția sănătății lucrătorilor și a populației, în temeiul Tratatului de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice (Euratom).

2.3 Legislația în temeiul TFUE a fost simplificată prin Directiva 2008/68/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 septembrie 2008 privind transportul interior de mărfuri periculoase, prin gruparea tuturor modurilor de transport intern.

2.4 Directiva 96/29/Euratom a Consiliului din 13 mai 1996 stabilește normele de securitate de bază privind protecția sănătății lucrătorilor și a populației împotriva pericolelor prezentate de radiațiile ionizante. În conformitate cu articolul 30 din tratat, aceste norme de bază înseamnă:

- dozele maxime admise în condiții de securitate suficientă;
- expunerile și contaminările maxime admise;
- principiile fundamentale de supraveghere medicală a lucrătorilor.

Articolul 33 prevede ca statele membre să stabilească dispoziții adecvate pentru a asigura respectarea normelor de bază.

2.5 Pentru a asigura protecția lucrătorilor și a populației și pentru a-și orienta mai bine acțiunile, autoritățile statelor membre trebuie să știe care sunt persoanele, organizațiile sau întreprinderile care trebuie supuse controalelor. În acest scop, articolele 3 și 4 din directivă solicită statelor membre să supună anumite practici care implică un risc datorat radiațiilor ionizante unui sistem de raportare (notificare) și autorizare prealabilă sau să interzică unele practici.

Directiva 96/29/Euratom se aplică tuturor practicilor care implică un risc datorat radiațiilor ionizante emise de o sursă artificială sau naturală de radiații, inclusiv transportului.

2.6 Având în vedere că operațiunile de transport au deseori un caracter transfrontalier, un transportator poate fi nevoit să urmeze aceste proceduri de raportare și autorizare în toate statele membre în cauză. În plus, statele membre au implementat aceste proceduri în cadrul unor sisteme diferite, sporind astfel complexitatea operațiunilor de transport ca atare și complexitatea procedurilor de autorizare.

2.7 Regulamentul examinat înlocuiește sistemele de raportare și autorizare din statele membre stabilite în Directiva 96/29/Euratom a Consiliului cu o înregistrare unică printr-un sistem european de înregistrare a transportatorilor. Transportatorii trebuie să depună cererile prin intermediul unei interfețe web centrale. Aceste cereri vor fi examinate de autoritatea națională competentă în cauză, care va elibera înregistrarea dacă solicitantul satisface normele de securitate de bază. În același timp, sistemul oferă autorităților competente o mai bună imagine de ansamblu asupra transportatorilor care își desfășoară activitatea în țara lor.

2.8 Regulamentul adoptă o abordare diferențiată („graduală”), excluzând de la procedura de înregistrare transportatorii care transportă exclusiv „colete exceptate”. Pe de altă parte, regulamentul lasă la latitudinea statelor membre adăugarea unor cerințe de înregistrare suplimentare pentru transportatorii de materiale fisile și puternic radioactive.

2.9 Alte acte legislative ale Uniunii Europene și naționale, precum și normele internaționale care privesc protecția fizică,

garanțiile și răspunderea terților se aplică în continuare, în special Directiva 2008/68/CE.

2.10 Regulamentul va elibera resursele din cadrul autorităților competente care participă în prezent la aceste proceduri administrative, deoarece înregistrarea va fi examinată de către o singură autoritate competentă.

3. Observații generale

3.1 Comitetul este în favoarea celei de-a doua opțiuni propuse în raportul de evaluare a impactului, și anume un regulament cu reguli armonizate și un rol mai eficient pentru autoritățile competente.

3.2 Un regulament va merge cu un pas mai departe decât o recomandare – a) propunând norme armonizate direct aplicabile, precum un sistem comun de înregistrare pentru transportatori care să elimine diferitele sisteme utilizate în statele membre pentru raportare și autorizare, și b) oferind transportatorilor acces la piața transporturilor din UE-27 printr-o singură procedură simplificată, adoptând totodată o abordare diferențiată. Comisia va stabili un sistem securizat de înregistrare online pentru a permite schimbul de date necesar.

3.3 Deși opțiunile analizate de ECORYS – experții independenți care au efectuat un studiu justificativ pentru Comisie – par a avea un impact mai degrabă modest din punct de vedere global, acest impact contează pentru un sector atât de mic. Impacturile sunt clasificate în cinci grupuri, și anume: cheltuieli și taxe în sectorul public, efecte de reglementare, transporturi, siguranță și mediu, respectiv impacturi sociale.

3.4 Se estimează că întreprinderile mici și mijlocii vor realiza beneficii proporționale cu economiile totale realizate conform acestor opțiuni: cu cât mai mari sunt economiile totale, cu atât mai mari vor fi economiile realizate de aceste întreprinderi, care în prezent rămân adesea blocate în afara pieței, din cauza complexității și a costurilor ridicate.

3.5 Un regulament ar duce la economisirea unei sume de 13,6 milioane EUR pe an în raport cu scenariul de bază, prin introducerea, printre altele, a unor dispoziții privind recunoașterea reciprocă a licențelor pentru transportatori. O astfel de abordare va reduce birocrăția pentru transportatori, utilizatori și producători, eliberând totodată resursele din cadrul autorităților. Acestea vor putea fi atunci utilizate, cel puțin parțial, pentru verificarea conformității, a cărei lipsă constituie una dintre problemele menționate mai sus.

3.6 Deoarece regulamentul este obligatoriu, această opțiune va contribui în mod eficient la atingerea obiectivelor – de exemplu, simplificarea sistemului, introducerea transparenței și eliminarea barierelor din calea pieței interne funcționale, menținând totodată un nivel de securitate ridicat.

3.7 Comitetul consideră că instituirea unei noi agenții – așa cum se menționează în cea de-a treia opțiune – va crește birocrăția pentru întreprinderi și va dilua efectul regulamentului în ansamblu.

4. Observații specifice

4.1 În măsura posibilului, definițiile stabilite în regulament, în special cea a transportatorilor, ar trebui să fie coerente cu glosarul Agenției Internaționale a Energiei Atomice (AIEA), ținându-se totodată seama de faptul că definițiile trebuie să fie în conformitate cu legislația Euratom, în special cu Directiva 96/29/Euratom.

4.2 Comitetul recunoaște necesitatea de a se evalua impactul regulamentului la doi ani după punerea sa în aplicare. De asemenea, va fi utilă reexaminarea acestei chestiuni peste cinci ani, pentru a se constata ce bariere ar mai putea exista în calea funcționării eficiente și sigure a transportului de materiale radioactive în Uniunea Europeană.

4.3 Acest proiect de propunere va face posibilă instituirea unui sistem comun și uniform pentru înregistrarea transportatorilor de materiale radioactive în UE. Articolul 3 alineatul (3) va permite unui transportator să transporte materiale radioactive fără înregistrare suplimentară în temeiul prezentului regulament, dacă transportatorul deține deja o înregistrare pentru utilizarea sau manipularea și transportarea materialelor respective. Comitetul invită Comisia să studieze împreună cu factorii interesați posibilitatea de a stabili dispoziții tranzitorii pentru deținătorii de înregistrări de transport.

4.4 Articolul 3 alineatul (4) prevede cerințe de înregistrare suplimentare pentru materialele care prezintă un risc deosebit pentru sănătate. Comitetul recomandă ca această listă de materiale să includă materialele transportate în temeiul unor autorizări multilaterale.

4.5 Comitetul observă că asigurarea necesară pentru transportatori diferă de la un stat membru la altul. Dat fiind că această asigurare nu poate fi acoperită de procedura de înregistrare din cauza temeiului juridic, Comitetul invită statele membre să realizeze o armonizare a sistemelor de asigurare necesare.

4.6 Sistemul de înregistrare online pentru transportatori trebuie să fie disponibil în avans, testat și funcțional. Acest lucru ar da siguranță operatorilor și autorităților competente, la fel ca și o prelungire a perioadei de tranziție înaintea intrării în vigoare a regulamentului, în funcție de dispozițiile tranzitorii concrete menționate la punctul 4.3.

4.7 Solicitantul ar trebui să aibă posibilitatea de a corecta sau de a completa informațiile prezentate în cererea de înregistrare, în loc să fie respins fără altă examinare [articolul 5 alineatul (7) și articolul 5 alineatul (10)].

4.8 Statele membre ar trebui să asigure armonizarea criteriilor de înregistrare.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Consiliului de stabilire a normelor de securitate de bază privind protecția împotriva pericolelor prezentate de expunerea la radiațiile ionizante

COM(2011) 593 final – 2011/0254

(2012/C 143/22)

Raportor: **dl Richard ADAMS**

La 28 septembrie 2011, în conformitate cu articolul 31 din Tratatul Euratom, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Consiliului de stabilire a normelor de securitate de bază privind protecția împotriva pericolelor prezentate de expunerea la radiațiile ionizante

COM(2011) 593 final - 2011/0254 (NLE).

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 3 februarie 2012.

În cea de-a 478-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 118 voturi pentru, 1 vot împotriva și 5 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Concluzii

1.1.1 Comitetul salută această propunere, care utilizează cele mai recente analize științifice privind pericolele prezentate de expunerea la radiațiile ionizante pentru a aborda, a defini și a extinde cerințele legate de protecția mediului și a sănătății populației.

1.1.2 Abordarea armonizată, coerentă și unitară a securității nucleare, realizată prin unificarea a cinci directive deja existente, va avea un impact pozitiv și concret în practică.

1.2 Recomandări

1.2.1 Comitetul observă că este posibil ca, în urma transpunerii în legislația națională, statelor membre să li solicite respectarea unor cerințe suplimentare. Considerăm că, pentru a răspunde spiritului și literei legii, este deosebit de important ca autorităților responsabile cu punerea în aplicare la nivel național să li se pună la dispoziție resurse adecvate. Precizarea se aplică în special în cazul elaborării unei abordări calitative, printr-un demers cuprinzător în materie de educație și formare.

1.2.2 Comitetul subscrie pe deplin la abordarea care extinde cerințele privind protecția și la mediul înconjurător și recomandă adoptarea dispozițiilor din capitolul IX, de îndată ce criteriile vor deveni oficiale [ținând seama de trimiterea la orientările privind aplicarea criteriilor CIPR (Comisia Internațională de Protecție Radiologică), care urmează să fie publicate].

1.2.3 Comitetul apreciază munca foarte profundă realizată pentru această propunere de toate organismele implicate și recomandă continuarea demersurilor în vederea adoptării cât mai curând posibil.

2. Contextul propunerii de directivă

2.1 Radiațiile ionizante sunt omniprezente în mediul înconjurător. Întreaga populație a planetei este expusă la un fond de radiații naturale. Ele provin din materialele radioactive naturale existente în roci, în soluri, în materiile comestibile și în aer. Deoarece tipurile de roci variază, variază și nivelul radiațiilor și al substanțelor radioactive (radon) la sol, astfel încât expunerea diferă în funcție de localizare. Și radiațiile cosmice au propriul lor efect. Radiațiile cosmice sunt mai intense la altitudini și la latitudini mari, astfel încât personalul navigant și pasagerii ce utilizează frecvent cursele aeriene sunt expuși în mai mare măsură. Toată lumea este expusă, de asemenea, la radiațiile de origine antropică. Dintre sursele artificiale, cea mai semnificativă este expunerea la radiații ionizante în scopuri medicale. Există, de asemenea, expunerea profesională, în contextul practicilor industriale cum ar fi radiografia de sudură, și expunerea populației la evacuarea efluenților din instalațiile nucleare și la urmele de radioactivitate rămase în mediul înconjurător de la testarea armelor nucleare și de la utilizarea în scopuri militare a proiectilelor cu uraniu sărcit.

2.2 Radiațiile au numeroase aplicații practice în medicină, cercetare, construcții și alte domenii. Pericolul pe care îl prezintă provine din capacitatea lor de a ioniza molecule din celulele organismelor vii, producând astfel modificări biochimice. Dacă modificarea unei celule este suficient de amplă, celula poate muri sau informația genetică (ADN) pe care o conține se poate modifica ireversibil. Ținându-se seama de această posibilitate, s-au adoptat rapid măsuri de protecție și reglementare la nivel național, chiar înainte de a fi cunoscut cu precizie mecanismul prin care acționează, și, chiar de la început, s-au elaborat măsuri comune pentru întreaga UE în cadrul Tratatului Euratom.

2.3 Pentru a stabili măsurile de protecție adecvate, legislația europeană a urmat întotdeauna recomandările CIPR; în 2007, acest organism a emis noi orientări detaliate privind necesitățile

de radioprotecție, care țin seama de evoluțiile din ultimii 20 de ani. Acestea includ proliferarea surselor antropice de radiații și cercetarea neîntreruptă a efectelor surselor naturale, cum ar fi gazul radon. Pe baza cunoștințelor științifice actuale, directiva examinată aici urmărește să asigure lucrătorilor, pacienților și populației un înalt nivel de protecție împotriva efectelor adverse asupra sănătății ale radiațiilor ionizante. De asemenea, directiva înaintea în domenii noi, cum ar fi protecția mediului.

2.4 Este o lucrare consistentă, conținând 110 articole care, împreună cu cele 16 anexe, reprezintă peste 100 de pagini de text. De fapt, reformează și consolidează cinci directive existente ⁽¹⁾ într-o directivă unică și introduce cerințe obligatorii referitoare la protecția împotriva radonului în spații închise și la utilizarea materialelor de construcții, la evaluarea impactului pe care îl are asupra mediului evacuarea efluenților radioactivi din instalațiile nucleare, precum și la prevenirea daunelor de mediu în cazul unui accident.

2.5 În rezumat, cetățenii europeni vor beneficia de această nouă directivă primind o mai bună radioprotecție, în special pe următoarele căi:

- campanii și măsuri adiacente mai eficiente împotriva expunerii la radon în spații închise;
- o mai bună protecție a lucrătorilor din industriile care prelucrează materiale cu radioactivitate naturală;
- o mai bună protecție în cazul utilizării radiațiilor ionizante în scop medical și controlarea numărului de expuneri;
- o mai bună protecție și o mai mare mobilitate a lucrătorilor specialiști itineranți din industria nucleară.

2.6 Cerințele reglementărilor din țările UE vor fi armonizate și puse în acord cu standardele internaționale. Consecință a accentului pus pe securitatea nucleară după criza de la

Fukushima, propunerea formulează cerințe mai riguroase pentru gestionarea situațiilor de expunere de urgență.

2.7 Această directivă completează Directiva privind substanțele radioactive din apa destinată consumului uman, care a făcut obiectul unui aviz recent al Comitetului ⁽²⁾.

2.8 Normele internaționale de securitate de bază, aprobate de Agenția Internațională a Energiei Atomice (AIEA), care reflectă consensul internațional, sunt detaliate, dar neobligatorii. Ele lasă loc la nivel mondial diferențelor în materie de capacitate națională. Directiva merge mai departe în acest sens, stabilind standarde uniforme pentru statele membre și respectând totodată normele pieței interne. Directiva este rezultatul unui proces extins de consultare, care a implicat grupul de experți instituit în temeiul articolului 31 Euratom, directorii autorităților europene competente în domeniul radioprotecției (HERCA) și Asociația Internațională de Protecție Radiologică (IRPA), precum și alte părți interesate.

2.9 Temeiul juridic al directivei este Tratatul Euratom. Comitetul ia notă cu înțelegere de îndoielile exprimate în legătură cu capacitatea tratatului, nemodificat din 1957, de a mai constitui o bază adecvată de tratare a chestiunilor de mediu. Cu toate acestea, revizuirea Tratatului Euratom este puțin probabilă în viitorul imediat, în timp ce preocupările legate de protecția mediului sunt o realitate care trebuie abordată. Ar trebui menționat că articolul 37 din Tratatul Euratom a reprezentat în 1957 un pionierat în legislația primară privitoare la obligațiile transfrontaliere legate de impactul asupra mediului și protecția populației.

3. Rezumatul propunerii de directivă

3.1 Dată fiind complexitatea acestei directive, un rezumat conținând detalii nu este adecvat și nici nu ar fi posibil, având în vedere volumul, în mod necesar limitat, al avizelor Comitetului. Totuși, o scurtă analiză a ideilor principale din abordarea Comisiei, însoțită de titlurile relevante ale capitolelor, poate oferi o perspectivă generală.

Abordare generală	Titlurile capitolelor
— revizuirea și consolidarea normelor de securitate de bază	Capitolul I: Obiectul și domeniul de aplicare
— situațiile de expunere	Capitolul II: Definiții
— sistemul de protecție	Capitolul III: Sistemul de radioprotecție
— situațiile de expunere existentă <ul style="list-style-type: none"> — radon (locul de muncă, locuințe) — materiale de construcții — locuirea teritoriilor contaminate 	Capitolul IV: Cerințe privind educația, formarea și informarea în domeniul radioprotecției
	Capitolul V: Justificare și controlul reglementar al practicilor

⁽¹⁾ JO L 180, 9.7.1997, p. 22-27;
JO L 346, 31.12.2003, p. 57-64;
JO L 349, 13.12.1990, p. 21-25;
JO L 357, 7.12.1989, p. 31-34;
JO L 159, 29.6.1996, p. 1-114.

⁽²⁾ JO C 24, 28.1.2012, p. 122.

Abordare generală	Titlurile capitolelor
— situațiile de expunere planificată	Capitolul VI: Protecția lucrătorilor, a ucenicilor și a studenților
— justificare și control reglementar	
— abordarea graduală	Capitolul VII: Protecția pacienților și a altor persoane supuse expunerii în scopuri medicale
— categoriile de expunere	
— situațiile de expunere de urgență	Capitolul VIII: Protecția populației
— lucrătorii de urgență	
— planificarea și răspunsul în situații de urgență	Capitolul IX: Protecția mediului
— informarea populației	
— infrastructura instituțională	Capitolul X: Cerințe privind controlul reglementar
— reformarea directivelor	
transpunerea în legislația națională	Capitolul XI: Dispoziții finale

4. Observații generale

4.1 Comitetul constată că la elaborarea acestei directive s-au utilizat cele mai recente analize științifice privind pericolele prezentate de radiațiile ionizante și salută calea aleasă pentru a aborda, a defini și a extinde cerințele legate de protecția mediului și a sănătății populației.

4.2 Comisia a ales să reformeze și să consolideze cinci directive existente într-un întreg unificat, lucru care va avea un impact pozitiv și concret în practică, oferind o abordare armonizată, coerentă și unitară a securității nucleare.

4.3 Mai multe analize comparative privind implementarea și funcționarea directivelor anterioare în legislațiile naționale au evidențiat diverse neajunsuri. Acestea nu țin de transpunere, ci de punerea în aplicare – de exemplu resursele alocate educației și formării, asigurarea unor programe de sensibilizare a publicului, recunoașterea profesioniștilor locali din domeniu, informarea populației cu privire la comportamentul în caz de accident etc.

4.4 Comitetul recomandă Comisiei să faciliteze activitatea autorităților naționale prin organizarea de ateliere în care să se discute dificultățile juridice și practice întâmpinate la punerea în aplicare la nivel național, pentru a răspunde cererilor tot mai numeroase rezultate din transpunerea în legi-

slațiile naționale și a remedia posibilele neajunsuri. Ar trebui, de asemenea, încurajată utilizarea observatoarelor societății civile pentru a monitoriza și a evalua punerea în aplicare a legislației prin intermediul unor măsuri concrete – pe lângă acțiunile ce decurg din rolul autorităților naționale competente.

4.5 Comitetul regretă că, deși directiva tratează în mod cuprinzător sursele naturale și civile de radiații, emanațiile de radiații din instalațiile militare sunt lăsate deoparte, deoarece Tratatul Euratom se aplică numai în situații civile ⁽³⁾.

4.6 Comitetul constată cu satisfacție că directiva anticipează și include dispoziții privind protecția dreptului cetățenilor de a-și reduce la minimum expunerea la surse antropice de radiații, având în vedere, de exemplu, utilizarea tot mai frecventă a dispozitivelor de securitate de tipul scannerelor corporale cu raze X.

4.7 Comitetul sprijină energic noua temă a protecției mediului, dar observă că toate criteriile CIPR (Comisia Internațională de Protecție Radiologică) care urmează să fie publicate trebuie să devină oficiale înainte de a se stabili norme cantitative obligatorii. Ele vor prezenta o perspectivă științifică comună asupra criteriilor specifice aplicabile în acest caz, în vederea asigurării unei baze comune pentru toate statele membre.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽³⁾ Cauza CEJ C-61/03 din 12.4.2005.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a mecanismului Conectarea Europei

COM(2011) 665 final – 2011/0302 (COD)

(2012/C 143/23)

Raportor: **dl Raymond HENCKS**

Consiliul și Parlamentul European, la 17 noiembrie 2011 și, respectiv, la 13 decembrie 2011, au hotărât, în conformitate cu articolele 172 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a mecanismului Conectarea Europei

COM(2011) 665 final – 2011/0302 (COD).

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 3 februarie 2012.

În cea de-a 478-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie 2012), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 132 de voturi pentru și 3 abțineri.

Prezentul aviz face parte dintr-un pachet de cinci avize elaborate de CESE cu privire la Mecanismul **Conectarea Europei (MCE)** și orientările sale publicate de Comisia Europeană în octombrie 2011. Acest pachet conține avizele **TEN/468** privind **MCE** (raportor: dl Hencks), **TEN/469** privind orientările pentru **rețelele de telecomunicații** transeuropene (raportor: dl Longo), **TEN/470** privind orientările pentru infrastructuri **energetice** transeuropene (raportor: dl Biermann), **TEN/471** privind orientările pentru dezvoltarea rețelei transeuropene de **transport** (raportor: dl Back) și **TEN/472** privind inițiativa Europa 2020 de emiteră de **obligațiuni** pentru finanțarea de proiecte de infrastructură (raportor: dl Duttine).

1. Concluzii

1.1 CESE salută planul Comisiei Europene de a aloca 50 de miliarde de euro din cadrul următorului buget multianual pentru perioada 2014-2020 îmbunătățirii interconexiunilor rețelilor de transport, energie și comunicații digitale în UE. Comitetul aprobă, totodată, principiul obligațiunilor europene pentru finanțarea de proiecte de infrastructură (*EU Project Bonds*), care ar putea declanșa un efect multiplicator prin mobilizarea de capitaluri publice și private, necesare pentru a satisface necesitățile în materie de investiții, estimate la 1 000 de miliarde de euro.

1.2 Realizarea de investiții specifice în aceste infrastructuri esențiale va contribui la relansarea dezvoltării schimburilor comerciale, creșterii economice, competitivității și creării de locuri de muncă, mai ales într-un moment în care toate acestea sunt vitale pentru Europa.

1.3 Având în vedere că finanțarea clasică a investițiilor prin intermediul fondurilor publice se dovedește din ce în ce mai dificilă în perioada actuală de criză, recurgerea la un nou tip de instrumente financiare în UE, în strânsă colaborare cu Banca Europeană de Investiții, va constitui, sub anumite rezerve (a se vedea avizul TEN 472), o soluție complementară și inovatoare pentru a se atrage capitaluri de la fondurile de pensii, asigurări și alți actori de pe piața capitalurilor interesați să investească în proiecte pe termen lung.

1.4 CESE aprobă intenția Comisiei de a găsi, așa cum aceasta afirmă, formule inovatoare pentru a mobiliza o mai mare parte a economiilor private. Comitetul consideră însă că aceste formule nu ar trebui să se adreseze doar marilor capitaluri, ci ar trebui să fie structurate în așa fel încât să sensibilizeze și micii deținători de economii.

1.5 Cu toate acestea, importanța unor investiții suficiente în rețele de infrastructură adaptate, moderne, flexibile, durabile și accesibile (în special pentru persoanele cu handicap) nu poate fi privită doar în termeni monetari; aceste investiții trebuie considerate, de asemenea, din perspectiva coeziunii sociale și teritoriale și din punct de vedere ecologic și al siguranței aprovizionării.

1.6 Obiectivele fixate în materie de interconectare a rețelilor de infrastructuri vor putea fi realizate doar dacă se vor combina finanțările publice naționale, regionale și locale și finanțările private cu cele ale Uniunii.

1.7 Prin urmare, atunci când Comisia va selecta proiectele care vor face obiectul unei cofinanțări, se va orienta către proiecte cu o înaltă valoare adăugată europeană, dar va trebui să țină seama și de necesitățile în materie de dezvoltare a infrastructurilor de interes național sau regional.

1.8 Investițiile în infrastructură prezintă, totodată, aspecte importante legate de securitate pentru statele membre și UE de care trebuie să se țină seama în momentul în care sunt concepute proiectele și sunt inițiate procesele de aprobare. În realitate, aceste aspecte constituie condiții preliminare pentru finalizarea fizică a integrării „insulelor” încă existente în Uniune.

1.9 În consecință, Uniunea va trebui să continue să acorde fonduri statelor membre, în mod constant și proporțional, pentru a împiedica orice eventuală fractură socială și geografică în materie de acces la infrastructurile de rețele naționale prin intermediul fondurilor structurale europene.

1.10 CESE aprobă propunerea de a gestiona în mod centralizat proiectele de interconectare a rețelelor transeuropene de transport, energie și infrastructuri digitale. Valorificarea sinergiilor între aceste trei sectoare, precum și îmbunătățirea normelor operaționale, în special raționalizarea procedurilor de acordare de autorizații aplicabile proiectelor de interes comun și reducerea termenelor lor de executare, vor permite reducerea costurilor și vor consolida eficacitatea proiectelor.

1.11 CESE lansează statelor membre apelul de a susține inițiativele Comisiei în acest domeniu și de a sensibiliza și a încuraja piețele de capitaluri și ceilalți investitori să participe activ la reușita acestui demers.

2. Introducere

2.1 În cadrul propunerii privind viitorul cadru financiar multianual 2014-2020, Comisia a recomandat măsuri concrete pentru a promova infrastructuri europene integrate în sectoarele transporturilor, energiei și comunicațiilor digitale.

2.2 În ultimii zece ani, cheltuielile europene în materie de infrastructură au scăzut, în general, în contextul în care investițiile specifice în acest domeniu constituie un element important în vederea redresării de pe urma crizei economice și sunt fundamentale pentru viitorul economic al Europei.

2.3 Pentru a dezvolta infrastructurile menționate anterior și a aborda prioritățile în materie de creștere definite în cadrul noii strategii pentru piața unică, Comisia propune un nou instrument denumit „Mecanismul Conectarea Europei”.

2.4 Așa cum CESE a subliniat în numeroase avize, este evident că, pentru a beneficia de un spațiu economic integrat, este esențială existența unor rețele de ultimă generație, inteligente, durabile și perfect interconectate de drumuri, căi ferate, căi navigabile și aeriene, de transport multimodal, electrice, de oleoducte, gazoducte și comunicații electronice de mare viteză. Verigile care lipsesc și strangulările în interconectarea rețelelor europene pun în pericol realizarea pieței interioare, creează fracturi între regiuni și fac ca Europa să fie dependentă de țări terțe, în special în domeniul energiei.

2.5 Realizarea de investiții specifice în aceste infrastructuri esențiale va contribui la relansarea dezvoltării schimburilor comerciale, creșterii economice, competitivității și creării de locuri de muncă, mai ales într-un moment în care toate acestea sunt vitale pentru Europa.

2.6 Cu toate acestea, investițiile în proiecte de mari rețele de infrastructuri sunt, prin însăși natura lor, proiecte pe termen lung, care necesită investiții masive, al căror randament economic este supus unui risc considerabil (subestimarea costurilor, supraestimarea nivelurilor de trafic, riscuri legate de complexitatea planului financiar), îndeosebi în faza de construcție și în etapele inițiale de funcționare a acestor rețele.

2.7 Dat fiind că bugetele publice la nivel național, local sau european nu vor putea finanța, doar ele singure, aceste proiecte, Comisia propune un nou instrument bugetar, mecanismul Conectarea Europei, precum și orientări revizuite privind transporturile, energia și TIC, pentru a atrage alte fonduri publice și

private, conferind, totodată, credibilitate proiectelor de infrastructură și reducând profilul lor de risc pentru investitorii privați.

2.8 În acest scop, Comisia a prezentat o serie de propuneri incluse în următoarele documente:

- propunerea de regulament de instituire a mecanismului Conectarea Europei (avizul CESE: TEN/468);
- propunerea de regulament de stabilire a normelor generale pentru acordarea asistenței financiare comunitare în domeniul rețelelor transeuropene de transport și energetice (avizul CESE: TEN/472);
- propunerea de regulament privind orientările Uniunii pentru dezvoltarea rețelei transeuropene de transport (avizul CESE: TEN/471);
- propunerea de regulament privind orientări pentru infrastructuri energetice transeuropene (avizul CESE: TEN/470);
- propunerea de regulament privind o serie de orientări pentru rețelele de telecomunicații transeuropene (avizul CESE: TEN/469).

3. Sinteza comunicării privind infrastructurile integrate europene și a propunerii de regulament de instituire a mecanismului Conectarea Europei

3.1 Pentru a accelera investițiile în rețelele transeuropene de transport, energie și comunicații digitale și a mobiliza finanțările necesare atât din partea sectorului public, cât și a celui privat, Comisia propune pentru perioada 2014-2020:

- să se prevadă că vor fi necesare investiții în rețele de interconectare europene în valoare de aproximativ 1 000 de miliarde de euro, sumă repartizată după cum urmează:

Energie	Electricitate	140 de miliarde de euro
	Gaz	70 de miliarde de euro
	CO ₂	2,5 miliarde de euro
	Petrol	p.m.
Transporturi (drumuri, căi ferate, maritime, căi navigabile și aeriene)		500 de miliarde de euro din care 250 de miliarde de euro destinate rețelei primare; repartizarea necesităților de finanțare în funcție de diferitele moduri de transport se va face pe măsură ce se vor aproba proiectele.
Comunicații în bandă largă		270 de miliarde de euro

- să se pună la dispoziția proiectelor de investiții pentru interconectarea rețelelor paneuropene o sumă de 50 de miliarde de euro, dintre care 40 de miliarde să provină din bugetul Uniunii, iar 10 miliarde să fie rezervate în cadrul Fondului de coeziune pentru infrastructurile de transport. Aceste fonduri vor fi alocate după cum urmează:

Energie	9,1 miliarde de euro
Transporturi	31,7 miliarde de euro
Telecomunicații/infrastructură digitală	9,2 miliarde de euro

- să se cofinanțeze proiecte de interconexiune transeuropene de interes comun, selecționate de Comisie (la propunerea statelor membre), cuantumul ajutorului financiar din partea Uniunii trebuind să varieze între 20% și 75% din costurile eligibile, și putând ajunge până la 80% sau chiar 100% în cazuri excepționale;
- să se sporească potențialul de a atrage finanțare din partea sectorului privat, prin introducerea de obligațiuni europene pentru finanțarea de proiecte de infrastructură (*EU Project Bonds*) pentru a reduce riscul pentru investitorii terți. Astfel, bugetul UE va fi utilizat pentru a pune la dispoziția Băncii Europene de Investiții (BEI) capitalurile necesare pentru a acoperi o parte din riscul pe care și-l asumă cofinanțând proiectele eligibile. Prin urmare, bugetul UE va furniza un fel de garanție pentru ca BEI să finanțeze proiectele respective, însă BEI va trebui să își asume restul de risc.

În timpul unei faze-pilot (2012-2013) care privește realizarea a 5 până la 10 proiecte, fondurile astfel transferate de UE către BEI, care se ridică la o valoare maximă de 230 de milioane de euro, sumă finanțată integral prin reutilizarea creditelor neutilizate ale programelor de investiții existente, ar trebui, conform estimărilor Comisiei, să mobilizeze alți investitori să acopere o sumă care ar putea ajunge la 4,6 miliarde de euro;

- să se maximizeze sinergiile între programele din sectoarele energiei, transporturilor și TIC răspunzând, pe de o parte, exigenței unei strategii coerente și unor proiecte selecționate de Comisie pe baza unor criterii clare și armonizate și, pe de altă parte, necesității de monitorizare și control, astfel încât finanțarea UE să fie bine orientată și eficientă;
- să se introducă măsuri de simplificare a normelor existente, în special armonizarea indicatorilor privind obiectivele Strategiei Europa 2020, reducerea perioadei de timp necesare pentru acordarea autorizației, o gestionare centralizată pentru cele 3 sectoare, eventuala înființare a unei agenții executive, criterii de atribuire și programe de lucru anuale comune, crearea unui comitet de coordonare a mecanismului și, în cele din urmă, atribuirea competenței necesare pentru a adopta acte delegate Comisiei.

4. Observații generale

4.1 CESE sprijină inițiativele lansate de Comisie pentru a promova și coordona investițiile în proiecte strategice cu valoare adăugată europeană și aprobă faptul că aceasta propune, pentru perioada 2014-2020, soluții alternative la finanțarea clasică prin subvenții.

4.2 CESE salută propunerea privind crearea unui mecanism de finanțare, gestionarea centralizată și programele de lucru comune pentru proiectele de interconectare a rețelelor transeuropene de transport, energie și infrastructuri digitale, aflate în responsabilitatea directă a Comisiei, aceasta fiind asistată, dacă este cazul, de o agenție executivă. Valorificarea sinergiilor între aceste trei sectoare, precum și îmbunătățirea normelor operaționale, în special raționalizarea procedurilor de acordare de autorizații aplicabile proiectelor de interes comun și reducerea termenelor lor de executare, vor permite reducerea costurilor și vor consolida eficacitatea proiectelor.

4.3 CESE sprijină așadar propunerea de a acorda prioritate proiectelor cu valoare adăugată europeană și care răspund necesității europene de a conecta rețelele transeuropene la rețelele de infrastructuri ale statelor membre. Cu toate acestea, Comitetul ar dori să sublinieze că, în scopul coeziunii sociale și teritoriale, Uniunea va trebui să continue să acorde fonduri statelor membre, în mod constant și proporțional, pentru a combate orice fractură socială și geografică în termeni de acces la infrastructurile de rețele naționale și pentru a asigura siguranța aprovizionării prin intermediul fondurilor structurale europene.

4.4 CESE subliniază că necesitatea de a dispune de rețele de infrastructură adaptate, moderne, flexibile, durabile și accesibile (în special pentru persoanele cu handicap) nu poate fi privită doar în termeni monetari; aceste investiții sunt, de asemenea, indispensabile din perspectiva coeziunii sociale și teritoriale și din punct de vedere al protecției mediului, toate aceste aspecte trebuind luate în considerare de Comisie în momentul selectării proiectelor ce urmează a fi cofinanțate.

4.5 Investițiile în infrastructură prezintă, totodată, aspecte importante legate de securitate pentru statele membre și UE, de care trebuie să se țină seama în momentul în care sunt concepute proiectele și sunt inițiate procesele de aprobare. În realitate, aceste aspecte constituie condiții preliminare pentru finalizarea fizică a integrării „insulelor” încă existente în Uniune.

4.6 Oricât de importantă ar fi contribuția financiară a Uniunii, care se ridică la 50 de miliarde de euro, aceasta nu reprezintă decât o mică parte din necesitățile în materie de investiții estimate de Comisie.

4.7 În orice caz, cea mai mare parte a investițiilor va trebui acoperită de statele membre și investitori privați, contribuția financiară a Uniunii trebuind să servească drept „capital inițial” menit să încurajeze statele membre și piața să își sporească investițiile.

4.8 Or, date fiind problemele bugetare și necesitatea echilibrării finanțelor publice, majoritatea statelor membre au în vedere reducerea sau suspendarea programelor lor de investiții, ceea ce va avea un impact negativ asupra fluxului de investiții din surse private.

4.9 Obiectivele fixate în materie de rețele de infrastructuri vor putea fi realizate doar dacă se vor combina finanțările publice naționale, locale și private cu cele ale Uniunii.

4.10 Investițiile în infrastructuri vor trebui să contribuie la favorizarea tranziției către o economie și o societate cu emisii scăzute de dioxid de carbon.

4.11 În conformitate cu angajamentul Comisiei de a integra obiectivele Strategiei Europa 2020, îndeosebi pe cele din domeniul schimbărilor climatice, în programele Uniunii și de a consacra cel puțin 20% din bugetul Uniunii acestor obiective, CESE aprobă abordarea Comisiei de a utiliza bugetul UE pentru a investi și a genera un efect multiplicator care să permită mobilizarea capitalurilor private. Pentru a reduce riscurile legate de reglementare și costurile de capital pentru investitorii terți aflați în căutarea unor oportunități de investiție pe termen lung și având în vedere că finanțarea clasică a investițiilor prin intermediul fondurilor publice se dovedește din ce în ce mai dificilă în perioada actuală de criză, recurgerea la un nou tip de instrument financiar în UE, în strânsă colaborare cu Banca Europeană de Investiții, constituie, sub anumite rezerve (a se vedea avizul TEN 472), o soluție complementară și inovatoare

pentru a se atrage capitaluri de la fondurile de pensii, asigurări și alți actori de pe piața capitalurilor interesați să investească în proiecte europene pe termen lung.

4.12 CESE aprobă intenția Comisiei de a găsi, așa cum aceasta afirmă, formule inovatoare pentru a mobiliza o parte mai importantă a economiilor private. Comitetul consideră însă că aceste formule nu ar trebui să se adreseze doar marilor capitaluri, ci ar trebui să fie structurate în așa fel încât să sensibilizeze și micii deținători de economii.

4.13 În lipsa unei alte soluții practice, CESE nu poate decât să regrete reticențele, ba chiar obiecțiile anumitor state membre în ce privește obligațiunile pentru finanțarea de proiecte de infrastructură, și speră că faza-pilot, care va utiliza până la 230 de milioane de euro din bugetul actual al UE, prevăzută pentru perioada 2012-2013, va putea încuraja piețele de capitaluri, fondurile de pensii, societățile de asigurări etc. să investească pe termen lung și le va putea convinge în legătură cu caracterul adecvat al măsurilor avute în vedere.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind o serie de orientări pentru rețelele de telecomunicații transeuropene și de abrogare a Deciziei nr. 1336/97/CE

COM(2011) 657 final – 2011/0299 (COD)

(2012/C 143/24)

Raportor: dl **Antonio LONGO**

La 15 noiembrie 2011 și 30 noiembrie 2011, în conformitate cu articolele 172 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Parlamentul European și, respectiv, Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind o serie de orientări pentru rețelele de telecomunicații transeuropene și de abrogare a Deciziei nr. 1336/97/CE

COM(2011) 657 final – 2011/0299 (COD).

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 3 februarie 2012.

În cea de-a 478-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 126 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 4 abțineri.

Acest document reprezintă o componentă a pachetului de cinci avize pregătite de CESE cu privire la **mecanismul „Conectarea Europei” (MCE)** și la orientările referitoare la aceasta, publicate de Comisia Europeană în octombrie 2011. Acest pachet cuprinde avizele **TEN/468 privind MCE** (raportor: dl HENCKS), **TEN/469** privind orientările pentru rețelele de **telecomunicații** transeuropene (raportor: dl LONGO), **TEN/470** privind orientările pentru infrastructuri **energetice** europene (raportor: dl BIERMANN), **TEN/471** privind orientările Uniunii pentru rețeaua transeuropeană de **transport** (raportor: dl BACK) și **TEN/472** privind inițiativa de emiteră de obligațiuni pentru finanțarea de proiecte de infrastructură (raportor: dl DUTTINE).

1. Concluzii și recomandări

1.1 Pentru atingerea obiectivului Agendei digitale pentru Europa de implementare a infrastructurii digitale în bandă largă și de înaltă viteză pentru toată lumea, utilizând atât tehnologii fixe, cât și mobile, este nevoie de măsuri de eliminare a *blocajelor digitale*, adică a obstacolelor cauzate de lipsa conectivității și a interoperabilității tehnice, și a decalajului existent la nivel național și european între regiuni și între categoriile sociale.

În cadrul propunerii sale privind *orientările pentru rețelele de telecomunicații transeuropene*, Comisia a întocmit un inventar al proiectelor de interes comun pentru dezvoltarea rețelelor în bandă largă și a infrastructurii de servicii digitale, în efortul de înlăturare a obstacolelor din calea dezvoltării pieței digitale unice și de a găsi soluția insuficienței investițiilor în bandă largă în Europa în raport cu concurenții ei.

1.2 Ca atare, Comitetul Economic și Social European (CESE) salută lansarea de către Comisia Europeană a mecanismului Conectarea Europei, considerând mai ales că prin aplicarea acestuia la rețelele în bandă largă se va putea răspunde în mare măsură și în mod concret și pozitiv cerințelor prevăzute de Agenda digitală pentru Europa și se va rezolva problema insuficienței investițiilor în aceste rețele ⁽¹⁾.

1.3 După cum a menționat deja în mai multe avize, CESE este convins că accesul tuturor la rețele în bandă largă reprezintă o condiție indispensabilă pentru dezvoltarea economiilor moderne, dar și un element esențial pentru crearea de noi locuri de muncă, pentru îmbunătățirea coeziunii, a confortului și a incluziunii digitale a indivizilor și a unor întregi zone defavorizate din punct de vedere economic și cultural ⁽²⁾.

1.4 Stabilirea obiectivelor și a priorităților proiectelor de interes comun răspunde unei exigențe fundamentale, de a utiliza în mod optim resursele financiare și de atinge scopuri precise, evitând dispersia fondurilor.

În acest sens, este esențial ca proiectele de finanțat să răspundă necesităților de promovare a conectivității și interoperabilității rețelelor naționale, fără de care piața unică digitală va rămâne incompletă.

1.5 CESE recomandă Comisiei cea mai mare vigilență și rigoare sporită în ceea ce privește criteriile de selecție a proiectelor de finanțat, astfel încât fondurile să fie utilizate

⁽¹⁾ Avizul CESE pe tema *Mecanismul Conectarea Europei* (A se vedea pagina 116 din prezentul Jurnal Oficial).

⁽²⁾ Avizul CESE pe tema *Considerații privind serviciul universal de comunicații electronice*, JO C 175, 28.7.2009, p. 8, și avizul CESE pe tema *Creșterea nivelului de alfabetizare digitală, a competențelor digitale și a incluziunii*, JO C 318, 29.10.2011, p. 9.

pentru asigurarea conectivității transeuropene, favorizarea regiunilor periferice, pentru a ajuta IMM-urile să capete acces la economia digitală și în vederea îmbunătățirii coeziunii sociale. Pentru a răspunde acestor exigențe, informând instituțiile și pe cetățeni, Comisia ar trebui să elaboreze un raport periodic privind utilizarea fondurilor.

1.6 CESE este surprins de formularea destul de vagă de la articolul 5 alineatul (6), care conferă Comisiei ample competențe de delegare „privind modificarea descrierii proiectelor de interes comun incluse în anexă”. Ar trebui reduse cât mai mult posibil considerațiile de ordin politic [cf. articolul 5 alineatul (7), punctul (b), unde se vorbește de „noi priorități politice”] sau legate de presiunile grupurilor de interese, privilegiind în schimb criteriile de tipul inovării tehnologice, valorii adăugate sau conformității cu obiectivele urmărite. CESE subliniază că este util ca actele delegate să fie însoțite de limite precise în timp și în ceea ce privește conținutul.

1.7 CESE consideră că este important ca proiectele care urmează să primească finanțare să respecte principiul neutralității tehnologice, fundamental pentru o rețea internet cu adevărat deschisă ⁽³⁾.

1.8 Resursele trebuie să fie utilizate în favoarea unor soluții de rețea deschise și accesibile, pe bază nediscriminatorie, care să permită intrarea unor noi operatori echipați cu cele mai eficiente tehnologii, la costuri suportabile pentru cetățeni și întreprinderi.

1.9 De asemenea, CESE cere Comisiei să coordoneze mai bine alocarea fondurilor prevăzute de regulament cu cele prevăzute de alte inițiative, evitând, pe de o parte, duplicările și, pe de altă parte, neglijanța unor alocări.

1.10 Este necesar să se procedeze cât mai repede la cartografierea la nivel european, național și regional, un aspect pe care și Comisia îl are în vedere pentru a identifica zonele neacoperite și pentru stimularea noilor inițiative ale investitorilor publici și privați.

1.11 De asemenea, în vederea consolidării interoperabilității între rețelele de telecomunicații respective, este esențială deschiderea către cooperarea cu țările terțe și cu organizațiile internaționale.

1.12 În sfârșit, CESE își reafirmă convingerea că a venit momentul în care nu se mai poate evita includerea conexiunii internet în pachetul de servicii universale ⁽⁴⁾, considerând că

aceasta este una dintre prioritățile unei UE care vrea să devină mai competitivă și mai incluzivă. În așteptarea momentului în care acest obiectiv va fi atins, trebuie garantat totuși fiecărui cetățean accesul public sau privat la bandă largă, la prețuri abordabile.

2. Context și conținut

2.1 La 29 iunie 2011, Comisia a adoptat noi orientări pentru rețelele transeuropene de telecomunicații, publicând o propunere privind noul cadru financiar multianual pentru perioada 2014-2020 ⁽⁵⁾, care cuprinde crearea unui nou instrument integrat pentru investițiile în proiecte prioritare de interes comun în infrastructurile din transporturi, energie și telecomunicații, intitulat *Mecanismul Conectarea Europei (MCE)*. Bugetul total, cu titlu de cofinanțare comunitară cu înaltă valoare adăugată, este de 50 de miliarde EUR, din care 9,2 miliarde sunt alocate rețelelor și serviciilor digitale, în timp ce nevoile sunt estimate la cel puțin 270 de miliarde EUR.

2.2 În plus, Comisia propune introducerea de obligațiuni europene (așa-numitele *project bonds*), pentru a spori capacitatea de a atrage finanțări din sectorul public sau privat, reducând riscurile pentru investitorii terți. Bugetul UE va fi astfel utilizat pentru a furniza Băncii Europene de Investiții (BEI) capitaluri destinate acoperirii parțiale a riscului inerent cofinanțării proiectelor eligibile. Bugetul UE va reprezenta deci un fel de garanție, așa încât BEI să finanțeze proiectele respective, dar banca trebuie să preia în sarcina sa restul riscului. În timpul unei faze-pilot (2012-2013), va fi transferată la BEI (care ar trebui, în conformitate cu așteptările Comisiei, să mobilizeze alți investitori publici sau privați) o sumă de 20 de milioane EUR, provenită dintr-o redistribuție a creditelor neutilizate în cadrul programelor europene de telecomunicații.

2.3 În orientările Comisiei referitoare la rețelele transeuropene de telecomunicații sunt stabilite o serie de obiective și priorități prevăzute în domeniul rețelelor de mare viteză și în infrastructurile de servicii digitale în telecomunicații, în vederea:

— îmbunătățirii competitivității economiei europene, prin stimularea IMM-urilor;

— promovării interconexiunii și interoperabilității rețelelor naționale și a accesului la aceste rețele;

— dezvoltării unei piețe digitale unice.

⁽³⁾ Avizul CESE pe tema *Neutralitatea rețelei*, încă nepublicat în JO, și avizul CESE pe tema *Primul program pentru politica în domeniul spectrului de frecvențe radio/Banda largă europeană: o investiție într-un promotor digital al creșterii*, JO C 107, 6.4.2011, p. 53.

⁽⁴⁾ Avizul CESE pe tema *Considerații privind evoluția domeniului serviciului universal de comunicații*, JO C 175, 28.7.2009, p. 8, avizul CESE pe tema *O agendă digitală pentru Europa*, JO C 54, 19.2.2011, pag. 58, avizul CESE pe tema *Primul program pentru politica în domeniul spectrului de frecvențe radio/Banda largă europeană: o investiție într-un promotor digital al creșterii*, JO C 107, 6.4.2011, p. 53 și numeroase alte avize.

⁽⁵⁾ Comunicarea „Un buget pentru Europa 2020”, COM(2011) 500 final.

2.4 Regulamentul urmărește reducerea blocajelor care stau în calea realizării depline a pieței digitale unice, facilitând conectarea la rețea și accesul la infrastructura serviciilor publice digitale. Obiectivul este de a elimina problemele întâlnite în ceea ce privește oferta, dovedite de numărul mare de falimente de întreprinderi și de reducerea investițiilor în bandă largă și a serviciilor de interes public, dar cu randament scăzut (de exemplu, e-sănătatea, cartea de identitate electronică, achizițiile electronice online și interoperabilitatea lor transfrontalieră). De asemenea, cererea de servicii nu poate crește decât dacă toți cetățenii se pot conecta la rețele digitale.

2.5 Pachetul de propuneri prevede instrumente financiare inovatoare, prin care pot fi sprijinite, printr-un efect de pârghie, investițiile publice și private și cofinanțarea prin intermediul subvențiilor în sectorul infrastructurilor, scopul fiind atingerea, până în 2020, a obiectivelor Agendei digitale pentru Europa: acoperire universală pentru un debit de 30 Mbps și cel puțin 50% din familii care să aibă conexiuni cu viteză de peste 100 Mbps.

2.6 Prioritățile proiectelor de interes comun sunt următoarele:

- rețele în bandă largă ultrarapidă, ce asigură o viteză minimă de transmitere a datelor de 100 Mbps;
- rețele în bandă largă care să lege regiunile insulare și periferice de regiunile centrale ale Uniunii, astfel încât viteza de transmitere a datelor să fie suficientă pentru a permite o conexiune de cel puțin 30 Mbps;
- sprijinirea platformelor centrale de servicii în sectorul infrastructurii serviciilor digitale;
- măsuri ce permit concretizarea sinergiilor și interoperabilitatea între diversele proiecte de interes comun în sectorul telecomunicațiilor;
- proiectele de interes comun ar putea cuprinde serviciile digitale deja implementate în cadrul celorlalte proiecte ale Uniunii, precum programul privind soluțiile de interoperabilitate pentru administrațiile publice europene (*Interoperability solutions for European public administrations – ISA*);
- este prevăzută cooperarea cu țările terțe și cu organizațiile internaționale, în vederea favorizării interoperabilității rețelelor;
- Comisia solicită acordarea de puteri de delegare pe perioadă nedeterminată, pentru a modifica descrierea proiectelor de interes comun prezentate în anexă.

3. Observații generale

3.1 În vederea creării sinergiilor și în contextul unei viziuni strategice, Comisia propune pentru prima oară un instrument

unic de finanțare pentru cele trei sectoare: transporturi, energie și telecomunicații. Această nouă abordare are o mare importanță și poate servi ca model și pentru politicile statelor membre în domeniul infrastructurii. De asemenea, prin urmărirea obiectivului rețelelor inteligente, durabile și interconectate în întregime, mecanismul *Conectarea Europei* va contribui în mod semnificativ la realizarea pieței unice europene. În sfârșit, prin credibilizarea proiectelor de infrastructură și reducerea profilului lor de risc, vor putea fi atrase finanțări suplimentare din partea sectoarelor public și privat.

3.2 În acest nou scenariu, rolul rețelelor și serviciilor în bandă largă capătă o relevanță specială. CESE a subliniat deja că este important să se asigure cetățenilor un acces coresponsător la banda largă, garantând utilizatorilor un maxim de avantaje ce decurg dintr-o concurență reală între operatori, însoțită de politici naționale de sprijinire a investițiilor în infrastructură și inovare de către statele membre ⁽⁶⁾.

3.3 Trebuie investit în telecomunicații și în special în rețelele în bandă largă și infrastructurile de servicii digitale, ca o condiție necesară pentru ca Uniunea să cunoască o creștere economică inteligentă, dar și durabilă și favorabilă incluziunii. Prin acest efort financiar și cu ajutorul acestui regulament de punere în aplicare, devine mai ușor de îndeplinit obiectivul stabilit în Agenda digitală (minimum 30 Mbps până în 2020 și 100 Mbps pentru cel puțin 50% din populație).

3.4 Decizia Comisiei privind mecanismul *Conectarea Europei* este, în cele din urmă, un răspuns pozitiv la îndoielile exprimate de CESE ⁽⁷⁾ în legătură cu un anumit caracter „confuz și vag” al planului de acțiune cuprins în comunicarea „O Agendă digitală pentru Europa” și cu insuficiența investițiilor în rețelele de telecomunicații, care este cauzată de perspectivele slabe de profit în numeroasele situații de utilitate publică și de dificultățile obiective cu care se confruntă regiunile periferice. Acesta este un obstacol major în crearea unui spațiu european unic, care să fie accesibil, rapid și durabil pentru administrațiile locale, cetățeni, întreprinderi și sectorul nonprofit.

3.5 După cum a subliniat deja în mai multe avize, CESE consideră că accesul tuturor la rețele în bandă largă reprezintă o condiție indispensabilă pentru dezvoltarea economiilor moderne, dar și un element esențial pentru bunăstarea și incluziunea digitală a indivizilor și a unor întregi zone defavorizate din punct de vedere economic și cultural ⁽⁸⁾. Se amintește că, deja în comunicarea sa *Reducerea decalajelor de acces la conexiunea în bandă largă*, din 20 martie 2006 ⁽⁹⁾, se afirma că „generalizarea accesului la conexiunea în bandă largă este un factor esențial al dezvoltării economiilor moderne și un aspect important al Agendei de la Lisabona”.

⁽⁶⁾ Avizul CESE pe tema *Rețele de comunicații electronice*, JO C 224, 30.8.2008, p. 50.

⁽⁷⁾ Avizul CESE pe tema *O agendă digitală pentru Europa*, JO C 54, 19.2.2011, pag. 58.

⁽⁸⁾ Avizul CESE pe tema *Considerații privind serviciul universal de comunicații electronice*, JO C 175, 28.7.2009, p. 8 și avizul CESE pe tema *Creșterea nivelului de alfabetizare digitală, a competențelor digitale și a incluziunii*, JO C 318, 29.10.2011, p. 9.

⁽⁹⁾ COM(2006) 129 final.

3.6 Nevoia adoptării unor măsuri hotărâte la nivel european în acest sector a fost reafirmată în mod unanim și cu fermitate încă de la prima reuniune a Agendei digitale, desfășurată la Bruxelles în zilele de 16 și 17 iunie 2011 și prezidată de dna Neelie Kroes, vicepreședinte al Comisiei Europene, cu participarea a mai mult de 1 000 de părți interesate⁽¹⁰⁾: furnizori de conținuturi, producători de hardware, investitori și operatori de telecomunicații ai principalelor întreprinderi la nivel mondial. Cei care au luat cuvântul au fost de acord cu estimarea Comisiei, conform căreia modelul de investiții existent în domeniul telecomunicațiilor este insuficient pentru concretizarea dezvoltării de infrastructuri de bandă largă la prețuri accesibile și de calitate (rapiditate, stabilitate, cost sustenabil, accesibilitate universală). În acest sens, CESE consideră că este interesant să se analizeze în amănunt situația din India, unde guvernul federal a anunțat că, în 2014, 600 de milioane de cetățeni vor fi conectați la bandă largă, printr-o combinație tehnologică de rețea cu fir fizic și fără fir (*wireless*). Amploarea acestui efort este comparabilă cu cea a UE, iar inițiativa indiană ar putea fi o sursă de bune practici, prin activarea Mesei rotunde UE-India din cadrul Comitetului⁽¹¹⁾.

4. Observații specifice

4.1 Printre proiectele de interes comun identificate de Comisie ca putând beneficia de finanțare prin aceste fonduri, figurează următoarele: conexiuni transeuropene de mare viteză la rețele magistrale pentru administrațiile publice, furnizarea transfrontalieră de servicii administrative online bazate pe identificare și autentificare pe deplin interoperabile (proceduri de înființare a întreprinderilor, proceduri de achiziții publice transfrontaliere, e-justiție, asistență medicală online, în special servicii de diagnosticare la distanță), accesul online la patrimoniul cultural, siguranța pe internet pentru copii, combaterea fraudei în comerțul online, servicii de energie inteligente.

4.2 Aceste proiecte contribuie la creșterea economică și favorizează dezvoltarea pieței unice, prin îmbunătățirea competitivității economiei europene, mai ales în ceea ce privește IMM-urile, ameliorând calitatea vieții cetățenilor, întreprinderilor și administrațiilor și promovând interconexiunea și interoperabilitatea rețelelor naționale de telecomunicații și accesul la acestea.

4.3 Comisia identificase deja principalele probleme ce trebuiau rezolvate pentru a atinge efectiv obiectivele prevăzute de Agenda digitală pentru Europa⁽¹²⁾ (una din cele șapte inițiative emblematiche ale Strategiei Europa 2020). În acest sens, CESE a subliniat că „punerea în aplicare necorespunzătoare a inițiativelor politice a agravat starea de inerție din economia digitală europeană, rezultat al fragmentării și subfinanțării”⁽¹³⁾.

⁽¹⁰⁾ În ceea ce privește reuniunea Agendei digitale, cf. http://ec.europa.eu/information_society/digital-agenda/daa/index_en.htm.

⁽¹¹⁾ Cf. declarațiile lui AK.Bhargava, director executiv al companiei telefonice indiene MTNL (*Manhagar Telephone Nigam Limited*): „Pentru a spori implantarea rețelelor în bandă largă, prezența generală a infrastructurii trebuie să anticipeze cererea. Calitatea serviciului trebuie să fie ridicată și, mai ales, este necesar ca prețurile să fie abordabile”, *Broadband Tech India*, 12.9.2011.

⁽¹²⁾ COM(2010) 245 final/2.

⁽¹³⁾ Avizul CESE pe tema *O agendă digitală pentru Europa*, JO C 54, 19.2.2011, pag. 58.

4.4 CESE este de acord cu propunerea Comisiei de a cere statelor membre să lanseze inițiative care să faciliteze accesul cetățenilor UE la o rețea integrată de conținuturi și servicii utile, chiar dacă aceasta nu are în vedere o identitate electronică europeană (eID) pentru fiecare cetățean, în vederea facilitării prestării de servicii electronice și a comerțului online, temă care a făcut obiectul unei recomandări specifice din partea CESE⁽¹⁴⁾.

4.5 Instrumentul financiar adoptat de Comisie poate rezolva o problemă care a limitat până în prezent posibilitatea unei infrastructuri puternice. Doar utilizarea fondurilor structurale și a programului *Competitivitate și inovare* pentru infrastructură și servicii digitale și numai pentru proiecte-pilot nu ar permite atingerea unei mase critice suficiente pentru diseminarea semnificativă a serviciilor digitale. În prezent, investițiile în banda largă sunt insuficiente în multe regiuni din cauza lipsei de concurență și a riscului ridicat de piață, iar serviciile publice sunt puțin dezvoltate și neinteroperabile din cauza caracterului fragmentar al soluțiilor tehnice. Dacă se continuă pe această cale, nu va exista cu adevărat o piață digitală unică, iar mulți cetățeni europeni vor fi excluși.

4.6 CESE consideră că este important ca proiectele care urmează să primească finanțare din aceste fonduri să respecte principiul neutralității tehnologice, fundamental pentru o rețea internet cu adevărat deschisă⁽¹⁵⁾.

4.7 În plus, de mai mulți ani CESE își afirmă cu putere convingerea nestrămutată cu privire la necesitatea integrării conexiunii internet în conceptul de serviciu universal⁽¹⁶⁾. Încă o dată se constată eludarea de către Comisie a acestui aspect important, din moment ce dna Kroes, membră a Comisiei, în contextul reexaminării domeniului de aplicare a serviciului universal, a exclus posibilitatea includerii serviciilor de telecomunicații mobile și a conexiunilor de mare viteză în serviciile universale⁽¹⁷⁾. Comisia și-a întemeiat această concluzie pe consultarea publică lansată în martie 2010, din care a rezultat o grea povară pentru industrie și repercusiuni asupra prețului la consum în anumite state membre în care aceste servicii sunt încă puțin dezvoltate.

4.8 Este surprinzător că, deși este foarte sensibilă cu privire la necesitatea ca Uniunea să facă un salt calitativ hotărâtor în ceea ce privește infrastructura, Comisia se dovedește foarte precaută cu privire la oportunitatea adaptării reglementării privind serviciul universal în telecomunicații, care datează deja din 2002⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁴⁾ Avizul CESE pe tema *O agendă digitală pentru Europa*, JO C 54, 19.2.2011, pag. 58.

⁽¹⁵⁾ Avizul CESE pe tema *Neutralitatea rețelei*, JO C 24, 28.1.2012, p.139.

⁽¹⁶⁾ Avizul CESE pe tema *Considerații privind serviciul universal de comunicații electronice*, JO C 175, 28.7.2009, p. 8, avizul CESE pe tema *O agendă digitală pentru Europa*, JO C 54, 19.2.2011, pag. 58, avizul CESE pe tema *Primul program pentru politica în domeniul spectrului de frecvențe radio/Banda largă europeană: o investiție într-un promotor digital al creșterii*, JO C 107, 6.4.2011, p. 53 și numeroase alte avize.

⁽¹⁷⁾ Comunicatul de presă din 23 noiembrie 2011, cf. IP/11/1400.

⁽¹⁸⁾ Directiva privind serviciul universal (Directiva 2002/22/CE din 7 martie 2002).

Fiind conștient de dificultățile economice evidențiate de Comisie, CESE subliniază totuși faptul că, în speranța că acest obiectiv prioritar va fi atins cât mai curând, fiecărui cetățean trebuie să i se garanteze accesul public sau privat la bandă largă la prețuri suportabile din punct de vedere economic și logistic.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind orientări pentru infrastructuri energetice transeuropene și de abrogare a Deciziei nr. 1364/2006/CE

COM(2011) 658 final – 2011/0300 (COD)

(2012/C 143/25)

Raportor: **Egbert BIERMANN**

La 15 noiembrie și respectiv la 29 noiembrie 2011, în conformitate cu articolele 172 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la:

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind orientări pentru infrastructuri energetice transeuropene și de abrogare a Deciziei nr. 1364/2006/CE

COM(2011) 658 final - 2011/0300 (COD).

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 3 februarie 2012.

În cea de-a 478-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 131 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 2 abțineri.

Acest aviz face parte dintr-un pachet de 5 avize elaborate de CESE cu privire la **mecanismul Conectarea Europei (MCE)** și orientările acesteia, care au fost prezentate de Comisia Europeană în octombrie 2011. Acest pachet conține avizele **TEN/468** privind **MCE** (rap. dl HENCKS), **TEN/469** privind **rețelele de telecomunicații** transeuropene (rap. dl LONGO), **TEN/470** privind orientări pentru **infrastructuri energetice** (rap. dl BIERMANN), **TEN/471** privind orientările pentru **rețeaua de transport** (rap. dl BACK) și **TEN/472** privind inițiativa de emiteri de **obligațiuni** pentru finanțarea de proiecte (rap. dl DUTTINE).

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE sprijină obiectivul modernizării și dezvoltării ample a infrastructurilor energetice europene. Pe lângă diversificarea surselor de energie, a surselor de aprovizionare și a rutelor de tranzit, o infrastructură energetică performantă, stabilă și sigură din punct de vedere al aprovizionării reprezintă baza unei aprovizionări sigure și stabile a UE.

1.2 Criza financiară a arătat că în special structurile industriale stabile, dar și structurile stabile de IMM-uri reprezintă factori ai creării de valoare, care accelerează ieșirea din criză. Pentru ambele sectoare, o infrastructură energetică stabilă, care garantează un înalt grad de securitate în materie de aprovizionare, reprezintă o condiție fundamentală.

1.3 Pe viitor, energia va trebui transportată pe distanțe mari, mai adesea și în cantități mai importante decât este posibil astăzi. Așa cum prevede propunerea Comisiei Europene, trebuie create și puse în aplicare precondițiile necesare în acest scop.

1.4 Transmiterea curentului continuu de foarte înaltă tensiune trebuie extinsă la nivelul unei rețele paneuropene stabile. Conexiunile liniare utilizate până în prezent nu sunt asigurate împotriva unei pane.

1.5 Trebuie create puncte de conectare frontaliere pentru a evita problemele de aprovizionare. Gestionarea situațiilor de penurie reprezintă o contribuție la asigurarea stabilității aprovizionării.

1.6 Doar printr-o infrastructură energetică transeuropeană, toate statele membre ale UE își pot exploata avantajele de localizare în materie de surse naționale de energie. Acest lucru este valabil atât pentru utilizarea hidroenergiei și a energiei eoliene, cât și pentru utilizarea instalațiilor solare în Europa de Sud. Astfel, s-ar putea optimiza și utilizarea surselor fosile de energie, de exemplu petrol, gaz și cărbune.

1.7 Conversia către o aprovizionare cu energie durabilă, sigură și cu emisii scăzute de dioxid de carbon va fi încununată de succes doar dacă va exista o infrastructură energetică extinsă.

1.8 CESE sprijină crearea mecanismului Conectarea Europei. Până în prezent nu există decât estimări cu privire la volumul de investiții necesar. În vederea punerii în aplicare este însă necesar să se stabilească în mod concret nevoile reale de investiții și să se prevadă condiții-cadru mai bune și fonduri pentru inovații pentru dezvoltarea infrastructurilor energetice europene. Aceasta nu trebuie să se realizeze în detrimentul extinderii la fel de necesare a rețelelor de distribuție în statele membre și regiuni. La toate nivelurile sunt necesare taxe de rețea care să încurajeze investițiile private. De asemenea sunt necesare programe publice de garantare și sprijin eficiente, pentru a crea stimulente pentru investiții private.

1.9 Criteriile atribuirii proiectelor sunt de o importanță capitală. Acestea trebuie să fie transparente pentru operatorii de rețea, sectorul producător și consumator de energie, precum și pentru cetățeni. Este salutăta structura, definită în propunere, de participare a cetățenilor și regiunilor. De aceea, CESE este de acord cu criteriile privind atribuirea proiectelor, formulate în anexa proiectului de regulament.

1.10 Extinderea interconectării rețelelor de electricitate la nivel european este necesară pentru a optimiza echilibrarea sarcinii electrice, dar și pentru a exploata potențialele de eficiențizare. Pentru ca întârzierile în dezvoltarea rețelei să nu devină o problemă pentru creșterea europeană, este necesar să se accelereze în mod considerabil procedurile de autorizare. Și în acest context, merită salutate propunerile proiectului de regulament. Se solicită statelor membre să întreprindă demersurile necesare în acest sens la nivel național, pentru a-și adapta legislația.

1.11 În opinia CESE, sunt în principiu necesare mai multă acceptare și dialog între toate părțile implicate pentru a face față provocărilor legate de dezvoltarea rețelei.

1.12 Sunt necesare eforturi suplimentare în cercetare pentru a echilibra, prin rețele și capacități de stocare inteligente, precum și prin concepte inteligente de mix energetic, fluctuațiile curentului electric obținut din surse regenerabile. Pentru punerea în aplicare, trebuie asigurată securitatea juridică în întreaga UE.

1.13 O atenție specială trebuie acordată stabilității rețelei de electricitate europene în condițiile aflate în schimbare ale unei alimentări sporite cu energii regenerabile fluctuante. Tensiunea și frecvența nu trebuie să varieze.

1.14 Crearea unei infrastructuri energetice transeuropene presupune un înalt grad de acceptare de către cetățeni. Posibilitățile propuse în proiect sunt un pas important în acest sens. Aceste posibilități trebuie extinse în caz de necesitate în diferitele state membre ale UE.

1.15 Atât în cazul construcției, cât și în cel al operării unor rețele energetice transnaționale, lucrătorilor li se impun cerințe extrem de ridicate. Calificarea corespunzătoare pentru aceste activități, precum și perfecționarea profesională reprezintă o componentă necesară în acest sens. Este în special nevoie de o formare continuă specifică a lucrătorilor cu înaltă calificare, precum cadrele de conducere și inginerii, care să acopere inovarea, cercetarea și prevenirea riscurilor în contextul transportului energiei între diferite țări, precum și legislația națională aflată într-un schimbare continuă. La atribuirea contractelor, trebuie să se țină seama de respectarea standardelor sociale.

1.16 CESE salută faptul că se menține ideea unei rețele de gaz vaste. Securitatea aprovizionării este sporită prin conectarea diferitelor regiuni de extracție a gazului.

1.17 Proiectele de cercetare lansate de UE pentru separarea și stocarea CO₂ nu avansează decât încet. O rețea care să conecteze centrele de cercetare și potențialele centre de stocare sau care să servească stocării ar trebui planificată deja de astăzi, însă la ora actuală este îndoielnic că va fi realizată înainte de 2020. De aceea, CESE propune un proces însoțitor prin care să se investigheze și să se testeze aplicabilitatea acestei tehnologii (a se vedea CESE 1203/2008 - Stocarea geologică a dioxidului de carbon – raportor: dl Wolf) ⁽¹⁾.

2. Introducere

2.1 Definierea viitorul energetic al Europei reprezintă o mare provocare pentru politica europeană și pentru societatea europeană. Realizarea acestui obiectiv presupune acțiuni consecutive, precise și bazate pe date concrete, de exemplu pe studii de fezabilitate. Aceste acțiuni trebuie să conțină – dincolo de granițele statelor membre – un concept european comun.

2.2 În cazul unor acțiuni europene comune, cele trei obiective ale politicii energetice a UE - securitatea aprovizionării, competitivitatea și durabilitatea - constituie orientarea de bază. Urmărirea acestor trei obiective include însă și responsabilitatea socială, adică garantarea faptului că toți cetățenii UE au acces la prețuri abordabile.

2.3 La 17 noiembrie 2010, Comisia a adoptat o Comunicare cu titlul „Priorități în domeniul infrastructurii energetice ante și post 2020”. Această comunicare conține solicitarea privind o nouă politică în domeniul infrastructurii energetice în Europa. Conform acesteia, pe viitor dezvoltarea rețelelor trebuie coordonată la nivel transeuropean. Aceasta înseamnă totodată revizuirea și extinderea strategiilor și conceptelor existente privind rețelele energetice transeuropene.

2.4 În cele din urmă, la 19 octombrie 2011, Comisia a adoptat propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind orientări pentru infrastructuri energetice transeuropene și de abrogare a Deciziei nr. 1364/2006/CE. Scopul său constă în crearea unei piețe interne a infrastructurilor energetice. Regulamentul trebuie să intre în vigoare la 1 ianuarie 2013. Infrastructura energetică transeuropeană este astfel parte a conceptului energetic european pentru 2020. Elementele acestui concept sunt integrarea tuturor statelor membre în rețeaua europeană, promovarea producției durabile de energie, creșterea eficienței energetice, reducerea gazelor cu efect de seră și dezvoltarea energiilor regenerabile.

2.5 Infrastructura energetică va avea pe viitor o importanță mult mai mare: Comisia de etică „Aprovizionare sigură cu energie” a guvernului german o numește „nucleul unei economii de înaltă tehnologie” ⁽²⁾.

⁽¹⁾ JO C 27, 3.2.2009, p. 75

⁽²⁾ *Deutschlands Energiewende – Ein Gemeinschaftswerk für die Zukunft* (Tranziția energetică în Germania – O misiune colectivă pentru viitor), lucrare redactată de Comisia de etică „Aprovizionare sigură cu energie”, Berlin, 30 mai 2011, p. 37.

2.5.1 În cazul transportului curentului electric, aceasta include dezvoltarea unei rețele de transport al curentului continuu de foarte înaltă tensiune pe întreg teritoriul UE (autostradă de energie electrică), cuprinzând puncte de conectare, cercetarea în domeniul facilităților de stocare a energiei electrice și dezvoltarea în continuare a acestora, construcția unor sisteme de distribuție inteligente și descentralizate („*smart grids*”) și coordonarea unei utilizări inteligente a electricității.

2.5.2 Gazul natural va juca și pe viitor un rol-cheie în mixul energetic european pentru a echilibra fluctuațiile în producția electricității și pentru a asigura o aprovizionare de bază. Trebuie accelerată construcția unor conducte de înaltă presiune și a unor capacități de stocare corespunzătoare. Deoarece la ora actuală costurile stocării sunt relativ ridicate, trebuie examinat dacă stocarea gazului natural poate fi înlocuită cel puțin în parte prin alte forme de producție a energiei.

2.5.3 Pe termen mediu, petrolul va continua să joace un rol central, în special în domeniul transportului rutier. De aceea, și în cazul acestuia, structurile de transport vor trebuie extinse și optimizate ținând seama de garantarea unei ample securități a aprovizionării.

2.5.4 La acestea se adaugă construcția unei infrastructuri pentru transportul CO₂. La ora actuală are loc o dezbatere pro și contra acestei tehnici. Este nevoie de mai multă cercetare, dezvoltare și de promovarea acceptării; trebuie deci luată în considerare o punere în aplicare întârziată.

2.6 Sursele autohtone de energie ale statelor membre trebuie integrate în infrastructura energetică europeană. Astfel, de exemplu, centralele ultramoderne pe petrol și cărbune pot contribui la aprovizionarea de bază și la echilibrarea fluctuațiilor producției de electricitate.

3. Propunerea Comisiei pentru un regulament al Parlamentului European și al Consiliului

3.1 Baza substanțială a propunerii de „regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind orientări pentru infrastructuri energetice transeuropene” o constituie obligarea statelor membre de a participa la măsurile transeuropene în domeniul infrastructurii, în paralel cu crearea unor structuri de transport eficiente. În cazul unei creșteri continue a cererii de energie, interconectarea rețelelor energetice transeuropene este indispensabilă. Aceasta privește toate sectoarele energetice.

3.2 Propunerea formulează 12 proiecte și domenii prioritare în domeniul infrastructurii energetice. Toate statele membre sunt implicate în proiecte individuale, în funcție de gradul de aplicabilitate. Este vorba de:

— 4 coridoare pentru energia electrică; acestea includ printre altele construcția unei rețele *offshore* a mărilor situate în nordul continentului și construcția unei rețele nord-sud;

— 4 coridoare pentru gazele naturale; acestea includ printre altele construcția unei rețele europene pentru gazele naturale în scopul asigurării securității aprovizionării;

— 1 coridor pentru petrol; și în cazul acestuia în prim plan se află securitatea aprovizionării; precum și

— 3 domenii tematice prioritare: includ realizarea unor rețele inteligente, construcția unor autostrăzi de energie electrică și rețele transfrontaliere de transport al dioxidului de carbon.

3.3 Pentru cele patru domenii de infrastructură, Comisia elaborează 15 categorii (printre altele pentru autostrăzile de energie electrică, facilitățile de stocare a energiei electrice, conductele de gaz natural, transportul petrolului și conductele pentru CO₂). Aceasta este o precondiție pentru ca toate părțile implicate să pornească de la concepte uniforme și acceptate.

3.4 Același lucru este valabil pentru regulile obligatorii prevăzute în propunerea Comisiei pentru cooperarea în cadrul unor grupuri însărcinate cu punerea în aplicare la nivel regional. Aceste reguli se aplică tuturor grupurilor regionale și ar trebui să optimizeze cooperarea. În aceste grupuri ar trebui integrate toate direcțiile de interese vizate. Deoarece aceste proiecte au efecte considerabile pe teritoriul suveran al statelor membre, precum și la nivel transfrontalier, aceste reguli și acești indicatori sunt indispensabili.

3.5 Deoarece nu doar prețurile electricității, ci și prețurile rețelei variază între statele membre, se stabilește o metodă de analiză cost-beneficiu, prin care să poată fi elaborate și comparate scenarii în diferitele sectoare energetice, de exemplu cu privire la cerere, prețuri și capacitatea de producție.

3.6 În sfârșit, se stabilesc orientări privind transparența și participarea publicului. În acest context se ține seama de faptul că având în vedere reglementările diferite din statele membre, trebuie creat un mod de a proceda comun. Se propune elaborarea unui manual de proceduri. Scopul constă într-o amplă participare a cetățenilor. Procedurile obligatorii propuse în acest sens trebuie să se aplice la nivel european. Ele garantează adaptarea proceselor (a se vedea anexa II a proiectului).

3.7 Aceasta oferă totodată oportunități pentru punerea în aplicare a unor proiecte pilot de participare a cetățenilor cu scopul de a crea o structură de participare europeană.

3.8 Participarea publică a autorităților publice, a economiei și a cetățenilor dobândește în acest context o calitate pe deplin nouă. Nu participă doar opinia publică a unui stat, ci opinia publică a statelor implicate. Astfel ia naștere un fel de

participare transnațională, ceea ce poate și trebuie să ducă la o structură de participare europeană. Comitetul Regiunilor a subliniat în suficientă măsură acest aspect în avizul său pe tema „Priorități în domeniul infrastructurii energetice ante- și post-2020”⁽³⁾ (a se vedea punctele 3 și 4).

3.9 Temeiul juridic pentru punerea în aplicare a unui eventual regulament este constituit în special de articolul 171 alineatul (1) din TFUE, care este clar formulat, precum și, la nivel procedural, de codecizie conform articolului 172. Important este se garanteze în continuare că statele membre rămân competente în ceea ce privește mixul de surse de energie. Competența UE privind rețelele transeuropene este în acest context utilă și trebuie extinsă în continuare.

3.10 Cadrul financiar pentru dezvoltarea infrastructurii energetice europene până în 2020 este estimat la aproximativ 210 miliarde EUR⁽⁴⁾. Cota cu care se așteaptă să participe investitorii privați trebuie să se ridice la 50%. Pentru a atinge această cotă, Comisia discută și elaborează în prezent instrumente de finanțare. Evaluarea acestora face obiectul lucrărilor Grupului de studiu „Inițiativa Europa 2020 de emitere de obligațiuni pentru finanțarea de proiecte de infrastructură”⁽⁵⁾.

3.11 Regulamentul propus trebuie să intre în vigoare la 1 ianuarie 2013. Principiile financiare necesare în acest sens sunt parte a cadrului financiar comun planificat al UE pentru perioada 2014-2020.

4. Observațiile CESE

4.1 Aprovizionarea cu energie printr-o infrastructură energetică modernă reprezintă o precondiție pentru dezvoltarea în continuare a societății europene. În acest context, CESE salută propunerea Comisiei. Aceasta reprezintă o componentă importantă a punerii în aplicare a obiectivelor de politică energetică pentru 2020.

4.2 Soluția propusă are în vedere găsirea unui compromis între transparența pieței, reglementarea necesară și libertatea pieței. Acesta este un aspect pozitiv. Piețele de energie ale statelor membre sunt reglementate în prezent într-un mod divers. Ar putea apărea conflicte de interese. De aceea se urmărește armonizarea piețelor de energie naționale, cu respectarea necesităților naționale.

4.3 În special în cazul obiectivelor propuse în materie de indicatori și reguli comune, care trebuie să fie obligatorii pentru toate statele, se oferă ocazia luării unor măsuri comune și precise. Astfel se reduc la minim de la bun început litigiile legate de definiții.

⁽³⁾ JO C 259, 2.9.2011, p. 48–53

⁽⁴⁾ Pentru rețele de transmisie a curentului de înaltă tensiune, pentru depozitare și aplicațiile de rețea inteligente, estimările din propunerea Comisiei se ridică la aproximativ 140 de miliarde EUR, pentru conductele de gaz de înaltă presiune și de mare distanță, la aproximativ 70 de miliarde EUR, iar pentru infrastructura de transport a CO₂, la aproximativ 2,5 miliarde EUR.

⁽⁵⁾ A se vedea Avizul CESE „Inițiativa Europa 2020 de emitere de obligațiuni pentru finanțarea de proiecte de infrastructură” (A se vedea pagina 3 din prezentul Jurnal Oficial).

4.4 Obiectivul fixat privind dezvoltarea unei super-rețele energetice, care merge până la crearea unor rețele inteligente descentralizate, cuprinde mai multe efecte pozitive:

- crearea de locuri de muncă mai multe și mai bune, în special în regiunile europene periferice;
- Europa, ca loc de producție industrială și de prestări de servicii, este consolidată în concurența globală printr-o aprovizionare mai sigură cu energie. Acest lucru este valabil în special pentru IMM-uri;
- modernizarea și dezvoltarea infrastructurii energetice europene reprezintă o contribuție la creșterea eficienței energetice.
- prin crearea unei infrastructuri transnaționale concomitent cu dezvoltarea rețelelor regionale se oferă șansa de a reacționa mai bine la problemele de aprovizionare cu energie existente;
- obiectivul unei concurențe sporite pe piețele de energie aduce cu sine oportunitatea stabilizării prețurilor sau chiar a unei reduceri a prețurilor. Acestei tendințe i se opune însă necesitatea unui grad ridicat de reglementare, care poate avea efecte negative asupra prețurilor. Ar trebui inițiat un proces politic de evaluare privind calea de urmat.

4.5 Prin participarea preconizată a autorităților locale și regionale sporește acceptarea inovațiilor lor propuse în domeniul infrastructurii. Acest aspect a fost evidențiat în mod special de CoR în avizul său.

4.6 Trebuie regândită reglementarea rețelelor. În acest context, trebuie găsită o cale prin care să se înlocuiască orientarea către profit a operatorilor prin concepte mai ample. Fezabilitatea tehnică este o problemă centrală, alte probleme fiind reprezentate de punerea în aplicare pe plan economic, social și al sustenabilității.

4.7 Un element relevant pentru infrastructura energetică modernă îl reprezintă constituirea de stocuri de energie. Aceasta este extinsă acum și la domeniul electricității. Per ansamblu se pune întrebarea dacă este vorba în acest context de proiecte de interes comun sau de proiecte naționale. Până în prezent UE nu a reglementat în niciun mod această chestiune, existând preocupări juridice serioase. Se solicită, de aceea, Comisiei să elaboreze o propunere care să asigure certitudinea juridică în domeniul depozitării energiei. În afară de posibilitățile de depozitare a energiei, a căror sprijinire a fost până acum prevăzută, propunerea trebuie să țină seama de toate opțiunile tehnologice conceputibile, de exemplu acumulatori, tehnologii cu aburi, hidrogen sau metan. Ar fi de dorit ca în paralel cu punerea în aplicare să existe proiecte de cercetare care să beneficieze de sprijin.

4.8 În statele membre care au comitete economice și sociale naționale, acestea ar trebui consultate și ar trebui să participe cu rol consultativ la planificare și punerea în aplicare.

4.9 Reglementările naționale privind participarea lucrătorilor sunt parte componentă a proiectelor regionale de infrastructură energetică. Aceasta este o condiție esențială pentru asigurarea componentei sociale a locurilor de muncă noi și existente din cadrul proiectelor de infrastructură europene.

4.10 Lucrătorii din proiectele de infrastructură trebuie să fie calificați și formați în mod corespunzător pentru aceste sarcini dificile, pentru a asigura o punere în aplicare fără probleme.

4.11 Cetățenii UE trebuie informați cu atenție despre noile proiecte de infrastructură. Fără o largă acceptare din partea cetățenilor, nu este posibilă punerea lor în aplicare.

4.12 Costurile infrastructurii intră în prețurile energiei plătite de utilizatorul final. În practică sunt transferate asupra prețurilor la consumator, existând riscul în acest context ca unii cetățeni să fie excluși de la utilizarea electricității. Acest aspect este abordat în propunere doar în mod marginal. Trebuie elaborate în paralel concepte privind excluderea cauzată de sărăcia energetică. În acest sens, ceea ce contează în cele din urmă este de a reuși crearea unei concurențe pe piețele de energie care să contracareze creșterea prețurilor.

4.13 Costurile infrastructurii sunt optimizate și prin producerea energiei potrivite la locul potrivit. Astfel, energia

eoliană trebuie produsă în regiunile cu mult vânt, iar energia solară în regiunile însorite. Aceasta conduce nu doar la o optimizare a producției de energie, ci și a transportului de energie.

4.14 Industria și IMM-urile continuă să reprezinte factori esențiali ai creării de valoare în Europa. Și în această privință, o aprovizionare stabilă cu energie la prețuri competitive pe piața mondială reprezintă o premisă importantă.

4.15 O chestiune deschisă este construcția planificată a infrastructurii pentru transportul CO₂. În momentul de față se discută pro și contra acestei tehnici. Deoarece însă pe termen mediu sursele fosile de energie precum petrolul, gazul și cărbunele vor rămâne în continuare o componentă a mixului energetic în Europa, sunt necesare măsuri de sprijin pentru impunerea acestei tehnologii și pentru construcția unei infrastructuri adecvate, pentru a putea îndeplini pe termen lung obiectivele UE în domeniul climei. În prezent, nu există decât foarte puține proiecte pilot. Se pune întrebarea dacă acest obiectiv va fi atins până în 2020 sau se va depăși acest termen.

4.16 În acest context, CESE este de acord cu proiectul de regulament privind orientările pentru infrastructuri energetice și sprijină punerea în aplicare rapidă a acestuia, cu luarea în considerare a observațiilor sale.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind orientările Uniunii pentru dezvoltarea rețelei transeuropene de transport

COM(2011) 650 final – 2011/0294 (COD)

(2012/C 143/26)

Raportor: **dl Stefan BACK**

La 15 noiembrie 2011 și la 30 noiembrie 2011, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul, în conformitate cu articolele 172 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind orientările Uniunii pentru dezvoltarea rețelei transeuropene de transport

COM(2011) 650 final – 2011/0294 (COD).

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 3 februarie 2012.

În cea de-a 478-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 133 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 6 abțineri.

Prezentul aviz face parte din pachetul de 5 avize elaborate de CESE privind **mecanismul „Conectarea Europei” (MCE)** și orientările referitoare la acesta, adoptate de Comisia Europeană în octombrie 2011. Acest pachet cuprinde avizele: **TEN/468** privind MCE (raportor: dl HENCKS), **TEN/469** privind orientările pentru rețelele de **telecomunicații** transeuropene (raportor: dl LONGO), **TEN/470** privind orientările pentru infrastructuri **energetice** transeuropene (raportor: dl BIERMANN), **TEN/471** privind orientările Uniunii pentru dezvoltarea rețelei transeuropene de **transport** (raportor: dl BACK) și **TEN/472** privind inițiativa de emiteri de **obligațiuni** pentru finanțarea de proiecte de infrastructură (raportor: dl DUTTINE).

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul Economic și Social European (CESE) salută Comunicarea „Un pachet pentru creștere destinat infrastructurilor europene integrate” (denumită în cele ce urmează „comunicarea”) și propunerea de regulament privind orientările Uniunii pentru dezvoltarea rețelei transeuropene de transport (denumită în continuare „propunerea”). Abordarea propusă în comunicare și măsurile de reglementare prezentate în propunere în vederea punerii în aplicare a acesteia în domeniul transporturilor sunt în mare măsură în concordanță cu ceea ce CESE a susținut într-o serie de avize anterioare.

1.2 În acest context, CESE este de acord cu ideea că rețelele de infrastructură transfrontaliere multimodale și neîntrerupte care ar include „ultimul kilometru” și ar avea bune legături cu țările terțe sunt vitale pentru realizarea cu succes a Strategiei Europa 2020 și a obiectivelor definite în Cartea albă din 2011 pe tema „Foaie de parcurs pentru un spațiu european unic al transporturilor” (denumită în continuare „Cartea albă privind politica în domeniul transporturilor din 2011”). CESE apreciază totodată abordarea integrată cu privire la politica în materie de infrastructură în sectoarele transporturilor, energiei și în cel digital, menită să genereze sinergii și o utilizare eficientă a resurselor. Cu toate acestea, CESE dorește să facă următoarele observații:

1.3 CESE își exprimă regretul în legătură cu faptul că obiectivul de a obține sinergii cu alte rețele nu se numără printre prioritățile în materie de planificare prevăzute în propunere la articolul 10.

1.4 CESE remarcă o problemă de coerență între obiectivele pe termen foarte lung stabilite în propunere și măsurile mai practice și imediate cu orizont de timp 2020-2030.

1.5 CESE este de acord cu abordarea pe două niveluri, constând dintr-o rețea globală și o rețea centrală. CESE se întreabă însă dacă nu cumva coridoarele rețelei centrale (denumite în cele ce urmează „coridoare”) ar trebui în realitate considerate a fi un al treilea nivel, care înlocuiește proiectele prioritare din orientările actuale. Acest lucru se datorează faptului că capitolul IV al propunerii conține criterii specifice pentru definirea coridoarelor și dezvoltarea acestora, ceea ce le conferă un caracter special, care le deosebește în mod clar de restul rețelei centrale. CESE observă că apare o problemă de predictibilitate și de securitate juridică prin înscrierea coridoarelor și a proiectelor predefinite din cadrul acestora în anexa la propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea mecanismului „Conectarea Europei” (denumit în continuare „propunerea privind MCE”), care ar trebui să se aplice exclusiv pentru perioada 2014-2020, în timp ce atât realizarea coridoarelor, cât și a proiectelor, reprezintă un obiectiv pe termen lung, fiind necesară menținerea caracterului prioritar al acestora și după 2020.

1.6 În consecință, CESE este de părere că problema legată de predictibilitate și de securitatea juridică menționată mai sus ar putea fi soluționată fie prin anexarea la propunere a listei coridoarelor rețelei centrale și a proiectelor predefinite, fie prin introducerea unei dispoziții care să precizeze că lista va rămâne în vigoare pe toată durata de valabilitate a propunerii, sub rezerva unor modificări viitoare.

1.7 CESE subliniază rolul important pe care îl va deține organizația prevăzută pentru coordonarea și guvernarea coridoarelor rețelei centrale în facilitarea realizării lor. Cu toate acestea, CESE evidențiază importanța ca această organizație să rămână de dimensiuni cât mai reduse, cât mai la obiect și cât mai eficientă din punctul de vedere al costurilor, concentrându-și activitatea pe obiectivul clar de a asigura funcționarea optimă a interfețelor de planificare transfrontaliere la toate nivelurile și de a preîntâmpina blocajele din coridoare, cu respectarea în același timp a principiului subsidiarității. CESE solicită soluții care să evite existența unor organizații de guvernare paralele și suprapunerea funcțiilor în cazul în care diferite sisteme de coridoare coincid, cum este cazul unor coridoare ale rețelei centrale și al unor elemente ale rețelei feroviare europene pentru un transport de marfă competitiv.

1.8 CESE se întreabă dacă nu ar trebui să existe dispoziții exprese care să permită dotarea întregii rețele centrale, inclusiv a proiectelor de autostrăzi maritime dintre porturile rețelei centrale, cu o funcție de coordonare, în vederea facilitării realizării corespunzătoare și la timp a rețelei centrale, în special a dimensiunii transfrontaliere a acesteia. CESE subliniază că această funcție ar putea constitui o resursă care ar putea ajuta autoritățile responsabile cu planificarea să găsească un echilibru între prioritățile naționale de la diferite niveluri și valoarea adăugată europeană și, de asemenea, să scoată în evidență această valoare adăugată.

1.9 În ceea ce privește configurația coridoarelor, CESE remarcă faptul că propunerea pune un accent deosebit pe caracterul multimodal și transfrontalier al acestora. Configurația coridoarelor, astfel cum sunt prezentate acestea în anexa la propunerea privind MCE, este bazată pe coridoarele feroviare de transport de marfă definite în Regulamentul (UE) 913/2010 privind rețeaua feroviară europeană pentru un transport de marfă competitiv. Având în vedere faptul că o prioritate generală a propunerii o constituie asigurarea unui transport multimodal eficient din punctul de vedere al resurselor și că fiecare coridor ar trebui să includă cel puțin trei moduri de transport, ar trebui luate în considerare și alte moduri de transport.

1.10 CESE consideră că coridoarele ar trebui definite pe baza abordării multimodale și bazate pe utilizarea eficientă a resurselor, prevăzută la articolele 48-49 din propunere, și că acestea ar trebui să acopere cele mai importante fluxuri transfrontaliere pe distanțe lungi din rețeaua centrală, optimizând utilizarea fiecărui mod de transport și cooperarea dintre acestea. Realizarea coridoarelor ar trebui să aibă la bază analize costuri-beneficii și ar trebui să urmărească eficiența și durabilitatea (economică, ecologică și socială), cu accent pe inovare și pe co-modalitate. La definirea coridoarelor ar trebui examinate nevoile tuturor modurilor de transport, inclusiv cele ale nodurilor, plecând de la această bază.

1.11 CESE consideră extrem de importantă intenția de a aloca resurse suplimentare pentru a răspunde nevoilor țărilor

care beneficiază de finanțări prin Fondul de coeziune exprimate în propunerea privind MCE și este de părere că prioritatea pe care o traduce aceasta ar trebui reflectată la rândul ei în propunere, de exemplu adăugând un obiectiv în articolul 4 sau o prioritate suplimentară în articolul 10.

1.12 CESE remarcă faptul că, potrivit articolului 17 alineatul (3) din propunerea privind MCE, între 80 și 85 % din resursele bugetare existente urmează a fi rezervate unor proiecte predefinite, în principal din cadrul coridoarelor rețelei centrale, care sunt prevăzute în anexa la propunerea privind MCE. CESE regretă că nu există nicio informație cu privire la criteriile utilizate pentru selectarea acestor proiecte. CESE reamintește caracterul multimodal al coridoarelor, prevăzut și în dispozițiile privind planul de dezvoltare al coridoarelor de la articolul 53 al propunerii, ceea ce pare de asemenea să sugereze că ar trebui să existe o distribuție rezonabilă a proiectelor de investiții între diferitele moduri de transport – a se vedea articolul 53 alineatul (1) litera (f) din propunere.

1.13 Având în vedere importanța obiectivului referitor la durabilitate, așa cum reiese, de exemplu, din articolele 37-39 din propunere, CESE se întreabă dacă noțiunea de „soluții pentru coridoare verzi” nu ar putea fi folosită ca o marcă de calitate pentru opțiunea legată de dezvoltarea serviciilor de transport de marfă, menționată la articolul 38.

2. Introducere

2.1 Orientările TEN-T în prezent în vigoare îmbracă forma unei decizii și datează din 1996. Obiectivul acestora este de a îmbunătăți conectivitatea și, astfel, funcționarea pieței unice.

2.2 Orientările din 1996, cu modificările ulterioare, nu creează însă o rețea coerentă. Acest lucru este valabil în special în ceea ce privește proiectele prioritare, care urmăresc să abordeze anumite puncte din rețea în care apar probleme de capacitate sau de altă natură.

2.3 Punerea în aplicare a orientărilor a fost anevoioasă și se înregistrează întâzieri importante, în special legate de proiectele prioritare.

2.4 De asemenea, CESE a remarcat o punere în aplicare insuficientă în noile state membre din Europa de Est.

2.5 Comunicarea și propunerea (pachetul) prezentate în prezent de Comisie sunt rezultatul unei îndelungi proceduri de consultare. CESE a fost implicat în această procedură și a adoptat avizul privind Cartea verde privind politica TEN-T din 2009⁽¹⁾ și, la solicitarea Președinției poloneze care urma să intre în funcție la momentul respectiv, un aviz privind „dezvoltarea durabilă a politicii UE în domeniul transporturilor și planificarea TEN-T”⁽²⁾. Totodată, CESE a abordat chestiuni legate de TEN-T în avizul său privind Cartea albă privind politica în domeniul transporturilor din 2011⁽³⁾.

⁽¹⁾ Avizul CESE privind Cartea verde TEN-T: Reexaminarea politicii în domeniu: către o rețea transeuropeană de transport mai bine integrată în slujba politicii comune în domeniul transporturilor, JO C 318 din 23.12.2009, p. 101.

⁽²⁾ Avizul CESE privind dezvoltarea durabilă a politicii UE în domeniul transporturilor și planificarea TEN-T, JO C 248 din 25.08.2011, p. 31.

⁽³⁾ Avizul CESE privind Cartea albă „Foaie de parcurs pentru un spațiu european unic al transporturilor – Către un sistem de transport competitiv și eficient din punct de vedere al resurselor”, JO C 24 din 28.01.2012, p. 146.

2.6 Pachetul urmărește crearea unei politici integrate în materie de infrastructură în domeniul transporturilor, al energiei și al rețelelor digitale, care să permită sinergiile, o mai bună alocare a resurselor, precum și eliminarea blocajelor, a problemelor de capacitate și a legăturilor lipsă.

2.7 Pachetul își propune în mod explicit să contribuie la realizarea obiectivelor Strategiei Europa 2020, adică realizarea unei economii bazate pe cunoaștere, durabilă și competitivă, deservită de rețele optime și eficiente din punctul de vedere al resurselor.

2.8 Mijloacele selectate pentru punerea în aplicare a acestor obiective constau în adoptarea unor regulamente separate pentru fiecare sector, însoțite de orientări în materie de planificare, priorități și punere în aplicare și de un cadru financiar comun, Regulamentul privind MCE pentru perioada 2014-2020, la care se adaugă o anexă conținând o listă de coridoare și proiecte prestabilite selectate pentru finanțare în perioada 2014-2020. Regulamentul MCE nu face obiectul prezentului aviz.

2.9 Propunerea stabilește o serie de obiective pentru sectorul transporturilor. Cel mai important este crearea unei rețele centrale coerente, care să permită un transport multimodal și eficient din punctul de vedere al resurselor în cadrul pieței unice și să asigure conexiunile acesteia cu exteriorul. Propunerea urmărește înlocuirea actualelor orientări TEN-T, care au un caracter disparat, îmbunătățirea vizibilității rețelei și facilitarea punerii în practică a acesteia.

2.10 Asemenea Cărții albe privind politica în domeniul transporturilor din 2011, pachetul actual de măsuri își propune să faciliteze crearea unor fluxuri de transport neîntrerupte în cadrul pieței unice, inclusiv servicii logistice, și să asigure durabilitatea și creșterea economică. Propunerea intenționează să faciliteze coordonarea transfrontalieră dintre statele membre, oferind un cadru pentru o mai bună alocare a resurselor și o mai bună planificare.

2.11 Propunerea include în rețea măsuri de dezvoltare a sistemelor de transport inteligente, de îmbunătățire a soluțiilor de transport ecologice și de dezvoltare a inovării.

2.12 Propunerea împarte rețeaua în două niveluri, rețeaua globală și rețeaua centrală. Resursele și guvernarea UE sunt concentrate pe rețeaua centrală, care ar trebui să fie caracterizată printr-o importanță valoare adăugată europeană (legăturile transfrontaliere lipsă, blocajele, nodurile multimodale). Rețeaua centrală urmează a fi realizată până la sfârșitul anului 2030, iar rețeaua globală până la sfârșitul anului 2050.

2.13 În cadrul rețelei centrale sunt selectate mai multe coridoare multimodale, care beneficiază de un mecanism de guvernare puternic și de cea mai mare parte a resurselor bugetare.

3. Observații generale

3.1 CESE salută comunicarea și propunerea și este de acord cu faptul că o infrastructură funcțională este esențială pentru funcționarea pieței interne.

3.2 CESE a solicitat în mai multe rânduri o abordare integrată între diferitele tipuri de rețele transeuropene. De aceea, CESE apreciază faptul că se fac în prezent propuneri în această direcție.

3.3 CESE remarcă faptul că propunerea se limitează la a trata posibilitățile de coordonare dintre diferitele tipuri de rețele în

termeni foarte generali, dispoziții mai concrete în acest sens putând fi găsite în propunerea privind MCE.

3.4 CESE apreciază faptul că propunerea este coerentă cu obiectivele politicii în domeniul transporturilor stabilite în Cartea albă privind transporturile din 2011. CESE a atras atenția asupra faptului că este necesară o mai mare coerență între măsurile strategice propuse de Cartea albă în perspectiva anului 2050 și măsurile mai concrete cu orizont de timp 2020-2030. Probleme similare există și în ceea ce privește comunicarea și propunerea.

3.5 CESE presupune că abordarea pe două niveluri adoptată în comunicare și în propunere este motivată de dorința de a crea o rețea de transporturi coerentă pentru cele mai importante fluxuri de bunuri și de pasageri, ceea ce reprezintă un obiectiv util, și că se bazează totodată pe nevoia de a stabili priorități pentru utilizarea resurselor financiare limitate.

3.6 CESE se întreabă dacă coridoarele centrale, al căror cadru este prezentat în propunere, dar care sunt descrise în anexa la propunerea privind MCE, nu constituie în realitate un al treilea nivel pentru proiectele prioritare predefinite pentru perioada bugetară 2014-2020. CESE atrage atenția asupra problemei legate de predictibilitatea și securitatea juridică care ar putea apărea referitor la coridoarele și proiectele care nu vor fi pe deplin realizate la expirarea perioadei de valabilitate a propunerii privind MCE, în 2020.

3.7 În consecință, CESE se întreabă dacă lista coridoarelor și a proiectelor prestabilite nu ar trebui să figureze în anexa la propunere. CESE este de părere că, în sine, coridoarele au o legătură mai mare cu propunerea de față, care le reglementează, decât cu propunerea de regulament privind MCE.

3.8 CESE remarcă de asemenea faptul că există o problemă de coerență în ceea ce privește interacțiunea dintre rețeaua centrală și coridoarele pentru care propunerea prevede un mecanism de coordonare și de guvernare puternic și util. Deși CESE înțelege, fără îndoială, motivul stabilirii unor priorități foarte stricte când este vorba de utilizarea resurselor, un mecanism de coordonare și de guvernare bine dezvoltat ar putea fi util pentru întreaga rețea, al cărei termen-limită de realizare nu este până la urmă atât de îndepărtat, sub aspectul planificării infrastructurii. CESE subliniază îndeosebi utilitatea acestui mecanism pentru realizarea unui echilibru între planificarea la nivel național și valoarea adăugată a UE și pentru includerea aspectului valorii adăugate a UE în planificarea națională. Necesitatea unei coordonări ferme și a unui mecanism de guvernare este extrem de pertinentă pentru proiectele care, prin definiție, au un caracter transfrontalier, cum ar fi autostrăzile maritime.

3.9 CESE consideră că coridoarele ar trebui să fie cu adevărat multimodale. Aceasta ar putea însemna uneori coridoare de dimensiuni destul de mari, care ar include atât legături terestre sau fixe, cât și legături maritime, de exemplu sub forma autostrăzilor maritime. Ar trebui să se acorde atenția cuvenită transporturilor rutiere, deoarece este important ca rețeaua să se bazeze pe cererea actuală reală. De altfel, pentru perioada 2005-2020, se preconizează o rată de creștere a transportului de bunuri de 34 %, transportul rutier acoperind în prezent 75 % din volumul de transport. CESE consideră important ca acest caracter multimodal să se reflecte și în selecția proiectelor, care ar trebui să acopere toate modurile de transport.

3.10 CESE este de acord cu aprecierea din cadrul comunicării, potrivit căreia ar putea fi momentul oportun pentru elaborarea unor propuneri referitoare la infrastructură, întrucât investițiile în infrastructură se bucură de un interes sporit, ca urmare a crizei financiare actuale. Cu toate acestea, CESE observă că evaluarea posibilităților de finanțare trebuie să se facă pe termen mai lung, având în vedere că este vorba de un document cu orizont de timp între anii 2030 și 2050.

3.11 CESE ia notă de planificarea ambițioasă pentru perioada 2014-2020 prevăzută în anexa la propunerea privind MCE. Deși apreciază efectele pozitive asupra punerii în aplicare pe care le au mecanismul de coordonare și de guvernare pentru coridoarele rețelei centrale prevăzute în propunere și monitorizarea prevăzută în propunerea privind MCE, CESE atrage atenția asupra dificultății de a anticipa durata procedurilor naționale de planificare, întrucât deciziile în materie de planificare fac adesea obiectul contestațiilor, iar procedurile îndelungate sunt mai degrabă standardul.

3.12 În avizul său privind Cartea albă privind politica în domeniul transporturilor din 2011, CESE a subliniat importanța interfeței dintre transportul pe distanțe lungi și distribuția în zonele urbane. De aceea, Comitetul este de acord cu modul de abordare al acestui subiect în textul propunerii.

4. Observații specifice

4.1 CESE subliniază că este important ca, în ceea ce privește criteriile tehnice, la punerea în aplicare a orientărilor să se țină seama de condițiile locale, atâta timp cât securitatea și siguranța nu sunt periclitate. Ar trebui să existe posibilitatea de a soluționa în mod corespunzător această problemă, având în vedere că este o chestiune ce ține de utilizarea eficientă a resurselor.

4.2 Rolul conceptului de autostrăzi maritime nu este în totalitate clar în ceea ce privește legăturile realizate prin intermediul

autostrăzilor maritime între porturi situate în coridoare diferite sau între porturi cu statut diferit, de exemplu între un port aparținând rețelei centrale și un port al rețelei globale sau între două porturi ale rețelei centrale aparținând unor coridoare diferite – a se vedea, de exemplu, articolul 25 alineatul (2) litera (c) din propunere. CESE regretă această lipsă de claritate, care ar putea cauza probleme practice în momentul în care vor fi integrate proiectele de autostrăzi ale mării.

4.3 Dispozițiile articolului 38 al propunerii se referă în realitate la conceptul de coridor verde, astfel cum a fost definit în Planul de acțiune al Comisiei privind transportul de marfă din anul 2007. CESE regretă că această noțiune emblematică nu este utilizată în propunere ca o marcă de calitate.

4.4 CESE este de acord cu cerințele care trebuie satisfăcute de infrastructura de transport rutier a rețelei centrale (articolul 45 al propunerii). Infrastructura auxiliară precum zonele de odihnă situate la intervale de 50 km pe autostrăzi și zonele de parcare corespunzătoare și sigure pentru șoferii care desfășoară în mod profesionist activitatea de transport rutier este de o importanță vitală: aceste facilități care permit o odihnă corespunzătoare sunt vitale atât pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă ale șoferilor, cât și pentru siguranța rutieră. Ele reprezintă, de asemenea, o contribuție la combaterea criminalității organizate.

4.5 Ar trebui consolidată cerința referitoare la combustibilii alternativi ecologici, deoarece va fi esențial ca orientările TEN-T să fie coordonate cu strategia în materie de combustibili de transport alternativi (care cuprinde electricitatea, biocombustibilii, combustibilii sintetici, metanul, GPL), pe care Comisia Europeană se pregătește să o lanseze pentru a permite circulația pe rețeaua centrală, în întreaga Europă, a autovehiculelor ecologice și eficiente din punctul de vedere al consumului de energie. În acest context, CESE consideră că este necesară dezvoltarea unei astfel de infrastructuri de alimentare adecvate pentru combustibilii alternativi, pentru a accelera într-o măsură substanțială intrarea pe piața UE a autovehiculelor ecologice.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 680/2007 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a normelor generale pentru acordarea asistenței financiare comunitare în domeniul rețelelor transeuropene de transport și energetice și a Deciziei nr. 1639/2006/CE a Parlamentului European și a Consiliului de instituire a unui program-cadru pentru inovație și competitivitate (2007-2013)

COM(2011) 659 final – 2011/0301 (COD)

(2012/C 143/27)

Raportor: **dl Armin DUTTINE**

La 17 noiembrie 2011, respectiv 12 decembrie 2011, în conformitate cu articolul 172, articolul 173 alineatul (3) și articolul 304 din TFUE, Parlamentul European și Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 680/2007 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a normelor generale pentru acordarea asistenței financiare comunitare în domeniul rețelelor transeuropene și energetice și a Deciziei nr. 1639/2006 a Parlamentului European și a Consiliului de instituire a unui program-cadru pentru inovație și competitivitate (2007-2013)

COM(2011) 659 final - 2011/0301 (COD).

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 3 februarie 2012.

În cea de-a 478-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 23 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 161 de voturi pentru, 2 voturi împotriva și 10 abțineri.

Acest aviz face parte dintr-un pachet de 5 avize elaborate de CESE pe tema mecanismului „Conectarea Europei” și a orientărilor aferente, publicate de Comisia Europeană în octombrie 2011. Pachetul este format din următoarele avize: TEN/468 – Mecanismul „Conectarea Europei” (raportor dl HENCKS), TEN/469 - Orientări pentru rețelele de telecomunicații transeuropene (raportor dl LONGO), TEN/470 - Orientări pentru infrastructuri energetice europene (raportor dl BIERMANN), TEN/471 - Orientările Uniunii pentru rețeaua transeuropeană de transport (raportor dl BACK) și TEN/472 - Inițiativa Europa 2020 de emitere de obligațiuni pentru finanțarea de proiecte de infrastructură (raportor dl DUTTINE).

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută, în principiu, propunerea Comisiei Europene de instituire a unui mecanism de partajare a riscurilor pentru emiterea de obligațiuni pentru finanțarea de proiecte în etapa pilot din anii 2012 și 2013. El atrage însă atenția asupra riscurilor pe care le implică acest instrument. Înainte de continuarea acestui instrument în noua perioadă de programare 2014-2020 se recomandă continuarea evaluării, intensificarea și efectuarea cu cea mai mare atenție a acesteia în cadrul unei ample dezbateri sociale. În acest context ar trebui să se țină seama în special de învățămintele trase din experiențele cu proiectele din cadrul parteneriatelor public-privat (PPP).

1.2 Șansele instrumentului propus constau îndeosebi în mobilizarea unor investiții importante necesare pentru consolidarea creșterii economice, inovării, competitivității și crearea de noi locuri de muncă, investiții prevăzute pentru proiecte de infrastructură în domeniile transport, telecomunicații și energie. În urma realizării proiectelor prevăzute, cetățenii pot beneficia în mod concret de avantajele integrării europene, ceea ce contribuie la consolidarea ideii europene.

1.3 Comitetul identifică însă și anumite riscuri. Acestea rezultă în special în urma unei eventuale obligații de asumare a pierderilor din proiectele de investiții lansate. În timp ce

propunerea legislativă a Comisiei prevede un plafon clar definit în ceea ce privește asumarea pierderilor în cadrul bugetului UE, se consideră că în cazul Băncii Europene de Investiții (BEI) nu se ajunge la alte asumări ale pierderilor, întrucât există contracte negociate pentru fiecare proiect între BEI și investitori și întrucât BEI efectuează o repartizare a riscurilor pe întregul volum de proiecte. Trebuie evitat în orice caz ca apariția unor riscuri să aibă efecte negative asupra bonității și reputației BEI, precum și asupra lansării și derulării proiectelor finanțate în mod clasic de BEI. Prin urmare, în opinia Comitetului, este necesar ca BEI să aplice criteriile sale conservatoare de evaluare a riscurilor proiectelor și în cazul obligațiilor pentru proiecte. Se recomandă în mod special ca asumarea riscurilor de către BEI să fie prezentată într-o manieră transparentă⁽¹⁾, și să fie prevăzută, după caz, o limitare în ceea ce privește asumarea riscurilor. Această măsură ar trebui luată în considerare mai ales în legătură cu continuarea instrumentului în noua perioadă de finanțare a UE 2014-2020, în urma evaluării experiențelor dobândite în faza pilot.

⁽¹⁾ A se vedea și Comisia Europeană, Comitetul de evaluare a impactului, DG ECFIN – Evaluarea impactului cu privire la propunerea de regulament privind inițiativa de obligațiuni de proiect Europa 2020, punctul C 2 (versiune provizorie din 15 septembrie 2011) [Ref. Ares(2011)1012531 - 2.09.2011], unde se solicită o prezentare mai transparentă a riscurilor pentru BEI.

1.4 CESE constată că propunerea Comisiei Europene abordează insuficient anumite chestiuni privind rambursarea proiectelor de infrastructură a căror finanțare a fost asigurată de către sectorul privat. În special în domeniul transporturilor ar trebui să aibă loc o amplă dezbatere socială cu privire la consecințele pe care le-ar avea introducerea unei finanțări din partea utilizatorilor. De asemenea, Comitetul atrage atenția asupra faptului că instrumentul propus nu trebuie să submineze deciziile politice și consensul societății, necesare pentru realizarea obiectivelor economice, ecologice și sociale. Nu trebuie să se creeze stimulente greșite pentru lansarea de proiecte PPP. Prin urmare, CESE își reiterează solicitarea ca criteriile de îndatorare pentru proiectele PPP să corespundă criteriilor pentru proiectele din sfera achizițiilor publice clasice.

1.5 Comitetul consideră că instrumentul propus de partajare a riscurilor pentru emiterea unor obligațiuni pentru proiecte va mobiliza numai o parte din mijloacele finanțare necesare pentru realizarea de proiecte de infrastructură imperios necesare. Prin urmare, el atrage atenția asupra necesității de a mobiliza și alte surse de venituri pentru bugetele publice destinate investițiilor publice. În acest sens, face trimitere în mod special la propunerile privind introducerea unei taxe pe tranzacțiile financiare.

2. Introducere

2.1 La 19 octombrie 2011, Comisia Europeană a prezentat o serie de propuneri legislative și nelegislative privind dezvoltarea rețelilor și infrastructurilor transeuropene în domeniul transporturilor, energiei și telecomunicațiilor, denumite mecanismul „Conectarea Europei”, punând accentul pe următoarea perioadă de finanțare din 2014 până în 2020. Propunerile se referă în special la orientările în materie de ajutor, la proiectele ce urmează a fi finanțate, la nivelul de resurse de investiții necesare și la noile instrumente de finanțare pentru domeniile menționate. Acest aviz se referă la aspectele privind finanțarea. Celelalte aspecte fac obiectul altor avize ale CESE ⁽²⁾.

2.2 Propunerea legislativă care face obiectul acestei propuneri conține următoarele elemente: extinderea domeniului de aplicare a programului-cadru pentru competitivitate și inovare în perioada de programare în curs (2007-2013) asupra investițiilor în infrastructuri de bandă largă și lansarea unui instrument de partajare a riscurilor pentru obligațiuni pentru proiecte în domeniile tehnologiilor de informație și comunicare (TIC) și bandă largă, precum și pentru rețelele transeuropene (TEN) în domeniul transportului (TEN-T) și infrastructurilor energetice (TEN-E).

2.3 În contextul dificultăților provocate de criza financiară și economică, instrumentul propus este destinat finanțării unor investiții pe termen lung, cu includerea de capital privat. Proiectele de infrastructură cu o perspectivă pe termen lung pot beneficia astfel și de posibilitatea suplimentară de a mobiliza resurse pe piețele de capital. Instrumentul propus este un instrument de partajare a riscurilor pentru obligațiuni

pentru proiecte specifice. Prin intermediul unei contribuții financiare provenind din bugetul UE și destinată BEI, instrumentul va permite acestuia să reducă riscurile de credit ale deținătorilor de obligațiuni prin acordarea unor credite sau garanții subordonate.

2.4 Măsura legislativă se referă la o fază pilot prevăzută pentru anii 2012 și 2013. Acest interval ar trebui să fie utilizat pentru evaluarea efectului instrumentului de partajare a riscurilor asupra mobilizării investițiilor private.

2.5 Partajarea riscului are loc între UE și BEI. Contribuția financiară din bugetul UE este limitată în această abordare la 230 de milioane de euro. Sumele puse la dispoziție ar trebui să fie limitate la un maximum de 200 de milioane de euro în 2012 și 2013 pentru TEN-T și maximum 10 milioane de euro pentru proiecte TEN-E, precum și la maximum 20 de milioane de euro pentru investiții în domeniul TIC și infrastructură de bandă largă în anul 2013.

2.6 Se presupune că, în ansamblul proiectelor desfășurate, datorită subvențiilor provenite de la bugetul UE, BEI se va putea asigura împotriva așa numitei „prime pierderi” („first loss”). Suma exactă a preluării maxime a riscului de către BEI va fi stabilită prin contracte pentru fiecare proiect în parte. Teoretic, riscul maxim pentru BEI corespunde volumului contractelor încheiate minus aportul de la bugetul UE. În cazul BEI, propunerea legislativă a Comisiei Europene nu prevede o plafonare nominală a riscului pentru ansamblul proiectelor, așa cum a fost ea prevăzută pentru bugetul UE; propunerea stipulează că „riscul rezidual inerent oricăror operațiuni este suportat de către BEI”. Definiția riscului rezidual îi revine BEI în cadrul analizei sale a riscului.

2.7 Cu acest instrument, Comisia Europeană intenționează să mobilizeze noi resurse de investiție, mai ales din sectorul privat, și dorește să obțină un efect de pârghie. Investitorii vizați sunt în mod special companiile de asigurări, fondurile de pensii și fondurile de stat, în căutare de posibilități de investiție garantate și pe termen lung.

2.8 În faza pilot, mobilizarea de mijloace provenind de la bugetul UE ar trebui să aibă loc mai ales prin redistribuirea creditelor. Este vorba mai ales de creditele încă disponibile în cadrul așa-numitului „instrument de garantare a împrumuturilor pentru proiecte în cadrul rețelei transeuropene de transport” („Loan Guarantee instrument for TEN-transport projects”, LGTT).

2.9 În timp ce instrumentul LGTT de partajare a riscului prevede o asumare a riscurilor creditorilor comerciali (băncile) de către BEI, propunerea legislativă supusă examinării se referă la o asumare a riscului de către BEI pentru investitorii în obligațiuni pentru proiecte. În ambele cazuri este vorba despre preluarea riscurilor care derivă din îndatorarea întreprinderilor

⁽²⁾ A se vedea Avizul CESE privind Facilitatea „Conectarea Europei”, Avizul CESE pe tema „Orientări pentru rețelele de telecomunicații transeuropene”, Avizul CESE pe tema „Orientări pentru dezvoltarea rețelei transeuropene de transport” (A se vedea pagina 130 din prezentul Jurnal Oficial).

constituite pentru realizarea de proiecte de infrastructură; în mod concret, acestea se referă mai ales la investiții realizate sub forma unor finanțări de proiect, între altele sub forma unor parteneriate public-privat (PPP). De regulă, promotorii acestor proiecte, de exemplu întreprinderi de construcții, fonduri de infrastructură, societățile de exploatare și, parțial, întreprinderile publice, își asumă nu numai construcția infrastructurilor prevăzute, ci și exploatarea, planificarea și în special finanțarea acestora.

2.10 Selecția proiectelor care urmează să fie sprijinite în faza pilot urmează să fie efectuată. Se prevede finanțarea a trei până la unsprezece proiecte din domeniul TEN-T, un proiect din domeniul TEN-E și unul până la două proiecte din domeniul TIC/bandă largă. Din experiențele acumulate în faza pilot urmează să fie trase concluzii pentru noua perioadă de programare 2014-2020.

2.11 În propunerea sa legislativă și în documentele care o însoțesc, Comisia nu abordează decât în mod marginal aspectele legate de rambursare. Dintr-un document al BEI cu privire la experiența dobândită în cadrul LGTT reiese însă clar că acest instrument de partajare a riscurilor este considerat util mai ales pentru acele proiecte care sunt cofinanțate de către utilizatori⁽³⁾. Se poate presupune că acest lucru se aplică în mod similar proiectelor prevăzute de propunerea legislativă care face obiectul acestui aviz.

3. Observații generale

3.1 CESE salută, în principiu, propunerea Comisiei Europene de instituire a unui mecanism de partajare a riscurilor pentru emiterea de obligațiuni pentru finanțarea de proiecte în etapa pilot 2012 și 2013. În cele ce urmează, Comitetul atrage atenția asupra perspectivelor, dar și asupra riscurilor pe care acest mecanism îl aduce cu sine și prezintă propuneri și condiții pentru continuarea instrumentului după încheierea fazei pilot.

3.2 Oportunitățile se prezintă în special în sfera posibilității de mobilizare a unor fonduri de investiții suplimentare, prin care se poate intensifica efectul fondurilor bugetare ale UE. Aceasta poate reprezenta o contribuție importantă pentru generarea creșterii și inovării, îmbunătățirea competitivității economiei europene, atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020 și pentru menținerea și crearea de locuri de muncă. În urma realizării proiectelor prevăzute, cetățenii pot beneficia în mod concret de avantajele integrării europene, ceea ce contribuie la consolidarea ideii europene.

3.3 Comitetul identifică însă și anumite riscuri. El atrage atenția asupra legăturii inerente între nivelul efectului de pârghie și asumarea de riscuri de către autoritățile publice. Riscurile rezultă în special în urma unei eventuale obligații de asumare a pierderilor din proiectele de investiții lansate. În timp ce propunerea legislativă a Comisiei prevede un plafon clar

definit în ceea ce privește asumarea pierderilor în cadrul bugetului UE, se consideră că în cazul BEI nu se ajunge la alte asumări a pierderilor, întrucât există contracte negociate pentru fiecare proiect între BEI și investitori și întrucât BEI efectuează o repartizare a riscurilor pe întregul volum de proiecte. Trebuie evitat în orice caz ca apariția unor riscuri să aibă efecte negative asupra bonității și reputației BEI, precum și asupra lansării și derulării proiectelor finanțate în mod clasic de BEI. Prin urmare se recomandă ca utilizarea instrumentului de partajare a riscului să fie limitat în funcție de nivelul de preluare a riscului de către BEI, în baza unei prezentări transparente a acestui risc. Se recomandă în mod special ca asumarea riscurilor de către BEI să fie prezentată într-o manieră transparentă⁽⁴⁾, și să fie prevăzută, după caz, o limitare în ceea ce privește asumarea riscurilor. Această măsură ar trebui luată în considerare mai ales în legătură cu continuarea instrumentului în noua perioadă de finanțare a UE 2014-2020, în urma evaluării experiențelor dobândite în faza pilot.

3.4 Evaluarea propunerii Comisiei depinde de diferitele obiective politice ale autorităților publice în calitate de reprezentanți ai intereselor cetățenilor, precum și de interesele financiare ale cumpărătorilor de obligațiuni pentru realizarea de proiecte. Acestea pot coincide, dar pot fi și diametral opuse. Comitetul recomandă ca înaintea lansării noului instrument, în special pentru perioada de finanțare 2014-2020, dezbateră socială cu privire la oportunități și riscuri să continuească și aprofundată. În acest sens, trebuie ținut seama în special de învățămintele trase din finanțările de proiect și din proiectele PPP.

3.5 CESE atrage atenția asupra faptului că punerea în aplicare a finanțării de proiecte presupune rambursarea datoriei unui proiect cu venituri generate în cadrul acestui proiect. Astfel, devine relevant în special aspectul finanțării de către utilizatori. În timp ce sectorul energetic și cel al telecomunicațiilor sunt caracterizate deja la momentul actual printr-o finanțare de acest gen în urma liberalizărilor și privatizărilor care au avut loc, aplicarea acestui model de finanțare în domeniul transportului se limitează la câteva țări, mai ales în ceea ce privește transportul rutier individual pe autostrăzi. Această consecință posibilă ar trebui discutată în cadrul unor dezbateri sociale ample înainte de punerea în practică a unor proiecte în domeniul transportului.

3.6 CESE propune să se aibă în vedere că stabilirea valorilor nominale ale obligațiunilor pentru finanțarea proiectelor să aibă loc astfel încât și micii depunători să poată participa, iar acest instrument să nu fie disponibil numai investitorilor instituționali.

3.7 Obiectivul lansării instrumentului planificat de partajare a riscului trebuie să nu fie numai obținerea unei pârghii cât mai puternice pentru mobilizarea unor fonduri de investiții

⁽³⁾ A se vedea în acest sens: Banca Europeană de Investiții – Instrumentul de garantare a împrumuturilor pentru proiectele TEN-T – evaluare intermediară (2011), Luxemburg 14 iulie 2011, p. 4.

⁽⁴⁾ A se vedea și Comisia Europeană, Comitetul de evaluare a impactului, DG ECFIN, punctul C 2, op.cit. (indicații în nota de subsol 1).

suplimentare din surse private; trebuie să existe, de asemenea, garanția că deciziile politice și convențiile sociale pentru atingerea unor obiective economice, ecologice și sociale durabile să nu fie subminate de instrumentul propus⁽⁵⁾. Este, de exemplu, inacceptabil ca proiectele de investiție bazate pe emiterea de obligațiuni de proiect să fie realizate printr-o violare a normelor sociale, de mediu sau de calitate. La punerea în aplicare a proiectelor trebuie să se țină seama de calitatea construcției și întreținerii echipamentelor, de compatibilitatea ecologică și de respectarea convențiilor colective și a principiului aplicării legislației în vigoare la fața locului, de necesitatea de a încuraja întreprinderile mici și mijlocii și a stimula inovarea, de calculul costurilor în baza întregului ciclu de viață; de asemenea, trebuie ținut seama de imperativele sociale ecologice în ceea ce privește procesul de fabricație⁽⁶⁾ și de garantarea accesibilității pentru persoanele cu handicap, cât timp acestea sunt verificabile în mod obiectiv și nu conțin criterii discriminatorii. Trebuie evitată perceperea unor taxe nerezonabile de la utilizatori. Acest lucru este valabil în special pentru cei care depind de utilizarea frecventă sau zilnică a unei infrastructuri de transport, în special dacă nu sunt disponibile infrastructuri alternative.

3.8 Din aceste cerințe rezultă solicitarea Comitetului ca, înaintea deciziei politice privind implementarea instrumentului de partajare a riscului pentru obligațiunile de finanțare a proiectelor în cadrul următoarei perioade de finanțare UE 2014-2020, să aibă loc din timp o evaluare a etapei pilot a inițiativei privind obligațiunile de finanțare a proiectelor pe o scară socială largă. Experiențele dobândite în cadrul Instrumentului de garantare a creditelor pentru proiectele LGTT ar trebui să se reflecte în aceste dezbateri. În special, trebuie să predomine transparența asupra proiectelor finanțate, asupra alocărilor de fonduri și fluxurilor de investiții induse astfel, ceea ce necesită un control permanent al ratei de succes și o monitorizare la vreme, pentru a putea trage concluzii din timp. La evaluare trebuie să participe factorii de decizie politici de la nivel european, național, regional și local, partenerii sociali și organizațiile societății civile, precum cele din domeniul științei, al protecției mediului și consumatorului și al organizațiilor sociale, precum și CESE și a Comitetul Regiunilor. Legiuitorul european trebuie să ia o decizie în perioada premergătoare noii perioade de finanțare. Comitetul consideră că o evaluare abia în anii 2016/2017, așa cum rezultă implicit din documentele Comisiei UE, este prea târzie.

3.9 În cazul finanțării de proiecte și al proiectelor PPP, a căror rambursare este garantată prin plăți publice, există pentru autoritățile publice obligații financiare similare în ceea

ce privește refinanțarea proiectelor de investiții, ca în cazul proiectelor de achiziții publice finanțate clasic. Pentru a asigura o transparență suficientă a bugetului, pentru a evita riscurile bugetare suplimentare, precum și stimulentele false pentru lansarea de proiecte PPP și pentru a asigura libertatea de alegere a autorităților responsabile între proiecte PPP și proiectele finanțate în mod clasic, CESE își reiterează solicitarea ca criteriile de îndatorare pentru proiectele PPP să corespundă criteriilor pentru proiectele din sfera achizițiilor publice clasice⁽⁷⁾.

3.10 Multe proiecte privind infrastructura din sectoarele energetic și telecomunicații sunt finanțate în UE în general cu capital privat și sunt refinanțate prin redevențe care sunt supuse reglementării, altfel decât anumite proiecte în domeniul transporturilor. Acest lucru este valabil pentru întreaga infrastructură a rețelelor. În acest caz, Comitetul se întreabă ce proiecte suplimentare dorește să inițieze legiuitorul european în cadrul instrumentului de finanțare propus, a căror refinanțare nu poate fi evident facilitată complet prin redevențele supuse reglementării. În opinia Comitetului, pentru fiecare dintre aceste proiecte în domeniile energetic și telecomunicații avute în vedere, este necesară o justificare detaliată a motivelor pentru care, în ciuda lipsei unor mijloace de refinanțare, se consideră că proiectul merită finanțat în vederea dezvoltării UE. O verificare a proiectelor de acest gen de către legiuitorul european este indispensabilă.

4. Observații specifice

4.1 Instrumentul de partajare a riscurilor propus reprezintă o posibilă cale de rezolvare a problemelor prezentate de Comisia Europeană cu privire la insuficiența resurselor publice pentru investiții și insuficiența capitalului pus la dispoziție de investitorii instituționali. Mai există însă o serie de chestiuni de ordin tehnic care trebuie abordate dincolo de cerințele politice prezentate în cadrul capitolului 3. Comitetul sugerează ca aceste întrebări să fie clarificate înaintea lansării instrumentului propus de partajare a riscului, însă cel târziu la implementarea intenționată în cadrul următoarei perioade de finanțare UE 2014-2020.

4.2 În ansamblu, Comitetul este de părere că BEI și bugetul UE trebuie nu numai să-și asume riscurile, ci și să participe în mod echitabil la câștiguri („fair risk sharing”). Acest lucru ar trebui să fie realizat prin aplicarea sistematică a politicii BEI privind riscurile și prețurile, precum și prin măsurile propuse în continuarea acestui document pentru limitarea riscurilor pentru BEI.

⁽⁵⁾ Astfel, în cadrul consultării, CER s-a arătat sceptică cu privire la utilizarea instrumentului propus de partajare a riscului pentru modalitățile de transport pe șine. A se vedea „Stakeholder Consultation on Europe 2020 Project Bond Initiative, Response of the European Railway and Infrastructure Companies (CER)”, 6 mai 2011, http://ec.europa.eu/economy_finance/consultation/written_responses_en.htm.

⁽⁶⁾ A se vedea și avizul CESE pe tema „Piața europeană a achizițiilor publice”, JO C 318, 29.10.2011, p. 113.

⁽⁷⁾ Avizul CESE privind investițiile private și publice, JO C 51 din 17.2.2011, p. 59; a se vedea și Camera Comunelor, Comisia de buget, Inițiativa privind finanțarea privată, Al 17-lea raport din sesiunea 2010 – 2012, Londra, 18 iulie 2011, citată mai sus: În acest raport se indică faptul că prin nedeclararea proiectelor PFI/PPP în cadrul datoriei publice, rezultă stimulente false, care subminează obiectivul „Best Value for Money”. Președintele Comisiei de buget a Camerei Comunelor din Regatul Unit, Andrew Tyrie (Partidul Conservator), se declară în mod clar în favoarea integrării în normele privind îndatorarea (a se vedea <http://www.parliament.uk/business/committees/committees-a-z/commons-select/treasury-committee/news/pfi-report/>)

4.3 Rolul exact al actorilor nu este foarte clar. În special, este neclar cine va prelua rolul asiguratorilor *monoline* ca creditor coordonator unic și în ce mod se va întâmpla acest lucru. Neclar în acest context este în mod special și rolul BEI. Decizia în acest sens rămâne rezervată convențiilor viitoare cu investitorii, precum și unui contract între Comisia UE și BEI. CESE îi solicită legiuitorului european ca înainte de posibila continuare a instrumentului propus de partajare a riscului în noua perioadă de programare 2014-2020 să clarifice detaliile tehnice ale regimului de risc, gradul de asumare a riscurilor de către BEI și amploarea funcției sale de creditor coordonator în cadrul procedurii legislative ce va urma, pentru a garanta siguranța investitorilor și autorităților publice. Instrumentul preconizat de partajare a riscului nu trebuie să ducă în niciun caz la periclitatea bonității și reputației BEI.

4.4 Și experiențele din proiectele LGTT trebuie evaluate sistematic pe baza criteriilor specificate la capitolul 3, pentru a trage concluzii privind o elaborare adecvată a proiectului pentru instrumentul de partajare a riscului pentru obligațiuni de finanțare a proiectelor și pentru a ajuta la evitarea efectelor negative⁽⁸⁾. În aceeași ordine de idei ar trebui clarificate diferențele apărute la evaluarea proiectelor PPP de către diferiții actori.

4.5 Având în vedere experiențele pozitive, dar și numeroasele experiențe negative, respectiv riscuri apărute în desfășurarea finanțării de proiecte și a proiectelor PPP în ceea ce privește durata negocierilor contractuale, complexitatea condițiilor contractuale și a relațiilor dintre actori, precum și incertitudinea efectelor asupra cererii, CESE se întreabă dacă cea mai bună soluție nu ar fi dotarea bugetelor publice cu mijloacele necesare pentru a lansa proiecte de investiții în cadrul achizițiilor publice clasice⁽⁹⁾. Comitetul salută în acest context propunerile Comisiei Europene privind introducerea unei taxe pe tranzacțiile financiare și amintește în acest context de sprijinul său privind introducerea unei astfel de surse de venituri pentru bugetele publice⁽¹⁰⁾.

4.6 Comitetul evidențiază în acest context și faptul că necesarul de investiții pentru mecanismul „Conectarea Europei” stabilit de Comisia Europeană nu va putea fi asigurat doar prin emiterea de obligațiuni pentru finanțarea proiectelor. Prin urmare, el propune mobilizarea unor surse de venituri suplimentare pentru investiții publice.

Bruxelles, 23 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽⁸⁾ A se vedea în acest sens și Banca Europeană de Investiții, citată mai sus (a se vedea nota de subsol 3); însă aici nu sunt examinate multe dintre criteriile specificate în capitolul 3.

⁽⁹⁾ Această abordare cu o soluție optimă și o soluție care reprezintă doar o a doua opțiune reiese și din avizul Comunității Căilor Ferate Europene (Community of European Railway and Infrastructure Companies, CER) cu ocazia consultării propunerii legislative care face obiectul prezentului aviz. A se vedea CER, op.cit (a se vedea nota de subsol 5).

⁽¹⁰⁾ Avizul CESE pe tema „Taxa pe tranzacții financiare”, JO C 44 din 11.2.2011, pag. 81 și avizul CESE pe tema „Raportul Grupului de Larosière”, JO C 318 din 23.12.2009, p. 57.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2006/126/CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește permisele de conducere care includ funcțiile unei cartele de conducător auto

COM(2011) 710 final – 2011/0327 (COD)

(2012/C 143/28)

Raportor: **dl Jan SIMONS**

La 17 noiembrie 2011 și la 14 decembrie 2011, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul, în conformitate cu articolele 91 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2006/126/CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește permisele de conducere care includ funcțiile unei cartele de conducător auto

COM(2011) 710 final – 2011/0327 (COD).

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 3 februarie 2012.

În cea de-a 478-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 februarie 2012, (ședința din 22 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 122 de voturi pentru, 5 voturi împotriva și 12 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Pentru a asigura aplicarea uniformă a legislației, Comitetul consideră că este recomandabil să se opteze pentru un regulament, mai degrabă decât pentru o directivă, astfel încât să se evite situația în care fiecare stat membru optează pentru altă interpretare.

1.2 Comitetul își însușește principalul obiectiv al propunerii Comisiei, acela de integrare a funcțiilor cartelei de conducător auto în permisul de conducere (ceea ce ar permite o mai bună respectare a legislației sociale privind timpul de conducere și perioadele de odihnă), considerând însă că, pentru a se ajunge la o legislație clară, aplicabilă și eficientă, trebuie rezolvate mai întâi o serie de probleme, enumerate fără pretenție de exhaustivitate la punctul 4.

1.3 În cazul în care acestor probleme nu li se găsește rezolvarea, Comitetul recomandă efectuarea unui studiu privind compatibilitatea legislației relevante existente și modificarea acesteia în așa fel încât să nu se piardă nimic din funcționalitățile oricărei generații de tahografe digitale. Comitetul recomandă ca la elaborarea acestui studiu să fie asociați partenerii sociali, producătorii de tahografe și autoritățile de control.

1.4 Comitetul are anumite rezerve în legătură cu mențiunea Comisiei privind reducerea cu 100 de milioane EUR a sarcinii administrative, considerând că acest calcul ar trebui argumentat cu dovezi solide, analiza de impact a Comisiei nefurnizându-le în suficientă măsură.

1.5 În cazul în care soluția integrării cartelei de conducător auto în permisul de conducere este reținută în cele din urmă, Comitetul recomandă o coordonare efectivă nu doar cu țările semnatare ale Acordului european privind activitatea echipajelor vehiculelor care efectuează transporturi rutiere internaționale (AETR), ci și cu țările care nu participă la acest acord, astfel încât legislația aflată în vigoare să fie aplicată și controlată uniform și corect.

1.6 În opinia Comitetului, Comisia ar trebui să indice clar modul în care intenționează să rezolve problemele menționate *infra* (la punctul 4 al acestui aviz) și care sunt legate de integrarea cartelei de conducător auto în permisul de conducere prin intermediul unui singur microcip. Introducerea în permisul de conducere a două microcipuri separate ar putea fi o opțiune, care însă – foarte probabil – nu va rezolva toate aceste probleme.

2. Introducere

2.1 La 11 noiembrie 2011, Comisia și-a prezentat propunerea de modificare a Directivei 2006/126/CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește permisele de conducere care includ funcțiile unei cartele de conducător auto [COM(2011) 710 final]. În conformitate cu articolele 91 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Parlamentul European și Consiliul au cerut Comitetului Economic și Social European să se exprime cu privire la această problemă.

2.2 Comitetul salută această solicitare de consultare, dat fiind că este vorba de un aspect de mare importanță pentru aplicarea unor reglementări sociale îmbunătățite în transportul rutier profesionist de persoane și de mărfuri.

2.3 Propunerea Comisiei vine în continuarea propunerii sale de regulament de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 3821/85 privind aparatura de înregistrare în transportul rutier și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 561/2006 privind durata timpului de conducere și a perioadei de odihnă,

2.4 În ceea ce privește regulamentele menționate la punctul 2.3, Comitetul a adoptat în sesiunea plenară din 7 decembrie 2011 ⁽¹⁾ un aviz în care se exprima cu privire la propunerea de

⁽¹⁾ JO C 43, 15.2.2012, p. 79–81.

față în următorii termeni: „Comitetul consideră pozitivă intenția Comisiei de a integra funcțiile cardului pentru conducători și pe cele ale permisului de conducere, ceea ce ar spori securitatea și ar reduce sarcinile administrative, în măsura în care acest lucru ar putea fi realizat în mod concret”.

2.5 Propunerea Comisiei se referă la integrarea cartei de conducător auto în permisul de conducere, ceea ce – în opinia ei – ar reduce posibilitățile de fraudare și ar determina scăderea sarcinii administrative pe termen lung, dat fiind că ar fi vorba de eliberarea unui singur document, în loc de două. Conform estimărilor Comisiei, s-ar economisi astfel aproximativ 100 de milioane EUR pe an.

3. Observații generale

3.1 Comitetul este în favoarea uniformizării legislației, astfel încât să fie reduse pe cât posibil ambiguitățile în interpretare. Comisia a optat pentru forma unei propuneri de directivă probabil pentru că și reglementările privind permisul de conducere sunt stabilite tot printr-o directivă, lăsându-se astfel statelor membre o marjă pentru propria interpretare. Comitetul se întreabă dacă în acest caz nu ar fi fost mai potrivită o propunere de regulament.

3.2 Comitetul subscrie la obiectivul subiacent al propunerii Comisiei, acela de a facilita aplicarea legislației sociale în transportul rutier, reducând totodată fraudele și sarcinile administrative. Comitetul consideră însă că trebuie rezolvate mai întâi anumite probleme, menționate la punctul 4.

3.3 În ceea ce privește economisirea de 100 de milioane EUR pe an, estimată de Comisie pe baza analizei de impact, Comitetul consideră că integrarea cartei de conducător auto în permisul de conducere nu reprezintă în sine o garanție a acestei economii. Integrarea documentelor nu înseamnă prin definiție îmbunătățirea eficienței și reducerea costurilor.

3.4 Comitetul se întreabă dacă propunerea Comisiei de a integra cartela de conducător auto în permisul de conducere oferă suficiente garanții șoferului care circulă și este controlat într-o țară din afara UE care este membră a Acordului european privind activitatea echipajelor vehiculelor care efectuează transporturi rutiere internaționale (AETR). În momentul introducerii noilor reglementări, trebuie acordată prioritate încheierii unor acorduri mai clare privind aplicarea și monitorizarea legislației nu doar cu celelalte țări semnatare ale acordului AETR, ci și cu țările care nu sunt parte la acest acord.

3.5 În cazul în care nu se găsește o rezolvare clară tuturor acestor probleme legate de propunerea Comisiei și menționate în special la acest punct și în cele de mai jos, Comitetul

recomandă efectuarea unui studiu privind compatibilitatea legislației relevante existente și modificarea acesteia în așa fel încât să nu se piardă nimic din funcționalitățile oricărei generații de tahografe digitale. Este recomandabil ca la elaborarea acestui studiu să fie asociați partenerii sociali, producătorii de tahografe și autoritățile de control.

4. Observații specifice

4.1 În opinia Comitetului, Comisia nu indică destul de clar modul în care intenționează să rezolve problemele legate de integrarea cartei de conducător auto în permisul de conducere prin intermediul unui singur microcip.

4.1.1 Un exemplu este încălcarea reglementărilor privind timpul de conducere și perioadele de odihnă, care ar putea fi sancționată prin reținerea permisului de conducere. În multe cazuri, măsura ar fi excesivă.

4.1.2 Specificațiile cipului pentru cartela de conducător auto sunt diferite de cele ale cipului pentru permisul de conducere. Rezultă de aici că trebuie adaptate reglementările referitoare la tahograful digital?

4.1.3 Reglementările privind reținerea cartei de conducător auto sunt diferite de cele referitoare la reținerea permisului de conducere. Aceste reglementări sunt stabilite atât în legislația UE, cât și în cea națională și, ca atare, sunt greu de armonizat.

4.1.4 Permisul de conducere este folosit în unele țări ca document de identitate. Dacă șoferul se legitimează astfel, va trebui să scoată permisul din portofel, însă este interzis să se scoată cartela de conducător auto din aparatul de înregistrare în perioada de înregistrare, în timpul conducerii sau în timpul altor activități.

4.1.5 În unele state membre există deja o combinație între certificatul de calificare profesională pentru șoferi și permisul de conducere. În urma integrării cartei de conducător auto va rezulta o extindere a acestui card combinat.

4.1.6 Cardul care va integra cartela de conducător auto și permisul de conducere va avea anumite consecințe pentru acordul AETR. Aceste aspecte vor trebui clarificate și rezolvate înainte de adoptarea propunerii Comisiei.

4.1.7 Conform propunerii Comisiei, microcipul pentru permisul de conducere va trebui să cuprindă și aplicațiile cartei de conducător auto. Însă specificațiile diferite ale acestor două documente reprezintă o problemă. Comitetul consideră că există posibilitatea ca permisul de conducere să cuprindă nu unul, ci două microcipuri.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind rolul societății civile în relațiile dintre Uniunea Europeană și Chile

(2012/C 143/29)

Raportor: **dl Filip HAMRO-DROTZ**

Coraportor: **dl Francisco SILVA**

Într-o scrisoare din 1 august 2011, Parlamentul European, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, a solicitat Comitetului Economic și Social European să elaboreze un aviz exploratoriu cu privire la

Rolul societății civile în relațiile dintre Uniunea Europeană și Chile.

Secțiunea pentru relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, a organizat o vizită de studiu în Chile în septembrie 2011 și și-a adoptat avizul la 24 ianuarie 2012.

În cea de-a 478-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie 2012), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 138 de voturi pentru și 7 abțineri.

1. Recomandări

1.1 Parlamentul European a solicitat CESE elaborarea prezentului aviz cu scopul de a analiza, în contextul relațiilor dintre UE și Chile, rolul societății civile din Chile, precum și stadiul punerii în aplicare a articolului 10 din Acordul de asociere (AA) dintre UE și Chile, care a fost semnat în anul 2002. Articolul menționat prevede instituirea unui Comitet consultativ mixt (CCM) al societății civile din UE și Chile, însă nu a fost pus în practică din cauza inexistenței unei instituții omoloage în Chile.

1.2 CESE salută bunele relații politice dintre UE și Chile, care au fost fără îndoială înlesnite de AA. CESE își exprimă susținerea față de o revizuire a AA, care să includă un capitol privind dezvoltarea durabilă, măsuri de sprijin pentru recunoașterea și punerea în aplicare efectivă a convențiilor fundamentale ale OIM, precum și o reorientare a cooperării în vederea consolidării societății civile și a proiectelor de interes comun în domenii cum ar fi inovarea, dezvoltarea durabilă, protecția consumatorilor și educația.

1.3 CESE solicită părților la AA și organizațiilor internaționale competente care își au sediul în Chile să ofere întregul sprijin instituțional, politic, operațional și economic de care au nevoie organizațiile societății civile chiliene pentru a-și consolida poziția și competențele, astfel încât să poată deveni parteneri valabili în dialogul social și civil de la nivel național și un interlocutor omolog pentru societatea civilă europeană la nivel bilateral.

1.4 CESE subliniază importanța deosebită a dialogului social între angajatori și sindicate, ca bază a consensului economic și social, care este esențial pentru dezvoltarea însoțită de coeziune socială, și ca punct de plecare pentru susținerea unui dialog civil mai amplu între autoritățile politice și actorii economici și sociali. Toate acestea ar trebui să ducă la o mai bună redistribuire a bogăției, la o politică mai deschisă și la un rol mai important al partenerilor sociali și al organizațiilor societății civile.

1.5 CESE subliniază importanța instituirii unui consiliu economic și social (CES) sau a unui organism echivalent în Chile: el ar spori posibilitățile de consolidare a dialogului dintre diferiții actori sociali, precum și dintre aceștia și autoritățile competente și ar face posibilă punerea în aplicare cât mai rapidă a articolului 10 din acordul de asociere. CESE este dispus să contribuie la aceste eforturi, pe baza experienței sale dobândite în cursul activităților similare cu alte țări.

1.6 După cum a convenit cu organizațiile chiliene cu ocazia misiunii sale exploratorii în Chile, din septembrie 2011, CESE va organiza, cu sprijinul guvernului chilian și al UE, un seminar ce îi va reuni pe cei mai reprezentativi actori ai societății civile din Chile, în paralel cu cea de-a șaptea Reuniune a societății civile organizate din UE, America Latină și Caraibe (Santiago de Chile, 2012). Acest seminar va examina interesul și mijloacele pentru crearea unui organism consultativ al societății civile din Chile, care să poată servi drept omolog al CESE în temeiul articolului 10 din AA.

1.7 Se vor discuta și alte aspecte de interes general pentru actorii din societatea civilă, cum ar fi posibilitățile de consolidare a capacităților, nevoia de schimburi continue și îmbunătățite de informații, precum și posibilitatea de a organiza periodic în viitor alte activități comune. Această cooperare va necesita sprijinul financiar al părților semnatare ale AA.

2. Situația politică, economică și socială din Chile

2.1 Situația politică

2.1.1 Chile este una dintre cele mai stabile și prospere țări din America de Sud și un punct de referință pentru creșterea economică susținută, care a fost stimulată de prețurile materiilor prime, de accesul la putere al partidelor politice reprezentative, de rolul din ce în ce mai important al țării pe scena internațională și de o orientare comercială crescândă către bazinul Pacificului.

2.1.2 După guvernarea democratică de două decenii a coaliției de centru-stânga *Concilierea (Concertación)*, condusă din 2006 de Michelle Bachelet, președintele Sebastián Piñera a intrat în funcție la 11 martie 2010, pentru un mandat de patru ani, ca urmare a victoriei sale electorale în fruntea *Coaliției pentru schimbare (Coalición por el Cambio)* de centru-dreapta.

2.1.3 În ultimele luni, situația politică din Chile a fost afectată de importante mișcări sociale de protest, inițiate de studenți și sprijinite de sindicate. Alte subiecte semnificative ale actualității politice sunt inegalitățile sociale sau sprijinul acordat de guvern controversatului proiect HidroAysén, care vizează construirea a cinci baraje hidroelectrice în Patagonia chiliană. Trebuie semnalate în special demonstrațiile și ocupările instituțiilor de învățământ prin care se solicită reforma educației, care să le asigure tuturor chilienilor din toate categoriile sociale și din toate regiunile țării accesul la o educație publică de calitate.

2.1.4 Însăși societatea civilă chiliană consideră aceste proteste ca fiind semnale ale nemulțumirii cetățenilor, care reclamă o mai bună redistribuire a bogăției, mai multă participare socială și o mai mare deschidere politică. Organizațiile sociale sunt conștiente de importanța momentului actual în politica chiliană, sperând că va conduce la o reformă a constituției elaborate sub influența lui Pinochet, a sistemului electoral care îngreunează înnoirea politică și a sistemului socioeconomic actual, care promovează creșterea pe baza capacității de a exporta un număr redus de materii prime, ceea ce contribuie la distribuirea deficientă a bogăției.

2.2 Situația economică

2.2.1 Chile este o țară cu venituri medii-superioare. În 2010, acest stat a înregistrat o creștere de 5,2 %.

2.2.2 Chile este, de departe, cel mai mare producător mondial de cupru, acesta reprezentând 60 % din exporturile țării. Sectorul bancar este foarte puternic, generând profituri însemnate, datorate în parte ratelor foarte ridicate ale dobânzilor și gestionării fondurilor de pensii. Totuși, în pofida forței acestui sector economic și a altor sectoare, rata înaltă de creștere economică a țării nu a redus fragmentarea altor sectoare, cum ar fi cel alimentară sau cel al pescuitului. Consecințele crizei economice mondiale au afectat economia chiliană în 2008, însă într-un grad mai mic în comparație cu multe alte țări ale lumii, așa cum s-a întâmplat cu aproape toate economiile latinoamericane.

2.3 Situația socială

2.3.1 Chile este o țară cu mari disparități în ce privește venitul pe cap de locuitor. Conform datelor publicate la mijlocul anului 2010, între 2006 și 2009 sărăcia a crescut în Chile până la 15,1 %, iar sărăcia extremă până la 3,7 %, față de 13,7 % și respectiv 3,2 % în 2006.

2.3.2 În 2010, rata șomajului a crescut la 9,6 % – în mare parte din cauza impactului crizei mondiale care a lovit Chile în

cei doi ani anteriori –, afectând în principal tinerii și femeile. Multe dintre locurile de muncă recent create sunt în sectorul serviciilor, iar munca informală deține o proporție semnificativă.

2.3.3 Chile ocupă locul 45 din 169 de țări incluse în indicii de dezvoltare umană al PNUD pe 2010, situându-se astfel pe primul loc între țările din America Latină. Chile și-a îmbunătățit standardele în materie de locuințe, educație și sănătate, însă inegalitatea veniturilor a crescut. Cele mai bogate 5 % dintre gospodăriile au venituri pe cap de locuitor de 830 de ori mai mari decât cele mai sărace 5 %. Dintre lucrători, 75 % câștigă aproximativ 1 000 USD, în comparație cu PIB-ul pe cap de locuitor de 16 000 USD – cu alte cuvinte, piața forței de muncă nu joacă niciun rol în redistribuirea veniturilor. Planurile de pensii sunt rar întâlnite. Copiii, tinerii, femeile și populația indigenă ⁽¹⁾ constituie grupurile cele mai afectate de sărăcie și de excluderea socială. Statisticile arată o legătură între sărăcie și rata de școlarizare, între sărăcie și șomaj, precum și între sărăcie și șomajul în rândul femeilor ⁽²⁾. Inegalitățile dintre bărbați și femei sunt semnificative, plasând Chile pe locul 75 din 109 țări în ce privește inegalitatea între sexe. Legislația muncii este în general slabă: există îngrădiri ale dreptului la negocieri colective și la grevă, procentajul lucrătorilor acoperiți de convenții colective nu depășește 6 % și nu există dispoziții legale la nivel național privind negocierile colective. În plus, sarcina fiscală este redusă și are o structură regresivă.

2.3.4 În prezent, dezbaterile privind modelul educațional este crucială pentru situația din Chile, nu numai pentru că multe familii s-au îndatorat considerabil pentru a plăti educația copiilor lor, ci și deoarece solicitarea ca educația să fie considerată un drept care trebuie garantat de stat pentru a asigura egalitatea de șanse pentru toți se află în centrul dezbaterii naționale și a mobilizat societatea chiliană în ansamblu. O problemă fundamentală este faptul că educația este administrată la nivel municipal. Autoritățile au inițiat negocieri cu părțile implicate în protestele actuale cu privire la reforma sistemului de învățământ.

2.4 Chile în contextul internațional actual

2.4.1 Odată cu revenirea la democrație în 1990, Chile s-a dovedit un participant activ la relațiile multilaterale, jucând un rol constructiv în cadrul ONU și al agențiilor sale și participând la activitățile de menținere a păcii ale ONU și UE. În Chile își au sediul regionale importante organisme internaționale: OIM, *Consumers International*, ONU, CEPAL.

2.4.2 La nivel internațional, Chile este un membru activ și constructiv în cadrul Consiliului pentru Drepturile Omului al ONU. Chile a ratificat în 2009 Statutul privind crearea Curții Penale Internaționale (CPI) și Convenția ONU privind disparițiile forțate. Mai multe posturi importante la nivel internațional sunt deținute de chilieni, cum ar fi acelea de director executiv al

⁽¹⁾ Aproximativ 4,6 % din totalul populației, în majoritate Mapuche.

⁽²⁾ Cifrele OCDE și ale anchetei naționale socioeconomice din 2009 – www.ministeriodesarrollosocial.gob.cl.

ONU Femei, director general al OIM și secretar general al OAS⁽³⁾. În ianuarie 2010, Chile a devenit prima țară sud-americană care a aderat la OCDE.

2.4.3 Chile este membru al Organizației de Cooperare Economică Asia-Pacific (APEC) și membru asociat al Mercosur și al Comunității Andine. În prezent deține președinția Grupului de la Rio și a Grupului America Latină și Caraibe, precum și copreședinția Comunității Statelor Latino-Americane și Caraibiene (CELAC), împreună cu Venezuela.

2.4.4 În mod tradițional, politica comercială a statului Chile s-a concentrat pe semnarea a cât mai multor acorduri de liber schimb. Din punct de vedere energetic, Chile depinde de importuri pentru a-și acoperi trei sferturi din necesar: nu dispune de energie nucleară și cumpără gaz lichefiat de la țările din Pacific și de la Marea Nordului. Resursele sale de combustibili fosili sunt limitate, iar politica energetică chiliană se bazează pe cărbune, fapt ce are repercusiuni asupra mediului. Din perspectivă strategică, viziunea pe termen lung a politicii energetice a acestei țări trebuie consolidată și diversificată.

2.4.5 În comparație cu majoritatea celorlalte țări din America Latină, Chile dispune în prezent de o infrastructură dezvoltată, inclusiv în materie de noi tehnologii.

3. Relațiile UE-Chile

3.1 Relațiile dintre UE și Chile se bazează pe acordul de asociere din 2002 și sunt în general excelente, cuprinzând o gamă largă de contacte și coordonarea în domeniile politic, comercial și al cooperării. Dialogurile sectoriale între UE și Chile acoperă în prezent următoarele teme: politica regională, pregătirea pentru intervenție în caz de dezastre, viitorul cooperării bilaterale, politica de ocupare a forței de muncă și drepturile omului.

3.2 UE este unul dintre principalii parteneri comerciali ai Chile și prima sa sursă de investiții străine directe. Acordul de liber schimb între UE și Chile, care a determinat o creștere majoră a fluxului comercial bilateral în cursul ultimului deceniu, acoperă comerțul cu bunuri și servicii, investițiile, achizițiile publice și concurența. UE este principala destinație a exporturilor chiliene, iar balanța comercială se înclină în favoarea Chile, cu un excedent de 45 de miliarde EUR. Totuși, AA nu răspunde așteptărilor existente în materie de ocupare a forței de muncă, cooperare sau dezvoltare durabilă.

3.3 Piața europeană absoarbe un volum semnificativ de exporturi din sectoare cum ar fi agricultura și produsele alimentare, vinurile și tutunul, industria lemnului și a cuprului, printre altele. Europa este o sursă majoră de produse intermediare și mijloace de producție pentru economia chiliană. Acordul prevede ca ambele părți să liberalizeze în mai mare măsură comerțul cu produse agricole și servicii.

3.4 Pentru perioada 2007-2013, UE a alocat cooperării cu Chile suma totală de 41 de milioane EUR. Evaluarea la jumătatea perioadei, încheiată în 2010, a confirmat importanța menținerii principalelor sectoare prioritare, și anume coeziunea socială, inovarea și competitivitatea, învățământul superior și mediul. Totuși, având în vedere poziția economică solidă a țării, cooperarea pentru dezvoltare cu Chile ar trebui să se orienteze către alte obiective. Chile însuși solicită să se depună eforturi în vederea dezvoltării unui parteneriat strategic, mai bine orientat către domeniile de interes comun. De asemenea, UE examinează posibilitatea introducerii unor elemente mai orientate către valorile comune în revizuirea acordului, care va avea loc în 2012.

3.5 Evaluarea rezultatelor AA de către societatea civilă din Chile nu este prea favorabilă. Sindicatele, IMM-urile, ONG-urile și organizațiile din sectorul terțiar, cum ar fi organizațiile consumatorilor, consideră că AA nu depășește cu mult un simplu acord de liber schimb și regretă că nu au obținut niciun beneficiu în urma acestuia, nici măcar în domeniul proiectelor de cooperare, în legătură cu care acuză guvernul că a intervenit direct, fără a consulta în prealabil presupusele organizații beneficiare. Aceste organizații solicită să se acorde mai multă atenție proiectelor ce vizează consolidarea societății civile pe termen lung, combaterea inegalităților, promovarea coeziunii sociale și a consumului și sprijinirea mișcărilor asociative în cadrul sectoarelor individuale (există peste 12 000 de sindicate în întreprinderi și 39 000 de angajatori numai în sectorul transporturilor). De asemenea, ar fi de dorit ca fondurile europene să fie canalizate nu numai către ONG-uri, ci și către organizațiile din sectorul terțiar, cum ar fi consumatorii sau întreprinderile mici. În afară de articolul 10 din AA, există o serie de alte articole privind cooperarea, cum ar fi articolele 41 și 48, la al căror conținut actorii din societatea civilă ar putea avea contribuții constructive.

3.6 În temeiul articolului 11, UE a consultat societatea civilă chiliană cu privire la punerea în aplicare a AA, de exemplu în cadrul primului forum social, din 2006, și al celui de-al doilea forum social, din septembrie 2011. Actorii din Chile au manifestat un interes considerabil față de sporirea schimburilor de informații cu actorii europeni și față de punerea în aplicare a articolului 10 din AA. Comisia Europeană și Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE) au depus eforturi evidente pentru continuarea consultărilor și pentru sporirea influenței societății civile.

4. Societatea civilă din Chile: situația actuală și perspective de cooperare

4.1 Opinia organizațiilor societății civile chiliene cu privire la dialog și participare este defavorabilă. Din punctul lor de vedere, în Chile lipsește voința politică de a institui un organism consultativ al societății civile, în parte din motive politice și ideologice, în parte din teama că un astfel de organism ar deveni a treia cameră legislativă, intrând în concurență cu cele existente. Deși par să existe diverse niveluri și tipuri de contacte cu societatea civilă în cursul elaborării de noi acte legislative, ele sunt, din ce se poate constata, prea puțin structurate. În general,

(3) Michelle Bachelet, Juan Somavia și respectiv José Miguel Insulza.

nu există mecanisme de participare publică la nivel național care să permită canalizarea conflictelor sociale și să dezamorseze izbucnirile sociale de tipul celor actuale. Autorităților regionale și locale le lipsește în mod clar reprezentativitatea, fiind numite direct de către guvernul central.

4.2 În Chile există trei mari confederații sindicale. Federația unită a lucrătorilor (CUT) are cel mai mare număr de membri, iar din ea s-au desprins Federația independentă a lucrătorilor (CAT) și Uniunea națională a lucrătorilor (UNT). Disensiunile interne împiedică purtarea unui dialog concertat atât între confederații, cât și între acestea și angajatori. Totuși, toate sunt de acord în ce privește deficiențele grave în materie de dialog social în Chile, crearea unor mecanisme eficiente de dialog social și a unui CES chilian, precum și necesitatea ca AA să includă un mecanism de dialog cu societatea civilă europeană.

4.3 Rata de sindicalizare în Chile este de 12-13 %, cu rate foarte ridicate în sectoarele minier, bancar și comercial și cu un număr extrem de mare de sindicate (aproximativ 12 000), majoritatea fiind constituite la nivel de întreprindere. În consecință, dialogul social din Chile prezintă un grad înalt de fragmentare. Sindicatelor le lipsește capacitatea de negociere, în special la nivel sectorial, iar dezbinarea federațiilor sindicale îngreunează coordonarea necesară ca etapă prealabilă a dialogului. Cele două dialoguri cu CUT și CPC lansate de OIM nu au reușit să genereze suficientă încredere pentru a se transforma într-un proces susținut.

4.4 Principala federație a angajatorilor din Chile este Confederația producției și comerțului (CPC), care reunește toate sectoarele economice importante ale țării. CPC cooperează cu sindicatele prin intermediul dialogurilor punctuale și cu OIM în cadrul unui organism tripartit privind munca decentă. Cu toate acestea, nu a discutat niciodată cu sindicatele despre posibilitatea înființării unui CES și nici despre stabilirea unui dialog structurat privind relațiile de muncă. Întreprinderile mici și mijlocii din Chile sunt reprezentate de organizația CONUPIA.

4.5 Industria la scară mică din Chile este subdezvoltată și prost organizată, necompetitivă și nesigură, oferă salarii mici și este exclusă din sectorul exporturilor. Totuși, reprezintă 80 % din totalul locurilor de muncă din sectorul formal și din cel informal. În contrast cu aceasta, în Chile există un nivel ridicat de concentrare a unui număr mic de actori economici de foarte mari dimensiuni, slab reglementați și având o influență considerabilă asupra vieții publice, cum ar fi sectorul bancar.

4.6 Principalele organizații ale consumatorilor sunt CONADECUS și ODECU, însă influența și impactul lor asupra societății sunt neglijabile. Ambele organizații solicită să participe în mai mare măsură la proiectele de cooperare ale UE din cadrul AA.

5. Concluzii

5.1 CESE consideră că, deși punerea în aplicare a AA nu ridică probleme majore, acordul trebuie actualizat, nu în

ultimul rând pentru a include un capitol privind dezvoltarea durabilă în capitolul comercial, după cum s-a procedat în cazul acordurilor comerciale mai recente. Implicarea societății civile este un element esențial în monitorizarea unor relații bazate pe respectarea drepturilor economice, sociale, ale lucrătorilor, ale consumatorilor și de mediu. Capitolul consacrat cooperării ar trebui să faciliteze consolidarea și participarea actorilor socioeconomi și să se reorienteze dinspre cooperarea clasică pentru dezvoltare către obiective de mai mare interes comun, cum ar fi educația, inovarea și dezvoltarea rețelei economice. CESE consideră necesară implicarea organizațiilor chiliene ale societății civile în procesele de evaluare a AA.

5.2 CESE se declară dispus să coopereze cu UE în cadrul dialogurilor sectoriale cu Chile pe teme de interes cum ar fi educația, responsabilitatea socială a întreprinderilor, dezvoltarea durabilă, dialogul social, ocuparea forței de muncă, protecția și informarea consumatorilor și coeziunea socială.

5.3 CESE salută faptul că Guvernul și Parlamentul statului Chile au recunoscut că nu au pus în aplicare articolul 10 și că și-au declarat public intenția de a remedia situația. De asemenea, Comitetul a luat notă de planurile recente ale guvernului chilian de a crea sistematic mecanisme de informare și de consultare a societății civile în toate domeniile de intervenție guvernamentală. CESE salută această intenție, însă, cu prudența cuvenită, exprimă unele rezerve cu privire la anumite propuneri care par să indice o proliferare a mecanismelor ad-hoc, punctuale, tematice sau sectoriale, mai degrabă decât crearea unui organ consultativ unic, de sine stătător, care să vină în completarea mecanismelor parțiale.

5.4 CESE consideră că societatea civilă chiliană are nevoie de un efort uriaș de sprijin politic și de muncă internă pentru consolidarea organizațiilor relevante și dezvoltarea capacităților acestora, precum și pentru a le asigura recunoașterea ca parteneri constructivi atât în cadrul consultărilor instituționale generale (dialog civil), cât și în relațiile de muncă (dialog social).

5.5 CESE sprijină înființarea în Chile a unui organism oficial pentru participarea societății civile, care să reflecte pluralismul societății chiliene. La fel ca CESE, acesta ar trebui să se întemeieze pe principiile reprezentativității, independenței și legitimității organizațiilor pe care le reprezintă. Experiența CESE a arătat că, pentru a se ajunge la crearea unei instituții cu aceste caracteristici, sunt esențiale eforturile consensuale realizate de diferitele sectoare implicate din cadrul societății civile. CESE poate și este dispus să contribuie la aceste eforturi, pe baza experienței acumulate în desfășurarea unor activități similare cu alte țări. Colaborarea cu organisme consultative ale societății civile, cum ar fi CDES din Brazilia, CC-SICA din America Centrală sau FCES din cadrul Mercosur, constituie exemple pozitive în acest sens în America Latină.

5.6 CESE consideră că existența inegalităților sociale și mișcările de protest aflate în desfășurare în Chile reprezintă încă un motiv pentru crearea unor importante canale de dialog și de participare consultativă a societății civile la procesul decizional și la politicile publice.

5.7 Un organ consultativ ar facilita totodată dezvoltarea relațiilor dintre organizațiile societății civile din Europa și din Chile și ar reprezenta un pas înainte către consolidarea relațiilor UE-Chile prin crearea, cât mai curând posibil, a CCM prevăzut la articolul 10 din AA.

5.8 CCM UE-Chile ar trebui să contribuie la dezvoltarea, monitorizarea și punerea în aplicare a AA. El ar urma să emită avize, pe baza sesizărilor din partea Comitetului de asociere sau a Consiliului de asociere, cu privire la toate

temele acoperite de acord. De asemenea, ar putea emite avize din proprie inițiativă sau recomandări referitoare la chestiuni legate de acord. În acest scop, CCM ar urma să organizeze ședințe anuale cu Comitetul comun UE-Chile.

5.9 CESE își exprimă recunoștința pentru interesul și sprijinul Comisiei parlamentare mixte UE-Chile, înființată în temeiul articolului 10 din acordul de asociere. CPC și viitorul CCM ar trebui să mențină relații fluide și periodice, în cadrul cărora să poată face schimb de opinii cu privire la urmărirea acordului.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea modificată de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 726/2004, în ceea ce privește informațiile destinate publicului larg referitoare la medicamentele de uz uman eliberate pe bază de rețetă și în ceea ce privește farmacovigilența

COM(2011) 632 final – 2008/0255 (COD)

(2012/C 143/30)

La 28 noiembrie 2011, în conformitate cu articolul 114 și cu articolul 168 alineatul (4) litera c) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea modificată de regulament al Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) 726/2004, în ceea ce privește informațiile destinate publicului larg referitoare la medicamentele de uz uman eliberate pe bază de rețetă și în ceea ce privește farmacovigilența

COM(2011) 632 final – 2008/0255 (COD).

Având în vedere faptul că și-a exprimat deja opinia cu privire la conținutul propunerii în Avizul CESE 1025/2009, adoptat la 10 iunie 2009 (*), Comitetul a decis în cea de-a 478-a sesiune plenară din 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie 2012), cu 119 voturi pentru și 6 abțineri, să nu înceapă elaborarea unui nou aviz pe această temă, ci să facă trimitere la poziția pe care a susținut-o în documentul menționat anterior.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

(*) JO C 306, 16.12.2009, p. 33.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea modificată de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2001/83/CE, în ceea ce privește informațiile destinate publicului larg referitoare la medicamentele eliberate pe bază de rețetă și în ceea ce privește farmacovigilența

COM(2011) 633 final – 2008/0256 (COD)

(2012/C 143/31)

La 28 noiembrie 2011, în conformitate cu articolul 114 și articolul 168 alineatul (4) litera c) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea modificată de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2001/83/CE, în ceea ce privește informațiile destinate publicului larg referitoare la medicamentele eliberate pe bază de rețetă și în ceea ce privește farmacovigilența

COM(2011) 633 final – 2008/0256 (COD).

Având în vedere faptul că și-a exprimat deja opinia cu privire la conținutul propunerii în avizul său CESE 1022/2009, adoptat la 10 iunie 2009 ⁽¹⁾, Comitetul a decis în cea de-a 478-a sesiune plenară din 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie 2012), cu 135 voturi pentru și 7 abțineri, să nu înceapă elaborarea unui nou aviz în materie, ci să facă trimitere la poziția pe care a susținut-o în documentul menționat anterior.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ JO C 306, 16.12.2009, p. 18.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2004/40/CE privind cerințele minime de securitate și sănătate referitoare la expunerea lucrătorilor la riscuri generate de agenții fizici (câmpuri electromagnetice) [a optsprezecea directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE]

COM(2012) 15 final – 2012/0003 (COD)

(2012/C 143/32)

La 1 februarie 2012 și 2 februarie 2012, în conformitate cu articolul 153 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Consiliul și, respectiv, Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2004/40/CE privind cerințele minime de securitate și sănătate referitoare la expunerea lucrătorilor la riscuri generate de agenții fizici (câmpuri electromagnetice) [a optsprezecea directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE]

COM(2012) 15 final – 2012/0003(COD).

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este pe deplin satisfăcător și nu face obiectul niciunei observații din partea sa, în cea de-a 478-a sesiune plenară din 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie), Comitetul a hotărât să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus, cu 138 de voturi pentru, 4 voturi împotriva și 9 abțineri.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1217/2009 al Consiliului de creare a unei rețele de colectare de date contabile agricole privind veniturile și activitatea economică a exploatațiilor agricole în Comunitatea Europeană

COM(2011) 855 *final* – 2011/0416 (COD)

(2012/C 143/33)

La 13 decembrie 2011 și la 2 februarie 2012, în conformitate cu articolul 43 alineatul (2) și cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1217/2009 al Consiliului de creare a unei rețele de colectare de date contabile agricole privind veniturile și activitatea economică a exploatațiilor agricole în Comunitatea Europeană

COM(2011) 855 *final* – 2011/0416 (COD).

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este satisfăcător, în cea de-a 478-a sesiune plenară din 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie 2012), Comitetul a hotărât să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus, cu 130 de voturi pentru și 9 abțineri.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

2012/C 143/14	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind piețele instrumentelor financiare și de modificare a Regulamentului (EMIR) privind instrumentele derivate extrabursiere, contrapărțile centrale și registrele de tranzacții (MiFIR) COM(2011) 652 final – 2011/0296 (COD)	74
2012/C 143/15	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2004/109/CE privind armonizarea obligațiilor de transparență în ceea ce privește informația referitoare la emitenții ale căror valori mobiliare sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată și a Directivei 2007/14/CE a Comisiei COM(2011) 683 final – 2011/0307 (COD)	78
2012/C 143/16	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul social european și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1081/2006 COM(2011) 607 final – 2011/0268 (COD)	82
2012/C 143/17	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a unui program al Uniunii Europene pentru schimbări sociale și inovare socială COM(2011) 609 final – 2011/0270 (COD)	88
2012/C 143/18	Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Propunerea de decizie a Consiliului privind orientările pentru politicile de ocupare a forței de muncă ale statelor membre” COM(2011) 813 final – 2011/0390 (CNS)	94
2012/C 143/19	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui program „Sănătate pentru creștere economică”, al treilea program multianual de acțiune a UE în domeniul sănătății pentru perioada 2014-2020 COM(2011) 709 final – 2011/0339 (COD)	102
2012/C 143/20	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind siguranța activităților petroliere și gaziere offshore de prospectare, explorare și producție COM(2011) 688 final – 2011/0309 (COD)	107
2012/C 143/21	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Consiliului de instituire a unui sistem comunitar de înregistrare a transportatorilor de materiale radioactive COM(2011) 518 final	110
2012/C 143/22	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Consiliului de stabilire a normelor de securitate de bază privind protecția împotriva pericolelor prezentate de expunerea la radiațiile ionizante COM(2011) 593 final – 2011/0254	113
2012/C 143/23	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a mecanismului Conectarea Europei COM(2011) 665 final – 2011/0302 (COD)	116
2012/C 143/24	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind o serie de orientări pentru rețelele de telecomunicații transeuropene și de abrogare a Deciziei nr. 1336/97/CE COM(2011) 657 final – 2011/0299 (COD)	120

2012/C 143/25	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind orientări pentru infrastructuri energetice transeuropene și de abrogare a Deciziei nr. 1364/2006/CE COM(2011) 658 <i>final</i> – 2011/0300 (COD)	125
2012/C 143/26	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind orientările Uniunii pentru dezvoltarea rețelei transeuropene de transport COM(2011) 650 <i>final</i> – 2011/0294 (COD)	130
2012/C 143/27	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 680/2007 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a normelor generale pentru acordarea asistenței financiare comunitare în domeniul rețelelor transeuropene de transport și energetice și a Deciziei nr. 1639/2006/CE a Parlamentului European și a Consiliului de instituire a unui program-cadru pentru inovație și competitivitate (2007-2013) COM(2011) 659 <i>final</i> – 2011/0301 (COD)	134
2012/C 143/28	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2006/126/CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește permisele de conducere care includ funcțiile unei cartele de conducător auto COM(2011) 710 <i>final</i> – 2011/0327 (COD)	139
2012/C 143/29	Avizul Comitetului Economic și Social European privind rolul societății civile în relațiile dintre Uniunea Europeană și Chile	141
2012/C 143/30	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea modificată de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 726/2004, în ceea ce privește informațiile destinate publicului larg referitoare la medicamentele de uz uman eliberate pe bază de rețetă și în ceea ce privește farmacovigilența COM(2011) 632 <i>final</i> – 2008/0255 (COD) ...	146
2012/C 143/31	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea modificată de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2001/83/CE, în ceea ce privește informațiile destinate publicului larg referitoare la medicamentele eliberate pe bază de rețetă și în ceea ce privește farmacovigilența COM(2011) 633 <i>final</i> – 2008/0256 (COD)	147
2012/C 143/32	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2004/40/CE privind cerințele minime de securitate și sănătate referitoare la expunerea lucrătorilor la riscuri generate de agenții fizici (câmpuri electromagnetice) [a optprezecea directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE] COM(2012) 15 <i>final</i> – 2012/0003 (COD)	148
2012/C 143/33	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1217/2009 al Consiliului de creare a unei rețele de colectare de date contabile agricole privind veniturile și activitatea economică a exploatațiilor agricole în Comunitatea Europeană COM(2011) 855 <i>final</i> – 2011/0416 (COD)	149

Prețul abonamentelor în 2012
(fără TVA, inclusiv cheltuieli de transport pentru expediere simplă)

Jurnalul Oficial al UE, seriile L + C, numai versiunea tipărită	22 de limbi oficiale ale UE	1 200 EUR pe an
Jurnalul Oficial al UE, seriile L + C, versiunea tipărită + DVD, ediție anuală	22 de limbi oficiale ale UE	1 310 EUR pe an
Jurnalul Oficial al UE, seria L, numai versiunea tipărită	22 de limbi oficiale ale UE	840 EUR pe an
Jurnalul Oficial al UE, seriile L + C, DVD, ediție lunară (cumulat)	22 de limbi oficiale ale UE	100 EUR pe an
Supliment la Jurnalul Oficial (seria S – Anunțuri de achiziții publice), DVD, ediție săptămânală	Multilingv: 23 de limbi oficiale ale UE	200 EUR pe an
Jurnalul Oficial al UE, seria C – Anunțuri de concurs	Limbă (limbi) în funcție de concurs	50 EUR pe an

Abonamentul la *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, care apare în limbile oficiale ale Uniunii Europene, este disponibil în 22 de versiuni lingvistice. Jurnalul Oficial cuprinde seriile L (Legislație) și C (Comunicări și informații).

Pentru fiecare versiune lingvistică se încheie un abonament separat.

În conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 920/2005 al Consiliului, publicat în Jurnalul Oficial L 156 din 18 iunie 2005, care prevede că, temporar, instituțiile Uniunii Europene nu au obligația de a redacta toate actele în irlandeză și nici de a le publica în această limbă, Jurnalele Oficiale publicate în limba irlandeză se comercializează separat.

Abonamentul la Suplimentul Jurnalului Oficial (seria S – Anunțuri de achiziții publice) cuprinde toate cele 23 de versiuni lingvistice oficiale într-un singur DVD multilingv.

La cerere, abonamentul la *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* conferă dreptul de a primi diverse anexe ale Jurnalului Oficial. Abonaților li se semnalează apariția anexelor printr-un aviz către cititori inclus în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Distribuire și abonamente

Abonamente la diverse periodice destinate vânzării, precum abonamentul la *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, pot fi contractate prin agențiile noastre de vânzări.

Lista agențiilor de vânzări este disponibilă la adresa:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_ro.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) oferă acces direct și gratuit la dreptul Uniunii Europene. Acest site permite consultarea *Jurnalului Oficial al Uniunii Europene*, inclusiv a tratatelor, a legislației, a jurisprudenței și a actelor pregătitoare ale legislației.

Pentru mai multe informații despre Uniunea Europeană, consultați: <http://europa.eu>

